T.C.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ

TÜRKİYAT ARAŞTIRMALARI ENSTİTÜSÜ

TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI

ESKİ TÜRK EDEBİYATI BİLİM DALI

SÜLEYMANİYE KÜTÜPHANESİ 6918 NO.LU ŞİİR MECMUASI vr. 1^a-67^b (İNCELEME-METİN VE MESTAP'A GÖRE TASNİFİ)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

ASUDE ÇELEBİ

İSTANBUL 2022

T.C.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ

TÜRKİYAT ARAŞTIRMALARI ENSTİTÜSÜ

TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI

ESKİ TÜRK EDEBİYATI BİLİM DALI

SÜLEYMANİYE KÜTÜPHANESİ 6918 NO.LU ŞİİR MECMUASI vr. 1^a-67^b (İNCELEME-METİN VE MESTAP'A GÖRE TASNİFİ)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

ASUDE ÇELEBİ

TEZ DANIŞMANI:

DOÇ.DR. ÜMRAN AY SAY

İSTANBUL 2022

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ ..... **II**

ÖZET ..... **III**

ABSTRACT ..... **IV**

ÇEVİRİYAZI ALFABESİ ..... **V**

KISALTMALAR ..... **VII**

İŞARETLER ..... **IX**

GİRİŞ **1**

I. BÖLÜM: İNCELEME **3**

I. Mecmuanın Genel Özellikleri **3**

II. Mecmuada Yer Alan Şairler **4**

Tablo 1: Mecmuada (1^a-67^b) yer alan şairler, bu şairlere ait şiir sayıları ve şiir numaraları: **4**

III. Mecmuada Yer Alan Şiirler **7**

Tablo 2: Mecmuada (1^a-67^b) bulunup kaynaklarda ulaşılamayan şiirler: **7**

Tablo 3: Mecmuada (1^a-67^b) yer alan nazım türleri ve bu türlere ait şiir sayıları: **10**

Tablo 4: Mecmuada (1^a-67^b) yer alan aruz kalıpları ve bahirleri: **11**

IV. Metin Tesisinde Takip Edilen Yol **13**

II. BÖLÜM: TENKİTLİ METİN **15**

III. BÖLÜM: MECMUANIN (1^a-67^b) MESTAP'A GÖRE TASNİFİ **183**

SONUÇ **211**

KAYNAKLAR **213**

ÖN SÖZ

Klasik Türk edebiyatımızda mecmualar önemli bir yer tutmaktadır. Gerek yazıldığı dönemin kültürel yapısını, edebiyat zevkini, ve sanat anlayışını taşıyan beyitlere yer vermesi gerek şairlerin divanlarında bulunmayan şiirleri içinde barındırması bakımından edebiyat tarihçilerine kaynaklık etmiştir. Mecmualar dönemin atmosferini yansıtması bakımından sadece edebiyat alanında değil farklı bilim dallarına da tarihi bir kaynak olmuştur.

Bu çalışmada Süleymaniye Kütüphanesi 6918 numaralı, toplamda 135 varaktan oluşan şiir mecmuasının ilk yarısı olan 1^{a}-67^{b} varakları arasındaki incelenen şiirlere yer verilmiştir. Başta gazeller olmak üzere kaside, terkib-i bend, terci-i bend, murabba, muaşşer, muhammes, müseddes, tahmis, tesdis, rubai, tazmin, müsebba türlerinde 169 şiir üzerinde çalışılmıştır.

Mecmuada yer alan şiirler 69 farklı şaire aittir. Bu şairlerin divanlarında yer almayan 15 şiir tespit edilmiştir. Aynı zamanda divanlarına ulaşılamayan şairlerin 8 şiiri de yer almaktadır.

Süleymaniye Kütüphanesi 6918 No.lu Şiir Mecmuası vr. 1^{a}-67^{b} (İnceleme-Metin) adlı çalışmamız üç bölümden oluşmaktadır. İlk bölümde mecmuaların tanımı yapıldıktan sonra üzerinde çalışılan mecmuanın genel özellikleri 4 tablo üzerinde açıklanarak incelenmiştir. Bu tablolar; mecmuada yer alan şairler bu şairlere ait şiir sayıları ve şiir numaraları, mecmuada bulunup kaynaklarına ulaşılamayan şiirler, mecmuada yer alan nazım türleri ve bu türlere ait şiir sayıları, mecmuada yer alan aruz kalıpları ve bahirleri başlıklarıyla yer almaktadır.

İkinci bölümde mecmuada bulunan şiirlerin tenkitli metni yer almaktadır. Son bölümde ise şiirlerin MESTAP'a göre tasnifi yapılmıştır. Sonuç ve kaynakça eklenerek çalışma tamamlanmıştır.

Üzerinde çalıştığımız metinde hata yapmamak için her ne kadar özen göstermiş olsak da ortaya çıkacak eksikliklerin hoş görüyle eleştirilmesini ümit ederiz.

Lisans döneminden bu yana bize Klasik Türk edebiyatını daha da çok sevdiren, engin bilgileriyle yolumuza ışık tutan çok kıymetli hocam Ümran Ay Say'a, bu süreçte bana her türlü desteği sağlayan eşim İsmail Çelebi'ye teşekkür ederim.

Asude ÇELEBİ

İstanbul 2022

ÖZET

Bu çalışmada, Süleymaniye Kütüphanesi 6918 numaralı şiir mecmuasının ilk yarısı olan 1^{a}-67^{b} varakları incelenmiştir. Gazeller çoğunlukta olmak üzere; kaside, terkib-i bend, terci-i bend, murabba, muaşşer, muhammes, müseddes, tahmis, tesdis, rubai türlerinden oluşan 169 şiir çeviriyazı alfabesine aktarılmıştır.

Çalışma üç bölümden oluşmaktadır. İlk bölümünde Klasik Türk edebiyatında mecmualar hakkında bilgi verilmesinin ardından üzerinde çalışılan mecmua incelenmiştir. İkinci bölümde şiirler çeviriyazı alfabesine aktarılarak tenkitli metni ortaya koyulmuştur. Üçüncü bölümde ise MESTAP tablosuna yer verilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Klasik Türk Edebiyatı, mecmua, divan, şiir, şair

ABSTRACT

In this study, the first half of the Süleymaniye Library poetry journal numbered 6918, pages 1^{a}-67^{b} were examined. Mostly gazelles; 169 poems composed of the types of kaside, terci-i bend, murabba, muaşşer, muhammes, müseddes, tahmis, tesdis, rubai were transferred to the transcription alphabet.

The study consists of three parts. In the first part, after giving information about journals in Classical Turkish literature, the journal studied was examined. In the second part, the poems were transferred to the transcription alphabet and their critical text was revealed. In the third part, the MESTAP table is given.

Key Words: Classical Turkish Literature, journal, divan, poetry, poet

ÇEVİRİYAZI ALFABESİ

ا	A,a, E, e, Ā, ā
ب	B,b
پ	P, p
ت	T, t
ث	S̲, s̲
ج	C,c
چ	Ç, ç
ح	Ḥ, ḥ
خ	Ḫ, ḫ
د	D,d
ذ	Ẕ, ẕ
ر	R, r
ز	Z, z
ژ	J, j
س	S, s
ش	Ṣ, ṣ
ص	Ṣ, ṣ
ض	Ż, ż, Ḍ, ḍ
ط	Ṭ, ṭ
ظ	Ẓ, ẓ
ع	‘
غ	Ġ, ġ
ف	F, f
ق	Ḳ, ḳ
ك	K, k, G, g, ŋ
ل	L,l
م	M, m
ن	N, n

و	V, v, U, u, Ū, ū, Ü, ü, O, o, Ö, ö
ه	H, h
ي	Y, y, Ī, ī, I, ı, İ, i

KISALTMALAR

YB.6918	Süleymaniye Kütüphanesi Yazma Bağışlar 6918 Numarada Kayıtlı Mecmua
C.	Cilt
D.	Divan
M.	Mecmua
G.	Gazel
K.	Kaside
Tb.	Terkib-i Bend
Tcb.	Terci-i Bend
Msb.	Müsebba
Müs.	Müseddes
Mşr.	Muaşşer
Mhm.	Muhammes
Thm.	Tahmis
Tsd.	Tesdis
R.	Rubai
B.	Beyit
L.	Latife
GŞ.	Gülşen-i Şuara
s.	Sayfa
S.	Sayı

Kİ.	Mehmed Hemdemī Çelebī'nin Fihrist-i Şāhān'ı ve Diyarbakırlı Şairler Lebib ve Mülhem Efendinin Zeyilleri, İdris Kadıoğlu (2017)
DA.	"Bağdatlı Zihnī ve Mecmualardaki Bazı Şiirleri, Ahmed Doğan (2020)
KS.	Fuzūlī'nin Yeni Bir Şiiri, Sabahattin Küçük (1989)

İŞARETLER

“ “	Alıntı
[ ]	Yazmada olmayıp eklenen veya onarılan yerler
(?)	Şairleri bulunamayan şiirler
[…]	Yazmada okunamayan yerler

GİRİŞ

Mecmua kelimesi Arapça cem kökünden türemiş olup sözlükte "cem' olunmuş, toplanmış, bir araya getirilmiş şey, top.tüm[1], olarak geçmektedir. Edebiyat terimi olarak baktığımızda ise genelde bir veya daha fazla yazar yahut şaire air çeşitli şekil ve hacimlerdeki dini, din dışı nesir ya da şiirlerden oluşan derleme kitaplar[2] olarak tanımlanmaktadır.

Hakkında ediniğimiz bilgilere göre mecmualar, içinde ayetler, hadisler, fetvalar, dualar, hutbeler, şiirler, ilahiler, şarkılar, mektuplar, latifeler, lugaz ve muammalar, ilaç tarifleri gibi faydalı bilgilerin yer aldığı; tarihi belge ve kayıtların derlendiği bir not defteri halinde ortaya çıkmış, zamanla gelişerek türlerine göre bazı farklılıklar gösteren bir kitap veya telif çeşidi özelliği taşımıştır.[3] Bir el kitabı mahiyeti taşıdığı için de çok daha fazla rağbet görmüş ve ve yaygınlaşmıştır.

Mecmualar içerdiği konular itibariyle birçok alana kaynaklık etmiştir. Klasik Türk edebiyatında ise daha çok antoloji niteliğinde şiir ve nazire mecmuaları olarak karşımıza çıkmaktadır. Çeşitli yönlerden değerlendirilen mecmualar farklı sınıflara ayrılarak incelenmiştir. Bu konu hakkında ilk çalışmayı Agah Sırrı Levent yapmıştır ve tasnifi şu şekildedir:

a) Nazire mecmuaları
b) Meraklılarca toplanmış, birer antoloji niteliğinde seçme şiirler mecmuaları
c) Türlü konulardaki risalelerin bir araya getirilmesiyle meydana gelen mecmualar
d) Aynı konudaki eserlerin bir araya getirilmesiyle meydana gelen mecmualar
e) Tanınmış kişilerce hazırlanmış birçok yararlı bilgileri, fıkraları ve özel mektupları kapsayan mecmualar[4]

Mecmuaların bir başka sınıflandırması da Yaşar Aydemir'e aittir. Aydemir, mecmuaları şöyle tasnif etmiştir:

a) Nazire mecmuaları
b) Antoloji niteliğindeki seçme şiir mecmuaları
c) Türlü konularda risalelerin bir araya getirilmesiyle ortaya çıkan mecmualar

[1] Ferit Devellioğlu, *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lügat,* Aydın Kitapevi Yayınları Ankara 2015, s. 689.

[2] Mustafa Uzun, "*Mecmua*", TDVİA, C. 28, S. 265.

[3] Mustafa Uzun, "*Mecmua*", TDVİA, C. 28, S. 265.

[4] Agah Sırrı Levend, *Türk Edebiyatı Tarihi*, Türk Tarih Kurumu Basımevi, C. I. Ankara 1984, s. 166-167.

d) Aynı konudaki eserleri içine alan mecmualar; tababet, ilahiyat gibi.
e) Tanınmış kişilerce hazırlanmış, yararlı bilgileri, fıkraları ve özel mektupları kapsayan mecmualar[5]

Bu hususta Günay Kut, Fatih Köksal, Atabey Kılıç, Mehmet Gürbüz de tasnif çalışması yapmıştır.[6]

Üzerinde çalıştığımız Süleymaniye Kütüphanesi Yazma Bağışlar 6918 Numaralı şiir mecmuası bu tasnifler arasında antoloji niteliğindeki seçme şiir mecmuaları katagorisine girmektedir. Mürettip kendi zevkine göre şiirleri seçerek mecmuada yer vermiştir. İçinde yer alan şiirlerden yola çıkarak dönemin sosyal ve kültürel yapısı, edebiyat zevki hakkında fikir edineceğimiz mecmualar Klasik Türk edebiyatımız için önemli kaynaklardan birini oluşturmaktadır.

[5] http://isamveri.org/pdfsbv/D174913/2007/2007_AYDEMIRY.pdf (erişim tarihi: 27.07.2022)

[6] Daha fazla bilgi için bkn. Günay Kut, *"Mecmua", Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi (Devirler, İsimleri Eserler, Terimler)*, VI/170, Dergah Yayınları, Ankara 1994 ; Fatih Köksal, "Şiir Mecmualarının Önemi ve "MESTAP", *Eski Türk Edebiyatu Çalışmaları VII Mecmua: Osmanlı Edebiyatının Kırk Ambarı,* hzl. Hatice Aynur vd, Turkuaz Yayınları, İstanbul 2012, s 411-431; Atabey Kılıç, "Mecmua Tasnifine Dair", *Eski Türk Edebiyatı Çalışmaları VII Mecmua: Osmanlı Edebiyatının Kırk Ambarı,* hzl. Hatice Aynur vd., Turkuaz Yayınları, İstanbul 2012 s.77-113; Mehmet Gürbüz, Şiir Mecmuaları Üzerine Bir Tasnif Denemesi", *Eski Türk Edebiyatı Çalışmaları VII, Mecmua: Osmanlı Edebiyatının Kırk Ambarı*, hzl. Hatice Aynur vd. Turkuaz Yayınları, İstanbul 2012, s.99-112

I. BÖLÜM: İNCELEME

I. Mecmuanın Genel Özellikleri

Süleymaniye Kütüphanesi Yazma Bağışlar 6918 Numaralı Şiir Mecmuası 135 varaktan oluşmaktadır. Bu çalışmada ilk yarısı olan 1[a]-67[b] varakları arasında yer alan 169 şiir incelenmiştir. Şiirler cetvelsiz olarak iki ya da üç sütun şeklinde yazılmıştır. 21[b], 38[b],41[a],63[a] sayfalarındaki tasavvufi konulu şiirler ağaç şeklinde kaleme alınmıştır. Şiirlerin takibini kolaylaştırmak üzere bazı sayfa sonlarına müşirler eklenmiştir.

Mecmuada 28[a] sayfasında yer alan Halil isminde temellük mührü yer almaktadır. 61[b] sayfasında ise iki kütüphane mührü vardır.

Şiirler çoğunlukla nesih hattıyla yazılmakla beraber sülüs ve rika hattıyla yazılmış şiirler de mevcuttur. Şiirler siyah mürekkeple yazılmış, şiir başlıkları ise siyah ve kırmızı mürekkeple kaleme alınmıştır. Siyah mürekkeple yazılan bazı şiirlerin vasıta beyitleri de kırmızı mürekkeple yazılmıştır. 53[a]--55[a] varakları arasında yer alan elifnāmelerin mısra başlarına kırmızı mürekkeple harfler eklenmiştir. 22[a]-25[a] varakları arasındaki şiirler de harekeler mevcuttur.

Mecmuada şiirlere koyulan başlıklar genellikle şairlerin isimlerinden oluşmaktadır. Çalışmada bütünlük sağlanaması açısından boş bırakılan başlıklara köşeli parantezle şairlerin ismi eklenmiştir. Bazı şiirlerin nazım şekilleri de "*Tercī'-i Bend-i Hātifī Raḥmetullāhi-'Aleyh*", **"***Ḳaṣīde-i Mevlānā 'Ulvī Efendi*", **"***Elif nāme-i Dervīş Aḥmed Raḥmetu'llāhi 'Aleyh*" gibi başlıklarda belirtilmiştir. Bazı şiirlerde ise başlık olarak sadece kullanılan nazım şekli yazılmıştır.

Mecmuada yazım hatalarına oldukça sık rastlanmaktadır. Harflerin noktalarının unutulması ya da farklı harf kullanılmasıyla kelime hataları yapılmıştır. Hata yapılan bazı kelimelerin de üstü çizilerek doğru kelime üst kısmına eklenmiştir. Sayfa kenarlarının yıpranmasından dolayı derkenarda okunamayan kelimelere de rastlanılmaktadır.

Şiirler çoğunlukla gazellerden oluşmaktadır. Kaside, terkib-i bend, terci-i bend, tazmin, müsebba, müseddes, muaşşer, tahmis, tesdis, rubai, muhammes nazım şekliyle yazılmış şiirler de mevcuttur. Aruz ölçüsünün yanı sıra hece ölçüsüyle yazılan şiirler de vardır. Aynı zamanda mecmuada Farsça şiirlere de yer verilmiştir.

II. Mecmuada Yer Alan Şairler

Antoloji niteliğindeki mecmuada çoğunlukla XVI. yüzyılda yaşamış olan 71 farklı şaire yer verilmiştir. Bu şairler; ‘Ubeydī, Makālī, Nedīmī, Mānī, Bākī, Hayālī, Natıkī, Kabūlī, Bağdatlı Rūhī, Camī, İlhāmī, Vahdetī, Rahmī, Aşkī, Molla Garibī, Misālī, İsmetī, Veysī, Ahmed Paşa, Hatifī, Şem’ī, Usūlī, Kudsī, Fuzūlī, Gelibolulu Mustafa Alī, Medhī, Kemalpaşazāde, Cemālī, Emrī, Rüşdī, Figānī, Rıfkī, Nailī, Mantıkī, Şahīdī, Sadık, Nesīmī, Zāfī, Muhitī, Eşrefoğlu Rūmī, Nāmī, Serirī, Semāī, Aşçı Baba, Senāī, Meşrebī, Ahī, Fehīm-i Kadim, Feyzī, Bahāyī, Nev’ī, Sun’i Efendi, Dukakinzāde Ahmed, Mihrī, Zeyneb Hatun, Ulvī, Lutfī, Tigī, Hafī, Sipāhī, Hemdemī, Zihnī, Sārbān Ahmed, Visālī, Sānī, ‘Azmī, Askerī, Behiştī, ve Haylī’dir. Divanları ya da divançeleri olan şairlerin şiirlerinin karşılıkları dipnotta gösterilmiştir. Şairler arasında en çok Nesīmī’nin şiirleri vardır.

Aşağıda yer alan tablo 1’de mecmuada 1^{a}-67^{b} varakları arasında bulunan toplam 69 şairin isimleri alfabetik sırayla şiir sayıları ve numaraları nazım biçimleriyle birikte gösterilmiştir.

Tablo 1: Mecmuada (1^{a}-67^{b}) yer alan şairler, bu şairlere ait şiir sayıları ve şiir numaraları:

Şairler	Şiir Sayısı	Şiir Numaraları
Aḥmed Paşa	3	K.30, Tcb.35, Thm.43,
‘Aşḳī	2	G.19, G.20
Aşçı Baba	1	G.91
Āhī	1	G.95
‘Askerī	1	Thm.154
‘Azmī	1	Thm.167
Bāḳī	6	Thm.6, G.62, Thm.73, Thm.103, G.109, G.116
Baġdatlı Rūḥī	9	K.11, Tcb.12, G.17, G.18, G.41, G.56, G.57, Tb.92, G.131, G.161

Bahāyī	1	G.119
Behiştī	1	G.165
Cāmī	1	G.13
Cemālī	1	G.52
Duḳakinzāde Aḥmed	6	K.124, K.133, K.144, K.145, k.146
Emrī	3	G.54,G.55, G.140
Eşrefoġlu Rūmī	8	G.80, G.81, G.82, G.83, G.84, G.85, G.86, G.87
Fehīm-i Ḳadīm	9	K.98, G.112, G.113, Tzm.114, G.115, G.116, G.118, K.121, G.132
Fuẓūlī	5	G.38, G.44, G.110, G.111, Tsd.166
Feyżī	1	Thm.101
Fiġānī	1	G.59
Gelibolulu Muṣṭafa ʻĀlī	5	Thm.39, G.40, G.105,Tb.160
Haylī	1	K.169
Hemdemī	1	K.149
Ḫayālī	5	G.7, G.42, Mşr. 135, G.139, G.141, G.168
Hātifī	1	Tcb.31
Ḫafī	1	G.134
İlhāmī	1	G.14
ʻİşmetī	4	G.26, G.27, G.28, G.106
Kemālpaşāzade	2	R.46, G.53
Ḳudşī	1	Mhm.37
Ḳabūlī	3	G.10, G.107, G.151
Luṭfī	1	G.129
Maḳālī	4	G.2, G.3, G.21, G.23
Mihrī	1	G.125
Meşrebī	1	Thm.94

Muḥīṭī	1	G.79
Manṭıḳī	2	G.65, G.66
Medḥī	2	Msd.45, Msd.72
Miṣālī	2	G.24, G.164
Molla Ġarībī	1	Mhm.22
Mānī	1	G.5
Maḳālī	3	G.3, G.21, G.23
Nedīmī	1	Mşr.4
Naṭıḳī	2	Mhm.8, Tcb.148
Nā'ilī	1	G.64
Nesīmī	11	G.74, G.78, K.96, G.99, G.104, G.155, G.156, G.157, G.158, G.159, K.163
Nāmī	1	Thm.88
Nev'ī	1	G.120
Raḥmī	4	Thm.16, Thm.102, Tsd.136, Thm.138
Rıfḳī	1	G.63
Rüşdī	1	G.58
Serīrī	1	Mşr.89
Senāī	1	Mşr.93
Ṣun'ī	1	G.122
Sipāhī	1	d.143
Ṣadıḳ	1	Msd.71
Ṣārbāŋ Aḥmed	1	G.123
Ṣānī	1	G.153
Ṣāhidī	4	G.67, G.68, G.69, G.100
Ṣem'ī	1	G.32
Tigī	1	Thm.130
'Ubeydī	1	Tb.1
'Ulvī	2	K.127, G.137

Uṣūlī	3	G.36, G.75, Thm.108,
Vaḥdetī	3	Msb.15, G.76, Mhm.97
Veysī	1	G.29
Viṣālī	1	Tb.150, G.152
Zihnī	1	Tb.150
Zeyneb Ḫātūn	1	G.126
Zāfī	1	G.77

III. Mecmuada Yer Alan Şiirler

Mecmuada ‘Aşḳī, Feyżī, Şem‘ī, Natıkī, Nesīmī, Mānī, Misālī, Rüşdī, Kemālpāşāzāde, Kudsī, Cemālī, Rıfkī, Şānī, Sadık mahlaslı şairlerin divanında yer almayan 15 şiir yer almaktadır. Aynı zamanda divanları hakkında net bir bilgiye ulaşılamamış olan, Aşçı Baba, ‘Azmī, Maḳālī, Meşrebī, Molla Garibī, Nedīmī, Semā’ī, Sipāhī mahlaslı şairlere ait 8 şiir vardır. Aşağıda yer alan tablo 2’de şairlerin isimleri alfbetik olarak sıralanmış ve mecmuada yer alan bu şiirler hakkında bilgi verilmiştir.

Tablo 2: Mecmuada (1^a-67^b) bulunup kaynaklarda ulaşılamayan şiirler:

Şairin Adı	**Şiirlerin Mecmuadaki Numarası**	**Şair ve Şiir Hakkında Yapılmış Çalışmalar**	**Açıklamalar**
Aşçı Baba	G.91	Şair hakkında bilgiye ulaşılamamıştır.	
‘Aşḳī	G.19, G.20	Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğünde 15., 16, ve 17. yüzyılda yaşamış olan ‘Aşḳī mahlaslı 10 şaire yer verilmiştir. Divanları üzerinde çalışılan şairler bunlardır: Aşkī, Hayatı, Edebi Şahsiyeti ve Divanı, İskerder Pala (1983), Aşḳi Mustafa Divanı, Melek Bıyık Yapa (2007), Üsküdarlı Aşḳi Divanı, Süreyya	Şiirler divanlarda yer almamaktadır.

		Uzun (2011)	
‘Azmī	Thm.167	Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğünde Azmī mahlaslı 16. ve 17. yüzyılda yaşamış 6 şair vardır ve divanları hakkında net bir bilgiye ulaşılamamıştır.	
Cemālī	G.52	Cemālī ve Divanının Tenkidli Metni, Nihal Nomer Karaman (1988)	Şiir divanda yer almamaktadır.
Feyżī	G.101	Feyzī Divançesi, Murat Öztürk, Tolga Öntürk (2021)	Şiir divanda yer almamaktadır.
Kemālpāşāzāde	46.R, 53G.	İbn-i Kemāl Dīvān Tenkidli Metin, Mustafa Demirel (1996)	Şiirler divanda yer almamaktadır.
Ḳudsī	Mhm.37	Kudsī Divānı (Transkripsiyonlu Metin-İnceleme), Ahmet Kılıç (2010)	Şiir divanda yer almamaktadır.
Maḳālī	G.2, G.3, G.21, G.23	16. yüzyılda Makālī mahlasını kullanan Mustafa Bey ve Mehmed Çelebi isimli iki şair vardır. Kaynaklarda Mustafa Bey’in divan sahibi olduğu belirtilmiş olsa da henüz ele geçmemiştir.	
Mānī	G.5	16. Yüzyıl Şairlerinden Mānī Dīvān ve Şehr-engīz-i Bursa, Şener Demirel (2017)	Şiir divanda yer almamaktadır.
Meşrebī	Thm.94	Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğünde Meşrebī mahlaslı, 16. ve 17. yüzyılda yaşamış 8 şaire yer verilmiştir. Şairlerin divanına ulaşılamamıştır.	

Mi̱ālī	G.24, G.164	Misālī Divanı (İnceleme-Metin), Deva Güneş (2011)	Şiirler divanda yer almamaktadır.
Molla Ġaribī	Mhm.22	Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğünde 16. yüzyılda yaşamış olan Garibī mahlaslı 4 şair vardır ve bu şairlerin divanları hakkında net bir bilgi yoktur.	
Nāṭıḳī	Mhm.8	Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğünde Nātıkī imahlaslı üç şair kayıtlıdır . Şairler arasından sadece Edirneli Celilīzāde olarak tanınan Mehmed Efendi'nin divānı tespit edilmiştir.Divan üzerinde yüksek lisans çalışması yapılmıştır. Nātıkī Divanı, Saliha Akbulut (2004)	Şiir divanda yer almamaktadır.
Nedīmī	Mşr.4	Sehī Bey'in tezkiresinde Baba Nedīmī olarak geçen şairin bilinen bir divanı yoktur.	
Nesīmī	78.G	Nesīmī Divanı, Hüseyin Ayan (1990)	Şiir divanda yer almamaktadır.
Rıfḳī	G.63	Rıfkī Divanı, Mevlüt Altınoluk (2008)	Şiir divanda yer almamaktadır.
Rüşdī	G.58	Sahhāf Rüşdī ve Divanının Tenkitli Metni, Hatice Ekici (2006)	Şiir divanda yer almamaktadır.
Ṣādıḳ	Müs.71	Sādık Divanı (İnceleme-Metin), Arif Sunal (2014)	Şiir divanda yer almamaktadır.
Semā'ī	D.90	Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğünde 16. yüzyılda yaşamış Semā'ī mahlaslı iki şairden bahsedilmektedir Bu şairlerin de tespit edilen divanları yoktur.	

Sipāhī	D.143	Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğünde 16. ve 17. yüzyılda yaşamış olan Sipāhī mahlaslı 3 şair vardır ve bu şairlerin divanları hakkında net bir bilgi yoktur.	
Şānī	K.153	Şānī Divanı (İnceleme-Metin), Ahmet Tuna Tunç (2017)	Şiir divanda yer almamaktadır.
Şem'ī	G.32	Şem'ī Dīvānı (İnceleme-Metin-Tıpkıbasım), Murat A. Karavelioğlu (2014)	Şiir divanda yer almamaktadır.

Mecmuanın 1^{a}-67^{b} sayfaları arasında toplamda 169 şiir yer almaktadır. Bu şiirlerden 12 şiirin şairi tespit edilememiştir. Bu şiirlerin numaraları 9.Msd, 25.G 33.R, 34.B, 47.R, 49.R, 50.R, 51.B, 60.R, 61.B, 70.G, 162.L şeklindedir.

Şiirler arasında en çok gazellere yer verilmiştir. Mecmuada yer alan nazım türleri ve sayıları aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 3: Mecmuada (1^{a}-67^{b}) yer alan nazım türleri ve bu türlere ait şiir sayıları:

Nazım Türleri	Şiir Sayıları
Gazel	87
Kaside	14
Muhammes	5
Tercī-i Bend	4
Tahmis	5
Müseddes	4
Tercī-i Bend	3
Muaşşer	3
Tesdis	3
Tazmin	1
Müsebba	1
Rubaī	2

Beyit	2

Mecmuada aruz vezninin yanı sıra hece ölçüsüyle yazılan şiirlere de yer verilmiştir. En çok *fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün* kalıbıyla yazılmış şiirler mevcuttur. Kullanılan kalıplar şiirlerin numaralarıyla beraber aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 4: Mecmuada (1[a]-67[b]) yer alan aruz kalıpları ve bahirleri:

MECMUADAKİ ARUZ KALIPLARI VE BAHİRLERİ	ŞİİR NUMARALARI
REMEL BAHRİ	
Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün	Mşr.4, G.7, G.11, G.19, Mhm.22, G.24, G.25, G.26, G.27, G.28, B.34, G.36, Mhm.37, G.38, G.42, G.44, B.48, G.54, G.55, G.59, G.60, G.62, G.65, G.69, G.70, Thm.73, G.74, G.75, G.77, G.82, G.84, G.85, G.86, G.87, Thm.88, G.95, K.96, Mhm.97, G.99, Thm.102, Thm.103, G.104, G.106, G.107, Thm.108, G.110, G.113, Tzmn.114, G.115, G.116, G.120, G.122, G.123, G.125, G.129, G.131, G.132, K.133, G.134, Mşr.135, Tsds.136, Thm.138, G.140, G.141, K.146, K.153, G.156, G.164
Fe'ilātün fe'ilātün fe'ilātün fe'ilün	Tb.1, G.3, Thm.6, Müs.9, Tcb.12, G.13, G.14, Msb.15, K.30, Tcb.31, G.33, G.41, Thm.43, G.56, G.68, G.76, Mşr.93, Thm.94, Thm.101, G.109, G.112, G.117, Mhm.128, Thm.130, G.137, G.152, G.161, G.165, Mhm.167, K.169
Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün	G.80, G.111, G.142, K.144, Tcb.148, G.162
Fe'ilātün fe'ilātün fe'ilün	
HEZEC BAHRİ	
Mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün	G.2, Mhm.8, G.10, Thm.16, G.29, G.32, Thm.39, G.40, Müs.45, G.66, Müs.72, G.78, G.83, Tcb.89, G.105, G.119, K.121, K.127, G.139, K.149, Thm.154, G.159, Tb.160, Tcb.166, G.168

Mef‘ūlü mefā‘īlü mefā‘īlü fe‘ūlün	Tcb.35, G.67,Müs.71, Tb.92, G.98, G.100, G.118
Mefā‘īlün mefā‘īlün fe‘ūlün	G.79, G.155, G.157
MUZĀRİ‘ BAHRİ	
Mef‘ūlü fā‘ilātü mefā‘īlü fā‘ilün	G.18, G.46, G.58, G.64, G.126, Müs.147, Tb.150, G.151, G.129
MÜSTEC BAHRİ	
Mefā‘ilün fe‘ilātün mefā‘ilün fe‘ilün	G.5, G.63
CEDİD BAHRİ	
fe‘ilātün mefā‘ilün fe‘ilün	G.17, G.20, G.21, G.23, G.52, G.53, G.158
MÜNSERİH BAHRİ	
Müfte‘ilün fe‘ilün müfte‘ilün fe‘ilün	K.124
AHREB BAHRİ	
Mef‘ūlü mefā‘ilün mefā‘īlün fā‘	R.47, R.49
HECE ÖLÇÜSÜ	
4+4=16	90,
6+5=11	143
VEZNİ TESPİT EDİLEMEYENLER	50, 81, 91, 145

IV. Metin Tesisinde Takip Edilen Yol

- Mecmuanın 1^{a}-67^{b} varakları arasındaki şiirler metne aktrılırken bilimsel çalışmalarda kabul görülen çeviriyazı alfabesi kullanılmıştır. Şiirlerin vezinleri bahirleriyle takti edilmiş bir şekilde şiir numaralarının hemen altına eklenmiştir.
- Mecmuada şairlerin isimleri başlık olarak verilmiştir fakat şiirlerin bir kısmında başlıklar yoktur. Metinde bu şiirlere de şairlerin mahlasları "[]" köşeli parantezle eklenerek aktarılmıştır.
- Şairleri bulunamamış şiirlerin başlıklarına köşeli pazantezin içinde soru işareti "[?]" kullanılarak belirtilmiştir.
- Mecmuada şairlerin divanlarında bulunan şiirler karşılaştırılarak kelime ve söz grubu farklılıkları dipnotta belirtilmiştir. Divanda bulunan kelime ve söz grupları "D.", mecmuadaki kelime ve söz grupları "M." kısaltmasıyla gösterilmiştir.
- Dipnotlarda farklılıklar gösterilirken divanlarda şiir numaraları verilmediğinde sayfa numaraları esas alınmıştır.
- Şiirler karşılaştırılırken divanda bulunup mecmuada yer almayan kelimeler "-" ile gösterilmiştir.
- Dipnotlarda öncelikli olarak mecmuanın isminin kısaltması olan "YB.6918" verildikten sonra varak numarasıyla birlikte şairin ismi ve şiirin divanındaki numarası eklenmiştir. Dipnotlardaki a harfi üzerinde çalışılan sayfanın ilk yüzünü b harfi ikinci yüzünü temsil etmektedir. Ör: YB. 6918: 3^{b} ; Ḫayālī: *Dīvān*: G. 6
- Hakkında yeteri kadar bilgi edinemediğimiz, yayımlanan divanı bulunmayan şairlerin şiirleri karşılaştırma yapamadığımız için dipnotta varak numarası ve şairin adı belirtilerek verilmiştir. Ör: YB. 6918: 2^{a} ; Maḳālī
- Mecmuada müstensihten kaynaknan ya da mecmuanın tahrip olmasıyla oluşan kelime eksiklikleri divandaki karşılığı ile tamamlanmıştır. Bu durum dipnotta belirtilmiştir.
- Yayımlanmış divanı bulunmayan ve üzerinde herhangi bir çalışma yapılmamış karşılaştırma yapamadığımız şiirlerde bulunan kelime eksiklikleri tamir edilmiş ve köşeli parantezle "[ ]" eklenmiştir.
- Metinde vezne uygunluk açısından olması gereken atıf vavları köşeli parantezle "[ ]" gösterilmemiştir.
- Şiirlerde vezinde aksaklığa sebep olan fazla kelimeler parantez "( )" içine alınarak belirtilmiştir.
- Mecmuada hiç okunamayan kelimeler üç nokta (…) ile belirtilmiştir.

- Vezinde aksaklık oluşan mısralar dipnotta belirtilmiştir.
- Şiirlerde yer alan Arapça ibareler *italik* yazılmıştır.

II. BÖLÜM: TENKİTLİ METİN

[‘Ubeydī]

1.

Fe’ilātün fe’ilātün fe’ilātün fe’ilün
Remel + + – – / + + – – / + + – – / + + –

I

1. Ne ‘aceb alçaḳ olur bu felek-i bed-āyīn
Ṭoḳınur ehl-i dile dāim ider zār u ḥazīn

2. Kimi kim vuṣlat ile bir gün ide ḫurrem ü şād
Firḳat-ile nice yıllar ider anı teskīn

3. Bir zamān şöyle güler yüzüŋe ṣanursın kim
Artıġ itmez ġam u derd ile cebīnüŋ pür-çīn

4. Bir gün ammā yine bir od bıraġur cānıŋa kim (kem)
Yedi deryāyı dökerseŋ anı itmez teskīn

5. Seni başdan ayaġa mālada ġarḳ eyleseler
Bī-vefādur bu felek mihr ideyin dime ṣaḳın

6. Sen ṣanursın ki saŋa cān virüp eyligdir ider
Ḫaberiŋ yoḳ seni ol çāha atar ey miskīn

7. Eliŋ alup ṭutalum şimdi çıḳardı ‘arşa
İrte bir gün yerüŋi itse gerek zīr-i zemīn

8. İmdi ḫāk eylemeden mezilüŋi çarḫ seniŋ
Cehd idüb eyleyigör yerüŋi firdevs-i berīn

9. Çünki bu ‘ālem-i fānī sana bākī ḳalmaz
Mihr idüp pīrezen-i dehre ṣaḳın olma yaḳīn

10. *‘Āḳil olān kişi dünyāya muḥabbet mi ider*
Naḳd-i ‘ömriŋ çüridüp yoḳ yire ġaflet mi ider

II

1. Ṭut ki cümle-i cihān mülkine olduŋ server
Bir gün irüp ecelüŋ dir ki saŋa gel ser ver

---

1. YB. 6918: 1[a]; **‘Ubeydī**: *Dīvān*: Tb. 1

I

2 teskīn: ġamgīn D.
3 ġam u: ġam-ı D.
4 od: oda M.
5 Bu beyit divanda yer almamaktadır. Divanda yer alan beyit şu şekildedir: Pertev-i mihr ile gündüz geyürür cāme-i zer/ Şeb-i ġamda seni ḳor bir ḳara şāl ile hemīn
7 ṭutalum şimdi: ṭuta kim D. / İrte bir gün yerüŋi itse gerek: Bir zamān ola ki ide yirüŋi D.
9 Mihr idüp pīrezen-i dehre: Erlik it pīrezen-i dehre D.

II

1 Ṭut ki cümle-i: Ṭutalum cümle D.

2. Ḫāk-ile ṭolmadı mı kāse-i ‘ömr-i Faġfūr
‘Āḳıbet ṣınmadı mı āyīne-i İskender

3. Taḥtını taḥtaya tebdīl idüben Keykāvūs
Yıḳılup ḫāk-ı reh olmadı mı ḳasr-ı Kayṣer

4. Ḳoyalum bunları kim her biri ednālardur
Ḳanı ol iki cihān serveri ḥaḳ peyġamber

5. Yerlere düşmez iken sāyeleri aḫir-i kār
Ten-i nāzüklerine olmadı mı ḫāk maḳar

6. Ne ḳadar ḳadr ile başuŋ göge de irişse
Seni de dest-i ḳażā bir gün ider zīr ü zeber

7. Nergis-āsā gözüŋi göge dikersin āḫir
Şimdi giydüŋ ṭutalum başıŋa zerrīn-efser

8. Ṭumturāḳ u ḥaşem u tācı yüri terk eyle
Bir gedā ol bu cihān ziynetine itme naẓar

9. Dehr-i fānīde bugün bir iki günlük ‘ömre
Bunca ġavġāyı kişi başına alup n’eyler

10. *Gözüŋ aç ġafleti ḳo fikr ü ferāset demidür*
Nefs-i emmāre-yi irşād-ı ṭarīkat demidür

III

1. Ey göŋül ṭā’at Bārī’de ṣaḳın ḳılma ḳuṣūr
Sende isterseŋ eğer ravża-i cennetde ḥużūr

2. Şimdiden zād-ı ‘ibādātı müheyyā eyle
Nāgehān bir gün idersen reh-i ‘ukbāyā mürūr

3. Kimseniŋ göŋli evini yıḳup oda yaḳma
Diriseŋ dār-ı ḳarāruŋ ola Beytü’l-ma‘mūr

4. Ġaybetinden bu cihān ḫalkını ġıybet itme
Rūz-i maḥşer olıcaḳ eyleyesin tā kī ḥużūr

5. Ġırre olma ṭayanup ḳasr-ı ḥayāta bir gün
Ḫāk-ı rāh eyler anı bād-ı fenā ey maġrūr

6. Ṭutuşup şevḳ ile gül-geşte-i ḥaḳ eyle özüŋ
Şem‘-veş her gice insin dir iseŋ üstüŋe nūr

7. Nefsüŋi tevbe-i ṣıdḳ ile yüri ḳahr eyle
İtmedin mevt seni dehr-i fenāda maḳhūr

---

2 ‘ömr-i: çeşm-i D.
4 ednālardur: ednādur D.
5 sāyeleri: sāyeler M.

III

1 ḳılma: itme D. / ḥużūr: ḳuṣūr D.
4 eyleyesin: eylesin M.
6 Divanda 7. beyittir. ḥaḳ eyle: ‘aşḳ ile D.
7 Divanda 8. beyittir.

8. Ṭutalum şimdi Süleymān-ı zamān olmuşsun
‘Āḳıbet yise gerekdür ten-i fersūdeni mūr

9. Kime bir cām-ı ṣafā ṣundı bu sāḳī-i felek
İtmedi ḫ∨āb-ı ecelle anı āḫir maḥmūr

10. *Āḳıbet sen daḫı bu bezm-i fenādan ey dil*
Getürüp ayaġı ‘uḳbāya idersen menzil

IV

1. Ḳanı ol Şāh Hüseyn’üm ḳanı ol ḫūb-ḫisāl
Ḳanı ol ḫulḳı Ḥasen pādişeh-i ḥüsn ü cemāl

2. Kerbelā-yı ‘ademe ‘azm idüp ol yār-şehīd
Dūd-i dilden bu ben ‘abdāla giyüdi ḳara şāl

3. Gün gibi ḥüsn ile ‘ālemde ẓuhūr itmişken
Döndi ṭoġmadıġa şimdi o meh-i ferruḫ-fāl

4. İstiḳāmetde naẓīri yoġ idi ammā kim
Eyledi bād-ı fenā ḳaddini ol servüŋ dāl

5. Şöyle maḥcūb idi kim geldügi dem ‘Azrā’il
Yerlere geçdi ḥicābından o ḫūrşīd miṣāl

6. Şol ḳadar acıyup aġladı gözüm ṣanma şafaḳ
Oldı ḫūnābe-i eşk-ile felek mālāmāl

7. Ey göŋül var yüri ṣabr eyle yeter āh itdüŋ
Böyle oldı n’idelüm emr-i Ḫudā-yı müte’āl

8. Yerim dūr ide ṣafā sürmedin ol māh dirīġ
Ayaġın alup ecel cur‘a-veş itdi pāmāl

9. Derdümi bilse idüŋ böyle dimezdüŋ dirseŋ
Bilürin derdüŋi ammā n’ideyin çāre muḥāl

10. *Var hemān ṣıdḳ-ile rūḥuna du’ā eyleyigör*
Ḫayr ile yād idüben medh ü ṣenā eyleyigör

---

8 Divanda 6. beyittir. fersūdeni: fersūde-i M.
9 Kime: kim M./ ḫ∨āb-ı: ḫamr-ı D.
10 ‘uḳbāya: ‘uḳbāda D.

IV

2 ‘azm idüp ol yār-şehīd: gidüp o şāh-ı şüheda D.
3 Divanda 4. beyittir.
4 Divanda 5. beyittir.
5 Divanda 6. beyittir.
6 Divanda 7. beyittir.
7 Divanda 8. beyittir.
8 Divanda 3. beyittir. / Yerim dūr ide: Bezm-i devrānda D.
10 ṣıdḳ-ile rūḥuna: rūḥına ṣıdḳ ile D.

V

1. Yā İlāhī kerem u luṭf u mürüvvet eyle
Ḳabrin ol ḫūr-veşüŋ ravża-i cennet eyle

2. Çünki ol bülbül-i cān uçmaġa pervāz itdi
Āşiyānın gül-i gülzār-ı sa‘ādet eyle

3. Rūz-i mīzānda o dil Yūsufunuŋ sulṭānum
Ḳadrini yüce idüp ḥürmet ü ‘izzet eyle

4. Arkası üzre yatup tā kī ide (ol) yād-ı huẓūr
‘Afv idüp cümle ṣuçın lāyıḳ-ı raḥmet eyle

5. Bu günehkār **‘Ubeydī** ḳuluŋuŋ da yā Rab
Raḥmet ü luṭfuŋ ile cānını rāḥat eyle

6. Nefs-i emmāre elinden anı āzād idüp
Ṣoŋ nefes tevbe vü tevfīḳi hidāyet eyle

7. Yā İlāhī daḫı dūzaḫ odına yanmaḳdan
Cümle mū’minleri de ḫıfẓ u ḥimāyet eyle

8. Dürlü dürlü ni’am-ı luṭfuŋ ile yā Rabbi
Her birin gülşen-i cennetde żiyāfet eyle

9. Bu du‘āyı işidüp kim ki dir ise āmīn
Yā Rab anı ḥarem-i ḫāsuŋa da‘vet eyle

10. *Bu oḳundıḳça umaram ki beni yād ideler*
Bir du’ā ile daḫī rūhumı dilşād ideler

[Maḳālī]

2.

Mefā‘īlün mefā‘īlün mefā‘īlün mefā‘īlün
Hezec + – – – / + – – – / + – – – / + – – –

1. Ḫayālüŋ şāhına başım bu çeşm-i eşk-bār üzre
Teferruc-gāh içün bir ḳaṣr-ı ‘ālidir be-kār üzre

2. Bu cism-i nā-tuvānumda görinen mūylar sanmaŋ
Çemenlerdir ki bitmiş cā-be-cā köhne mezār üzre

3. Ḫabāb-ı eşk-i gül-gūn sine-i ber-dāġım üstinde
Otāġ-ı şāh-ı miḥnetdür ḳurulmuş lāle-zār üzre

4. Ne cānib kim ḳadem baṣsaŋ yüzim ol yirde ferş olsun
Ne yirde sāye ṣalsaŋ ḫāk olam ol reh-güẕār üzre

V

1 mürüvvet: ‘ināyet D.
3 Rūz-i mīzānda o dil Yūsufunuŋ sulṭānum: Daḫı mīzān güni ol Yūsuf-ı Mıṣr-ı ḥasenüŋ D.
4 yād-ı: zevḳ ü D.
7 Yā İlāhī daḫı dūzaḫ: Rūz-ı mahşerde cehennem D.
8 gülşen-i cennetde: dār-ı na‘īm içre D.
10 Bu oḳundıḳça umaram ki beni: Bu du‘āyı oḳuduḳça umarın D.

2. YB. 6918: 2[a]; **Maḳālī**

5. **Maḳālī** ṭ'an-ı a'dādan ne ġam erbāb-ı 'irfāna
Atarlar ṭaşı elbette dıraḫt-ı mīve-dār üzre

[Maḳālī]

3.

Fe'ilātün fe'ilātün fe'ilātün fe'ilün
Remel + + – – / + + – – / + + – – / + + –

1. Tābiş-i mihr-i ruḫuñ lāle-i ḥamrā ne bilür
Reviş-i ḳāmetüñi serv-i dilārā ne bilür
2. … … lebüŋ görmedi firāḳ-ı ruḫun
Söylemek neydügini ṭūtī-yi gūyā ne bilür
3. Gül yüzüŋ yādı-y-ıla naġmeye āġāz idicek
Nāle vü şevḳ nedür bülbül-i gūyā ne bilür
4. Ḳaṣr-ı a'lā-yı melāḥatda Süleymān sensin
Ey perī-rū seni her bī-kes ü dānā ne bilür
5. Ey **Maḳalī** dile kār eyledügi ḫār-ı cefā
Bezm-i 'işretde müdām ol gül-i ra'nā ne bilür

Mu'aşşer-i Nedīmī

4.

Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün
Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –

I

1. Gülşen-i bāġ-ı cenānuŋ berg ü bārı ḳalmadı
2. Gülleri ṣoldı bozuldı gül-'iẕārı ḳalmadı
3. Bülbüli dāġıldı būstānuŋ hezārı ḳalmadı
4. Gülşen-i dehruŋ evvelki iştihārı ḳalmadı
5. Ḫānḳāh-ı dünyenüŋ bir tekye-dārı ḳalmadı
6. Köhne pīr oldı bu 'ālem iḫtiyārı ḳalmadı
7. Ḥāṣılı dünyā-yı dūnıŋ gitdi 'ārı ḳalmadı
8. Kimsenüŋ 'ālemde hīç 'arż-ı vaḳārı ḳalmadı
9. *Bāġbānı gitdi bu bāġıŋ nehārı ḳalmadı*
10. *Servisi ser çekdi bir nāzik çenārı ḳalmadı*

II

1. İntiẓām-ı 'āleme bilmem neden irdi ḫalel
2. İḫtirā' olmaz mesā'il müşkilāt olmadı ḥal
3. Ehl-i diller mubteẕel (oldı) manṣūbe-i cāha maḥal
4. Anıŋçün olmaz oldı 'ilimle bahs u cedel
5. Ehl-i dil ayaġda ḳaldı nā-kesiŋ yiri Zuḥal
6. İnḳirāż devrān irişdi ey ḫoca inṣāfa gel
7. Geç 'alāyıḳdan dilā ḳıl Ḥaḳḳa lāyıḳ bir 'amel

---

3. YB. 6918: 2[a] ; **Makālī**
4. YB. 6918: 2[b] ; **Nedīmī**

8. Bir ḫayāl-i ẓıll bu dünyānuŋ nuḳūşı fi'l-meṣel
9. *Zāl-i dehrüŋ ḫaṭṭ olur reng-i ʻiẕārı ḳalmadı*
10. *Bād-ı şarṣardan ḫazān irdi bahārı ḳalmadı*

III

1. Eyle ḥāl-i ʻāleme bir kerre imʻān-ı naẓar
Ṭut ḳulaḳ ḫalḳ-ı cihāna kim neler söyler neler
3. Bülbül aġlar dem-be-dem bir nice gün güller güler
Reng-i rūyın almaġa bād-ı ḫazān dā'im yiler
5. Hātif-ı ġaybdan irdi gūşıma çūn bir seḥer
Dār-ı dünyā-yı denī derd ile ṭoldı ser-te-ser
7. Geldi çatdı ḥāliyā eşrāṭ-ı sāʻatden ḫaber
Yıḳılur dünyā-yı dūnıŋ iştihāsıdır meger
9. *Kim sipihrüŋ başı çizgindi ḳarārı ḳalmadı*
0. *Key ṣaḳın bir gün yıḳılur iḫtiyārı ḳalmadı*

IV

1. Ḥāṣılı dār-ı fenā derd ile māl-ā-māldur
Yā niçün ʻālem keşākeş bu ne ḳīl ü ḳāldur
3. Reng-i rūyın gösterir inanma āḫir āldur
Kime itmişdir vefāyı bu ne köhne zāldur
5. Güldürürse bir nefes[cik] ṣoŋ işi pāmāldur
Ālemüŋ şeklī fenāsına bu ḥikmet dāldur
7. Ḥīle vü efsāneye ṭabʻı ḳatı meyyāldür
Muttaṣıl tedbīr-i hicrān idici kıttāldür
9. *Ḳalmadı meydān-ı dehrūn merd-gārı ḳalmadı*
0. *Bir ferāset ehl-i merd çāpük suvārı ḳalmadı*

V

1. Var iken beẕl eyle rāh-ı ʻışḳ içinde dīn eri
Ḫāliḳi ẕikr eyle da'im haẓret-i peyġamberi
3. Şu Ebū Bekr ü ʻÖmer Oṣ-mān daḫı -Ḥaydarı
Hem olara ḳıl iṭāʻat aŋla bil ḫayr u şeri
5. İster-isen ʻömr ü bāḳī ol ʻalāyıḳdan beri
Teşne-dil ol dünyede içmek dilerseŋ kevseri
7. Rifʻat isterseŋ esirge hem żaʻif ü kemteri
Ey **Nedīmī** dīn yolında ḳıl fedā cān u seri
9. *Nīce merdānuŋ bu yolda iḫtiyārı ḳalmadı*
0. *Cān u baş terkin urup gitdi ḳarārı ḳalmadı*

[Mānī]

5.

Mefāʻilün feʻilātün mefāʻilün feʻilün
Müctes + – + – / + + – – / + – + – / + + –

1. Belālu ʻāşıḳ o ruḫsār-ı āla mā'ildir
Ölmelü ḫastalar āb-ı zulāle mā'ildir

---

5. YB. 6918: 3ª; **Mānī**

2. Fütāde dillerüŋ āl eyleyüp alur göŋlin
O ġonceŋün ruḫ-ı gülgūni ala mā'ildir

3. Muḥabbet ehli ruḫ-ı dil-güşāŋa 'āşıḳdır
Efendi ġayrılar ammā viṣale mā'ildir

4. Muḳayyed olma kemāl ile itme 'arż-ı hüner
Zamāne dilberi hep şimdi māla mā'ildir

5. 'Aceb mi ḳamet-i 'amālin bükülse **Mānī**'nüŋ
Nice zamāndır o ḳad-i nihāle mā'ildir

[Bāḳī]

6.

Fe'ilātün fe'ilātün fe'ilātün fe'ilün
Remel + + – – / + + – – / + + – – / + + –

I

1. Ra'yet-i fitne çeküp ol kad-i dil-cū begler
2. Uşdılar yanına her şūḫ-ı cefā-hū begler
3. Bir yire geldi nice ġamzesi cādū begler
4. Bir ālāy oldı perī şīvelü āhū begler
5. Gözi āhūlaruŋ ālāyına yā Hū begler

II.

1. Ḳaynadup nār-ı ġam-ı 'ışḳ ile hūn-ı cigeri
2. Gözlerimden aḳıdur kendü görinmez o perī
3. Ṣanmaŋuz nev'-i beşerden gele bu şīveleri
4. Bir perī içün aḳar iki gözüm çeşmeleri
5. Ṣaḳınuŋ bilmiş oluŋ ılıdır ol ṣu begler

III

1. Cān yidürseŋ eger ol ḫusrev-i şīrīn-dehene
2. Ġālib olsaŋ reh-i 'aşḳında anuŋ Kūh-kene
3. Ne ḳadar naḳd-i revānuŋda niṣār olsa yine
4. Bī-vefālıḳlar ider yolına cānlar virene
5. 'Acebā böyle m' olur dünyede hep bu begler

IV

1. Ḫūb-rū tāze-cevāndur baŋa cānumdan e'az
2. Gelmedi yanuma zen ḳısmı meger duḫter-i rez
3. Baḳmadum aṭlas u dībāsına dehrüŋ bir kez
4. Raḫt u baḫtum götüri odlara ursaŋ dütmez
5. Bir iki gün beni bu dünyāda maḥbūb egler

---

6. YB. 6918: 3[b]; **Bākī**: *Dīvān*: Thm. 8

III

1 1., 2., 3. mısraların ortası bantla kapatılmıştır. Buraya denk gelen kelimeler divandan okunmuştur.
2 anuŋ: bu gün D.

IV

1 ḫūb: pāk D.
4 odlara ursaŋ: oda ururseŋ D.

V

1. Boynuŋa ḥīle kemendin biri bağlar nā-gāh
2. Çıḳarur doġrı yoluŋdan seni eyler güm-rāh
3. Bu belāya bulınmaz çāre ne dervīş ü ne şāh
4. Kimseye uymasun ulaşmasuŋ Allāh Allāh
5. Zülf-i bī-dīn ile ol ġamzesi cādū begler

VI

1. **Bākī**yā gel olalım Ka'be-i dīn yolına peyk
2. Diyelim sem'e nidā iricek āḫir Lebbeyk
3. Girelüm rāh-ı Ḫudāya diyüp *e's-sa'yü ileyk*
4. Ne **Necātī** ne güzeller ne selām ne 'aleyk
5. Fāriġız eylemezüz kimseye ṭapu begler

[Ḫayālī]

7.

Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün
Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –

1. Göz yaşı baḥrinde oldum 'āşıḳ-ı sevdā-perest
   Bir neheng-i fāriġ-i dām-ı cihān deryā-perest
2. Rūy-ı gülgūnuŋda ḫālüŋ Hindū-yi āteşkede
   Lā'l-i cān baḫşuŋda ḫaṭṭuŋ kāfir-i 'İsā perest
3. Hāy ü hūyı geçmemiş meyḫāneden gelmiş gibi
   Görmedüm ṣofī gibi 'ālemde bir ġavgā-perest
4. Derdüŋün bir dāġını iki cihāna virmeziz
   'Aşḳ bāzārında oldum ḫāce-i dünyā-perest
5. Ḫūn-i dil nūş et **Ḫayālī** cām-ı cem elde iken
   Bu demi ḫoş gör ṣaḳın olma ġam-ı dünyā-peres

Nāṭıkī Efendi

8.

Mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün
Hezec + – – – / + – – – / + – – – / + – – –

I

1. Cihān rezminde ḳanlar dökdügiçün cism-i ḫūn-ḫārı
2. 'Adem mülkine ṣaldı Hamza-veş a'dā'-yı küffarı

V

2 doġrı: togru D. / seni: biri D.

VI

1 dīn: dil D.
4 selām: selāmün D.
7. YB. 6918: 3^b ; **Ḫayālī**: *Dīvān*: G. 6
1 neheng-i: nehengem D.
3 hūyı geçmemiş: hūdan geçmedi D.
4 virmeziz: vermezem D.
5 cām-ı cem elde iken: elde iken cām-ı 'aşḳ D.
8. YB. 6918: 4^a ; **Nāṭıkī**.

3. Güzellik kişverin ḳılmış müsellem ḥażret-i Bārī
4. Melāḥat mülkinüŋ ṣahib ḳırānıdur gör ol yāri
5. Anuŋçün lenduhā-veş kāküli olmuş ḳafādārı

II

1. ‘Adem iline ṣalmaḳda cihānı câme-ḫābından
2. Cihān ‘ayyārınuŋ tācını ḳapmaḳda rikābından
3. Füsūn-ile ḳayırṭuben bu çarḫuŋ āsiyābından
4. Fünūn-ı mekr içinde duzeḫ destdür ḥīle bābından
5. Olupdır ‘ömr-i ‘ayyārı anuŋ çeşm-i siyeh-kārı

III

1. Ḳubād-ı şehr-i yār olmuş göŋül taḫtında ol dilber
2. Vezīr-i bī-naẓīridür ruḫunda ḫāl ü hindūlar
3. Süleymān-ı cemāline dehānı Aṣaf-ı ṣafdur
4. Dū-zülfī nīre bārıdur meşelde mālik-i ejder
5. Ġażabda ġamzesi Ḳāsım bedī‘ ol ḥüsn-i ruḫsārı

IV

1. ‘Adūya Hāşim Beg ḍarb olupdurur şecāatde
2. ‘Arec bin Ḳāsım’a-sa hīç naẓīr olmaz meḥābetde
3. Cemālī nūr-i dehr olsa revādur burc-ı rif‘atde
4. Nigāh-ı cān-sitān-ı ṣan giripdür vaḳt-i ḥiddetde
5. Velī Vaḳḳāṣ Sa‘d olmuş anuŋ tīr ü kemāŋ-dārı

V

1. Livā-yı ejdehā-peyker olupdur zülf-i ḫoş-būsı
2. Aŋa dal oldı bu meydān içinde ḳadd-i dil-cūsı
3. Rev’āyīne-i şāh olsa dilā ruḫsār-ı meh-rūsı
4. Ruḫ-ı mihr-i nigārı muḳbilidür ḫāl-i Hindūsı
5. Ḫayāl-i ḫaṭṭ-ı sebzi deşt-i dilde çizer nigārı

VI

1. Berātı ḥüsnine viren kaşı ṭuġrasıdur revnāḳ
2. Cemāl-i bā-kemāli mihr-i ‘ālem-tābdan müştaḳ
3. Ḫaṭ-ı müşkīn-i hoş-bū Āl-ı ‘İmrān gūyiyā el-ḥaḳ
4. Raḳīb-i rū-siyehdür baḫtuŋ nā-baḫtiyar ancaḳ
5. Velī Nūş’ur-r[ev]ān olmuş leb-i la‘l-i şeker-bārı

VII

1. Kelāmum şe’n-i ma‘ni burcunuŋ gūyā ki mihridür
2. Raḳibüŋ gerdenine kim anuŋ tīġ-ı sipihridür
3. Me‘ānī-i diraḫşānum bu naẓm içinde gizlidür
4. Debīristān-ı naẓmuŋ **Nāṭıkī** bu zerrece …
5. Anuŋçün maḥż u ḥikmetdür suḫan tābında güftārı

II

4 Vezin aksamaktadır.

VI

2 tīġ-ı sipihridür: tīġ u sipihridür M.

[?]

9.

Fe'ilātün fe'ilātün fe'ilātün fe'ilün

Remel + + – – / + + – – / + + – – / + + –

I

1. 'Aḳlımuz gitdi dilā cām-ı şarāb-ı terden
2. Gitmedi hīç heves-i zülf-i siyāhı serden
3. İsterüz derd-i dile çārei sīmin-berden
4. Umaruz būsei la'li lebi [ol] dilberden
5. Ummazuz *cām-ı ṣafā çarḫ-ı denī perverden*
6. *Bir içim ṣuyı dirīġ eyledi İskenderden*

II

1. Ruḫları şevḳi ilen çāk-i girībān oluruz
2. Heves-i zülf-i siyāh ile perīşān oluruz
3. Dā'imā mest-i şarāb-ı lüb-i cānān oluruz
4. Yaturuz cur'a gibi ḫāk ile yeksān oluruz
5. Ummazuz *cām-ı ṣafā çarḫ-ı denī perverden*
6. *Bir içim ṣuyı dirīġ eyledi İskenderden*

III

1. N'ola ki seyr-i çemen eylesem 'ālem ile
2. Eglenür dil … bir kāküli ḫam-der-ḫam ile
3. Cām içün eylemezüz hīç müdārā Cem ile
4. Yaturuz ḥaşre degin derd-i ḫumār-ı ġam ile
5. Ummazuz *cām-ı ṣafā çarḫ-ı denī perverden*
6. *Bir içim ṣuyı dirīġ eyledi İskenderden*

IV

1. Giydürür gerçi kim evvel saŋa bir ḫil'at-i īd
2. Sākī-i çerḫ ṣunar destiŋe cām-ı Cemşīd
3. Vāde-i ġamzesini 'āḳıbet eyler nevmīd
4. Eger olursa şafaḳ bāde piyāle ḫūrşīd
5. Ummazuz *cām-ı ṣafā çarḫ-ı denī perverden*
6. *Bir içim ṣuyı dirīġ eyledi İskenderden*

V

1. İçerüz bāde-i derd-i ġamı muḥabbetle
2. Açmazuz rāz-ı dili herkese keyfiyetle
3. Ṭaġılıp keşt iderek 'ālemi biz 'ibretle
4. Teşne vü vādī-i ḥayret oluruz ġayretle
5. Ummazuz *cām-ı ṣafā çarḫ-ı denī perverden*
6. *Bir içim ṣuyı dirīġ eyledi İskenderden*

---

9. YB. 6918: 4[b]

Ḳabūlī

10.

Mefā‘īlün mefā‘īlün mefā‘īlün mefā‘īlün
Hezec + – – – / + – – – / + – – – / + – – –

1. Temāşā eyledüm ṭufān-ı Nūḥı dīde-i terde
   Muḥīṭ-i eşküme nisbet yedi deryā ḳalur yerde

2. Niḳāb-ı ebr-i zülfüŋ māni‘ olmaz seyr-i dīdāra
   Şu‘ā‘-ı mihr-i ālem-tāba ḥā’il olımaz perde

3. Çıḳar tācı şeref isterseŋ ey ṣūfī-i efsürde
   Şeref ya erde ya serde ki ‘izzet yoḳdur efserde

4. Ḳazıtma defter-i ḥüsnüŋde ey meh ḫaṭṭ-ı ruḫsāruŋ
   Bilürsin i‘tibār olmaz eger ḥakk olsa defterde

5. Niyāzum Ḥaḳḳadur müstaġniyem efrād-ı insāndan
   Ḳabūlī iḥtiyācum yoḳ Ḫudādan ġayrı bir ferde

---

10. YB. 6918: 4[b] ; **Ḳabūlī**: *Dīvān*: G. 345

1 Bu şiir divanda 7 beyittir. Eksik beyitler şu şekildedir:
Muḳim-i kūy-ı yār ol bekle yerüŋdür didüm saŋa
Niçün olmazsın ey dīvāne dil ben didügüm yerde

Ruḫun etrāfına ḫaṭṭ-ı mu‘anber perde çekmezdi
Eger ḥüsn-i ruḫun olmasa sulṭān-ı serā-perde

2 ḥā’il: māni‘ D.

3 ya erde ya serde ki: ya serdedür ya erde D.

5 müstaġniyem: müstaġniyin D. / insāndan: ‘ālemden D.

[Baġdātlı Rūḥī]

11.

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –

1. Devrden peymāne-i mihr ü vefā eksilmede
Ḳalb-i ehl-i ḥālden ẕevḳ ü ṣafā eksilmede

2. Dem-be-dem yüz ṭutmada meclis perīşān olmaġa
Encümenden bāde-i ‘işret-fezā eksilmede

3. Sāz ü söze ḳalmadı evvelki gibi meylimüz
Ya‘nī dilden ārzū başdan hevā eksilmede

4. Bādedür gerçi devā-yı derd ü ġam ammā çi sūd
Devrimüzde ehl-i derd artup devā eksilmede

5. Ṭab‘ı ḳılmaḳda ġubār-ālūde cevr-i rüzgār
Ṣafvet-i āyīne-i ‘ālem-nümā eksilmede

6. Ey dırīġā ekserī ḫalḳıŋ cefā üstündedir
Bu vefāsuz dehrden ehl-i vefā eksilmede

7. Gitmede vaḳt-i şebāb u gelmede eyyām-ı şīb
Gitmede dilden ṣafā gözden cilā eksilmede

---

11. YB. 6918: 5ª ; **Baġdātlı Rūḥī:** *Dīvān*: s.150
Bu şiir divanda 33 beyittir ve beyitlerin yerleri farklıdır. Eksik beyitler ise şu şekildedir:
Çeşm-i pür-nemden ziyādan gayrısı urmakda mevc
Gönlimüzden derd ü gamdan mā‘adā eksilmede

Zevk-ı ‘ayşa şevkimüz gitdükce noksān bulmada
Bezmimüzden gün-be-gün ol mehlikā eksilmede

Olmada dervişden mihr ü muhabbet münkatı
Şāh-ı ‘ālī-cāhdan lutf u ‘atā eksilmede

Rūy-ı nāsa bāb-ı hayrāt olmada gitdükce sed
Kalb-i ehl-i hālden mihr-i Hudā eksilmede

Mü’min oldur eyleye ol kavmden nefret k’ola
Dillerinde hubb-ı āl-i Mustafā eksilmede

Hāl-i dilden bā-haber kāil bulunmaz degmede
Cāhil artup merd-i dānā mücmelā eksilmede

Derdimüz şerh itmege bir yār-ı sādık bulmazuz
Hayf kim gidükce yārān-ı safā eksilmede

Kime arz itsün bir ehl-i derd varsun müşkilin
Dehrden müşkil bi kim müşkilğgüşā eksilmede

Ol güni āyā bize görmek nasib olur mı kim
Zevk u şevk ola terakkīde ‘anā eksilmede

Kāmilān-ı vakt ide fazl-o Huda gibi zuhur
Münkirān-ı sālikāna ‘aşk ola eksilmede

Tālibān-ı feyz-i Ahmed ‘ākibet mahmūd olup
Şübhe ref‘ olup ola çün ü çirā eksilmede

2 ‘işret-fezā: behcet-fezā D.
4 çi: ne D.
7 gitmede: geçmede D.

8. Ḥāl-i ‘ālem āh kim olmaḳda bu yüzden dāḫı
‘Adl u ṣıdḳ-ı fırḳa-i mīr ü gedā eksilmede

9. Olmada mihr ü muḥabbetden müberrā ḫāṣ u ‘ām
Cem‘e olup aġyār u yār-ı bī-riyā eksilmede

10. Kisvet-i faḳr u fenāya girmede ḫalḳ-ı cihān
‘Ārif-i bi’llāh olan ehl-i fenā eksilmede

11. Āb-ı raḥmet gökden inmez yer yüzi gülmez iken
Ḫalḳa gūyā şefḳat-i arż u semā eksilmede

12. Bir ‘aceb ḥāletdeyüz rif‘atde hep ehl-i ḫilāf
Ḳavline fi‘li muvāfıḳ eṣdiḳā eksilmede

13. Cāhilüŋ ḳadr-i teraḳḳīde temāşā bundadur
Kāmilüŋ āsāyişi ṣubḥ u mesā eksilmede

14. Ḳāni‘ olmazlar cihānda olsalar Kārūn-ı vaḳt
Aġniyānuŋ tīre ḳalbinden ġınā eksilmede

15. Ekṣerī ḳāḍīlaruŋ rüşvet ṭarīḳin ṭutmada
Ḥürmet-i şer‘-i Resūl-i müctebā eksilmede

16. Kendü ḥalinden degil ḫoşnūd şimdi kā’ināt
Ḥaḳ Te‘ālānuŋ ḳażāsına rıżā eksilmede

17. Derdimüz şerḥ itmege bir yār-ı ṣādıḳ bulmadıḳ
Ḥayf kim gitdikçe yārān-ı ṣafā eksilmede

18. Biŋde bir naẓm ehlinüŋ naẓmında ḥālet ḳalmadı
Ṣā‘irān-ı ḥālet-efzā cā-be-cā eksilmede

19. Gevher-i baḥr-i suḫan ayaḳda mānend-i ḫazef
Ṣa‘irüŋ ḳadrin bilür ehl-i ṣafā eksilmede

20. Bir dükenmez rızḳdurur zād-ı ḳanā‘at ādeme
Yoḫsa ḫalḳuŋ āb u nānı dā’imā eksilmede

21. Ḥażret-i Ḥakdur tenezzülden teraḳḳīden berī
Laḥẓa laḥẓa yoḫsa artup māsivā eksilmede

22. Artuḳ eksik sözi ḳo ḫatm-i kelām it ebsem ol
Çekme ġam ger olsa ḳadrüŋ **Rūḥi**yā eksilmede

---

8 ḥāl-i: ḫalḳ-ı D. / gedā: livā D.
9 cem‘e: cem M.
10 fenāya girmede ḫalḳ-ı cihān: ḳabāyı ṭurmayup girmekde ḫalḳ D.
12 ḥāletdeyüz: ‘ālemdeyüz D.
17 bulamadık: bulmazuz D.
18 naẓmında: şi‘rinde D. / ḳalmadı: görmezüz D.
19 ṣa‘irüŋ: şā‘iran D.
20 ādeme: ‘ārife D.
21 tenezzülden teraḳḳīden: teraḳḳīden tenezzülen D.
22 ḳo: - M.

[Baġdātlı Rūḥī]

12.

Fe'ilātün fe'ilātün fe'ilātün fe'ilün
Remel + + – – / + + – – / + + – – / + + –

I

1. Āh kim ḫake bıraḳdı beni bir tāze nihāl
Sāye-veş göŋlüm olur rāh-ı fenāda pāmāl

2. Bülbül-i cānumı çerḥ etdi şikeste per ü bāl
Ṭūtī-yi ṭab'umı zehr-i ġam-ı hecr eyledi lāl

3. Kāse kāse nice bir ben çekeyin zehr-i melāl
Nice bir ġayra feleḳden ṣunula cām-ı viṣāl

4. Ġayrılar rūz u şeb itmekde temāşā-yı cemāl
Ben ise olmada ammā çekeyin tīr-i celāl

5. Raḥm ider ḥālüme bir gün deyü ol ḫūb-ḫıṣāl
Dil-i şūrīde müdām itmede beyhūde ḫayāl

6. *Ben sınıḳ dīde vü dildār*-ı ḳalīlü'l-inṣāf
*Naẓar et ḫālime ey şāh-ı ke*s̲*īrü'l-elṭāf*

II

1. Beni ṣanmaŋ ki ġam-ı ḫaybe vü destārdayın
Nām ḳaydın çekerin ya elem-i'ārdayın

2. Düşmüşüm vesvese-i 'aşḳa 'aceb kārdayın
İşüm āh eylemedür ḥasret-i dīdārdayın

3. Kāh ṣaḥrada vü geh kūçe vü bāzārdayın
Yoḳ ḳarārum gice gündüz ṭaleb-i yārdayın

4. Yetine derd ü ġam ü fırkat-i eş'ārdayın
İşidür yār deyü ḥālümi iẓhārdayın

5. Bilmezem neliyeyin hecr ile āzārdayın
Neye varur ola ḥalüm deyü efkārdayın

6. *Ben sınıḳ dīde vü dildār-ı ḳalīlü'l-inṣāf*
*Naẓar et ḫālime ey şāh-ı ke*s̲*īrü'l-elṭāf*

---

12. YB. 6918: 5[b]; **Baġdātlı Rūḥī:** *Dīvān*: s.199

I

1 göŋlüm olur: olmadayın M.
3 melāl: hilāl D. / felekden: felekde D.
6 sınıḳ dīde: sitem-dīde D.

II

1 ḫaybe: cübbe D.
4 fırḳat-i: miḥnet-i D. / işidür: işide D.
6 sınıḳ dīde: sitem-dīde D.

III

1. Ne belādur viresin bir büt-i pür-‘işveye dil
Ḳatlüŋe ḳaṣd ide her çeşmi ola bir ḳātil

2. Bāde-i hecr ile kim ide seni lāya‘kıl
Her günüŋ ola firāḳında ḫusūṣā bir yıl

3. Sen aŋa cān viresin ġayra ola ol mā’il
Sen cefāsın çekesin senden ola ol ġāfil

4. Ben ṣataşdum bu belāya işüm oldı müşkil
Göŋlümi ‘aşḳa esīr eyledi bir mihr-i küsīl

5. Dün esīr itdi bugün baġladı öldürmege bil
Derd çoḳ ḳanġı birün söyleyeyin ve’l-ḥāṣıl

6. *Ben sınıḳ .dide-i dildār-ı ḳalīlü’l-inṣāf*
Naẓar et ḫālime ey şāh-ı ke̲sīrü’l-elṭāf

IV

1. Ḳanı ol dem ki mey-i vaṣl-ile ‘işretde idüm
Yār yanında yerüm var idi ‘izzetde idüm

2. İçdügim şerbet-i dīdār idi ṣıḥḥatde idüm
Reşk iderdi niceler ḥālüme vuṣlatda idüm

3. Ṣubḥa dek dün gice ġam-ḫāne-i firḳatde idüm
Miḥnet ü derd ü ġam-ı yār ile ṣoḥbetde idüm

4. Yād idüp ġayra olan ‘izzeti z̲illetde idüm
Fikr idüp eyledügüm z̲evki meşaḳḳatde idüm

5. Ne belādur bu deyü ‘ālem-i ḥayretde idüm
Bu belāyı çeken aŋlar ki ne miḥnetde idüm

6. *Ben sitem-dīde-i dildār-ı ḳalīlü’l-inṣāf*
Naẓar et ḫālime ey şāh-ı ke̲sīrü’l-elṭāf

V

1. Āh idersem n’ola müştāk-ı viṣāl-i yāram
Bende-i ‘aşkam u sevdā-zede-i dīdāram

2. Vireli derd ü ġam-ı ‘aşḳa göŋül bīmaram
Giceler ṣubḥa dek efġān iderem bīdāram

III

2 kim: - M.
3 senden ola ol: ol ola senden D.
6 sınıḳ dīde: sitem-dīde D.

IV

1 mey-i dem-i D.
2 niceler ḥālüme: ḥālüme niceler M.
3 ṣubḥa dek: ṣubḫdaŋ M. / ṣoḥbetde: sıḥḥatde M.

V

3. ‘İzzetüm ḳalmadı dildār yanında ḥāram
Düşeli **Rūḫī** gibi firḳate bī-miḳdāram

4. Bī-dil ü bī-kes ü ġamgīn ü ḥazīn ü zāram
Bā‘iṣ-i ḫande-i aġyār-ı cefā-girdāram

5. Cānuma geçti ḫadeng-i ġam-ı hecr efkāram
Beni ḳatl idene biŋ cān ile minnet-kāram

6. *Ben sitem-dīde-i dildār-ı ḳalīlü’l-inṣāf*
Naẓar et ḥālime ey şāh-ı keṣīrü’l-elṭāf

[Cāmī]

13.

Fe’ilātün fe’ilātün fe’ilātün fe’ilün
Remel + + – – / + + – – / + + – – / + + –

1. Görmedük ġurre-i ebrūŋı meh-i ġarrāda
Bulmaduḳ şevḳ-i ruḫuŋ mihr-i cihān-ārāda

2. Biz ne keyfīyet ile mey diyelüm la‘lüŋe kim
Neş’e-i cām-ı lebüŋ ḥāleti yoḳ ṣahbāda

3. Nāfe zülfüŋ hevesi ġonce-femüŋ fikriyle
Geçürir ‘ömrini yoḳ yire ḳuru sevdāda

4. Görünür āyīne-i rūyına baḳdıḳça dilā
O perī-çehre bize ṣūret-i istiġnāda

5. **Cāmi**yā istemezin ḳılmasun āzād beni
Bes durur baŋa ḳulumdur dimeŋ beg-zāde

[İlhāmī]

14.

Fe’ilātün fe’ilātün fe’ilātün fe’ilün
Remel + + – – / + + – – / + + – – / + + –

1. Ṣād olurdıŋ ne kādar münkesirü’l-bāl olsaŋ
Ehl-i ‘aşḳ içre eger derd ile ḫoş-ḥāl olsaŋ

2. Ṣafḥaŋı ḳīl ü maḳāl ile siyāh itmez idüŋ
Nūr-ı tevhīde irüp vākıf-ı aḥvāl olsaŋ

3. Zer gibi ḫāliṣ olup ḥāle irürdüŋ anı
Süzilüp āteş-i ‘aşḳ içre eger ḳāl olsāŋ

---

3 Rūḫī gibi firḳate: firḳate Rūḫī gibi D.

13. YB. 6918: 6ª; **Cāmī**: Solmaz, Süleyman (2005). *Ahdî, Gülşen-i Şu’arâ (İnceleme-Metin).* Ankara: AKM Yay. s. 254-55.

5 Vezin aksamaktadır.

14. YB. 6918: 6ª ; **İlhāmī**: Solmaz, Süleyman (2009). *Bağdatlı Ahdî, Gülşen-i Şu’arâ*. Denizli: s. 99.

3 āteş: pūte GŞ.

4. Başa iltürdüŋ işi zülf-i hevāsında anıŋ
Sürinüp nice zamān derd ile pāmāl olsaŋ

5. Gördigüŋ ḫūba göŋül virmek olurdı kāruŋ
Sende **İlhāmī** gibi ‘āşıḳ-ı meyyāl olsaŋ

[Vaḥdetī]

15.

Fe’ilātün fe’ilātün fe’ilātün fe’ilün
Remel + + – – / + + – – / + + – – / + + –

I

1. Ḥażret-i cūd-ı aḥaddan yine rūz-ı ezelī
2. Ṣūret-i muḥkemle irişüben ḳuvvet eli
3. Ḳudret ile yoġurup āteş ü bād āb u gili
4. Mesken idindi o dem kendü içün cān u dili
5. Kimdir ol kim bile dir iseŋ eger ḳul-ı Celī
6. *Sırr-ı Ḥaḳ nūr-ı Muhammed esedu’llāh velī*
7. *Vü ‘Aliyyün vü ‘Aliyyün vü ‘Aliyyün vü ‘Ali*

II

1. Noḳṭa-i bāb-ı nübüvvet raḳam-ı levḥ u ḳalem
2. Menba‘-ı sırr-ı velāyet maḳar-ı cūd u kerem
3. Maẓhar-ı ekmel u ulyā kelimāt-ı a‘ẓam
4. Hādi-i cinn ü beşer mürşid-i nūr-ı ekrem
5. Ezelīdür ebedīdür *fe-te’emmel fāfhüm*
6. *Sırr-ı Ḥaḳ nūr-ı Muhammed esedu’llāh velī*
7. *Vü ‘Aliyyün vü ‘Aliyyün vü ‘Aliyyün vü ‘Ali*

. III

1. Kāşif-i sırr-ı suḫan bāb-ı ‘ulūm-ı Aḥmed
2. Vāṣıl-ı ẕāt-ı ezel *ḳul hüve’llāhu aḥad*
3. Vaṣf-ı ẕātında nüzūl eyledi *Allāhu’ṣ-ṣamed*
4. Nuṭḳ-ı Ḥaḳdur ṣıfatı *Lem-yelid ve lem-yüled*
5. *Lem-yekün* dirsem aŋa olmadı çün *küfven aḥad*
6. *Sırr-ı Ḥaḳ nūr-ı Muhammed esedu’llāh velī*
7. *Vü ‘Aliyyün vü ‘Aliyyün vü ‘Aliyyün vü ‘Ali*

---

15. YB. 6918: 6[b]; **Vaḥdetī**: *Dīvān*: Msb. 13

I

1 cūd-ı aḥaddan: fażl-ı Ḫudādan D.
2 ḳuvvet: ḳudret D.
5 bile: bileyin D. / ḳul-ı Celī: ḳavl-i celī
7 ‘aliyyün: ‘aleyye M.

II

2 velāyet maḳar: ḥakīḳat ma‘aden D.
3 ekmel u ulyā: ekmel-i ẕāt-ı D.
5 fāfehüm: fe-innehüm D.

III

2 ezel: aḥaddan D.
5 dirsem aŋa olmadı çün küfven aḥad: dirsem olur aŋa lehū küfüven aḥad D.

. IV

1. Ne ki var esfel ü a‘lāda Süreyyā ta ḥūt
2. Gökdeki şems ü ḳamer yirdeġi la‘l ü yāḳūt
3. Ebr-i feyżinden anuŋ buldı ḳamu nūr ile ḳūt
4. Pādişāh-ı dil ü cān server-i şāh-ı lā-hūt
5. Dest-i ḳabżında durur ‘ālem-i mülk-i melekūt
6. *Sırr-ı Ḥaḳ nūr-ı Muhammed esedu’llāh velī*
7. *Vü ‘Aliyyün vü ‘Aliyyün vü ‘Aliyyün vü ‘Ali*

V

1. Ḥasan ile Ḥüseyin şāh-ı kerem kān-ı ‘aṭā
2. Ḳuds-ı feyżinden anuŋ geldi vücūda ḥaḳḳā
3. Biri şāh-ı şehīdā birisi māh-ı ‘ulemā
4. Birisi ḳurṣ-ı ḳamer birisi hem şems-i ḍuḥā
5. Sözümüŋ mā-ḥaṣalı iş budur ey ehl-i vefā
6. *Sırr-ı Ḥaḳ nūr-ı Muhammed esedu’llāh velī*
7. *Vü ‘Aliyyün vü ‘Aliyyün vü ‘Aliyyün vü ‘Ali*

. VI

1. Seyyid-i ‘Ābid ü Bāḳır şeh-i ḫayl-i fuḳarā
2. ‘İzzet-i Ca‘fer-i Ṣādıḳ siper-i tīr-i ḳażā
3. Mūsī-i Kāẓım ile ol şeh-i teslīm-i rıżā
4. Şeh Takī ile Naḳī tāc-ı ru’ūs-ı fużalā
5. Cümlesi nūr-ı ezel vāḳıf-ı sırr-ı Ṭā-Hā
6. *Sırr-ı Ḥaḳ nūr-ı Muhammed esedu’llāh velī*
7. *Vü ‘Aliyyün vü ‘Aliyyün vü ‘Aliyyün vü ‘Ali*

. VII

1. **Vaḥdetī** seyf-i Ḫudā ḳātil-i aṣḥāb-ı caḥīm
2. ‘Askerīdür ki anuŋdur der-i cennāt-ı na‘īm
3. Mehdī-i devr ü zamān vāḳıf-ı esrār-ı ḳadīm
4. Ḥażret-i nūr-ı Ḫudā kāşif-i Ḳur’ān-ı ‘aẓīm
5. Noḳta-i evvel ü āḫir süḫan-ı Rabb-ı kerīm
6. *Sırr-ı Ḥaḳ nūr-ı Muhammed esedu’llāh velī*

IV

1 üreyyā ta ḥūt: ser-ā-ser tāḫūt D.
3 Ebr-i feyżinden anuŋ buldı ḳamu nūr ile ḳūt: Dest-i ḳabżında durur ‘ālem-i mülk-i melekūt D.
4 Pādişāh-ı dil ü cān server-i şāh-ı lā-hūt: Feyż-i nuṭḳından anuŋ buldı ḳamu nūr ile ḳūt D.
5 Dest-i ḳabżında durur ‘ālem-i mülk-i melekūt: Pādişāh-ı dil ü cān server-i şāh-ı lā-hūt D.

V

2 feyżinden: ẓahrından D./ vücūda: vücūd M.
3 şehīdā: şühedādur D./ māh-ı: şāh-ı D.
4 Birisi ḳurṣ-ı ḳamer birisi hem şems-i ḍuḥā: Birisi ḳurs-ı ḳamerdür biridür şems ü ḍuḥā D.
5 İş budur ey ehl-i vefā: bu durur ey ehl-i ṣafā D.

VI

1 Seyyid-i Ḥażret-i D.
2 ‘İzzet-i: Ḥażret-i D.
4 tāc-ı: - M.

VII

2 der-i : yine D.
3 devr ü : devr-i D.
4 nūr-ı: faẓl-ı D.

7. *Vü ʻAliyyün vü ʻAliyyün vü ʻAliyyün vü ʻAli*

[Raḥmī]

16.

Mefāʻīlün mefāʻīlün mefāʻīlün mefāʻīlün
Hezec + – – – / + – – – / + – – – / + – – –

I

1. Olanlar ṣūrete mā'il nedür maʻnāyı bilmezler
2. Ḥaḳīḳat gözleseŋ māhiyyet-i eşyāyı bilmezler
3. Bu baḥr içre ṣadefde ol dür-i yektāyı bilmezler
4. *Cihān-ārā cihān içindedür ārāyı bilmezler*
5. *Şu māhīler ki deryā içredür deryāyı bilmezler*

II

1. ʻİbādetden ʻubūdiyyet durur maḳṣūd ey zāhid
2. Mecāzī Kaʻbeye secde ider ẓāhirde her sācid
3. Ezelden mest ḳılmışken şarāb-ı şemʻ ile şāhid
4. *Ḫarābāt ehline dūzaḫ ʻaẕābın aŋma ey ʻābid*
5. *Ki bunlar ibn-i vaḳt oldı ġam-ı ferdāyı bilmezler*

III

1. Muḥabbet cāmını içdi vü geçdi nice fāyıḳlar
2. Bu bezme mest olan gelsün yaraşmaz bunda ayıḳlar
3. Muḥabbet deştini geşt eyleyüp ḥayretle ṣādıḳlar
4. *Şafaḳ-gūn ḳan içinde dāġını seyr itse ʻāşıḳlar*
5. *Güneşde ẕerre görmezler felekden ayı bilmezler*

IV

1. Girībān-çāk idüp şol ġonca-veş derd ile mecnūnlar
2. Gedā oldı bu yolda nice Dārā vü Ferīdūnlar
3. Fenā ser-menzilinde dīdelerden dökdiler ḫūnlar
4. *Ḥamīde ḳadlerine rişte-i eşki daḳup bunlar*
5. *Atarlar tīr-i māḳsūdı nedendür yayı bilmezler*

V

1. Beḳā yoḳ **Raḥmi**yā olsaŋ cihānuŋ şāh-ı devrānı

---

16. YB. 6918: 7ª ; **Raḥmī**: *Dīvān*: Thm. 23

I

5 şu: o D.

II

1 zāhid: ʻābid D.
2 mecāzī: hakīkī D. / ẓāhirde: maʻnāda D.
3 şarāb-ı şemʻ ile: ʻaşḳla şarāb M.

III

1 içdi vü geçdi: nūş itdi geçdi D.
3 Muḥabbet deştini geşt eyleyüp ḥayretle ṣādıḳlar: Yakasın subh-veş çāk eyleyüp mestāne sādıklar D.
4
5 felekden: felekde D.

IV

1 Girībān-çāk idüp şol ġonca-veş derd ile mecnūnlar: Melāmet deştini geşt eyleyüp hayretle mecnūnlar D.
3 ser-menzilinde: ser-menzilde M.

V

1 olsaŋ cihānuŋ şāh-ı devrānı: fānī tasavvur eyle devrānı D.

2. Gedālar şāh-ı ‘ālemdür olursa faṣl-ı ‘irfānı
3. Ne söyler cānı ile gūş eyle mürġ-ı Süleymānı
Ḫayālī *faḳr şālına çekenler cism-i ‘uryānı*
5. *Anuŋla faḫr iderler aṭlas u dībāyı bilmezler*

[Bağdātlı Rūḥī]

17.

fe‘ilātün mefā‘ilün fe‘ilün
Cedīd + + – – / + – + – / + + –

1. ‘Ömr bir cūy-ı ābdur gūyā
Ḫāne-i ten ḥabābdur gūyā

2. Cūya beŋzer ġılaf-ı zerrīni
Ḫançerüŋ āb-ı nābdur gūyā

3. Varaḳ-ı derd-i ‘aşḳ u ṣafḥa-i ḥüsn
Her biri bir kitābdur gūyā

4. Ḫayme-i ḥüsne ol iki gīsū
İki müşkīn ṭınābdur gūyā

5. Başladuŋ ‘arż-ı mihre mestāne
Yine ḳaṣduŋ ‘itābdur gūyā

6. Geldi şāhīn-i çeşmini süzerek
Sevdügüm mest-i ḫ∨ābdur gūyā

7. Yine gözler ḳamaşdı ey **Rūḥī**
Gelen ol āfītābdur gūyā

---

2 gedālar: gedāya D. / olursa faṣl-ı ‘irfānı: anuŋ kim ola ‘irfānı D.
3 cānı ile gūş eyle mürġ-i Süleymānı: hūş ile gūş eylegil dehrüŋ sühandānı D.
17. YB. 6918: 7ª; **Bağdātlı Rūḥī:** *Dīvān*: G.15
Bu şiir divanda 8 beyittir ve beyitlerin yerleri farklıdır. Eksik beyit ise şu şekildedir:
Sīne-çāk olmadan ġaraż
Vuṣlata feṭḥ-i bābdur gūyā
2 ḫançerüŋ āb-ı nābdur: ḫançer-i ābdārdur D.
4 gīsū: ebrū D.
5 başladuŋ: başladı D. / ḳaṣduŋ: ḳaṣdı D.

[Baġdātlı Rūḥī]

18.

Mef‘ūlü fā‘ilātü mefā‘īlü fā‘ilün
Muzāri‘ – – + / – + – +/ + – – + / – + –

1. Dildār odur ki kāmil oldur ehl-i ḥāl ola
   Server odur ki mālik-i mülk-i kemāl ola

2. Kāmil degüldür ol ki ola rām herkese
   Kāmil odur ki hemdem-i ehl-i kemāl ola

3. Olsa viṣālüŋ ellere va’llāh sevdügüm
   ‘Ālemde ölmemek degül ölmek muḥāl ola

4. Dildādeŋe müdam viṣālüŋ durur murād
   Ammā revā degül ki göŋülde melāl ola

5. Olma melūl göŋlüm eger almasa ele
   Ol lāle-rū ki kār aŋa her demde āl ola

6. **Rūḥī** müdām la‘lüŋe meddāḥdur eger
   Kār aŋa medḥüŋ olmasa ‘ālemde lāl ola

Li-Muḥarrir’il Faḳir ‘Aşḳī

19.

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün
Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –

1. Cilve-gāh-ı ‘aşḳ olaldan sīne-i ṣad çākimüz
   Cümle-i mu’ciz-nümā oldı kelām-ı pākimüz

2. Māyemüz taḫmīr idende itmiş üstād-ı ezel
   Dürr-i ma‘nī-i ṣadef āyīne-i idrākimüz

3. Göŋlümüz ol ġonce-i gül-zār-ı ḥasretdir k’olur
   Lāne-sāz-ı bülbül-i ḳudsī ḫas u ḫāşākimüz

4. Şehriyār-ı tācdārān-ı ġamuŋ olmuşdurur
   Pehlevān-ı pāy-i taḫtı bu dil-i bī-bākimüz

---

18. YB. 6918: 7[a]; **Baġdātlı Rūḥī**: *Dīvān*: G.48
Bu şiir divanda 8 beyittir, eksik beyitler ise şu şekildedir:
Olsan vera‘da ka’s elüŋe almasan revā
Ammā revā degül ki göŋülde melāl ola

Devrüŋde aŋa kim ola mesrūrluk harām
Oldur revā ki rāh-ı visālüŋ helāl ola

1 ola: odur M.
2 degüldurur ki rām ola: degüldür ol ki ola rām M.
3 degül: - M. / ölmek: ölmekle M.
4 ammā revā degül ki göŋülde melāl ola: görme revā ki dilde melāl ola D.
5 olma: olmam M. / kār aŋa: aŋa her D.
19. YB. 6918: 7[b]; **‘Aşkī.**

5. Bu’l-‘aceb dīvāneyüz kim āsumān-ı aşḳda
Āleme virdi tezelzül gerdiş–i eflākimüz

6. Ṭab‘ımuz ḳılsa tekerrür zehr-i ġam yoḳ yimezüz
Neşve baḫş-ı mey olupdur ḥāṣılı tiryākimüz

7. Dem gele ‘**Aşḳī** arayup bulmaya bu rūzīgār
Tūtiyā-yı çeşm içün bir zerre-i gerd ḫākimüz

Velehū Li-Muḥarrir’il Faḳir ‘Aşḳī

20.

fe‘ilātün mefā‘ilün fe‘ilün
Cedīd + + – – / + – + – / + + –

1. Ḳalemüm müşk-bār-ı ma‘nīdür
Suḫanum rāz-dār-ı ma‘nīdür

2. Baḥr-i dilde kelām-ı cān-baḫşum
Bir dür-i şāhvār-ı ma‘nīdür

3 Ṭūtī-i tab‘ımuŋ maḳālātı
Cümle hep yādigār-ı ma‘nīdür

4. Dāġlarla tenüm ki zeyn olmış
Ġonce-i lāle-zār-ı ma‘nīdür

5. Bā’iş-i āb u tāb-ı naẓmum olan
Şāhid-i gül-‘iẕār-ı ma‘nīdür

6. Hīç ḫāli degül tecellīden
Göŋlüm āyīne-dār-ı ma‘nīdür

[Maḳālī]

21.

fe‘ilātün mefā‘ilün fe‘ilün
Cedīd + + – – / + – + – / + + –

1. Yār kim lutf ile kenāra gele
Beŋzer ol ‘īde kim bahāra gele

2. Çeşm-i terde ḫayāl-i ‘ārıż-ı yār
Şol perīdir ki çeşme-i sāde gele

3. Kehkeşān ṣanma āh-ı pür-şererim
Yol idipdür sipihre varagele

4. ‘Ālemi yaḳmaġa benüm ‘ömrüm
Yeter ol āh kim şerāre gele

5. Ḥāşalillah kūlın **Maḳālī** gibi
Bir belākeş bu rūzgāra gele

---

20. YB. 6918: 7[b];**‘Aşkī.**
21. YB. 6918: 7[b] ; **Maḳālī**

[Monlā Ġarībī]

22.

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –

I

1. ‘Āşıḳam hem bülbülem kūyıŋdurur gülzār men
2. Kāh olur kemin gedāyam kāh olur ḫünḳār men
3. Kāh olur mest-i ḫarābam kāh olur huşyār men
4. Kāh benüm hem şā‘irem şaṭranc u nerd oynar men
5. Hem mu‘arref hem mū’eẕẕin ḫoş muṣāḥib yār men

II

1. Hem ḫatībem vā‘iẓie va‘ẓ eylerüm tefsīr ile
2. Himmetm belādadur göŋlüm berāber bir ile
3. Vardur istiḫrāc-ı men dersi iderim taḳrīr ile
4. Ḫūb muvaşşaḥlar bilür men oḳuram tertīb ile
5. Yaḫşi āvāz-ile ḫoşça türkiler ırlar men

III

1. Şöyle bir dīvāneyem kim yokdurur miṣlüm benüm
2. Geh gider fikrüm serimden geh gelür ‘aḳlum benüm
3. Naḳş idüp gezdirmelüdür dünyede şeklüm benüm
4. Merd-i naḳḳāş-ı zamānem gūş ḳıl naḳlüm benüm
5. Dolanur men ‘ālemi kim ṣanesın pergār men

IV

1. Kimse yād itmez beni her kişinüŋ bilişiyem
2. Hem ‘imāret sūḫtesi hem tekyenüŋ dervīşiyem
3. Ẕevḳim hem şevḳim hem ‘ayşim hem nūşiyem
4. Hem vecīhem hem ẓarīfem ḫaylī gökçek kişiyem
5. Cild-i ra‘nā işlerüm düşmenlerim ṭaġlar men

V

1. ‘Āşıḳ-ı şeydā olan rüsvā ‘ilācın bilürem
2. ‘Ālem içre derd ile sevdā ‘ilācın bilürem
3. Ya aŋa dermān ider men ya ‘ilācın bilürem
4. Hem ṭabīb-i ḫāẕıḳım ḥummā ‘ilācın bilürem
5. Sıçrarım āhū gibi hem çerḫini oynar men

VI

1. Terk-i dünyā eyle māfīhāyı ne itsem gerek
2. ‘İlm-ile göge aġup girü yire insem gerek
3. Dünyede **Monlā Ġarībī** diyü söylensem gerek
4. Men ‘Arapça bilmezem Fārisī ögrensem gerek
5. Türkī sözler söyleyicek ṣu gibi çaġlar men

---

22. YB. 6918: 8[a]; **Monlā Ġarībī.**

[Maḳālī]

23.

fe‘ilātün mefā‘ilün fe‘ilün
Cedīd + + – – / + – + – / + + –

1. Yār kim lutf ile kenāra gele
   Beŋzer ol ‘īde kim bahāra gele
2. Çeşm-i terde ḫayāl-i ‘ārıż-ı yār
   Bir perīdir ki çeşme-i sāde gele
3. Kehkeşān ṣanma āh-ı pür-şererim
   Yol idipdür sipihre varagele
4. Ne sa‘adetdurur ki ḫāngeh-i yār
   İtdügi cevre i‘tiẕāra gele
5. Ḥāşalillah kūlın **Maḳālī** gibi
   Bir belākeş bu rūzgāra gele

[Miṣālī]

24.

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün
Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –

1. Câme-i surḫ u kebūd içre nihāndur ḫançerüŋ
   Sān ṣafaḳ içre hilāl-i āsumāndur ḫançerüŋ
2. Āsumānda māh-ı nev deryāda māhī ḫavf ider
   Māhdan māhīye dek çekmez revāndur ḫançerüŋ
3. Teşne diller gördügi demde n’ola cān virseler
   Bir güzel belden çıḳar āb-ı revāndur hançerüŋ
4. Şöyle geçkindir ki ḳande batduġın bilmez şahā
   Ġamze-i mest-i müdāmıŋdan nişāndur ḫançerüŋ
5. Ṭatlı dillerle **Miṣālī**’nüŋ giripdür göŋline
   Gūyiyā bir dilber-i şīrīn-zebāndur ḫançerüŋ

---

23. YB. 6918: 8[a] ; **Maḳālī**
24. YB. 6918: 8[b]; **Miālī**

[?]

25.

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –

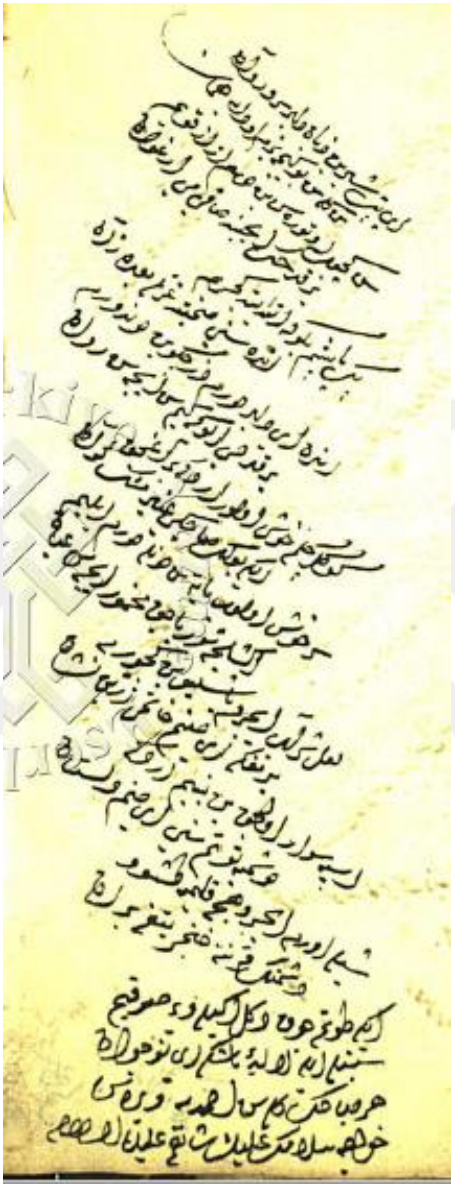

[‘İşmetī]

26.

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –

1. Fāriġ olmam āhdan dildāre kār itmezse de
   Sūziş-i dildür ġaraż yār i‘tibār itmezse de

---

25. YB. 6918: 8[b]

Bütün bir şiirde metnin çoğu okunamadığı için fotoğrafı koyulmuştur.

26. YB. 6918: 9[a] ; **‘İşmetī**: *Dīvān*: G. 79

1 āhdan: nāleden D.

2. Sen hele ayrılma ey dil rehgüẕār-ı yārdan
Pāymāl-i esb-i nāz eyler şikār itmezse de

3. Gāh olur ‘uşşāḳı cānından ider bīzār ‘aşḳ
‘Uzlet eyler yārdan terk-i diyār itmezse de

4. Uġrasa murġ-ı ḫadengi şād olur dil bir zamān
Āşiyān-ı sīnede bir dem ḳarār itmezse de

5. **‘İsmetī** pāmāl-i cevr olmaḳ yeter ‘izzet dile
Baḫt anı çeşm-i zaḫm-i zülf-i yār itmezse de

[‘İşmetī]

27.

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün
Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –

1. ‘Arż-ı sūz itmege yāre eşk ü āhım bir midür
Ketm-i rāz itmekde nālemle nigāhum bir midür

2. Ehl-i dil ey māh müştāḳ-ı cemālüŋdür senüŋ
Seyre çıḳ gör kim nevā-yı āh-ı şāhum bir midür

3. Rūy-ı dil göstermedi bir kerre mir’āt-ı ḫayāl
Yoḫsa bilmem çarḫ-ile baḫt-ı siyāhum bir midür

4. Her şirārı āhımuŋ bir aḫker-i cān-sūz olur
Dehr ġadr etsün de görsün dūd-ı āhum bir midir

5. ‘Afv-ı küstāḫ o serkeşden umulmaz **‘İşmetī**
Āsitānında meger cürm ü günāhum bir midür

[‘İşmetī]

28.

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün
Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –

1. Yāre ‘azm itdüm vücūdum ḫāk-ı dergāh itmege
İstemem sāyem bile bu yolda hem-rāh itmege

2. Cism-i zārı ḫāk-i pāyine götürse cūy-ı eşk
Ḳor mı devrān çeşm-i ḫ∨āb-ālūdın āgāh itmege

---

2 hele: hemān D.
3 Dīvānda 4. beyittir. ‘uşşāḳı: ‘uşşāḳ M.
4 Dīvānda 3. beyittir.

27. YB. 6918: 9ª ; **‘İşmetī**: *Dīvān*: G. 15
1 itmege: etmekde D.
4 dūd: dād D.

28. YB. 6918: 9ª ; ‘**İşmetī**: *Dīvān*: G. 92

3. Belki gūş eylerdi cānān bu dil-i müştāḳda
Olsa ḳudret dāsitān-ı hecri kūtāh itmege

4. Çünki ḳaṣd-ı cān ider gelsün ḫadengi sīneye
Bulımaz hīç böyle bir vādī güẕārgāh itmege

5. Vermedi bir dem ḥicāb-ı ʻaşḳ ruḫṣat **ʻİşmetī**
Meclis-i vuṣlatda dil-ḫ∨āh üzre bir āh itmege

[Veysī]

29.

Mefāʻīlün mefāʻīlün mefāʻīlün mefāʻīlün
Hezec + – – – / + – – – / + – – – / + – – –

1. Gider ḫ∨āb-ı teġāfül dīdelerden dūr olur bir gün
Bu meclis böyle ḳalmaz mestler maḥmūr olur bir gün

2. Bu vaż‘-ı nā-pesendüŋ rūzigār eyler müḳāfātın
Muḳaddem itdügi küstāḫlık maʻẕūr olur bir gün

3. O laʻlin ḳubbe-i ʻālī ol eyvān-ı zer-ender-zer
Başında bāz-güne āteşīn tenevvür olur bir gün

4. Ne deŋlü mūr isem de ben ża‘ifī pāyimāl itme
Süleymānlar zebūn-ı dār-gīr-i mūr olur bir gün

5. Gelür bu bezme bir sāḳī alursın dūst-kānī sen
Bu mātem-ḫāne ey **Veysī** sarāy-ı sūr olur bir gün

[Aḥmed Pāşā]

30.

Fe’ilātün fe’ilātün fe’ilātün fe’ilün
Remel + + – – / + + – – / + + – – / + + –

1. Ey muḥīṭ-i keremiŋ ḳaṭresi ʻummān-ı kerem
Bāġ-ı cūd ebr-i kefiŋden ṭolu bārān-ı kerem

2. Maṭlaʻ-ı ṣubḥ-ı ẓafer mihr-i ẕekā ebr-i ḥayā
Āsumān-ı ʻaẓamet dāver-i devrān-ı kerem

---

3 müştākda: müştākı da D.
4 böyle: öyle D.
29. YB. 6918: 9[a] ; **Veysī**: *Dīvān*: G. 41
1 Bu şiir divanda 7 beyittir. Mecmuada eksik beyitler şu şekildedir:
Niçe yıl güşe-gīr-i tengnā-yı ḫāk olan kimse
‘Aceb bilsem bu dünyāda nice magrūr olur bir gün

Zülāl-i naẓm-ı rāḥat-baḫşuna aldanmasun düşmen
Mezāḳ-ı cānına telḫ-āb-ı şer u şūr olur bir gün

4 isem de ben ża‘ifī pāyimāl itme: isen de pāy-māl olur kıyās itmek D.
30. YB. 6918: 9[b]; **Aḥmed Pāşā**: *Dīvān*: K.20
2 āsumān-ı ʻaẓamet: felek-i izz ü ala D.

3. Tāc-baḫş-ı ser-i sulṭān-ı selāṭīn-i ciḥān
Zīnet-i taḥt u nigīn Ḥażret-i Sulṭān-ı kerem

4. Ẓıll-ı Ḥaḳ Şāh Muḥammed ki eşigi göginüŋ
Kemterīn ıldızı olur meh-i tābān-ı kerem

5. Ayaġı ṭoprağıdur cevher-i iksīr-i ḥayāt
Āsitānı tozıdur sürme-i a‘yān-ı kerem

6. Açılur ḫulḳ-ı nesīmīyle gül u gülşen-i cūd
Bezenür luṭf-ı zülāliyle gülistān-ı kerem

7. Baḥr-ı Aḥżar nedurur ḳulzüm-i cāhından ḥabāb
Ḳaṭre-i feyżi nedür ebr-i dür-efşān-ı kerem

8. Kefī bir demde nisār itdigi gencin ‘öşrin
Ḥaşre dek vezn idemez keffe-i mīzān-ı kerem

9. Bī-ḳıyās olalı iḥsānlaruŋ ey ḫüccet-i cūd
Ḳāṭ‘ oldı cedel-i ḫaṣmunı burhān-ı kerem

10. Ne keramet ḳodı Ḥaḳ ẕāt-ı kerīmüŋde k’olur
Ayaġuŋ baṣduġı yir çeşme-i ḥayvān-ı kerem

11. Ne melek-ḫūy meliksin ki dem-i luṭfuŋ-ile
Kevṣer-i cūd aḳıdur ravża-i Rıḍvān-ı kerem

12. Bulmasa nām-ı şerīfüŋle şeref nāme-i cūd
Ebter olaydı ḳamū defter ü dīvān-ı kerem

13. Gün gibi salṭanatuŋ ṭopı göge aġsa ne tan
Saŋa ṣunıldı bu meydānda çü çevgān-ı kerem

14. Baḥr-ı cūdıŋ nice şerḫ ola k’ anuŋ reşḥasıdur
Ḥaṣıl-ı kān-ı seḫā māye-i ‘ummān-ı kerem

15. Salṭanat ḫilḳatini ḳaddüŋe ḫayyāṭ-ı felek
Rāst biçmese açılmazdı girībān-ı kerem

16. Ne kadar zer var ise dest-i zer-efşānuŋ-ile
Ḥarf-i zer gibi perākendedür ey kān-ı kerem

17. Sīm ṣūretde sitem şekline yazılduġıçün
Ṭagıdursın anı düşmen gibi ey kān-ı kerem

18. Gök tenūrında ḳurı kurṣ oḳınur mihr ile māh
Ḫān-ı luṭfuŋla firāvān olalı nān-ı kerem

---

7 cāhından: cūdunda D.
8 Divanda 9. beyittir.
9 Divanda 8. beyittir.
10 Divanda 11. beyittir.
11 Divanda 10. beyittir.
13 ağsa ne tan: ağırsa nola M.
15 ḫilḳatini: ḫil‘atini D.
16 ne kadar: nerde M.

19. Kāse-i ḥırṣ ṭolar sofra-i iḥsānuŋdan
Dest-i iḥsānun-ile ‘ām olalı ḫān-ı kerem

20. Mihr-i cūduŋ çemen-i luṭfa zer-efşān olalı
Gülşen-i dehri bezer nergis-i būstān-ı kerem

21. Būy-ı ḫulḳuŋdan urur müşk gibi dem ki ṭutar
Ḫoş revāyiḥle cihān bāġını reyḥān-ı kerem

22. Aḥmed’ün kesdi dilin ġam maḳaṣı şem‘ gibi
Saŋa lāyıḳ diyemez medḥüŋi sultān-ı kerem

23. Sen Süleymānı ne dil ile öge bu mūr-ıża‘if
Getüre nuṭḳa meger luṭfuŋ ile anı kerem

24. Ḫusrevā pāreledi cevr eli ṣabrum yaḳasın
Destgīr olsa demidür baŋa dāmān-ı kerem

25. Midḫatüŋ bülbülini ġam ḳafesinde ḳoma kim
Ḥayfdır ṭūṭīye zehr ey şekeristān-ı kerem

26. Ekremü’l-ḫalḳsın ey vāsıṭa-i ‘ıḳd-ı kirām
Her le’īmün sözin işitme budur kān-ı kerem

27. Ḳul ḥaṭā ḳılsa n’ola ‘afv-i şehenşāh ḳanı
Ṭutalum iki elim ḳanda imiş ḳanı kerem

28. Umaram cürmümü ġarḳ itmege raḥmet ṣuyuna
Mevc-i iḥsānıŋ ile cūş ide ‘ummān-ı kerem

29. Ben ḳara ṭoprağam iḥyā-yı memāt itmek içün
Yaġsa cūdıŋ bulutundan n’ola nīsān-ı kerem

30. Nice k’ insān ola ‘ālemde ‘abīdü’l-iḥsān
Nice kim ola cihān tābi‘-i fermān-ı kerem

31. Nice k’iḳlīm-i mürüvvetde geçe ḥükm-i vefā
Nice k’eybān-ı ‘aṭāda ṭura dīvān-ı kerem

32. Dest-i iḥsānuŋ-ile yapıla bünyān-ı seḫā
Pāye-i ḳadrüŋ-ile yücele eyvān-ı kerem

33. Nice kim Ka’be misāfirlerini luṭf-i İlāh
Raḥmeti ḫānına her sāl ide mihmān-ı kerem

34. ‘Īd-i ferḫundeŋe ḳurbān idüp a‘dāŋı felek
Sen aḥibbānā buyur āb-ı seḫa nān-ı kerem

---

19 ṭolar: doyar D. / iḥsānun: in‘ām D.
22 kesdi dilin gam makası: gam makası kesdi dilin D.
29 ben: bir D.
30 Divanda 31. beyittir.
31 Divanda 30. beyittir.
32 bünyān: bünyād D.
34 idüp: ide D.

35. ‘Ömr-i ḫaṣmuŋ ire tārīḫ gibi pāyāna
Nāmuŋı nāme-i iḳbāl ide dīvān-ı kerem

Tercī‘-i Bend-i Hātifī Raḥmetullāhi-‘Aleyh

31.

Fe’ilātün fe’ilātün fe’ilātün fe’ilün
Remel + + – – / + + – – / + + – – / + + –

I

1. Ṭut ki ‘ālemde dilā mīr-i emīrān olduŋ
Mālik-i milket-i Şīrāz u Ḫorāsān olduŋ

2. Ḥükmüŋ icrā idüben baḥr-ile berre gūyā
Cām-ı ḫūrşīd ile İskender-i devrān olduŋ

3. Seçilüp ‘arṣa-i ‘ālemde bugün Rüstemvār
Ḳuvvet ü şevket-ile server-i merdān olduŋ

4. Düşmenüŋ baḫtı siyeh sen felek-i rif‘atde
‘Āleme nūr virir mihr-i dıraḫşān olduŋ

5. Ṭut ki her aç u gedāya irişüp iḥsānuŋ
Sen de Ḫātem gibi ‘ālemlere destān olduŋ

6. Yidi yem ḳaṭresi vü ḳubbe-i çarḫ aŋa ḥabāb
Dür ü mercān-ile pür ṭut ki bir ‘ummān olduŋ

7 Zaḫm-ı ḫār ile bu gülşende çü bülbül her bār
Aġlayan aġladı sen gül gibi ḫandān olduŋ

8. Degme bir manṣıb-ile bulmadı ḳalbüŋ teskīn
Ḥaşmet ü ‘izzetüŋ artup giderek ḫān olduŋ

9. ‘Āḳıbet çünki ecel irişicek ḥürmet idüp
Çü dimezmiş saŋa sen ‘āleme sulṭān olduŋ

1 *Ṭutalum pādişeh-i milket-i ‘Oṯmān olduŋ*
Şöyle farż eyle zamāuŋda Süleymān olduŋ

II

1. Diler iseŋ ki ola ẓāhir ü bāṭın ḫoş-ḥāl
Eyleme ṭā‘at-ı yārīde ḳuṣūr u ihmāl

---

35 dīvān: ‘unvān D.

31. YB. 6918: 10ª ; **Hātifī**: Yazar, Sadık (2013). “XVI. Yüzyılda Derlenmiş Bir Musammat Mecmuâsı”. *Turkish Studies / Türkoloji Araştırmaları*, C.8, S.1, s.601-650.

I

2 baḥr-ile: berr-ile SY.
6 ḥabāb: ḳıbāb SY.
8 artup: artdı SY.
9 sen: ki SY.
10 milket-i ‘Oṯmān: milket-i devrān SY.

II

1 Yārīde: Bārīde SY.

2. Çek elüŋ mülk-i fenā salṭanatından tā kim
Olasın mülk-i beḳāda melik-i ferruḫ-fāl

3. Ṭāyir-i ḳuds ola ṣaydum dir iseŋ zāġ-ṣıfat
Her zamān cīfe-i dünyāya uzatma çengāl

4 Fikr idüp ‘āḳıbetüŋ gözle ki bir gün sen de
Döndürür ṭoġmaduġa dehr-i muḳalleb āmāl

5. Bu güẕergāha gelüp bir iki gün olmaḳdan
Ġālibā zād aluben aṣla rücū‘ oldı māl

6. Çeşm-i ‘ibretle naẓar eyle cihān fānīdür
Gözüŋ aç ġafleti ḳo nefs … aḥvāl

7. Şeh-i baḥr u ber olup devlet ü ḳudretle eger
Sende bulursa nihāyet ḳamu ‘izz ü iclāl

8. Taḫtuŋı taḫtaya tebdīl idüp İskendervār
İrgürür bād-ı ecel āyīneŋe gerd-i melāl

9. ‘Āḳıbet çünki emān virmeyüben il içre
Çarḫ-ı merdüm-koş ider ḳaṣr u vücūduŋ pāmāl

10. *Ṭutalum pādişeh-i milket-i ‘Oṣmān olduŋ*
Şöyle farż eyle zamāuŋda Süleymān olduŋ

III

1. İtme dervīş-i ‘abā-pūşa ḥaḳāretle naẓar
O da ḥālince fenā milketinüŋ şāhı geçer

2. Nemed ü şāl u ‘abā içre nice şāhlar var
Yaraşur ola Sikender işiginde çāker

3. Naẓar itmez bu fenādār metā‘ına daḫı
Şeh-i iḳlīm-i beḳā māl ü menālı neyler

4. Kişi ol vaḳt irişür devlete kim yanında
Ola derviş ile bir şāh-ı mücevher efser

5. Götürüp sen daḫı meylüŋ hevesüŋ dünyādan
Düriş evḳātuŋı ṭā‘ata maḥāl ḳıl ekṣer

6. Nice bir ṭālib olursın bu cihān begligine
Ḳanı Rüstem ḳanı Cem noldı ya ḳanı Ḳayṣer

---

2 salṭanatından: salṭanatdan M. / mülk-i beḳāda: dār-ı beḳāda SY.
4 sen de: seni de SY. / āmāl: aḥvāl SY.
7 ḳudretle: şevketle SY.
9 ḳaṣr u vücūduŋ: ḳaṣr-ı vücūduŋ SY.

III

2 Nice: - M.
3 itmez: itme SY. /fenādār: fenādāra SY.
4 şāh-ı: tāc-ı SY.
5 meylüŋ: meyl SY.

7. İrişüp kevkeb-i baḫtuŋa zevāl u noḳṣān
Ne ḳadar nūr-ı sa‘ādetle olursa enver

8 Ṭut felek meykede vü āb-ı ḥayāt olmuş mey
Daḫı bezmüŋde meh ü mihr iki zerrīn sāġar

9. ‘Ayş ü ‘işret dükenüp bezm-i şafā āḫir olup
Çünki nāzik tenüŋe ḫāk-i siyāh ola maḳar

10. *Ṭutalum pādişeh-i milket-i ‘Oṣmān olduŋ*
Şöyle farż eyle zamāuŋda Süleymān olduŋ

IV

1. Bu fenā evde nice şāh-ı Ferīdūn-miḳdār
İtdiler bir nice gün ḳuvvet ü şevket iẓhār

2. Degişüp cāhını çāha çıḳup elden dünyā
Oldı muḥtāc-ı kefen her birisi āḫir-i kār

3. Kişiye olsa gerek ‘ākıbet-i menzil gör
Ne ḳadar irir ise ḥaşmet ü temkīn ü vaḳār

4. Zer ü sīme şu ḳadar meyl ü heves eyleme kim
Ki Ḥaḳuŋ ḳahrına maẓhar düşesin Ḳārūnvār

5. Nice bir ḫırş u heves odına cāndan ḳul olup
İdesin zīnet-i dünyāya temeyyüli her bār

6. Nesine mihr ü muḥabbet idesin dünyānuŋ
Çü fenāsını ider cümle-i ẕerrāt iş‘ār

7. Dīde-i ‘ibreti aç ġafleti ḳo ‘āḳil iseŋ
Dürişüp ‘āḳıbet-endīş olagör leyl ü nehār

8. Elüm irmedi diyü devlet-i dünyāya neden
Gice gündüz olasın zār u nezār u ġam-ḫ∨ār

9. Eṣer aŋlanmayup ‘ālemde benī ādemden
Ṣoŋ ucı dār-ı cihānuŋ çü ḫarāb olması var

10. *Ṭutalum pādişeh-i milket-i ‘Oṣmān olduŋ*
Şöyle farż eyle zamāuŋda Süleymān olduŋ

V

1. Düriş ‘irfān-ı Ḫudāya olagör sen maḥrem
Yalıŋuz etle deriye çü dimezler ādem

---

7 irişüp: irişür SY.
8 ḥayāt: ḥayvān SY.

IV

3 kişiye: kişinüŋ SY. / irir: artar SY.
5 odına: şāhına SY. / temeyyüli: temeyyül SY.
6 çü: ki SY. / ẕerrāt: eşyā SY.
9 cihānuŋ: fenānuŋ SY.

V

1 olagör sen: olasın tā SY. / Yalıŋuz etle deriye çü dimezler ādem: Olmayam dirseŋ eger pīş-i Ḫudāda mülzem SY.

2. Çıḳarup aṭlası câme-i faḳrı ber-dūş
Olmayım dirseŋ eger pīş-i Ḫudāda mülzem

3. Ne ṣafā aŋladı faḳr içre şeh-i ‘ālem iken
Terk idüp salṭanatı oldı ‘abā-pūş Edhem

4. Ebedī şāh olayın dirseŋ ideyin faḳrı beyān
Fuḳarā bilmez imiş neydügini ġuṣṣa vü ġam

5. Nice yıl ḳan aḳıdur yaş yirine çeşminden
Şunı kim devr-i zamān eyledi bir dem ḫurrem

6. Kime bir cām-ı ṣafā ṣundı bu sāḳī-i zamāŋ
Kim anuŋ nūşını nīş eylemedi hemçün ġam

7. Ṭayanup ḳaṣr-ı cihāna gözüŋ aç itme ġurūr
Anı bennā-yı ezel itmedi çünkim muḥkem

8. Ne ḳadar çoġ ise yoḳ fā’idesi mā-meleküŋ
İdemez men‘-i ḳażā vāḳı‘asın ḫayl ü ḫaşem

9. Ṣunulur her kişiye ‘āḳıbeti cām-ı ecel
Kimseye bākī degül **Hātifī** çünkim ‘ālem

10. *Ṭutalum pādişeh-i milket-i ‘Oṯmān olduŋ*
Şöyle farż eyle zamāuŋda Süleymān olduŋ

[Şem‘ī]

32.

Mefā‘īlün mefā‘īlün mefā‘īlün mefā‘īlün
Hezec + – – – / + – – – / + – – – / + – – –

1 Ḳadeḥ kim bezm-i dilberde gezer āheste āheste
İrişdikçe leb-i la‘l[i] öper āheste āheste

2 Egerçi çeşm-i fettānuŋ ḳatı bīmār olmuşdur
Velīkin ‘āşıḳıŋ ḳanın içer āheste āheste

3. Diler bād-ı sabā izin tozından almaġa hemtā
Anunçün kūyıŋ içinde eser āheste āheste

4. İşidüp incine cānān bu miḥnet bucaġında
Giceler ṣubḥa dek her dem yanar āheste āheste

5. Bu **Şem‘ī** derd-i hecriŋle nigār idem firākında
Gönül feryād u efġanlar ider āheste āheste

---

4 ġuṣṣa: miḥnet SY.
5 eyledi: eyleye SY.
6 ġam: Cem SY.
7 cihāna: vücūda SY. / itme ġurūr: ġafleti ḳo SY.
32. YB. 6918: 11[a] ; **Şem‘ī**

[?]

33.

Fe'ilātün fe'ilātün fe'ilātün fe'ilün
Remel + + – – / + + – – / + + – – / + + –

1. Ṣanma ‘aşḳ ehlini mevt ile güẕār eylediler
‘Aşḳa ṣabr idemeyüp terk-i diyār eylediler

2. Ṣor tanurmayalar diyü raḳībiŋ yüzini
Bindiler maḥmel-i tābūta firār eylediler

Ferd

[?]

34.

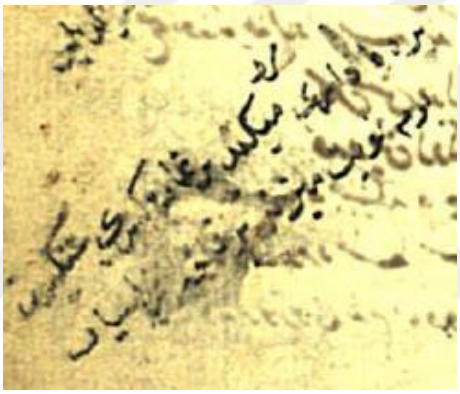

[Duḳakinzāde Ahmed Beg]

35.

Mef‘ūlü mefā‘īlü mefā‘īlü fe‘ūlün
Hezec – – + / + – – + / + – – + / + – –
I

1. Dünyādan ider ‘ārif olan ḳaṭı‘ ‘alāḳı
Bu pīrezen-i dehre virür nice ṭalākı

2. Gel ma‘rifetüŋ mülkine sulṭan olıgör kim
Bir çulca degil salṭanat-ı Şām u ‘Irāḳı

3. Şimdi saŋa āsān gelür aḥvāl-i ḳıyāmet
Ol gün göresin kim ḳoya başuŋa ṭaraḳı

---

33. YB. 6918: 11[a]
34. YB. 6918: 11[a]
35. YB. 6918: 11[b]; **Dukakinzāde Ahmed Beg**: *Dīvān*: Tcb.12
I

2 mülkine: taḫtına D. / çulca: çöpçe D.
3 koya: kopa D.

4. Maġrūr oluben salṭanat-ı ‘ālem iderseŋ
Kisrānuŋ ‘aceb vardı yele taḫtı vü ṭāḳı

5. Bu ḳāli eger aŋlayuben ḥāl idinürseŋ
Menzile irüp terk idegör yolda yaraḳı

6. *Gel ‘ayş-ı müdām ister iseŋ ṣoḥbet-i bākī*
Dervīş olagör kim saŋa sulṭān ola sākī

II

1. Ger vāḳıf olup ṣaḳlar iseŋ sırr-ı nihānı
Enfās-ı nefīsüŋ ṭutısar cümle cihānı

2. Ya‘ḳūb-dil ol demde bulur nūr-ı baṣar kim
Bu çāh-ı bedenden çıḳa ol Yūsuf-ı ṣānī

3. ‘Ayb eylemeŋüz sırrumı fāş eylese āhım
‘Āşıḳ olanuŋ elde degül ṣabr-ı ‘inānı

4. Cehd eyle ki nūş eyleyesin cām-ı viṣāli
Firḳatde nice bir dökesin yaş-ile ḳanı

5. Ma‘şūḳa cemālī ide her demde tecellī
Pāk eyler-iseŋ ġayrıdan āyīne-yi cānı

6. *Gel ‘ayş-ı müdām ister iseŋ ‘uzlet-i bākī*
Dervīş olagör kim saŋa sulṭān ola sākī

III

1. Nā-ehl olana dime ṣaḳın gizlü kelāmı
Sırr işini hīç aŋlaya mı degme bir ‘āmī

2. Vā‘iẓ yüri efsāne ile ḫalḳı üşütme
Serd olsa hevā ‘ārif olan nūş ide cāmı

3. Şermende ḳalup ola nigūnsār çemende
Ger ṭūbā-yı cennet göre bu ḳadd u ḳıyāmı

4. Zāhid yüri sen müşkilümüz ḥall idemezsin
Dilberden alur ‘āşıḳ olan gizlü peyāmı

5. Nāṣıh özüŋe eyle eger var ise pendüŋ
Nefsini bilen hīç vara iblise uya mı

6. *Gel ‘ayş-ı müdām ister iseŋ ṣoḥbet-i bākī*
Dervīş olagör kim saŋa sulṭān ola sākī

---

5 idegör yolda yarakı: idesin bunda burākı D.

II

1 nefīsüŋ: nesīmüŋ D.
3 sırrumı: sırrını M. / sabr-ı: sabr u D.
6 ‘uzlet-i: ṣoḥbet-i D.

III

1 aŋlaya mı: saklaya mı D.

IV

1. Ey ṣubḥ-ı sa’ādet ki cebīnüŋde hüveydā
Ṭoġrusı zihī ḥüsn ü teḳaddes ü te‘ālā

2. Dünyāda eger ferd ü eger merd-i Ḫudāsın
Ferdā hevesin itme ṣaḳın ḳandaġı ferdā

3. Günden güne arturdı n’idem āh u fiġānı
Uṣlanmadı dīvāne göŋül n’idelüm aṣlā

2. Gülzār-ı cemālüŋde bu cān bülbüli ey dost
Vaḥdet gülini buldı odur oldu oldugi gūyā

5. Esrār-ı ḥaḳāyıḳdan eger duyduŋ ise sen
Şāh ol yüri ‘ālemde sen ey ‘āşıḳ-ı şeydā

6. *Gel ‘ayş-ı müdām ister iseŋ ṣoḥbet-i bākī*
Dervīş olagör kim saŋa sulṭān ola sākī

V

1. Gel bāġ-ı cihānuŋ naẓar it yāseminin gör
Hep vaḥdete şāhid mi degil bu çemenin gör

2. Gülşende gülüŋ güldügine ġarra olursın
Gül ġoncasınuŋ ḳan-ile ṭolmuş cigerin gör

3. Dāġ-ı ġam-ile öldi dirüldi yine lāle
Egninde anuŋ ḳana boyanmış kefenin gör

4. **Aḥmed** yüri dervīş iseŋ aldanma cihāna
Dünyā sevenüŋ elde belā vü miḥenin gör

5. Bī-çūn-ı çerā ister iseŋ vuṣlat-ı yāri
Mūsā gibi cān ol yüri Ṭūr-ı bedenin gör

6. *Gel ‘ayş-ı müdām ister iseŋ ṣoḥbet-i bākī*
Dervīş olagör kim saŋa sulṭān ola sākī

[Usūlī]

36.

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün
Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –

1. Gün gibi insān-ı kāmil maẓhar-ı āyāt olur
On sekiz biŋ ‘ālemiŋ taṣvīrine mir’āt olur

IV

5 sen: sır D. / şāh: şād D.

V

1 degül bu: degüldür D.
2 cigerin: dehenün D.
4 elde: anda D.
5 Ṭūr-ı: Ṭūruŋ D.

36. YB. 6918: 12[a]; **Usūlī**: *Dīvān*: G. 18

2. Her ne yerde kim güneş bulunsa ‘ayn-ı nūrdur
Ẓulmetiŋ şānı velī geh maḥv geh iṯbāt olur

3. Şol vücūda āferīn olsun cihān mülkünde kim
İsm ü resmi terk idüp evṣāf-ı maḥv-ı ẕāt olur

4. Ḳaṭre kim müstaġraḳ-ı deryā-yı vaḥdetdir aŋa
Ne nihāyet bulunur ne ġāyetü’l-ġāyāt olur

5. *Lemyelid lemyūled* olmuşdur vücūdı ‘ārifüŋ
Ṣanma vaḥdet mihrine ẕerrāt ẕürriyāt olur

6. ‘Ārifiŋ her pīşesi cānın ṣatup derd almadur
Zāhidiŋ endīşesi geh şaṭḥ u geh ṭāmāt olur

7. Naṭ‘-ı ma‘nīde feres oynadımaz her bü’l-heves
Ey nice Leclāc bu manṣūbelerde māt olur

8. Da‘vāndan geçmekdurur ehl-i şuhūd ey müdde‘ī
Şāhid-i zor ile bu da‘vā ḳaçan iṯbāt olur

9. Ehl-i iḳrārıŋ sücūdı vü niyāzı Ḥaḳḳadur
Münkeriŋ ma‘būdı vü mescūdı dā’im Lāt olur

10. Ey **Usūlī** ‘aynıŋı ġayb eyledüŋ a‘yāndan
Anuŋiçün saŋa ġaybiyyāt ‘ayniyyāt olur

[Ḳudsī]

37.

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün
Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –

I

1. Bir yaŋa derd ü belā bir yaŋa zecr-i elem
2. Bir yaŋa cevr ü cefā vü bir yaŋa baḥr-i sitem
3. Ḳıldılar tārāc-ile dil-kişverin mülk-i ‘adem
4. Ḫāne-i dilde ider Cibrīl da‘vā-yı aḳdem
5. Gāh firḳat gāh ḥasret gāh miḥnet gāh ġam

II

1. Ṣūretiŋ naḳşın görüp çıḳmaz göŋül bütḫaneden
2.. Cām-ı la‘lüŋ şevkine dil gitmedi meyḫāneden
3. Mest-i ‘aşḳ oldı göŋül [ol] gözleri mestāneden
4. Eksik olmaz āh kim işbu dil-i dīvāneden
5. Gāh firḳat gāh ḥasret gāh miḥnet gāh ġam

III

1. Ẕerrece mihr itmeyen ol māh-ı tābāndır baŋa
2. Kim ḳażā-yı dehr anuŋ cevriyle zindāndur baŋa
3. Firḳat ü vuṣlat ḫayāli birle yeksāndur baŋa

---

3 evṣāf-ı: evṣāfı D.
6 ‘ārifiŋ: ‘āşıḳın D. / her: kim D. cānın:cānı D. / geh şaṭḥ u geh ṭāmāt olur: şaṭḥına ṭāmāt olur D.

37. YB. 6918: 12[b]; **Ḳudsī**

4. Her gice tā ṣubḥa dek ġurbetde mihmāndur baŋa
5. Gāh firḳat gāh ḥasret gāh miḥnet gāh ġam

IV

1. Hemdemümdür ġurbet içre bir nefes āhum benüm
2. Devletüŋde ṣanma tenhā bendeŋi ṣāhum benüm
3. Ṣal ‘adem mülkine mehcūrı Allāhum benüm
4. Kim ṭarīḳ-i ‘aşḳ içinde oldı hemrāhum benüm
5. Gāh firḳat gāh ḥasret gāh miḥnet gāh ġam

V

1. Kişver-i sīnemde **Ḳudsī** leşker-i hicrān olur
2. Gelmesün ṣabrum ṣaḳın dil ḫānesi vīrān olur
3. Can u dil mülki sitemden ‘āḳıbet vīrān olur
4. Bir dem içre milket-i cān u dile ṣulṭān olur
5. Gāh firḳat gāh ḥasret gāh miḥnet gāh ġam

[Fużūlī]

38.

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün
Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –

1. Ey vücūd-ı ḳāmilüŋ esrār-ı ḥikmet maṣdarı
   Maṣdar-ı ẕātuŋ olan eşyā ṣıfātuŋ maẓharı
2. Maẓharı her ḥikmetün sensin ki kilk-i ḳudretüŋ
   Ṣafḥa-i eflāke naḳş itmiş ḥuṭūṭ-ı aḫteri
3. Aḫteri mes‘ūd olan oldur ki ṭab‘-ı pāk-ile
   Ḳābil-i feyż ola luṭfuŋdan ṣafā-yı cevheri
4. Cevheri ma‘yūb olan nāḳış menem kim muttaṣıl
   Sādedür ḫaṭṭuŋ ḫayālinden żamīrüm defteri
5. Defteri a‘mālümüŋ ḫaṭṭ-ı ḫaṭādandur siyāh
   Ḳan döker çeşmüm ḫayāl etdükçe hevl-i maḥşeri
6. Maḥşeri eşküm vire seylāba ger rūz-ı cezā
   Olmasa maḳbūl dergāha sirişküm gevheri
7. Gevheridür ‘aşḳ baḥrınuŋ **Fużūlī** āb-ı çeşm
   Līk bir gevher ki luṭf-ı Ḥaḳ aŋadur müşterī

---

38. YB. 6918: 12[b] ; **Fużūlī**: *Dīvān*: G. 268
1 maṣdar-ı: maṣdarı D.
2 ḥikmetün: ḥikmeti M.
3 eflāke: eflāk M.
4 żamīrüm: żamīri M.
6 vire: verür D.

[Gelibolulu Muṣtafa ‘Ālī]

39.

Mefā‘īlün mefā‘īlün mefā‘īlün mefā‘īlün
Hezec + – – – / + – – – / + – – – / + – – –

I

1. Ne deryā sāḥilinden oldı yā Rab ḫuşk u ter peydā
2. Ne baḫrıŋ mālikindendür melek ẓāhir beşer peydā
3. Ṣanasın ḳaṭrelerdür anda her pinhān u her peydā
4. Vücūd-ı muṭlaḳuŋ baḥri ne mevci kim ider peydā
5. Ene’l-ḥaḳ sırrını söyler eger maḫfī vü ger peydā

II

1. Fenā gülzārıdur ‘ālem güli çoḳ gülsitānı bir
2. Ser-ā-pā nergis ammā şāḫsār-ı erġavānı bir
3. Hezārān bülbüli var cümlesinüŋ āşiyānı bir
4. Bu baġuŋ ger ḥaḳiḳatde ṣuyı bir baġbānı bir
5. Velī olmış ḥaḳāyıḳdan nice şecer peydā

III

1. Biter naḫl-i vücūduŋ mīvesi geh telḫ geh ü ḫoş-ter
2. Görinür berg ü bārı gāh her dem tāze geh bī-fer
3. Nice ḫām u nice puḫte nice kāmil nice ebter
4. Naẓar ḳıl nev‘-insāna kimi zehr ü kimi sükker
5. ‘Aceb ḥikmet bir aġaçdan olur dürlü s̲emer peydā

IV

1. Güher hem serpilür ḥāṣıl bu kānuŋ vāridātından
2. Dür-i şehvār u ḫāşāk oldı baḥruŋ lāzımātından
3. Bilindi nīk ü bed ‘ilm-i ledün içre ṣıfātından
4. Ma‘ādindür ḳamu eşyā ider öz kendü z̲ātından
5. Kimisi sīm ü zer ẓāhir kimi seng ü meder peydā

V

1. Ḥaḳīḳat bādesinden ḫāba varmış nice serḫoşlar
2. Degül ta‘bīre ḳābil her birinüŋ gördügi düşler
3. Alınca ten ḥiṣārın nefs-i serkeşden ‘adūküşler
4. Bozılur nice biŋ işler düzilür nice cünbişler
5. Ne kār-ı bü’l-‘ācebdür bu kim olmaz kārger peydā

VI

1. Su’āl itdüm ṭarīḳat semtini bir merd-i bī-bāke

---

39. YB. 6918: 13ª; **Gelibolulu Muṣtafa ‘Ālī**: *Dīvān:* Thm: 16

I

1 sāḥilinden: sāhilinde D.
5 vü ger: eger D.

II

5 ḥaḳāyıḳdan: ḥaḳāyıḳda D. / dürlü: yüz biŋ D.

IV

1 güher hem serpilür: güherdür pīledür D.

V

4 bozılur: düzilür D. / düzilür: bozılur D.
5 kim: ne D.

VI

2. Didüm luṭf it ḥaḳīḳat yolların göster bu ben ḫāke
3. Didi maġrūr olma māl u cāh u ġarr u emlāke
4.. Şu serverler ki ṭaġlar gibi ser egmezdi eflāke
5. Yaturlar yirde pest olmış ne tīġ ü ne kemer peydā

VII

1. İçüp vaḥdet şarābın nice ‘ārif kendüden geçdi
2. Fenā semtin dutup gitdi yıyüp içdi ḳonup göçdi
3. Ne ẓāhir gözlerin açdı ne aġı ḳaradan seçdi
4. Nice gündüz gice oldı nice biŋ ay u yıl geçdi
5. Dirīġā olmadı gitdi şeb-i hecre seḥer peydā

VIII

1. Ticāret ider isen gel beḳādan yaŋa uy baŋa
2. Düşürme naḳd-i ḳalbi ḳalbe bir pendüm budur saŋa
3. Çekildük bir alay bī-dillerüz biz gerçi ol yaŋa
4. Yolımuz bir beyābāna irişdi nāgehān k’aŋa
5. Gider biŋ kārbān olmaz birinden bir eser peydā

IX

1. Bu bir vādīdür ey zāhid ki küldür ḫāki ser-tā-ser
2. Görinür her ṭaşı ḫūn-ābeden bir pāre-i aḫker
3. Ne āteş var ne āteşzen fe-emmā ṣūretā yir yir
4. Nice şūrīde ‘āşıḳlar gezerler cümle tāyihler
5. Bu tīh-i bī-nihāyetde ne reh ne rāhber peydā

X

1. Cihānuŋ kiştzāruŋ toḫm-ı zā’ilden eküp bitdüŋ
2. Egerçi anda sen tez bitdüŋ ammā yine tez yitdüŋ
3. Bir iki gün fenā dünyāda bilmem n’eyledüŋ n’itdün
4. Bu doḳuz ḳubbe vü şeş sū içine geldüŋ ü gitdüŋ
5. Ne geldigüŋ ḳapu ẓāhir ne gitdigüŋ memer peydā

XI

1. Olur peyġūle-i ‘uzletde ṣūfī nice yıl ‘ākif
2. Keşef gibi yatur esrār-ı ‘aşḳa bulımaz kāşif
3. Ma‘ārif gevherine degme ġavvāṣ olımaz vāḳıf
4. Nice zaḥmet çeker kesb-i kemāl idince bir ‘ārif
5. Belī çoḳ ḳan yudar kān eyleyince bir güher peydā

---

3 didi maġrūr olma: didi zinhār maġrūr olma D. / ġarr: - D. / emlāke: eflāke M.
4 ser: baş D.

VII

1 İçüp vaḥdet şarābın nice ‘ārif kendüden geçdi: Bu meclisde nice ‘ārif şarāb-ı vaḥdeti içdi D.
2 içdi: içüp D.
5 gitdi: ḳaldı D.

VIII

1 ider isen gel: ‘azmin eylerseŋ D. / cihānuŋ: cihāndur M.

IX

3 āteşzen :āteş-dān D.

XI

2 bulımaz: olamaz D.
3 ġavvāṣ: ṣarrāf D.

XII

1. Reh-i ḫidmetde her yek ẕāt-ı ḫāk olmaḳ gerek ṭā kim
2. Peder māder dem-ā-dem derdnāk olmaḳ gerek tā kim
3. Derūnuŋ ḳan vücūduŋ çāk çāk olmaḳ gerek ṭā kim
4. Nice biŋ ādem oġlanı helāk olmaḳ gerek tā kim
5. Yalancı ḳaḥbe dünyāda ola bir gerçek er peydā

XIII

1. Sevād-ı mülk-i ma‘nā ehl-i ‘irfāna musaḫḫardur
2. Ḫuṣūṣā her biri manẓūr-ı sulṭān-ı hünerverdür
3. Suḫan bir gencdür nāẓır aŋa **‘Ālī** gibi erdür
4. Ḳamu neẕẕārede ebkār-ı ma‘nī muntaẓırlardur
5. **Uṣūlī** gibi tā kim ola bir ṣāhib-naẓar peydā

[Gelibolulu Muṣtafa ‘Ālī]

40.

Mefā‘īlün mefā‘īlün mefā‘īlün mefā‘īlün
Hezec + – – – / + – – – / + – – – / + – – –

1. Kızarmış derlemiş ruḫlar cevān ḥammāmdan çıḳmış
   ‘Araḳ āteşle güyā bāde-i gülfāmdan çıḳmış
2. Ne ruḫlar gül gül olmış derlemişdür tāb-ı āteşden
   Gül-āb-ı terdür ol ya verd-i āteşfāmdan çıḳmış
3. Ṣaçun bir ḫūŋ-ı gül-gündur füsürde misk-i ḫoş-būdur
   Ḫaṭuŋ bir dehen miskidür ki ‘anber-ḫāmdan çıḳmış
4. Ḫaṭ-ı la‘lün miyānında şu sūdāger durur ḫālüŋ
   Yönelmiş ḳand içün Mıṣra sevād-ı Şām’dan çıḳmış
5. Olup ser-ḥalḳa-i ‘uṣṣāḳa dāḫil nāmdār oldı
   Ṣaçun ḳadriyle ṣanma **‘Ālī** neng ü nāmdan çıḳmış

XII

1 yek ẕāt-ı: bir dāne D.
3 derūnuŋ: cigerler D. / vücūduŋ: bedenler D.

XIII

3 gibi erdür: bir ejderdür D.

40. YB. 6918: 13[b]; **Gelibolulu Muṣtafa Ālī**: *Dīvān:* G. 600
Bu şiir divanda 8 beyittir. Eksik beyitler şu şekildedir:

Ḫayālüŋ düzdi girmiş cān evinden naḳd-i cān çalmış
Ḳoparmış mühre-i dāġum ṭolaşmış cāmdan çıḳmış

İşigüŋ Ka‘besinden pīrehen çāk eyleyen ‘uṣṣāḳ
Ṣafalar kesb iden ḥuccācdur iḥrāmdan çıḳmış

Anuŋ bu şi‘r-i cān-baḫşı dehān-ı yār vaṣfında
Ḫayāt ābına beŋzer bir muṣaffā cāmdan çıḳmış

2 ne: ya D. / derlemişdür: derlemiş M.
4 ḫaṭ-ı: ḫaṭūŋ D.
5 ṣanma: - D.

[Baġdātlı Rūḥī]

41.

Fe'ilātün fe'ilātün fe'ilātün fe'ilün
Remel + + – – / + + – – / + + – – / + + –

1. Ṣanma ey ḫ∨āce ki senden zer ü sīm isterler
   Yevme lā-yenfa'u'da ḳalb-i selīm isterler

2. Berzaḫ-ı ḫavf ü recādan geçegör nākām ol
   Dem-i āḫirde ne ümmīd ü ne bīm isterler

3. Unudup bildügüŋi 'ārif-isen nādān ol
   Bezm-i vaḥdetde ne 'ilm u ne 'alīm isterler

4. 'Ālem-i bī-meh ü ḫūrşīd ü felekde varıcaḳ
   Ne müneccim ne mühendis ne ḥakīm isterler

5. Ṣoḥbet-i keşf ü ma'ānīde çok esrār açılur
   Giremez nefs-i ġażūb anda ḥalīm isterler

6. 'Ālem-i ma'naya bīgāneye yol virmezler
   Āşinā-yı ezelī yār-i ḳadīm isterler

7. Dergeh-i faḳre varup dirlügiŋi 'arż itme
   Anda hergiz ne sipāhī ne za'īm isterler

8. Sākin-i dergeh-i teslīm-i rıżā ol dā'im
   Ber-murād olmaga ḫidmetde muḳīm isterler

9. Cürmüŋe mu'terif ol ṭā'ata maġrūr olma
   Ki şifā-ḫāne-i ḫidmetde saḳīm isterler

10. 'Āşık ol şerbet-i vaṣl ister iseŋ kim 'uṣṣāḳ
    Çāresüz derd arayup renc-i elīm isterler

11. Ni'met-i ẓāhire dil-beste olan gürsineler
    Müzd-i nān-pāreye cennāt-ı nā'īm isterler

12. Ḳıble-i ma'nāyı fehmeylemeyen kecrevler
    Sehv-ile secde idüp ecr-i 'aẓīm isterler

13. Ezber it ḳıṣṣa-i esrār-ı dili ey **Rūḥī**
    Ḥażır ol bezm-i ilāhīde nedīm isterler

---

41. YB. 6918: 14[a] ; **Baġdātlı Rūḥī**: *Dīvān*: G.417
4 varıcak: hergiz D. / ne müneccim ne mühendis: ne mühendis ne müneccim D.
5 sohbet-i keşf ü: mahbes-i keşf-i D. / giremez: varamaz D.
6 'ālem-i: harem-i D.
7 Divanda 8. beyittir.
8 Divanda 7. beyittir. / olmaga: itmege D.
9 ol: u M.
10 ol: - M.

[Ḫayālī]

42.

Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün
Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –

1. Mihr ü meh iki ışıḳdur tekke-i eflākde
   Tekyenüŋ ḳurbānlarıdur geşt idenler ḫākde
2. Her zebāne āteş-i ġamdan zebān-ı ḥāl olup
   Şerḥ ider sūz-ı derūnum sīne-i ṣad-çākde
3. Şāhid-i maḳsūd ḳılmaz pür heves dillerde cā
   Şāhlar mesken idinmez meclis-i nā-pākde
4. Her fenā ehline bir ser-rişte-i maḳṣūd imiş
   Mār-ı maġz-āşāmlar kim var imiş Daḥḥākde
5. Ey **Ḫayālī** 'aşḳ bir yalıŋ ışıḳ maḥbūbdur
   Böyle görmüş bir kişi āyīne-i idrākde

[?]

43.

Fe'ilātün fe'ilātün fe'ilātün fe'ilün
Remel + + – – / + + – – / + + – – / + + –

I

1. Ne 'aceb .. nice mihr ü mehdür bu
2. ġamzesi ḳan idici gözleri cādūdur bu
3. ḫalḳı sevdālara ṣaldı nice gısūdur bu
4. Nice kākül nice ter sünbül-i ḫoş-būdur bu
5. Dil-i 'uşşāḳı perişān idici būdur bu

II

1. … göŋül perver … uyalar
2. Beni bu miḥnet u endūh u belāda ḳoyalar
3. Çeker mi fānī ol … tenümi boyalar
4. Umaram ḥaşrda cān oynadığımdan ṭuyalar
5. Māh-rūlar diyeler birbirine odur bu

III

1. Birin … geçmezsin …
2. … ṭutamazsın ey dil
3. Tīr-i … ey dil
4. … yilersen yetemezsin ey dil
5. Bu cihetden ki perī şīveli āhūdur bu

IV

1. Niteki ġuṣṣa girih çekmezken fikrin ey dost

---

42. YB. 6918: 14[a] ; **Ḫayālī**: *Dīvān*: G. 18
43. YB. 6918: 14[b]

2. Buymuş rūz-ı ezelde bize taḳdirle …
3. Gitdi yaġmaya ḳalender …
4. Ne gönül ḳodı ne göz ḥāl-i … ʻārıż-ı dost
5. Oda yanmaz ṣuya batmaz nice cādūdur bu

V

1. Ger dilerseŋ saŋa dimeye ḥaḳ zaḫmet …
2. … birlikte eyle …
3. Bir … begim saŋa tiġ-ı ah-ile…
4. Gözümüŋ penceresin yapmaġa ḥükm eyledi şerʻ
5. Ki nigāruŋ ḥarem-i ḥüsnine ḳarşudur bu

VI

1. Bunca … ġamınuŋ
2. …
3. …
4. Tenüme ayru irer cānuma ayru sitemüŋ
5. Tīġ-ı ḫūn-rīz-i cefā-pīşeden ayrudur bu

VII

1. …
2. …
3. …
4. Yine siḥr itdi **Necātī** nice söz nice ġazel
5. Leb-i dilber ṣıfatında bir içim ṣudur bu

[Fużūlī]

44.

Fāʻilātün fāʻilātün fāʻilātün fāʻilün
Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –

1. Ẕevḳ şevḳiyle cihān ḳaydın çeken zaḫmet çeker
   Ehl-i ẕevḳ oldur ki andan dāmen-i himmet çeker
2. Gün çeker yerden göge her dem ġubār-ı rāhuŋı
   Tūtiyā içün velī yirden göge minnet çeker
3. Ey çeken ġayr ile pinhān bezm idüp mey gāh gāh
   Yād ḳıl andan ki bezmüŋ yād idüp ḥasret çeker
4. Ḫālī itmiş ġayrıdan zülfüŋ ḫayāli göŋlümi
   N’ola ṣāḥib-keşf ise bir ʻömrdür ḫalvet çeker
5. Çek ṣabūḥı ṣubḥ naḳḳāşına ʻarż-ı ʻārıż it
   Bile çeksün ger felek levḥine bir ṣūret çeker
6. Serv-ḳāmetler semen-ruḫsāreler ṭopraġıdur
   Her semen kim açılur her serv kim ḳāmet çeker

---

44. YB. 6918: 15ª ; **Fużūlī**: *Dīvān*: G. 95
2 her dem: servüm D. / velī: belī D. / gökden yere: yirden göge D.

7. Ḳaṭre-i eşküm ḳaṭarı sīne çākimden girüp
Ten evine ṭaşradan bār-ı ġam ü miḥnet çeker

8. Ey **Fużūlī** baḳmıyam tā ġayra her ḫūnīn müje
Āteşīn bir mīldür kim çeşmüme ġayret çeker

[Medḥī]

45.

Mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün
Hezec + – – – / + – – – / + – – – / + – – –

I

1. Sözin gūş itme a'dānuŋ ḥabībüm gel Ḫudā ḥaḳḳı
2. Baŋa bühtān ider anlar Şehīd-i Kerbelā ḥaḳḳı
3. Bu yolda bī-günāhım ben cemī'-i enbiyā ḥaḳḳı
4. Baŋa ẓulm eyleme luṭf it esirge evliyā ḥaḳḳı
5. *Günāhum neydügin bilmem Şehīd-i Kerbelā ḥaḳḳı*
6. *Günāhum var ise 'afv it 'Aliyyü'l-Murtażā ḥaḳḳı*

II

1. Beni ḳahruŋ zebūn itdi kelāma iḳtidārum yoḳ
2. Yine senden şikāyet itmezem feryād u zārum yoḳ
3. Ser-i kūyuŋdan özge hīç benüm cāy-ı ḳarārum yoḳ
4. Seni sevmek ḫaṭā ise elümde iḫtiyārum yoḳ
5. *Günāhum* neydügin *bilmem Şehīd-i Kerbelā ḥaḳḳı*
6.. *Günāhum var ise 'afv it 'Aliyyü'l-Murtażā ḥaḳḳı*

III

1. Bu ben dil-ḫasteyi gördükde bārī bir cevāb eyle
2. Bu ḫışm u kīn ü ḳahr ile yeter baŋa ḫiṭāb eyle
3. Bu pend-i bī naẕīri cān-ile gūş it s̲evāb eyle
4. Ḫaṭāmı bildür evvel ba'dehu yüz biŋ 'itāb eyle
5. *Günāhum neydügin bilmem Şehīd-i Kerbelā ḥaḳḳı*
6. *Günāhum var ise 'afv it 'Aliyyü'l-Murtażā ḥaḳḳı*

IV

1. Firāḳuŋ bādesin içdüm 'aceb şūrīde-ḥāl oldum
2. Çekildüm āşinādan seglerüŋle hem-sifāl oldum
3. Ṭaġıtdı 'aḳlumı ḥayret dilüm ṭutuldı lāl oldum
4. Gice gündüz düşünmekden ża'īf ü bī-mecāl oldum
5. *Günāhum neydügin bilmem Şehīd-i Kerbelā ḥaḳḳı*

---

7 çākimden: çākinden M.

45. YB. 6918: 15[b] ; **Medḥī**: *Dīvān*: Müs. 36

I

2 Şehīd-i Kerbelā: Resūl-i Kibriyyā D.
6 Günāhum: Ḥüseynüm D. / 'afv: luṭf: D.

III

1 Bu ben: yazmada bu kısım tahrif olmuştur divandan okunmuştur.
2 ḫiṭāb: 'itāb .D
4 'itāb: 'a̲zāb D.

6. *Günāhum var ise ‘afv it ‘Aliyyü’l-Murtażā ḥaḳḳı*

V

1. Delindi ḫancer-i ġamı dil-i pür-yāre sulṭānum
2. Dem-ā-dem ḳana ġarḳ oldı ten-i ṣad-pāre sulṭānum
3. Teraḥḥum eyle luṭf it ‘āṣıḳ-ı ġam-ḫ∨āra sulṭānum
4. Niçün raḥm eylemezsin **Medḥī**-i bīmāra sulṭānum
5. *Günāhum neydügin bilmem Şehīd-i Kerbelā ḥaḳḳı*
6. *Günāhum var ise ‘afv it ‘Aliyyü’l-Murtażā ḥaḳḳı*

Kemālpaşāzāde

46.

Mef‘ūlü fā‘ilātü mefā‘ilü fā‘ilün
Mużāri‘ – – + / – + – + / + – – + / – + –

1. Diyem Cenāb-ı Ḥażrete yevm’üs-su’āl eger
   Luṭf ile şefḳat ile ḳulundan cevāb ala
2. Dünyā evine ḳonduḳ oturduḳ bir iki gün
   Lāyıḳ mıdur kerīme ḳonuḳdan ḥisāb ala

[?]

47.

Mef‘ūlü mefā‘ilün mefā‘ilün fā‘
Ahreb – – + / + – + – / + – – – / –

1. Duz-dīde nigāh ile baŋa āl etdüŋ
   Ḥayretde ḳoyup müşevveşü’l-ḥāl etdüŋ
2. Taḳrīr idemem ḥāl-i dilim zirā kim
   Sen naẓara-ı evvelīde beni lāl etdüŋ

[?]

48.

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün
Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –

1. Ben nice teşbīh idem bī-dīn raḳībe kāfiri
   Kāfiriŋ ḫod kendi z‘um-i fāsidince dīni var

V

1 ġamı: ġamdan D.

46. YB. 6918: 16ª; **Kemālpaşāzāde**
47. YB. 6918: 16ª;
48. YB. 6918: 16ª ; **Aḥmed Pāşā** *Dīvān*:

Rubā‘ī
[?]

49.
Mef‘ūlü mefā‘īlün mef‘ūlün fā‘
Mużāri‘ – – + / + – – – / – – – / –

1. Ey şāhid vaṣlıyla olan hemgūşe
   Yād itme viṣālini dil-i medhūşa
2. Bir çenber-i felek olsa ‘āzīmet ḫ∨ānım
   Gelmez o perī dāire-i āġūşa

Velehu
[?]

50.
vezin?

1. Her çe āyed be-dest-i merd-i kerīm
   Heme der-pāy-ı dūstān efşāned
2. V’ançe endūḫt süfle-i ṭab‘-ı le’im
   Ba‘de merg ez berāy-ı düşmen māned

[?]

51.
vezin?

1. Cān çe bāşed ki niṣar-ı ḳadem-i yār konem
   Cān şā‘iyet(?) ki her-i bī-ser ü pāy dāred

Cemālī

52.
Fe‘ilātün mefā‘ilün fe‘ilün
Cedīd + + – – / + – + – / + + – –

1. Meclis-i meyde būse ‘ādetdür
   Cān-ı ‘uşşāḳa bu sa‘ādetdür
2. Āb-ı kevṣer didikleri ḫalḳuŋ
   Leb-i cānāneden kināyetdür
3. Ṣaçı maḥşerdürür ḳaşı da ṣırāṭ
   Ḳāmeti ol mehüŋ ḳıyāmetdür

---

49. YB. 6918: 16[a]
50. YB. 6918: 16[a]
51. YB. 6918: 16[a]
52. YB. 6918: 16[b]; **Cemālī**

4. Vaṣf-ı ḳaddüŋle ey elif-ḳāmet
‘Azīmetüm ‘arż-ı istiḳāmetdür

5. Geçüren bādeden **Cemālī** seni
Leb-i dilberdeki ḥalāvetdür

Kemālpāşāzāde

53.

Fe‘ilātün mefā‘ilün fe‘ilün
Cedīd + + – – / + – + – / + + – –

1. Maraż-ı āşḳı gör şifā yerine
Alıgör derdini devā yerine

2. Baŋa sevdā-yı zülfüŋ aḫir-i kār
Ḳara çul giydürür ‘abā yerine

3. Çıḳarayım gözümi görmez ise
Ḫākipāyıŋı tūtiyā yerine

4. Yüzüme baḳmadın geçüp gitme
Sög begüm bārī merḥabā yerine

5. Müft mesken ṣanur cihānı kişi
Naḳd-ı ‘ömrin virür kirā yerine

Emrī

54.

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün
Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –

1. Ḳaşları ser-nāme-i ḥüsnine yāruŋ ḥal çeker
Ḳıl ḳalemlerle aŋa kākülleri cedvel çeker

2. Ṭurre-i ṭarrāruŋa yaḳīn iletme dostum
Şāne bir çoḳ başludur aġzıyla şāyed tel çeker

3. Vaṣl-ı ḥüsnüŋ bir gedāya olsa sulṭānum naṣīb
Başa ilter devleti dünyā ġamından el çeker

4. Mihr-i ḫāver işigünde ol mehüŋ derbānıdur
Atı öŋince ḳamer bir ḳuldurur meş‘al çeker

5. Ẕerre deŋlü **Emri**yā ḫāṭır-perīşān olmasun
Ehl olan çekmez cihānuŋ ġuṣṣasın echel çeker

---

53. YB. 6918: 16[b]; **Kemālpāşāzāde**
54. YB. 6918: 17[a]; **Emrī**: *Dīvān*: G. 115
2 tel: ḳıl D.
3 Dīvānda 4. beyittir. Vaṣl-ı ḥüsnüŋ: genc-i ‘ışḳuŋ D.
4 Dīvānda 3. beyittir. Ol mehüŋ: ey melek D. / Atı öŋince ḳamer bir ḳuldurur: Bir ḳuluŋdur anuŋ öŋince D.
5 olmasun: olma kim D.

Emrī

55.

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün
Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –

1. Ḳaṭre ḳaṭre dürr içinde ebrū-yı ‘anber-feşān
Ṣan hilāli çevre almış encüm-i seyyāre-bān

2. Ḥayrete varmış görüp ḳadd-i nihālin serv-i bāġ
Öldi diyü ḳuşlar eyler başı üstinde fiġān

3. ‘Aşḳuŋı fāş itmedüm nār-ı şafaḳla ḳızdurup
Ṭās-ı çarḫı başuma giydürdi cellād-ı cihān

4. Ġabġabuŋ çāhı degül bennā-yı ḳudret eylemiş
Ḳaṣr-ı ḥüsnüŋ kūşesinde murġ-ı cāna āşiyān

5. Ay başında māh-ı nev ṣanma görinen **Emri**yā
Ṭālib-i dünyāya barmaḳ gösterür devr-i zamān

[Baġdātlı] Rūḥī

56.

Fe’ilātün fe’ilātün fe’ilātün fe’ilün
Remel + + – – / + + – – / + + – – / + + –

1. Ḫalḳa kīn eyleme var ise belāġat sende
Seni ḳadḥ ideni sen medḥ-ile ḳıl şermende

2. Aġlama kimseye ḥālüŋ baŋa raḥm eyle deyü
Cehd ḳıl eylemesün üstüŋe ‘ālem ḫande

3. Ehl-i ‘irfān ile külḫanda geçinmek yegdür
Cühelā ile ḥużūr eylemeden gülşende

4. Pest ider ḳadrini āḫir kişinüŋ serkeşlük
Serfirāz olur o ‘ākil ki olur efgende

5. Sākin-i genc-i tevekkül olıgör ey **Rūḥī**
Nefs içün ‘ārif olan cāhile olmaz bende

---

55. YB. 6918: 17[a]; **Emrī**: *Dīvān*: G.359
1 Ṣan hilāli çevre almış: Çevre almışdur hilāli D.
2 Dīvānda 4. beyittir. kadd-i: kaddüŋ D. / üstinde: ucında D.
3 Dīvānda 2. beyittir. cihān: zamān D.
4 Dīvānda 3. beyittir.
5 zamān: cihān D.
56. YB. 6918: 17[a]; **Baġdātlı Rūḥī:** *Dīvān:* G.1017
2 aglama kimseye: kimseye aglama D.
3 huzūr: safā D.
4 olur: ola D. / ‘ākil: ‘ārif D.

[Baġdātlı] Rūḥī

57.

Fā‘ilātün mefā‘ilün fā‘ilātün mefā‘ilün
– + – – / + – + – / – + – – / + – + –

1. Sürme-i ḫāk-i pāyuŋı dīde-i dūrbīne çek
Ḫançer-i kīnedāruŋı sīne-i ehl-i kīne çek

2. La‘lüŋi öpmedük diyü münkir-i ni‘met olsalar
Muṣḥaf-ı vech-i pāküŋe cān u dili yemīne çek

3. Gülşen-i ‘aşḳuŋ ey göŋül bülbül-i nükte-sencisin
Vaṣf-ı ruḫıyla doldurup ol güli bir sefīne çek

4. Ṣūfī-i bī-ṣafā gibi ġayra ṭuyurma ‘aşḳuŋı
Dāġuŋı kimse görmesün destüŋi āstīne çek

5. Vaṣf-ı ruḫuŋda şi‘rini güş idicek muḥabbetin
Rūḥī’yi ter düşürmeyüp bir ḳurı āferīne çek

Rüşdī

58.

Mef‘ūlü fā‘ilātü mefā‘īlü fā‘ilün
Mużāri‘ – – + / – + – + / + – – + / – + –

1. Ey sūz-i firḳat ile bizi dāġ dāġ iden
Vey dūdmān-ı hicre dili şeb-çerāġ iden

2. Mihr-i ruḫıŋ mı ülfet dāġ-ı ġamuŋ mıdur
Ehl-i meẕāḳı düşmen-i gülgeşt-i bāġ iden

3. Gülçīn-i bāġ-ı vaṣl olımaz dest-i ḥ∨āh-şīn
Fermān-ber-i işāret-i çeşm-i mesāġ iden

4. Eyler mi der-niyām-ı teġāfül nigāhını
Bir şīve-i teraḥḥumı cāna yasaġ iden

5. Ervāḥ-ı ḳudsiyān ile hembezm ü rāz olur
Cān gibi cilve-gāhını künc-i ferāġ iden

6. Bilmem hevā-yı ‘aşḳı mı būy-ı heves midür
Rüşdī-i zārı böyle perīşān dimāġ iden

---

57. YB. 6918: 17[b]; **Baġdātlı Rūḥī:** *Dīvān:* G.689
Bu şiir divanda 6 beyittir. Mecmuada eksik beyitler şu şekildedir:
‘Āşık-ı sādık oldugun rāh-ı vefāda sābit it
Tuhfe-i cān-ı ahkarı ol büt-i nāzenīne çek

1 kīnedāruŋı: ābdāruŋı D.
2 vech-i pāküŋe: hüsn-i pākile D.
4 bī-safā: pür-safa D.
5 muhabbetin: muhabbetden D.
58. YB. 6918: 17[b]; **Rüşdī**

Fiġānī

59.

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün
Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –

1. Ḫāme-i ḳudretle yazdı naḳş-bend-i Kāf u Nūn
Ḥüsn ü ḫulḳ ile seni ser-defter-i *mā yesṭurūn*

2. Sākin olaldan maḥalleŋde raḳīb-i nā-sezā
Reşk idüpdür cān ü dil *yā leyte ḳavmī ya‘lemūn*

3. *Len tenālü’l-birre ḥattā tünfiḳū* dirseŋ revā
Başu cān terk idelüm *kül ledeynā muḥḍarūn*

4. ‘Āşıḳ-ı ṣādıḳ menem ‘aşḳuŋ yolunda rāstī
Ṣıdḳ-ı da‘vāma delīl *innā lenaḥnü’s-ṣādıḳūn*

5. Bu **Fiġānī** çeşm-i ḫūn-rīz-i belā-āmīz iken
Eyledi teslīm-i cān *innā ileyhi rāci‘ūn*

[Mevlānā?]

60.

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün
Remel – + – – / – + – – /– + –

1. Dil be-dest-āver ki ḥacc-ı ekberest
Ez-hezārān Ka‘be yek dil bihterest

2. Ka‘be bünyād-ı Ḫalīl-i Āẕerest
Dil be-dergāh-ı Celīl-i Maẓharest

[?]

61.

vezin?

1. Bir … yeŋiçeri sevdim …
Ey vay eger ki gelmez ise bu gice …

---

59. YB. 6918: 17[b]; **Fiġānī**: *Dīvān*: G.65
3 dirseŋ: dirsem D.
5 çeşm-i: çeşmi D.
60. YB. 6918: 17[b]
61. YB. 6918: 17[b]

Bāḳī

62.

Fā ʻilātün fā ʻilātün fā ʻilātün fā ʻilün
Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –

1. Sūz-ı ʻaşḳuŋla ḳaçankim dilden āh u zār olur
   Āh dūd u dūd ebr ü ebr āteş-bār olur

2. Aḳsa eşküm dīdeden ol gevher-i nā-yāb içün
   Eşk seyl ü seyl yem yem pür-dür-i şehvār olur

3. Yansa daġ-ı sīnem üzre ḥasret-i ḫaddüŋle nār
   Nār nūr u nūr ḥūr u ḥūr pür-envār olur

4. Kūhdan geçse ġam-ı ʻaşḳuŋla āhum ṣarṣarı
   Kūh deşt ü deşt bāġ u bāġ sünbülzār olur

5. Ġoncaya baḳsa lebüŋsüz çeşm-i **Bāḳī** bir naẓar
   Ġonca berg ü berg ḫār u ḫār ḫançerdār olur

Rıfḳī

63.

Mefā ʻilün fe ʻilātün mefā ʻilün fe ʻilün
Müctes̲ + – + – / + + – – / + – + – / + + –

1. Girişmeler mey-i nāz-ile mest olup ḳalmış
   Nigāh-ı cām-ı teġāfül bedest olup ḳalmış

2. Muḳābil olımaz Efrāsiyāb olursa da dil
   O ġamzeler ki Nerīmān-ı şaṣt olup ḳalmış

3. Hilāl ṣanma nümāyān olan sipihr üzre
   Piyālesidür o bezmüŋ şikest olup ḳalmış

4. Ṭavāf-gāh-ı ruḫuŋda bu ḫāl-i ṣūret olan
   Bir iki hindūdur āteşperest olup ḳalmış

5. Rubūde eyleyeli kūy-ı zülfiŋi **Rıfḳī**
   Delīr ü sāhir-i ʻahd-i elest olup ḳalmış

---

62. YB. 6918: 18ª; **Bāḳī**: *Dīvān*: G.114
4 ʻaşḳuŋla: zülfüŋle D.
63. YB. 6918: 18ª; **Rıfḳī**

Nā’ilī

64.

Mefā‘ilün fe‘ilātün mefā‘ilün fe‘ilün
Müctes̲ + – + – / + + – – / + – + – / + + –

1. Hevā-yı ‘aşḳa düşüp kūy-ı yāre dek giderüz
   Nesīm-i ṣubḥa refīḳüz bahāra dek giderüz

2. Palāspāre-i rindī be-dūş u kāse be-kef
   Zekāt-ı mey virilür bir diyāra dek giderüz

3. Virüp tezelzül-i Manṣūrı sāḳ-ı ‘aşḳa tām
   Ḫudā Ḫudā diyerek pāy-ı dāra dek giderüz

4. Ederse ḳand-i lebüŋ ḫāṭır-ı meẕāḳa ḫuṭūr
   Diyār-ı Mışra degil Ḳandehāra dek giderüz

5. Felek girerse kef-i **Nā’ilī**ye dāmānuŋ
   Senüŋle maḥkeme-i Girdgāra dek giderüz

[Manṭıḳī]

65.

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün
Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –

1. Şem‘i bezm arturmasun pervānenüŋ germiyyetin
   Rüzgār eyler perīşān ‘āḳıbet cem‘iyyetin

2. Sāyesin dervīş-i bī-berg ü nevādan dūr iden
   Ṣaḳlasun ārāyiş-i tābūta naḫl-i himmetin

3. Biz ki ceyb-i ḫırḳaya çekdük seri şimden girü
   Başuna çalsun felek ẓıll-ı hümā-yı devletin

4. Şöyle telḫ itdi meẕāk-ı cānı zehr-i ġuṣṣa kim
   Ṭuymaz oldı teşne-dil āb-ı ḥayātuŋ leẕẕetin

---

64. YB. 6918: 18[a]; **Nā’ilī**: *Dīvān*: G.166
Bu şiir divanda 6 beyittir. Eksik beyitler şu şekildedir:
Tarīk-i fākada hem-keşf olup Senā’īye
Cenāb-ı Külhāni Lāyh∨āra dek giderüz

1 düşüp: uyup D.
3 ‘aşḳa tām: ‘arşa tamām D.

65. YB. 6918: 18[b]; **Manṭıḳī**: *Dīvān*: G.24
Bu şiir divanda 7 beyittir. Eksik beyitler şu şekildedir:
Şerbet-i telḫ-i cefādan ḥışṣedār olduḳ yeter
Bilsek ey sāḳī mey-i luṭfuŋ daḫi keyfiyyetün

Güşına feryād kār itmezse çerḫ-i zālimün
Dīde-i baḫtuŋ biraz uçursa ḫ∨āb-ı rāḥatun

1 ‘āḳıbet: ḳorḳaram D.
2 Dīvānda 5. beyittir. naḫl-i himmetün: naḫl-i devletün D.
3 Divānda 6. beyittir.
4 Divānda 3. beyittir. teşne-dil: ḫasta-dil D.

5. **Manṭıḳī** ‘ālemde yoḳ būy-ı vefādan hīç eser
Beŋzer eczā-yı vücūduŋ aldılar māhiyyetin

[Manṭıḳī]

66.

Mefā‘īlün mefā‘īlün mefā‘īlün mefā‘īlün
Hezec + – – – / + – – – / + – – – / + – – –

1. ‘İnānın çeşm-i giryān aldı dest-i iḫtiyārumdan
Ṣavulsun baŋa seng-i rāh olanlar reh-güẕārumdan

2. Çerāġın āteş-i ḳahr-ı İlāhīden yaḳar āhum
Ḥaẕer itmek gerek dūd-ı dil-i āteş-şerārumdan

3. Ya dest-āvīz-i miḥnetle gelür ya tuḥfe-i ġamla
Uṣandum ḥāṣılı āmed-şud-ı leyl ü nehārumdan

4. Sönimez ḥaşre dek sīnemdeki āteş ‘aceb olmaz
Biterse dāġ-ı dil gül ü lāle-veş ḫāk-i mezārumdan

5. Eger ‘ayb-ı hünerle olmayaydum töhmet-ālūde
İderdüm **Manṭıḳī** yüz biŋ şikāyet rūzigārumdan

---

5 Divānda 7. beyittir. māhiyyetün: ḫāṣiyyetün D.

66. YB. 6918: 18[b]; **Manṭıḳī**: *Dīvān*: G.21
Bu şiir divanda 8 beyittir. Eksik beyitler şu şekildedir:

Sürersin üstine ben ḫāk-sāruŋ raḫş-ı bī-dādı
Niçün āyine-i ḥüsnüŋ ṣaḳınmazsın ġubārumdan

Niçün ġayr ola gül-çīn-i viṣālüŋ ḫurrem olmışken
Gülistān-ı cemālüŋ feyż-i çeşm-i eşk-bārumdan

Ne ṭāli‘dür ki çeşm-i ḫ∨āb-nāk-i baḫtum açılmaz
Ḳıyāmet fitnesi bīdār olurken āh u zārumdan

2 Dīvānda 5. beyittir. āteş-şerārumdan: dūzeh-şerārumdan D.
3 Dīvānda 4. beyittir.
4 Dīvānda 2. beyittir. Sönimez ḥaşre dek sīnemdeki āteş ‘aceb olmaz: Derūnında görürsin lāle-veş bir gaġ-ı ḥasret var D. / Biterse dāġ-ı dil gül ü lāle-veş ḫāk-i mezārumdan: Hevā-yı ‘ārızuŋla bitse gül ḫāk-i mezārumdan D.
5 Eger ‘ayb-ı hünerle olmayaydum töhmet-ālūde: Eküp tuḫm-ı maḥabbet bār-ı miḥnet ḥaṣıl itmekdür D. / İderdüm Manṭıḳī yüz biŋ şikāyet rūzigārumdan: Ṣorarsaŋ Manṭıḳī baġ-ı cihānda kār-zārumdan D.

Şāhidī

67.

Mef‘ūlü mefā‘īlü mefā‘īlü fe‘ūlün
Hezec - – + / + – – + / + – – + / + – -

1. Gencīne-i esrār-ı İlāhī durur insān
Cism oldı ṣadef dürr-i girān-māye durur cān

2. Ādem ne durur āyīne-i rūy-ı Ḫudādur
Āyīnededür ‘aks-ı cemāl-ı ruḫ-ı cānān

3. Ādem ne durur bilmedi vü ḳılmadı secde
Dūr oldu Ḫudādan çū ḥaḳı bilmedi şeyṭān

4. Ādem ḫum-ı gencīne-i ‘aşḳ oldı anuŋçün
Her kimde ki ‘aşḳ olmaya dirler aŋa ḥayvān

5. Çün kārger-i ḳudret-i ḥaḳ oldı vücūduŋ
Ey **Şāhidī** sen ṣanma seni kim hū fī-şān

[Şāhidī]

68.

Fe’ilātün fe’ilātün fe’ilātün fe’ilün
Remel + + – – / + + – – / + + – – / + + –

1. Ġam mı vardur baŋa kim yāri şikār eylemişim
Göŋlümi ḫalvet idüp ḫāne-i yār eylemişim

2. Seyr iderken ṣanemi gülşen-i cān içre bulup
Gül ü reyhān u semen üzre kenār eylemişim

3. Çār ‘unṣur yoġ-iken şeş cihete ṣıġmaz idim
Bu da bir şīve durur şeşi çār eylemişim

4. Ṣıġmazam kevn ü mekāna dü-cihāndan biriyim
Ben serīr-i dil-i insānda ḳarār eylemişim

5. **Şāhidī**yim ki beḳā kişverinüŋ serveriyim
Bu fenā içre filān olmaġa ‘ār eylemişim

---

67. YB. 6918: 19[a]; **Şāhidī**
68. YB. 6918: 19[a]; **Şāhidī**

[Şāhidī]

69.

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün
Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –

1. Künt ü kenz esrārını fāş itmek-içün Ẕü’l-celāl
Virdi ḫūbān-ı cihāna gün gibi rūşen-cemāl

2. Ẕātını insāndan isrār eyleyüp evṣāḳını
Ẓāhir itdi ṣūretünde gösterüp ṣun‘-ı kemāl

3. Ādem-i ma‘nī durur ma‘ṣūḳı ‘uṣṣāḳuŋ velī
Naḳş-ı ṣūret dāḫı ḫoşdur kim ider def‘-i melāl

4. ‘Ārıż-ı ḫūbānı dām idinmiş ol ṣayyādı gör
Ṣayd idüp ‘uṣṣāḳı dā’im ‘arż idüp ġunc ü delāl

5. **Şāhidī** bu sırr pinhāni iken fāş itme kim
Meh münīr olsa ider şems anı ġayretden hilāl

[?]

70.

vezin?

1. Āfāḳı … nūri
Ḫūrşīd gibi encüm dehen çerāġı ola

2. Ki nāfe gibi eyle … dest-i mu‘aṭṭar
Ki gülşene gül ġonca … zinde baġ ola

3. … cihān eylemesün ‘Ālī sensiz
Her ḳanda iseŋ şeyhi-i … ṣaġ ola

[Ṣādıḳ]

71.

Mefā‘īlün mefā‘īlün mefā‘īlün mefā‘īlün
Hezec + – – – / + – – – / + – – – / + – – –

I

1. Ḫudāya itme ḫālī da’imā dilden şekūr ismin
2. Gözümden dūr ḳılma pertev-i envār-ı ṭūr ismin
3. Baŋa ġayret müyesser eyle virdüm ḳıl ġayūr ismin
4. Enis it dem-be-dem bu ḳalbi bī-ṣabra ṣabūr ismin
5. *Ya maḥv it levḥ-i ‘iṣyāndan bu ‘abd-i pür-ḳuṣūr ismin*
6.. *Çıḳar yā Rab ya esmā-i ḥüsnādan ġafūr ismin*

II

1. Ola ḥāṣā ki vaḥdāniyyetüŋ ḥaḳḳında inkārum

---

69. YB. 6918: 19[a]; **Şāhidī**

70. YB. 6918: 19[a]

71. YB. 6918: 19[b]; **Ṣādıḳ**

2. Resūlüŋ Muṣṭafāya vardurur cān-ıla iḳrārum
3. Meṭābi‘ken ḳamu şer‘-i şerīfe ṭavr-ı eṭvārum
4. Düşer mi dūzāḥ içre āh u zār ola benüm kārum
5. *Ya maḥv it levḥ-i ‘işyāndan bu ‘abd-i pür-ḳuṣūr ismin*
6. *Çıḳar ya rab ya esmā-i ḥüsnādan ġafūr ismin*

III

1. Gelelden ‘ālem-i cūda şenā‘atdür baŋa ebkār
2. Ġıyābet itmege ḳılmaz heves bu ḳalb nā-hemvār
3. İderken bir günāhı nādim olup biŋ kez istiġfār
4. Revā mı ḥālüm olmak rūz-ı maḥşerde benüm düşvār
5. Ya maḥv it levḥ-i ‘işyāndan bu ‘abd-i pür-ḳuṣūr ismin
6. Çıḳar ya rab ya esmā-i ḥüsnādan ġafūr ismin

IV

1. ‘Aṣāsıŋ cürmini ‘afv itmek iken rūz u şeb kāruŋ
2. ‘Ayān iken ẕünūb ehline remz-i nām-ı ġaffāruŋ
3. ‘Uyūbın kā’inātuŋ setr iderken ism-i settāruŋ
4. Raḥīmā geçmemek lāyıḳ mı cürminden bu ġam-ḫvāruŋ
5. Ya maḥv it levḥ-i ‘işyāndan bu ‘abd-i pür-ḳuṣūr ismin
6. Çıḳar ya rab ya esmā-i ḥüsnādan ġafūr ismin

V

1. Du’āsın müstecāb it **Ṣādıḳ**uŋ ṣubḥ u mesā ḥaḳḳı
2. Refīküŋ aŋa tevfīḳ it gurūh-ı evliyā ḥaḳḳı
3. Tevaḳḳufsuz ḳabul olanda dergāh-ı du‘ā ḥaḳḳı
4. Ḥabībüŋ Muṣṭafā ile cemī‘-i evliyā ḥaḳḳı
5. Ya maḥv it levḥ-i ‘işyāndan bu ‘abd-i pür-ḳuṣūr ismin
6. Çıḳar ya rab ya esmā-i ḥüsnādan ġafūr ismin

[Medḥī]

72.

Mefā‘īlün mefā‘īlün mefā‘īlün mefā‘īlün

Hezec + – – – / + – – – / + – – – / + – – –

I

1. Marīż-i derd-i ‘aşḳ oldum ḥabībim ben Ḫudā ḥaḳḳı
2. Meded bir çāre ḳıl luṭf it Resūl-i Kibriyā ḥaḳḳı
3. Cemālüŋ āfitābından ‘ayān olan żiyā ḥaḳḳı
4. Be-ḥaḳḳ-ı mu‘ciz-i ‘Īsā daḫı āl-i ‘abā ḥaḳḳı
5. *Yoluŋa ser fedā olsun Ḥüseynüm Kerbelā ḥaḳḳı*
6. *Sözüŋden dönmeyen hergiz ‘Aliyyü’l-Murtażā ḥaḳḳı*

II

1. Gözüm uyḫu yüzin görmez cemāl-i yāre irmezsem
2. Ḳafesde murġ-ı cān durmaz o gül-ruḫsārı görmezsem
3. O benden cān recā itsün eger ben anı virmezsem

---

72. YB. 6918: 20[a] ; **Medḥī**: *Dīvān*: Müs. 17

I

1 ḥabībim: ṭabībüm D.
6 Sözüŋden dönmeyen: sözümden dönmezem D.

II

4. Vücūdum ġam tebāh itsün şehā ḳavlümde durmazsam
5. *Yoluŋa ser fedā olsun Ḥüseynüm Kerbelā ḥaḳḳı*
6. *Sözüŋden dönmeyen hergiz ‘Aliyyü’l-Murtażā ḥaḳḳı*

III

1. Başum kūh-ı melāmetdür fiġānum r‘ad u āhum berḳ
2. Dem olur ey güneş yüzlüm dolar āhumla ġarb u şarḳ
3. Senüŋ ḫaṭṭ-ı ġubāruŋdur meni ḥayrān iden el-ḥaḳḳ
4. Bu beyti vird idinmişdür çeküp abdāllar ṣancaḳ
5. *Yoluŋa ser fedā olsun Ḥüseynüm Kerbelā ḥaḳḳı*
6. *Sözüŋden dönmeyen hergiz ‘Aliyyü’l-Murtażā ḥaḳḳı*

IV

1. Beni ḳullāb-ı zülfüŋle meded çāh-ı belādan çek
2. Ta‘alluḳ eylemiş cānā göŋül senden degül münfek
3. Sevinsün çeşm-i giryānum aḳıtma seyl-i eşküm pek
4. Efendüm ben dirīġ itmem hemān maḳbūli geçsün tek
   Yoluŋa ser fedā olsun Ḥüseynüm Kerbelā ḥaḳḳı
6. *Sözüŋden dönmeyen hergiz ‘Aliyyü’l-Murtażā ḥaḳḳı*

V

1. Gözüm giryān olurdı lāf urup aġyārı şād itme
2. Saŋa lāyıḳ degüldür bu ṣaḳın ẓulm-ile dād itme
3. Kelām-ı **Medḥī**yi güş it ‘adū-yı zāġı yād itme
4. Saŋa cān virmez ol dirmiş sözine i‘timād itme
5. *Yoluŋa ser fedā olsun Ḥüseynüm Kerbelā ḥaḳḳı*
6.. *Sözüŋden dönmeyen hergiz ‘Aliyyü’l-Murtażā ḥaḳḳı*

---

4 tebāh: penāh M. / ḳavlümde: ḳavlüme D.

III

4 Bu beyti vird idinmişdür: - M. Yazının üstü bantlıdır.

IV

1 zülfünle: zülfünde D.
3 giryānum: yānum M.
4 hemān maḳbūli geçsün: senüŋ maḳbülüŋ olsun D.

V

1 olurdı: olur D. / lāf urup: cānā varup D.
2 dād: ad D.
3 ‘adū-yı zāġı: ‘adū pendini D.
4

[Bāḳī]

73.

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –

I

1. Câme-i ṣıḥḥat Ḫudādan ḫalḳa bir ḫıl‘at gibi
2. Bir libās-ı fāḫir olmaz cisme ol kisvet gibi
3. Var iken baḫt u sa‘ādet ḳuvvet ü ḳudret gibi
4. Ḫalḳ içinde mu‘teber bir nesne yoḳ devlet gibi
5. Olmaya devlet cihānda bir nefes ṣıḥḥat gibi

II

1. Ehl-i vaḥdet kā’inātuŋ ‘āḳil ü dānāsıdur
2. Merd-i fāriġ ‘ālemüŋ mümtāz ü müstesnāsıdur
3. Gör ne dir ol kim sözi gūyā Mesīḥ enfāsıdur
4. Salṭanat didükleri ancaḳ cihān ġavġāsıdur
5. Olmaya baḫt u sa‘ādet dünyede vaḥdet gibi

III

1. Ṭā‘at-i Ḫaḳ mūnis-i bezm-i beḳādur ‘āḳıbet
2. Ṣıḥḥat-i cān u beden senden cüdādur ‘āḳıbet
3. Bād-ı ṣarṣardur fenā ‘ālem hebādur ‘āḳıbet
4. Ḳo bu ‘ayş u ‘işreti çünkim fenādur ‘āḳıbet
5. Yār-ı bāḳī ister iseŋ olmaya ṭā‘at gibi

IV

1. ‘Ālemi gözden geçürseŋ eyleseŋ biŋ yıl raṣad
2. Devr içinde ṭurmasaŋ görseŋ hezārān nīk ü bed
3. Her ṭarafdan aḳsa dünyā mālı gelse lā-yu‘ad
4. Olsa ḳumlar saġışınca ‘ömrüŋe ḥadd ü ‘aded
5. Gelmeye bu şīşe-i çarḫ içre bir sā‘at gibi

V

1. Menzil-i āsāyiş ‘uḳbāya isterseŋ vuṣūl
2. Ḥubb-i dünyādan ferāġat gibi olmaz ṭoġrı yol
3. Ṣādmān erbāb-ı ‘uzletdür hemān **Bāḳī** melūl
4. Ger ḥużūr itmek dilerseŋ ey **Muḥibbī** fāriġ ol
5. Olmaya vaḥdet maḳāmı gūşe-i ‘uzlet gibi

---

73. YB. 6918: 20[b] ; **Bākī**: *Dīvān*: Thm. 4

II

3 gör: - M.
5 olmaya: - M.

III

1 ṭā‘at: - M.
5 yār: - M

IV

1 gözden: göz M.

V

1 menzil: - M.

[Nesīmī]

74.

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün
Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –

1. Ey ṣaçuŋ ẓıll-i ilāhi vey ruḥuŋ Allāh-ı nūr
Ravżanuŋ servi boyuŋdur ‘indehā cennāt-ı ḥūr

2. Ey ṣıfātuŋ *ḳulḥuvāllah* vey cemālüŋ *Fātiḥa*
Uşda Furḳān uşta Tevrāt uşta İncīl ü Zebūr

3. Onsekiz biŋ ‘ālemüŋ āyīnesidür ṣūretüŋ
Kim ki şol mir’ātı gördi oldı min-ehl-i sürūr

4. İstivāsıdur ṣaçuŋ *innā hedeynāhü’s-sebīl*
Cennet anuŋdur ki ḳıldı şol ṣırāṭ üzre ‘ubūr

5. Ādemüŋ vechidür Allāhuŋ kitābı uş kitāb
Ey kelāmu’llāha münkir *ḫavf mine’llāhi’l-ġayūr*

6. Künt ü kenzüŋ perdesinden *ġāfirü’z-zenb* oldı fāş
Zāhid istiġfāra geldi her dem eydür yā ġafūr

7. ‘Ālemü’l-ġaybuŋ vücūd-ı kā’inātuŋ ‘aynıdur
Ey şehādetden ḫabersüz *ce‘ānā yevmü’n-nüşūr*

8. Ḳahr u luṭfuŋ ‘illeti ma‘nīde vāḥiddir velī
Bilmedi şeyṭān bu tevḥīd-i eḥaddan düşdi dūr

9. ‘Ayn ü şīn kāfa baḳ anuŋ cemālün anda gör
Ḳul tebārek ey muṣavvir *leyse fīhā min fuṭūr*

10. Ḳopdı ḥüsnüŋden ḳıyāmet ey ḥisābın yanılan
Uykudan dur kim irişti *va‘de-i men fi’l-ḳubūr*

11. Fā‘il-i muṭlaḳdan özge kimse yoḳdur arada
Ger sen idrāk eylemezseŋ bil ki sendendür ḳuṣūr

12. Gerçi Eyyūbüŋ belāsın sevdiginden çekmedi
Giymedi maḥbūb elinden ḫil‘at-ı ‘abdü’ş-şekūr

13. Mü’minüŋ ḳalbidür ey ṣāḥib-dil Allāhuŋ evi
Leyse maḳbūli’ṣ-ṣalavāt ḳalben illā bi’l ḥużūr

14. Ruḥ-ı Ḳuds idi **Nesīmī**nüŋ sözi ey zinde-dil
Ger Mesīḥā tek diriyseŋ yatma kim çalındı ṣūr

---

74. YB. 6918: 20[b] ; **Nesīmī**: *Dīvān*: G. 39
1 ravżanuŋ: ravżaŋ M.
3 Dīvānda 5. beyittir. / mir’ātı: mir’āt M.
4 Dīvānda 7. beyittir.
5 Dīvānda 3. beyittir. / kitābı: kitāb M.
7 Dīvānda 4. beyittir.
10 Dīvānda 11. beyittir. / uykudan dur kim: - M.
11 Dīvānda 10. beyittir. / özge: ayrı D.
12 Dīvānda 13. beyittir. / gerçi: kim ki D.
13 Dīvānda 12. beyittir.

Uşūlī

75.

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –

1. Ger tecellī itmek isterseŋ göŋül envārıŋı
   Gel götür bir dem aradan perde-i pindāruŋı
2. Ġarḳ ider envārda ey nūr-ı muṣavver ‘ālemi
   Ẓāhir itseŋ bir nefes āyīne-i ruḫsāruŋı
3. Cān vire enfās-ı ‘İsā gibi ölmüş demlere
   Ger ṣabā daġıtsa būy-ı zülf-i ‘anber-bāruŋı
4. Söyleme cān sırrını ey kāmil insān münkire
   Kūr-ı māder-zāde ‘arż itme begim dīdāruŋı
5. Söz güherdür açma nādāna dehānuŋ ḥoḳḳasın
   Ḳıymetüŋ bilmez yere ḫarc eyleme güftāruŋı
6. Ṣol ṣarāb-ı dil-güşādan göricek maḫfīce gör
   Duymasun cāhil ṣaḳın fāş eyleme esrāruŋı
7. Ger maḳāmātın uṣūlinden beyānuŋ var ise
   Perdeler keşfeyle seyretdür bize edvāruŋı
8. Çekme ey ḫar-ṭab dünyā-yı denīnüŋ sıḳletin
   Gel sebük-rūḥ ādem ol arḳaŋdan indür bāruŋı
9. Ḫāneŋ içre besleyüp emmāreye virdüŋ vaṭan
   Mürken bir yedi başlu ejder itdüŋ māruŋı
10. Ey **Uşūlī** san‘atuŋda pehlevānsın ġam yime
    ‘Aşḳ ipi cānbāzısın Allāh oŋara kāruŋı

Vaḥdetī

76.

Fe’ilātün fe’ilātün fe’ilātün fe’ilün

Remel + + – – / + + – – / + + – – / + + –

1. Ẕātumuz aŋlayalı fażl-ı Ḫudā şeklinde
   ‘Ārifāne gezerüz ehl-i fenā şeklinde

---

75. YB. 6918: 21ª ; **Uşūlī**: *Dīvān*: G. 128
2 nūr: rūḥ D.
3 vire: verir D. / demlere: dillere D.
6 maḫfīce: maḫfīde D.
7 maḳāmātın uṣūlinden: maḳāmātı uṣūliden M.
10 pehlevānsın: pehlevān ol D. / ‘Aşk ipi cānbāzısın: ‘Aşk cānbāzı isen D.

76. YB. 6918: 21ª ; **Vaḥdetī**: *Dīvān*: G. 107

2. Ḫor baḳma gözüŋ aç diḳḳat-ile bir naẓar it
Gör ne sulṭanlar olurmuş fuḳarā şeklinde

3. Gün gibi ḳalbüŋi pür-nūr idegör ey zāhid
Nūr-ı Ḥaḳdur görinen arż u semā şeklinde

4. Ḳaṭrede baḥri dilā z̲errede şems[i] seyr it
Ḥaydarı gördüŋ-ise noḳṭa-yı bā şeklinde

5. Ḳutb-ı afāḳ u ricālu‘llāh u Ḫıżr u Ilyās
Ekṣer ey dil görinürler budalā şeklinde

6. Berü gel ehl-i dile āyīne ol ey yüzi māh
Gün gibi menzil idin āl-i ‘abā şeklinde

7. Mü’min ol şekl-i bütāne yüri var eyle sücūd
Ḥaḳı Aḥmed gibi gör māhliḳā şeklinde

8. **Vaḥdetī** ‘aşḳ-ı ilāhīdür iki ‘ālemde
Nev-be-nev cilve iden şāh u gedā şeklinde

[Ża‘fī]

77.

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün
Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –

1. Bu meẓāhir kim vücūd-ı muṭlaḳ iẓhār eyledi
Kendüdür kim kendüsine ‘arż-ı dīdār eyledi

2. Ṣatdı ḥüsnin aldı ‘aşḳın ara yirde kimse yoḳ
Kendü aldı kendü ṣatdı kendü bāzār eyledi

3. Kendü iken ma‘nide rāz-ı ene’l-Ḥaḳ söyleyen
Ṣūretā Manṣūr’a isnād itdi berdār eyledi

4. Ādem içün ḫalḳ itmişken dıraḫt-ı gendümi
Töhmet-i ‘iṣyān idüp adın günāhkār eyledi

5. Bir dıraḫt iken ḥaḳīḳatde …
Birinüŋ adını gül biri[si]ni ḫār eyledi

6. Birinüŋ adını Mūsā birinüŋ Fir’avn idüp
Kendünüŋ emrine kendü yine inkār eyledi

7. Öziŋe bennādur ki yapdıḳda bennā-yı ādemi
Ḳubbe-i şeş sū düzetdi çār dīvār eyledi

---

2 bir: - M
3 ḳalbüŋi: - M.
4 şems: mihri D.
5 Dīvānda 6. beyittir. ricālu‘llāh: ricāl M. / eker: ekerī M.
6 Dīvānda 5. beyittir.

77. YB. 6918: 21[b] ; **Ża‘fī**

8. Ṣatılan ṣatan özini bir ne ma‘nīdür göreŋ
Özīŋe ṣūretden gelüp kendin ḫarīdār eyledi

9. Kāfirüŋ küfri żarūrī mü’minüŋ īmānı hem
Her birin bir bend ile ya‘ni giriftār eyledi

10. Ḥamdu’lillāh irgürüp dār-ı şifā-yı vaḥdete
Ża‘fī-i bīçārenüŋ derdine tımār eyledi

[Nesīmī]

78.

Mefā‘īlün mefā‘īlün mefā‘īlün mefā‘īlün
Hezec + – – – / + – – – / + – – – / + – – –

1. … gül şād ol melūl olma cihānuŋ yoġ u varından
Demī ḫoş gör çū ‘āḳilsen ne ḥācet intiẓārından

2. Ne kim yirde vü gökde ‘ayān var örtülü ḥaḳdan
Çü bilürseŋ ki vaḳa‘dur nihān u āşikārından

3. Bilürsin iki köpridür bu dünyā dir ey ‘āḳil
Nice şāh u gedā gör kim gelür geçer güẕārından

4. Ḥaḳīḳat baḥrinüŋ ‘ilmin ne bilsün her ṭahāretsüz
Ki Cibrīl-i emīn uçmaz bu deryānuŋ kenārından

5. **Nesīmīn**üŋ sözin’ey cān işitgil cān ḳulaġıyla
Ki Ḥaḳ sırrın ‘ayān eyler ‘Alī’nüŋ ẕü’l-fiḳārından

[Muḥītī]

79.

Mefā‘īlün mefā‘īlün fe‘ūlün
Hezec + – – – / + – – – / + – –

1. Ġulām-ı dergeh-i Fażl-ı İlāhum
Zemīn ü āsumāne pādişāhum

2. Kemīne çākerim Faġfūr u Ḳayṣer
Sikender-i ḥaşmetem Cemşīd-i cāhum

3. Ḥaḳīḳat āfitāb-ı evc-i şer‘an
Ṭarīḳat menzilinde bedr-i māhum

4. Ṣıfātımdan ‘ayān sī vü dü āyet
Ẓuhūr-ı ẕāt-ı Yezdāne güvāhum

5. Ṭalebkār-ı serā-yı cāvidāne
Muḥītī Fażl-ı Ḥaḳdan ṭoġrı rāhum

---

78. YB. 6918: 21[b]; **Nesīmī**
79. YB. 6918: 21[b]; **Muḫīṭī**
4 ṣıfātımdan: ṣıfātımda D.

[Eşrefoġlı Rūmī]

80.

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün
Remel – + – – / – + – – /– + –

1. Şöyle kim bī-dil ü bī-cān olmışam
   Kendü aḥvālüme ḥayrān olmışam
2. Gāh beni ben bilmezem kim ḳandeyem
   Gāhī cem‘ ü geh perīşān olmışam
3. Gāh oluram bī-nişān gāh bā-nişān
   Gāh nişānsuz mülke sulṭān olmışam
4. Gāh ferişteh olmışam gāhī peri
   Gāhi dīv ü gāh Süleymān olmışam
5. Gāh oldum Şeyḫ-i Ṣan‘ān-ı zamān
   Gāh tersā gāh müslümān olmışam
6. Gāh bulut olup hevāya aġmışam
   Gāhī ḳaṭre gāh ‘ummān olmışam
7. Gāh hevādan yaġmur olup yaġmışam
   Gāh nebāt ü gāhī ḥayvān olmışam
8. Gāh od u ṣu yil ü ṭopraḳ ferd ferd
   Gāhī ṭīn gāh ṭīnde pinhān olmışam
9. Gāh ıssı gāh ṣovuḳ geh i‘tidāl
   Gāh ṭamarlarda girip ḳan olmışam
10. Söyleyen hem söyleden her nāṭıḳı
    Tene cān u cāna cānān olmışam
11. Gāh mescid gāh sācid gāh sücūd
    Gāhī deyr ü gāh ruhbān olmışam
12. Gāh sāḳī gāh sāġar gāh mey
    Gāh esrük gāh mestān olmışam
13. Gāh Türk ü gāh ‘Arab gāhī Acem
    Gāhī Hindū gāhī Yūnān olmışam
14. Gāh ḳış u gāh yay gāhi bahār
    Gāhī bülbül gāh gülistān olmışam

---

80. YB. 6918: 22[a]; **Eşrefoġlı Rūmī:** *Dīvān*: G. 70
4 dīv ü: div D.
7 ü: - D.
8 od u su yil ü topraḳ: od suyıla toprak D.
10 tene: nite D.

15. Gāhī cism ü geh cevāhir geh ‘arż
Geh ma‘ādine girip kān olmışam

16. Gāh berr ü gāh baḥr ü geh serāb
Geh ‘imāret gāhī vīrān olmışam

17. Geh zemīn ü gāh zamān geh āsumān
Geh zamānı döndüren ben olmışam

18. Gāhī Ṭūr u geh münācāt geh Mūsā
Gāh Fir‘avn gāh Hāmān olmışam

19. Gāh irādet gāh mürīd gāhī murād
Gāhī küfr ü gāhī īmān olmışam

20. Gāh dūzaḫ geh mu‘a̲z̲z̲eb geh a̲z̲āb
Gāhī cennet gāhī rıḍvān olmışam

21. Gāhī renc ü gāhī rencūr geh ṭabīb
Gāh nāle gāh efġān olmışam

22. Geh bu cümlesinden oluram beri
Ne melek ne cin ne insān olmışam

23. **Eşrefoġlı Rūmī**’yem ben kim bugün
Ke̲s̲ret ü vaḥdetde yeksān olmışam

24. Ben Süleymān-ı zamānum ḳuş dilin
Söylerem ‘ālemde destān olmışam

25. Nisbetim yoḳ māsiv’allaha benüm
Bir beş on gün bunda mihmān olmışam

26. Şāhinem şāhım şikāre gelmişem
Bu bişede gör ne arṣlan olmışam

27. Ṣaydumı aldum yine döndüm şahā
Varuben Şehbāz-ı şāhān olmışam

[Eşrefoġlı Rūmī]

81.

(7+7=14)

1. ‘Arşdan yüce ḳurulmuş ṣayvānı dervīşlerüŋ
‘Arş u kürsi levḥ ü ḳalem ḥayrānı dervīşlerüŋ

2. Ṭolu ṭolu ḳadeḥi dost elinden içerler
Nişānsız bī-nişāndur cevlānı dervīşlerüŋ

3. Dervīşler dosta gider iki cihānı nider
Mekānsız lāmekānda seyrānı dervīşlerüŋ

---

19 gāh mürīd gāhī murād: gāhi mürād gāh mir’at D.
26 bīşe: mīşe D.
81. YB. 6918: 23ª; **Eşrefoġlı Rūmī:** *Dīvān*: G. 55

4. Neliksüz niteliksüz baḳarlar dost yüzine
Peymānsuz devr içinde devrānı dervīşlerüŋ

5. Dervīşleri Ḥaḳ sever Ḳur'ān içinde öger
Ḥażret işigindedür dīvānı dervīşlerüŋ

6. Ādem yaratılmazdan elestden ilerüden
'Ahdleri var dost-ile pinhāni dervīşlerüŋ

7. Ḫıżra yoldaş olmazlar Mūsāya sır dimezler
Berkişüpdür dostla peymānı dervīşlerüŋ

8. Dervīşlerüŋ sözini feriştehler aŋlamaz
Dört kiṭābı cem' ider lisānı dervīşlerüŋ

9. Cümle yaradılmışuŋ dervīşler dilin bilür
Süleymān bilmez nedür zebānı dervīşlerüŋ

10. Dervīşler işbu mülke teferrüce geldiler
İki cihāndan öte cihānı dervīşlerüŋ

11. Bu **Eşrefoġlı Rūmī** dervīşlerüŋ mücrīmi
'Abdülḳādir Sulṭān'dur sultānı dervīşlerüŋ

[Eşrefoġlı Rūmī]

82.

Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün
Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –

1. Ḫalḳı ḳodı Ḥaḳḳ'a ṭutdı yüzini dervīşler
Ḫalḳa baḳmaz Ḥaḳ'dan ırmaz gözüni dervīşler

2. Çünki yoḳlıḳ şerbetinden bir ḳadeḥ nūş itdiler
Hīçe ṣatdılar bu 'izz ü nāzını dervīşler

3. Dünyenüŋ bir çöp ḳadarca ḳatlarında ḳadri yoḳ
Gözlemezler çoġını ya azını dervīşler

4. Bildiler bu dünye hīçdür hīçe aldanmadılar
Gün ü gün arturdılar āh u sūzını dervīşler

5. Ṣıdḳ u iḫlāṣ ile ol dost yolına koşundular
Düzdiler dost dost diyü āvāz-ı neyi dervīşler

6. Kendüleri dost yolına şöyle kim ḫāk itdiler
Kimseye göstermediler tozını dervīşler

7. 'Aşḳ şarābın içdiler iki cihāndan geçdiler
Diŋlemediler bu ḫalḳuŋ sözini dervīşler

---

4 peymānsuz: pāyānsuz D.
7 Divanda 8. beyittir.
8 Divanda 7. beyittir.
82. YB. 6918: 23[b]; **Eşrefoġlı Rūmī:** *Dīvān*: G. 28
3 bir: bu D.
4 gün: dün D.

8. Öldiler ölmezden öŋdin bāḳī dirlik buldılar
Lāmekānda ḳıldılar pervāzını dervīşler

9. Ḳosalar bu **Eşrefoġlı Rūmī** dilini ṭutdı
İḫtiyārsuz söyledürler rāzını dervīşler

[Eşrefoġlı Rūmī]

83.

Mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün
Hezec + – – – / + – – – / + – – – / + – – –

1. Göŋül derdi ile yāruŋ 'aceb şūrīde şeydādur
Bu 'aşḳ içinde ṣankim ol bugün Mecnūn Ḳaysādur

2. Ben eydürem kim ey göŋül o Bākī Şāh sen de bir ḳul
Bu 'aşḳ ḥaddüŋ degil senüŋ bu bir ulu temennādur

3. Göŋül hīç sözüm işitmez baŋa ḥüccet ḳılur yüz yüz
Direm beni ḳoyup gitme baŋa dir bu ne ġavgādur

4. Ben eydürem bu yol uzaḳ bu yola çoḳ gerek yaraḳ
Didi bu yolda yoḳ olmaḳ hep esbāb-ı müheyyādur

5. Didüm bu yol belālıdur cefā miḥnetle ṭolıdur
Didi ḳahrı tozı anuŋ gözüme ḫoş tūtyādur

6. Didüm göŋül bu yolda baḳ gerekdür aġular yutmaḳ
Didi 'aşḳ-ile zehr içmek baŋa sükker ü ḥelvādur

7. Didüm göŋül bu yolda sen gerek biŋ kez viresin cān
Didi bir günde biŋ kez cān virürsem daḫı sezādur

8. Didüm n'ola göŋül gelseŋ benüm bir kez ḥālüm ṣorsaŋ
Didi bu yolda ben ü sen dimeklik küllī ḫaṭādur

9. Yine didüm ki göŋül hey bu sevdā key uludur key
Didi sen beni yoġa ṣay bu 'aşḳuŋ işi böyledür

10. Didüm göŋül ki kendüden kimesne bu yola varmaz
Didi benüm bu varmaġım girü anuŋla aŋadur

11. Bıraḳdı ḫalḳı gözinden geçüben ḳış u yazından
Elini yudı özinden hemān maḳṣūdı Mevlā'dur

12. Bu **Eşrefoġlı Rūmī**'nüŋ bulaşdı göŋli çūn dosta
Tamām kevneyni unutdı göŋül dost-ile tenhādur

---

83. YB. 6918: 24[a]; **Eşrefoġlı Rūmī:** *Dīvān*: G. 23
Divanda bu şiirin beyitlerinin yerleri farklılık göstermektedir.
3 baŋa hüccet kılur yüz yüz: gelüp kendüyi cem' itmez D.
4 uzak: ırak D.
5 gözüme hoş: benüm gözüme D.
6 sükker ü: sükkerī M.
9 göŋül hey: hey göŋül D.

13. Daḥı gönlüñ sözi çoḳdur eger dirsem anı olmaz
Ne ḥācet söylemek ‘āma bilür ‘ārif ki ol nedür

[Eşrefoġlı Rūmī]

84.

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün
Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –

1. Gönlümüñ bir kūşesinde ‘Arş-ı Raḥmān gizlüdür
Ḳaṭremüñ bir ḳaṭresinde baḥr-ı ‘ummān gizlüdür

2. Ẕerremüñ bir kūşesinde nice biñ şems var benüm
‘Ārife bu söz ‘ayān illā ‘ademden gizlüdür

3. Bu vücūdumda benüm bir ḳuş vardur ol benüm
Avcum içinde tamāmet iki cihān gizlüdür

4. Ne ‘aceb ḳuşdur bu ḳuş henüz yuvasında yatur
Lāmekān seyrān ider seyrānı pinhān gizlüdür

5. Ol ḳuşuñ Şāh-ile ‘ahdi var ezelden ilerü
Bir melek bilmez nedür ol ‘ahd ü peymān gizlüdür

6. Ol ḳuşuñ avı şikārı dost viṣālidür hemīn
Anuñiçün dost aña mūnis ü mihmān gizlüdür

7. Derde düşmüşdür yanar zārī ḳılur ol düni güni
Zārīsi ol dost firāḳı baġrı püryān gizlüdür

8. Ṣūret-i insāna gel insānı bil insānda
Ṣūret-i insānda bu ma‘nī-i insān gizlüdür

9. **Eşrefoġlı Rūmī** bu remzi yine ‘ārif bilür
Bilmedi bilmeye her ‘āmī vü nādān gizlüdür

---

84. YB. 6918: 24[b]; **Eşrefoġlı Rūmī:** *Dīvān*: G. 13
Bu şiir divanda 13 beyittir ve beyitlerin yerleri farklıdır. Eksik beyitler ise şu şekildedir:
Lāmekān u bī-nişāndur ol kuşun yaylakları
Ol kuşun havsalasında sırr-ı sultān gizlidür

Ey ‘aceb böyleyiken yā Rab nedendür ol kuşun
Hiç inildüsin düketmez yüregi kan gizlidür

Ol kuşun vasfı öküşdür diyeydüm illā nidem
Müdde‘iden korkaram gönkinde gümān gizlidür

Ma‘nā-yı insānı bil kim bilesin Hakkı ‘ayan
Ma‘nā-yı insānda ol sıfat-ı Sübhān gizlidür

2 kūşesinde: zerresinde D. / ‘ademden: ‘avāmdan D.
3 benüm: kuşun D. / avcum: avcı D.
6 visālidür: vaslıdur D.
7 ol düni güni: dün ü gün M.
8 insāna: insānda D./ insānda: insānısan D.

[Eşrefoġlı Rūmī]

85.

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün
Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –

1. ‘Āşıḳın gönli hemīşe ‘aşḳla pūrnūrdur
Ol gönül nite ola çün ‘aşḳla ma‘mūrdur

2. ‘Āşıḳa her yer Ṭūr’dur her nefes mi‘rāc olur
‘Aşḳ olmayan gönüller tā ebed mehcūrdur

3. ‘Āşıḳuñ her ḳanda baḳsa gördügi dost yüzidür
Cān mest anuñçündür gözleri maḫmūrdur

4. Kāfirüñ ‘aşḳıyla küfri ‘aḳıbet īmān olur
Zāhidüñ sa‘yi ḳamu ‘aşḳsuz hebā menşūrdur

5. ‘Aşḳ gözine ṭolınur iki cihānda nesne yoḳ
Aşḳ gözidür dost yüzin gören daḫı meşhūrdur

6. Gel bu ‘aşḳa maḥrem ol tā bulasın ‘ömr-i ebed
Bāḳī devrān sürmege ‘āşıḳlara destūrdur

7. Şāh-ı kevneyn olmaḳ isterseñ bu ‘aşḳa ol esīr
Nice biñ yüz biñ Süleymān ‘aşḳ elinde mūrdur

8. **Eşrefoġli Rūmī** gerçek sen eger ‘āşıḳ iseñ
Saña ne ḳorḫu ne ġam çün sevdigüñ Ġayyūrdur

[Eşrefoġlı Rūmī]

86.

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün
Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –

1. Ey dirīġā geçdi ‘ömrüñ kendüziñe gelmedüñ
Bir gün aŋsuzın göçersin yol yaraġın ḳılmaduñ

2. Dünyeyi ma‘mūr idersin dīni eyledüñ ḫarāb
Şöyle ġāfilsin bu yolda bir içim şu almaduñ

3. Nefse uyduñ ‘aḳlı ḳoduñ Ḥaḳḳa olmaduñ muṭī‘
Bu ḍalālet içre ḳalduñ hīç hidāyet bulmaduñ

---

85. YB. 6918: 25ª; **Eşrefoġlı Rūmī:** *Dīvān*: G.15
Bu şiir divanda 10 beyittir. Eksik beyitler ise şu şekildedir:
‘Aşḳ kitābın ‘aşkdan okıyan kamu ‘ilmi bilür
Evvel āhir ‘aşk kitābında zīrā mastūrdur

‘Ākıla bu söz ‘aceb gelür ‘acebdür hem ‘aceb
‘Aşḳ makāmına ‘akıl irmedi hem irmez dürür

2 ‘āşk: ‘āşkı D.
3 cān mest: cānı mestdür D.
86. YB. 6918: 25ª; **Eşrefoġlı Rūmī:** *Dīvān*: G.61
3 ‘aklı: ‘akla M.

4. Ḥaḳ yolına bir ḳadem iḫlāṣla yürimedüŋ
Dīn ü īmān terkin urduŋ nefs yolından ḳalmaduŋ

5. Ol Ḫudā nefsüŋi düşmen ḳıldı saŋa ‘aḳlı dost
Düşmenüŋi dost idindüŋ ey ḥayf kim bilmedüŋ

6. Ḥaḳḳ’ı ḳoduŋ sen hevāŋā uyduŋ olduŋ putperest
Bende olduŋ nefsüŋe bir gün Ḥaḳ’a ḳul olmaduŋ

7. Ḳanı Ḥaḳḳ-ıla ezelde etdigüŋ ḳavl ü ḳarār
‘Ahdi ṣıduŋ ġayri sevdüŋ ṭoġrı yola gelmedün

8. **Eşrefoġlı Rūmī** ezel iḳrāruŋa ṭurduŋ-ise
Māsivā rengin göŋülden sen ne içün silmedüŋ

[Eşrefoġlı Rūmī]

87.

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün
Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –

1. Ey göŋül var kim bu derdden sen ḫaberdār olmaduŋ
Anuŋ-içündür bu yolda sen cigerdār olmaduŋ

2. Ey göŋül var kim benümle dosta ḳarşu yetmedüŋ
Çoḳ cefālar eyledüŋ baŋa vefādār olmaduŋ

3. Her gice fikrinde ben bir laḥẓa ḫ∨āba varmadum
Sen benümle yār olup bir gice bīdār olmaduŋ

4. Ben diledüm dost zülfin boynuŋa ḳılmaḳ kemend
Sen perīṣānlıḳ idüp ol dāra berdār olmaduŋ

5. Ben ki ol ṣāhuŋ cemālī ṣem‘ine pervāneyem
Var göŋül var kim düşüp ol ṣem‘a yanar olmaduŋ

6. Pes senüŋ gibi göŋül varsun baŋa maḥrem degül
Çünki bu ‘aşḳ zehrini benümle dadar olmaduŋ

7. **Eşrefoġli Rūmī** ile yoldaş oluben göŋül
Geçüben aṣṣı ziyāndan dosta gider olmaduŋ

Taḫmis-i Nāmī Ġazel-i Sulṭān Murād

88.

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün
Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –

I

1. Ẕevḳ-i ‘uḳbā isteyen dünyāya mā’il olmadı
2. Ḥāṣıl-ı dünyā vü dīn bir yerde ḥāṣıl olmadı

---

87. YB. 6918: 25[b]; **Eşrefoġlı Rūmī:** *Dīvān*: G.87
2 - : bu D.
3 bir: her D.
88. YB. 6918: 26[a]; **Nāmī**

3. ‘Āḳil olan kimse hīç bu ḥāle ḳā’il olmadı
4. ‘Āḳıbet-endīş olan dünyāda ġāfil olmadı
5. Kārını tedbīr iden ‘ālemde cāhil olmadı

II

1. Fehm idüp esrār-ı ‘aşḳu’llāhı abdāl ol yüri
2. Leẕẕet-i dünyāyı terk it fārigu’l-bāl ol yüri
3. Ey göŋül ḥayrān-ı ‘aşḳ ol … ol yüri
4. Ehl-i ḥāl olmaḳ dilersen vāḳıf-ı ḥāl ol yüri
5. Vāḳıf-ı ḥāl olmayan her işde kāmil olmadı

III

1. Bī-nihāyetdür cihān içinde ey zāhid mürid
2. Zühdüŋe maġrūr olup ẓann itme kim olduŋ vaḥīd
3. Anı bil kim her mürīd olan kişi olmaz sa‘īd
4. Ṭıynet-i pākindedür her kişinüŋ olmaḳ ferīd
5. Terbiyet nā-ehl olana hīç ḳābil olmadı

IV

1. Devlet anuŋ kim içe cām-ı tükeliden raḥīḳ
2. İtme ‘ālemde hergiz rızḳ içün fikr-i refīḳ
3. Cān ḳulaġıyla bu sözi gūş ḳıl gel ey ṣıdıḳ
4. Her ne iş kim olmasa tevfīḳ-i Ḥaḳ aŋa refīḳ
5. Ṣad hezārān sa‘y-ile cehd-ile ḥāṣıl olmadı

V

1. Ṣabr ḳıl cevr-i ‘adūya itme **Nāmī** keşf-i rāz
2. Derd ki isterseŋ elbette eger bir çāre-sāz
3. Şāh-ı dehrüŋ bu sözin var ṣaḥfa-ı ḫāṭırda yaz
4. Ey **Murādī** bārgāh-ı ḫażrete eyle niyāz
5. Cürm-i eflāk āh-ı maẓlūmāne ḥā’il olmadı

Serīrī Çelebī

89.

Mefā‘īlün mefā‘īlün mefā‘īlün mefā‘īlün
Hezec + – – – / + – – – / + – – – / + – – –

I

1. Dilā bu dehr-i fānīnüŋ nesine böyle ḫurremsin
2. ‘Aceb bilsem ne maḳṣūda irişdüŋ şöyle bī-ġamsın
3. Zamānuŋ Ḫüsrevi olduŋ tutalım şāh-ı ‘ālemsin
4. Ḳamer-ṭal‘at melek-ḫaṣlet ya bir sulṭān-ı a‘ẓamsın
5. Ya Ḍaḥḥāk u Ferīdūnsun ya Behmensin yāḫud Cemsin
6. Ya İskender ya Faġfūr şāhı Ḫākānsın ya Rüstemsin
7. Bilürsin *külli şey’in Ḫālıḳuŋ* emrine a‘lemsin

---

2 Vezin aksamaktadır.

89. YB. 6918: 26[b]; **Serīrī**: SY. 4. şiir

I

1 nesine: nesinden SY.

2 ‘Aceb bilsem ne maḳṣūda irişdüŋ şöyle bī-ġamsın: ne maḳṣūda irişdüŋ bilsem ya böyle bī-ġamsın M.

5 Ya Ḍaḥḥāk u Ferīdūnsun ya Behmensin yāḫud Cemsin: Ya Ḍaḥḥāk u Ferīdūn Behmen ü Dārā yaḫūd Cemsin SY.

8. Ne ışşı ‘āḳıbet desd-i ecel irdikde ebkemsin
9. *Tekebbürlük Ḫudāya yaraşur sen nesl-i Ādemsin*
10. *Vücūduŋ aŋla ey ġāfil ki bir ḳaṭre menīdensin*

II

1. Gör ey ġāfil tamām iz‘ān idüp aḥvāl-i dünyāyı
2. Beḳāsı yoḳ bilürsin dehr-i dūnuŋ āḫir ü fānī
3. Ser-ā-ser milket-i dünyānuŋ olduŋ tutalım ḫānı
4.. Vuḥūş u ṭayra ḥükm itdüŋ olup dehrüŋ Süleymānı
5. Ḳapuŋda bendeŋ oldı bu cihānuŋ cümle sulṭānı
6. Ecel irdükde irmez kimsenüŋ hīç saŋa dermānı
7. Gider ḳalbüŋden iḫrāc id bu ‘ucb u kibr ü ‘unvānı
8. Nice Ṣām u Nerīmānuŋ bozulmadı mı dīvānı
9. *Tekebbürlük Ḫudāya yaraşur sen nesl-i Ādemsin*
10. *Vücūduŋ aŋla ey ġāfil ki bir ḳaṭre menīdensin*

III

1. Kime ḳaldı mü’ebbed mālikāne milket-i dünyā
2. Naẓar eyle mülūk-i māliküŋ aḥvāline cānā
3. Yaṭurlar ḫākla yeksān olup her biri nā-peydā
4. Kimi Nūşīrevān u Erdevāndur kimi Dārā
5. Nice benlik ḥevāsın ḳullananlar didiler ḥayfā
6. Nedendür ya bir iki günlük ‘ömre bu ḳadar ġavġā
7. Senüŋ olmış tutalım ser-te-ser dünyā vü māfīhā
8. Dem-i nez‘-i vefātuŋda birinden çāre yoḳ aṣlā
9. *Tekebbürlük Ḫudāya yaraşur sen nesl-i Ādemsin*
10. *Vücūduŋ aŋla ey ġāfil ki bir ḳaṭre menīdensin*

IV

1. Nesine böyle ġarrāsın zamānuŋ ey dil-i nālān
2. Degüldür bir ḳarāra çün bilürsin gerdüş-i devrān
3. Aḳar ṣular gibi ‘ömr-i ‘azīzüŋ geçmede her ān
4. Eger bīn yaşaşaŋ āḫir nefesde gelmeye bir ān
5. Cihānuŋ māliki olsaŋ nice yıllar olup sulṭān
6. Gerek Ālisteṭālīs ol gerekse ḫażret-i Loḳmān
7. Ecel cāmın ṣunar bir gün saŋa bu ṣāḳī-i devrān

II

1 ‘āḳil: ġāfil SY. / dünyāyı: devrānı SY.
2 bilürsen: bilürin SY. /
4 Vuḥūş u ṭayra: ṭuyūr u ḥūş M. / itdüŋ: itsen SY. / dehrüŋ: devrüŋ SY.
5 oldı: olsa SY.
8 dīvānı: erkānı SY.

III

2 māliküŋ: māżīnüŋ SY.
4
6 Nedendür: nedür M.
7
8 nez’-i: nez’ SY.

IV

1 ġarrā: ġurre SY.
5 Cihānuŋ māliki: cihāna mālik SY.
7 bir gün saŋa bu: destüŋe bir gün SY.

8. Elinden rūzīgāruŋ ṭopṭolıdur āh ile efġān
9. *Tekebbürlük Ḫudāya yaraşur sen nesl-i Ādemsin*
10. *Vücūduŋ aŋla ey ġāfil ki bir ḳaṭre menīdensin*

V

1. **Serīrī** bir ḳarāra ber-ḳarār olmaz geçer ‘ālem
2. Yüzüŋe gülse birkaç gün muḳarrer ṣoŋ ucında ġam
3. Gelenler bizden evvel mūcib-i ‘ibret degül mi hem
4. Naẓar it bunca sulṭānuŋ güẕeşte ḥāline bir dem
5. Yaturlar zīr-i ḫāk içre nice Dārā nice Rüstem
6.. Ḫuṣūṣā terk-i tāc idüp daḫı ol ḥażret-i Edhem
7. Ḳoyalım bunca sulṭān-ı ṣalāṭīn-i cihānı hem
8. Ḳanı ecdād-ı pāk ḥażret-i Ḥavvā-ile Ādem
9. *Tekebbürlük Ḫudāya yaraşur sen nesl-i Ādemsin*
10. *Vücūduŋ aŋla ey ġāfil ki bir ḳaṭre menīdensin*

Semā‘ī

90.

(4+4)

I

1. Şerī‘atde ṭarīḳatde
2. Ehl-i erkānı seyreyle
3. Ḥaḳīḳatde ma‘rifetde
4. Bu özge kānı seyreyle

II

1. Şerī‘ata diyen belī
2. Ki muḥkem baġla sen beli
3. Anuŋ Ḥaḳḳa çıḳar eli
4. Yüce Ġufrānı seyreyle

III

1. Ne ṣadādur bu be-ḥaḳdan
2. Senüŋ gibi sīnesi çākdan
3. İsmā‘ile dād-ı Ḥaḳdan
4. İnen ḳurbānı seyreyle

IV

1. Ḥaḳḳıŋ ḥikmetinden ‘ibret
2. Alayım diyen kişiye
3. Bundan özge nişān olmaz
4. Dün ile güni seyreyle

V

3 gelenler: geçenler SY. / hem: hep SY.
4 sulṭānuŋ: şāhānuŋ SY.
6 terk-i tāc idüp daḫı: terk-i taḫt u tāc iden SY.
7 bunca: nice SY. / sulṭān-ı: sulṭān SY.

90. YB. 6918: 27[a]

III

2 Vezin aksamaktadır.

V

1. Bektāşimdür ‘aşḳ u raḳşı
2. Bu şırrı ne bilür vaḥşī
3. [On] sekiz biŋ ‘ālem naḳşı
4. Kāfile-i nūnı seyreyle

Tārīḫ-i ‘Aşçı baba

91.

vezin?

1. Terk-i tecrīd …‘irfān-ı ḥaḳ
   Ya‘ni sulṭān-ı ḳalender ḫādim-i ser … baba
2. Faḳr-ı faḫr içre vücūduŋ maḥv idüp
   Ric‘at-ı ecel idüp buldı beḳā
3. *Mūtū ḳable en-temūtū* remzine
   Vāsıl idi kim buyurdı Muṣtafā
4. Bende-i āl-i ‘abā hem vāḳı- sırr-ı Ḫudā
   Göçdi āḫir demde ol yā hū diyüp ‘Aşçı baba

[Baġdātlı Rūḥī]

92.

Mef‘ūlü mefā‘īlü mefā‘īlü fe‘ūlün
Hezec - – + / + – – + / + – – + / + – -

I

1. Şanmaŋ bizi kim şīre-i engūr-ile mestüz
   Biz ehl-i ḫarābatdanuz mest-i elestüz
2. Ter-dāmen olanlar bizi ālūde ṣanur līk
   Biz mā’il-i būs-ı leb-i cām ü kef ü destüz
3. Ṣadrın gözedüp neyliyelüm bezm-i cihānuŋ
   Pāy-ı ḫum-ı meydür yerimiz bāde-perestüz
4. Mā’il degilüz kimsenüŋ āzārına ammā
   Ḫāṭır-şiken-i zāhid-i peymāne-şikestüz
5. Erbāb-ı ġaraż bizden iraġ olduġı yegdür
   Düşmez oḳumuz yire zīrā ṣāḥib-i şaştuz
6. Bu ‘ālem-i fānīde ne mīrüz ne gedāyuz
   Ā‘lālara ā‘lālanuruz pest-ile pestüz

V

4 Vezin aksamaktadır.

91. YB. 6918: 27[b]

92. YB. 6918: 28[a]; **Baġdātlı Rūḥī:** *Dīvān*: s. 187

I

5 okumuz yire zīrā: yire zīrā okumuz D.

6 mīrüz: mīr ü D.

7. Hem-kāse-i erbāb-ı dilüz ‘arbedemiz yoḳ
Meyḫānedeyüz gerçi velī ‘aşḳla mestüz

8. *Biz mest-i mey-i meygede-i ‘ālem-i cānuz*
Ser-ḫalḳa-i cem‘iyyet-i peymāne-keşānuz

II

1. Sākī getür ol bādeyi kim dāfi‘-i ġamdur
Ṣayḳal ur o mir’āta ki pür-jeng ü elemdür

2. Dil-bestelerüz bizden ıraġ eyleme bir dem
Ol bādeyi kim nūr-ı dil ü dīde-i Cemdür

3. Ey ḫ∨āce fenā ehline zinhār ululanma
Dervīşi bu mülküŋ şeh-i bī-ḫayl ü ḥaşemdür

4. Ḫāk ol ki Ḫudā mertebeŋi eyleye ‘āli
Tāc-ı ser-i ‘ālemdür o kim ḫāk-i ḳademdür

5. Gel ṭoġrulalum meygedeye raġmına anuŋ
Kim bār-ı riyādan ḳad-i ber-geştesi ḫamdur

6. Mey ṣun bize sāḳī bizüz ol ḳavm ki dirler
Rindān-ı Ṣabūḥ-zede-i bezm-i ḳıdemdür

7. Bu naẓm peyāmīden işit ḥāle münāsib
Kim zübde-i yārān-ı suḫandān-ı ‘Acemdür

8. *Mā rind-i ṣabūḥī-zede-i bezm-i Elestüm*
Pīş ez-heme derdī-keş ü pīş ez-heme mestüm

III

1. Ḫoş gūşe-i ẕevḳ idi fenā ehline ‘ālem
Bir ḥāl-ile sürseydi eger ‘ömrini ādem

2. Ṣıḥḥat soŋı derd olmasa vuṣlat demi hicrān
Nūş āḫiri nīş olmasa ṣūr āḫırı mātem

3. Bu ‘ālem-i fānide ṣafāyı ol ider kim
Yeksān ola yanında eger ẕevḳ u eger ġam

4. Dā’im ola hem-ṣoḥbet-i erbāb-ı ḳadeḥ-nūş
Varın ḳoya meydāna eger bīş ü eger kem

5. Ṣūfī ki ṣafāda geçinür mālik-i dīnār
Bir dirhemini alsaŋ olur ḫaṭır-ı derhem

6. Ẓāhir bu ki āḫir yeri ḫāk olsa gerekdür
Ger dirheme muḥtāc ola ger mālik-i dirhem

II

6 Ṣabūḥ: Ṣabūḥī D.

III

2 ṣıhhat: soḥbet M.
4 erbāb-ı: rindān-ı D. / bīş: zevk D./ kem: gam D.

7. Mey ṣun bize sāḳī içelüm raġmına anuŋ
Kim cehli ile bilmedügi yerden urur dem

8. *Her münkir-i keyfiyyet-i erbāb-ı ḫarābat*
Öz ʻāḳlı ile Ḥaḳḳı diler bulmaġa heyhāt

IV

1. Gör zahid kim ṣāḥib-i irşād olayın der
Dün mektebe vardı bugün üstād olayın der

2. Meyḫānede ister yıḳılup olmaġa vīrān
Bīçāre ḫarābātda ābād olayın der

3. Elden ḳomasun gül gibi cām-ı meyi bir dem
Her kim ki bu ġamḫānede dilşād olayın der

4. Bir sevr-ḳadüŋ bende-i efgendesi olsun
ʻĀlemde o kim ġuṣṣadan āzād olayın der

5. ʻÖmrin geçirüp kūh-ı belāda dil-i şeydā
Berhem-zen-i hengāme-i Ferhād olayın der

6. Vaṣl istemeyüp hicr ile ḫoş geçdügi bu kim
Miskīn ġam-ı cānāneye muʻtād olayın der

7. Gezdi yürüdi bulmadı bir eglenecek yer
Min-baʻd yine ʻāzim-i Baġdād olayın der

8. *Baġdād ṣadefdür güher-i dürr-i Necefdür*
Yanında anuŋ dürr-i güher seng-i ḫazefdür

V

1. Ol gevher-i yektā ki bulunmaz aŋa hemtā
Gelmez ṣadef-i kevne bir öyle dür-i yektā

2. Ol ẕāt-ı şerīfe yaraşur daʻvā-i himmet
Kim ola ne dünyā aŋa maḳṣūd ne ʻuḳbā

3. Kim derk ider anı ki ola ẕātına maʻlūm
Remz-i kütüb-i medrese-i ʻālem-i bālā

4. Ol zāhidüŋ aġlar yer ü gök ḥāline yarın
Kim içmeye destinden anuŋ cām-ı muṣaffā

5. Bir noḳṭa imiş sırrı didi çār kitābuŋ
K'ol çārdādur sırr-ı kütübḫane-i eşyā

6. Ol noḳṭa benüm didi dönüp remzini seyret
Yaʻnī ki benüm cümle-i esmā-yı müsemmā

IV

1 zāhid: zāhidi D.
8 dürr-i: dürr ü D.

V

3 derk: dir ki M. / ʻālem-i bālā: ʻilm ile bālā D.

7. Çün ḥiṣṣe imiş ḳıṣṣadan ehl-i dile maḳṣūd
Maḳṣūd nedür aŋla bil ey ‘ārif-i dānā

8. *Hep maġlaṭadur laḳlaḳa-yı bāṭın u ẓāhir*
Bir noḳṭā imiş aṣl-ı süḫan evvel ü aḫir

VI

1. Ey ṣāḥib-i ḳudret ḳanı inṣāf ü mürüvvet
Rindān-ı mey-āşāma niçün olmaya şefḳat

2. Ḳısmetleri dirseŋ ezelī cevr ü cefādur
Cevr ola niçün ẕevḳ u ṣafā olmaya ḳısmet

3. Dirsiŋ ki bugün eylemeyen yarın ider ẕevḳ
Çoḳ mı iki gün bendelerüŋ eylese ‘işret

4. Ḥacetlerimüz ḳādir iken ḳılmaġa ḥāṣıl
Ṣalmaḳ keremüŋden bizi ferdāya ne ḥācet

5. Ḥalüŋ kime açsaŋ saŋa dir ḥikmeti vardur
Öldürdi bizi āh bilinmez mi bu ḥikmet

6. Nāçār çeker ḫalḳ bu zaḥmetleri yoḳsa
Ādem ḳara daġ olsa getürmez buŋa ṭāḳat

7. Bīhūde dönüp neyler ola başımuz üzre
Ḫalḳuŋ bu felek didügi ṭūlāb-ı meşaḳḳat

8. *Bīhūde yeter döndi hemān terkini ḳılsa*
Kim ‘aksine devr eylemeden yegdi yıḳılsa

VII

1. Çarḫuŋ ne sa‘dinde ne naḥsinde beḳā var
Dehrüŋ ki ne ḫāṣında ne ‘āmında ‘aṭā var

2. Aldanma aŋun sa‘dine naḥsinden üşenme
Naḥsinde dime miḥnet ü sa‘dinde ṣafā var

3. Meyl itme anuŋ ḫāṣına ‘āmından alınma
‘Āmında dime ḫisset ü ḫāṣında ‘aṭā var

4. Cehd eyle hemān ġayr eline baḳmayı gör kim
Senden ne baŋa fā’ide benden ne saŋa var

5. Egninde görüp ġayrılaruŋ aṭlas ü dībā
Ġam çekme ki arḳamda benüm köhne ‘abā var

6. Geç cümle bu efkārdan u‘ārif-i vaḳt ol
Sergeşte bil anı ki serinde bu hevā var

7. Ferdā elemin çekme mey iç baḳ ruḫ-ı ḫūba
‘Āşıḳlara ferda daḫı va‘de-i likā var

VII

2 üşenme: alınma D.
4 bakmayı: bulmayı D.
5 arkamda: egnümde D.

8. *El virse ṣafā fırṣatı fevt eyleme bir dem*
Dünyā aŋa degmez ki cefāsın çeke ādem

VIII

1. Giryeŋ ḳopar ey ḫ∨āce meger kim cigerüŋden
Kim çıḳdı ciger pāreleri çeşm-i terüŋden

2. Biŋ girye idersiŋ seni āḫir ayırurlar
Ferzend ü zen ü ṭanṭana-i sīm ü zerüŋden

3. Bu mülk-i fenāya ki ‘ademden sefer etdüŋ
Sūduŋ nedür ancaḳ anı bilseŋ seferüŋden

4. Yoḳ çıḳmaġa göŋlüŋ der-i dünyā-yı denīden
Billāhi di ḫoşnūd mısın yoḳsa yerüŋden

5. Bu mezbeleden böyle güẕār eyleyigör kim
Bir ẕerre ġubār irmeye tā reh-güẕerüŋden

6. Sīm ile zeri kendüŋe ḳat ḳat siper etdüŋ
Merg oḳını geçmez mi ṣanursun siperüŋden

7. ‘Aḳl adın aŋup kendüŋi teklīfe bıraḳma
Dīvāne olup refʿ-i ḳālem ḳıl üzeriŋden

8. *Ey ḫ∨āce eger kim sen iseŋ ‘āḳil ü dānā*
Şeydāluġı biŋ ‘aḳla degişmez dil-i şeydā

IX

1. Vardum seḥerī ṭā‘at içün mescide nāgāh
Gördüm oturur ḥalḳa olup bir nice gümrāh

2. Girmiş kemer-i vaḥdete almış ele tesbīḥ
Her birisinün vird-i zebānı çil ü pencāh

3. Didüm ne alursuz ne ṣatursuz ne virirsüz
K’aṣlā diliŋüzde ne nebī var ne ḫod Allah

4. Didi biri kim şehrimüzüŋ ḥākim-i vaḳti
Ḫayr itmek içün ḫalḳa gelür mescide her gāh

5. İḥsānı ya pencāh ya çildür fuḳarāya
Ṣabr eyle ki demdür gelür ol mīr-i felek-cāh

6. Geldüklerini mescide bildüm ne içündür
Yüz döndürüp andan didüm ey ḳavm oluŋ āgāh

7. Sizden kim ıraġ oldı ise Ḥaḳḳa yaḳındur
Zīrā ki ḍalālet yolıdur gitdügüŋüz rāh

VIII

1 pāreleri: pārelerüŋ D.
3 sefer: güzer D.
7 bırakma: düşürme D./ refʿ-i ḳālem: refʿ D.

IX

2 kemer-i: kimisi D.
4 biri: bir M.

8. *Taḥḳīḳ bu kim hep işiŋüz zerk ü riyādur*
Taḳlīddesüz ṭā‘atüŋüz cümle hebādur

X

1. Dünyāda denīlerden idersin ṭaleb-i kām
Ey ḫām-ı ṭama‘ sende nedür bu ṭama‘-ı ḫām

2. Bir nāḫalefi cübbe vü destār ile görseŋ
Eylersün anuŋ cübbe vü destārına ikrām

3. Naḳşın çıḳarup eylemedin ẕātını ma‘lūm
Başlarsın aŋa eylemege faḳruŋı i‘lām

4. Cerrār diyü virmez olur Taŋrı selāmın
Şermende ider eylese bir ḥabbece in‘ām

5. Vay er olasın ḫırḳada nāmuŋ ola dervīş
Mülḥid diyü eyler seni yandurmaġa iḳdām

6. Yazuḳ saŋa kim eyleyesin ḥırṣ u ṭama‘dan
Bir ḥabbe içün kendüŋi ‘ālemlere bed-nām

7. Yoḳ sende ḳanā‘at gözüŋ aç olduġı budur
Rızḳuŋ irişür saŋa eger subḥ u eger şām

8. *Et loḳması lāzım mı ṭoyurmaz mı seni nān*
Zehr olsun o loḳma k’ola pes-mānde-i dūnān

XI

1. Ebnā-yı zamānuŋ ṭalebi nām u nişāndur
Her biri taṣavvurda filān ibn-i fülāndur

2. Güftāra gelüp söylese ger cehl-i mürekkeb
Zu‘munca velī her biri bir ḳuṭb-ı zamāndur

3. Erbāb-ı ḫıred ẕerre ḳadar mu‘teḳid olmaz
Ol mürşide kim mu‘teḳid-i bī-ḫıredāndur

4. Taḳlīd ile seccāde-nişīn olmuş oturmış
Taḥḳīḳde ammā ḫar-ı be’gsiste-‘ināndur

5. Dermiş baŋa keşf oldı hep esrār-ı ḥaḳīḳat
Vallāhi yalandur sözi billāhi yalandur

6. Yanundan ıraġ ol düşüp ardına yorulma
K’ol bī-ḫaberüŋ gitdügi yol ẓann u gümāndur

7. Ey ṭālib-i taḥḳīḳ eger var-ise ‘aḳluŋ
Güş it bu sözi kim ḫaber-i bā-ḫaberāndur

XI

2 söylese ger: söyleseler D.
3 bī-hıredāndur: bi-haberāndur D.
6 yanundan ıraġ ol: kendüŋden ıraġa D.

8. *Zinhār unutup bildügüŋi düşme ‘ināda*
Bir pīre yapış kim iresin sırr-ı ma‘āda

XII

1. Ṣūretde eger ẕerre isek ma‘nīde yoḫuz
Rūḥ’ul-ḳudüsüŋ Meryeme nefḫ itdügi rūḥuz

2. Peymāne-i ḫūrşīd ile her ṣubḥ iderüz ‘ayş
‘Īsā ile peymāne-keş-i lāy-ı ṣabūḥuz

3. İtdükse şarāb içmemege tövbe güzelsüz
Ṣabit-ḳademüz tövbemüz üstinde naṣūḥuz

4. Mār ise ‘adū biz yed-i beyżā-yı Kelīmüz
Ṭūfān ise dünyā ġamı biz geştī-i Nuḥuz

5. Monlā oḳusun medresede şerḥ-i meṭāli‘
Metn-i ḳadeḥi ṣun bize biz ehl-i şürūḥuz

6. Ṣūfī bizi sen cism göziyle göremezsin
Aç cān gözini eyle naẓar gör ki ne ruḥuz

7. Pür-gülara leb-beste görünmekdeyüz ammā
Rindān-ı Mesīḥā-deme miftāḥ-ı fütūḥuz

8. *‘Īsī-dem ü Rūḥī-laḳab u Ḫıżr-ḥayātuz*
Deryā-yı ṣıfāt içre nihān gevher-i ẕātuz

XIII

1. Aya nice bir devr ide bu çār-‘anāṣır
Kim aŋa ne evvel ola ma‘lūm ne aḫir

2. Gāh eyleyeler ‘ālem-i tefrīdde seyrān
Gāhi olalar ‘ālem-i terkībde sāyir

3. Tefrīdde çār ola vü nāçār ola devri
Terkībe gelince se-mevālīd ola ẓāhir

4. Bu cümle meẓāhirden ola mu‘teber insān
İnsānuŋ ola cümle ṭufeyli bu mezāhir

5. Nefsini bilenler getüre Ḫāliḳa īmān
Bilmezlere īmān getürenler diye kāfir

6. Kāfir ki yerin dūzaḫ idüp cehlden eyler
Çün cehl ḥaḳīḳatde ola küfr-i ‘aceb-sır

---

8 unutup: unut M.

XII

2 subh: dem D. / lāy-ı: cām-ı D.
5 metāli‘: me‘ānī D.
7 pür-gülara: bed-gülara D.
8 gevher-i: gör ki ne D.

XIII

1 devr ide: M.

7. Dünyā vire cāhillere el kāmil olanlar
Ayaḳda ḳalup olmayalar ḥabbeye ḳādir

8. *Çün cehldedür ẕevḳ kemāli nidelüm biz*
Ḳāl ehli ṣafā eyleye ḥāli nidelüm biz

XIV

1. Ṣūfī ki riyā-ile ider kendüyi mevṣūf
Evḳāt-i şerīfi ola taḳlīd ile maṣrūf

2. Minberde ḥātīb ola vü maḥfilde mu‘arrif
‘Ār eylemeye olduġına cehl-ile ma‘rūf

3. Āyīne-i ḳalbini küdūret ide tīre
Rūşenger-i feyż-i Ḥaḳ-ile olmaya mekşūf

4. Cān u dilinüŋ mihr ü mehi olmaya pūr-nūr
Dā’im biri maḫsūf ola anuŋ biri meksūf

5. Cem‘-i kütüb etmekle ne mümkin ola vāḳıf
Esrār-ı Ḫudāya ki ola ol mürşide mevḳūf

6. Ẕātındaki aṣār-ı kemāl olmaya ḫardur
Ya şāl-ı siyeh egnine giymiş ya yeşil ṣūf

7. ‘Ālemde ki kāmil çeke ġam ẕevḳ ide cāhil
Yerden göge dek yūf baŋa ger demez isem yūf

8. *Çün Ḥaḳ diyeni eylediler ẓulm-ile berdār*
Bāṭıl söze aġaz idelüm biz daḫı nāçār

XV

1. Yuf ḫārına dehrüŋ gül ü gülzārına hem yuf
Aġyārına yuf yār-i cefākārına hem yuf

2. Bir ‘ayş ki mevḳūf ola keyfiyyet ḫamre
‘Ayyāşına yuf ḫamrine ḫammārına hem yuf

3. Ẕī-ḳıymet olunca nidelüm cāh u celāli
Yuf anı ṣatan dūna ḫarīdārına hem yuf

4. Çün ehl-i vücūduŋ yeri ṣaḥrā-yı ‘ademdür
Yuf ḳāfile vü ḳāfile-sālārına hem yuf

5. ‘Ālemde ki bengīler ola vāḳıf-ı esrār
Ḥayrānına yuf anlaruŋ esrārına hem yuf

6. ‘Ārif ki ola müdbir ü nādān ola muḳbil
İḳbāline yuf ‘ālemüŋ idbārına hem yuf

7. Çarḫ-ı felegiŋ sa‘dine vü naḥsine lā‘net
Kevkeblerinüŋ sābit ü seyyārına hem yuf

XIV

4 Divanda 5. beyittir. / mihr ü mehi: revzenesi D.
5 Divanda 4. beyittir. / ol: - D.
7 lā‘net: sīret D.

8. *Çün ola ḥarām ehl-i ḥaḳa dünyā vü ʻuḳbā*
Cehdeyle ne dünyā ola ḫāṭırda ne ʻuḳbā

XVI

1. Dünyā ṭalebiyle kimisi ḫalḳıŋ emekde
Kimi oturup ẕevḳle dünyāyı yemekde

2. Yoḳ derdüŋe bir çāre ider mīr ü gedāda
Sen çekdügüŋ ālāmı gerek ṣaḳla gerek de

3. Aʻyān-ı cihāndan kerem umma anı ṣanma
Āṯār-ı ʻaṭā ola pāşāda ya begde

4. Muṭbaḫlarına aç varan ādem degenek yer
Derbānları var göz ḳapuda el degenekde

5. Bir devrde geldük bu fenā āleme biz kim
Āṯār-ı kerem yoḳ ne beşerde ne melekde

6. Aġyār vefādan dem ura yār cefādan
Ādemde vefā olmaya vü ola köpekde

7. Evc-i felege baṣdı ḳadem cāh-ile cāhil
Erbāb-ı kemālüŋ yiri yoḳ ẕīr-i felekde

8. *Ya Rab bize bir er bulunur himmet ider mi*
Yoḫsa günümüz böyle felāketle geçer mi

XVII

1. Virdük dil ü cān-ile rıżā biz ki ḳażāya
Ġam çekmezüz uġrarsaḳ eger derd ü belāya

2. Ḳoyduḳ vaṭanı ġurbete bu fikr-ile çıḳdıḳ
Kim renc-i sefer bāʻiṯ ola ʻizz ü ʻalāya

3. Devr eylemedük yer ḳomaduḳ bir nice yıldur
Uyduḳ dil-i dīvāneye dil uydı hevāya

4. Olduḳ nereye varduḳ ise ʻaşḳa giriftār
Alındı göŋül bir ṣanem-i māhliḳāya

5. Baġdād'a yoluŋ düşse ger ey bād-ı seḥer-ḫīz
Ādāb-ile var ṣoḥbet-i yārān-ı ṣafāya

6. **Rūḥī**yi eger bir sorar ister bulunursa
Dirlerse buluşduŋ mı o bī-berg ü nevāya

7. Bu maḳṭaʻ-i ġarrāyı oḳu ebsem ol andan
Maʻlūm olur aḥvālimüz erbāb-ı vefāya

XVI

2 gerek: eger D.

XVII

5 sohbet-i: hidmeti D.

6 sorar ister: M.

7 makta'-i: maṭla'-i D.

8. *Ḥālā ki biz üftāde-i ḫūbān-ı Dımışḳuz*
Ser-ḫalḳa-i rindān-ı melāmet-keş-i ʻaşḳuz

Muʻaşşer-i Senāī

93.

Feʼilātün feʼilātün feʼilātün feʼilün
Remel + + – – / + + – – / + + – – / + + –

I

1. Āh kim derd-i derūnum yine buldı żararı
Yine eflāki siyāh eyledi āhum şereri

2. Levḥ-i dilde ḳomadı yaşum egerçi eşeri
Āh-ı serd-i seḥeriyle yine buldı kederi

3. Yel bigi yeldüm aradum bulamadum bir eri
Diye ey bād-ı ṣabā ṣorma ki aldum ḫaberi

4. Ḫāṣ u ʻām şeyḫ demişler bir ālāy ḫayr u şeri
Saŋa Düldül diyü vallāhi ṣatar leng-i ḫarı

5. Ne ḥaḳīḳat bilür ebter ne gök aŋlar ne yeri
Baġlamaz terkisine ḳālle ḫayrü'l-beşeri

6. Her yaŋa gāh Sikender gibi ḳıldum seferi
Geh Süleymān bigi ṣaldum yedi iḳlīme çeri

7. Açdı şehbāz-ı dilim her yaŋaya bāl ü perī
Eyledüm seyr nice muʻteberān-ı siyeri

8. Oḳudum ḳavl-i Ebū Bekr ü İbn-i ʻÖmeri
Kimi ʻAbbası delīl etdi kim İbn-i Ḥaceri

9. Görmedüm gülşen-i aḳvālde hīç bir şeceri
Ki bite şāḫınuŋ üstünde murādum şemeri

10. *Yazmamış Ḳāḍī vü Keşşāf ü Cerīr ü Ṭeberī*
Ḫaberim yoḳ güzelim kimden alayım ḫaberi

II

1. Seni ʻālem ṣanemā ʻarş-ı muʻallāda arar
Kimi esmāda kimi genc-i müsemmāda arar

---

93. YB. 6918: 33ª; **Senāī**: *Dīvān*: Tb. 2
Divanda tercī-i bend olarak yer almaktadır.

I

2 Āh-ı: āh D.
3 bigi: gibi D. / ṣorma ki: ṣolma M.
4 vallāhi: vallāh M.
6 bigi: gibi D.
7 seyr nice muʻteberān-ı siyeri: seyrince muʻtebār-ı siyeri D.

II

Divanda şiirin bu bentinde mısraların yerleri farklıdır. bkz. *Dīvān* s.29

2. Kimi A‘rāf u kimi Cennet-i Me’vāda arar
Kimi Ḥavrāda kimi Ādem ü Ḥavvāda arar

3. Kimi gökde kimi yerde kimi deryāda arar
Kimi gülşende kimi kūh ile ṣaḥrāda arar

4. Kimi ḫurşīd-i cihān-tāb-ı mücellāda arar
Kimisi sīm ü zer ü gevher-i ālā’da arar

5. Kimi Beyt-i Maḳdisde kimi Ka‘be-i ‘Ulyāda arar
Kimisi deyre girüp Lāt ile ‘Uzzāda arar

6. Kimi Ya‘ḳūb ṣıfat Yūsuf-ı zībāda arar
Kimisi Yūsuf olup rūy-ı Zelīḫāda arar

7. Kimi Mecnūnuŋ olup ṣūret-i Leylāda arar
Kimi Vāmıḳ gibi ruḥsāre-i ‘Aẕrāda arar

8. Kimi bāġa girüp serv-i semen-sāda arar
Gül ü sünbülde kimi bülbül-i şeydāda arar

9. Kimi levḥa yazılan lafżla ma‘nāda arar
Kimi taḫmīs-ile eş‘ār u mu‘ammāda arar

10. *Yazmamış Ḳāḍī vü Keşşāf ü Cerīr ü Ṭeberī*
Ḫaberim yoḳ güzelim kimden alayım ḫaberi

III

1. Söyle ey māh daḫı Ḳubbe-i Ḫażrāda mısın
Yoḫsa envār-ı Ḫudā necm-i Ṣüreyyāda mısın

2. Yoḫsa şol şem‘-i münīr-i felek-ārāda mısın
Bā‘iṯ-i ḫilḳat olan gevher-i yektāda mısın

3. Kürsī vü Levḥ ü Ḳalem Sidre-i Ṭūbāda mısın
Ya bu maṣnū‘uŋ olan cümle-i eşyāda mısın

4. Sāye-i ẕātuŋ olan dāver-i Dārāda mısın
Ẕātuŋa şāhid olan şāhid ü zībāda mısın

5. ‘Aks-i ruḫsāruŋ olan rūy-ı muṣaffāda mısın
Çeşm-i cān-bīnüŋ olan nergis-i şehlāda mısın

6. ‘Aceb eẕhār gibi tūde-i ġabrāda mısın
Gāh Mūsāda vü gāh yed-i beyżāda mısın

7. Mescid ü medresede künc-i muṣallāda mısın
Zahidüŋ hū diyüben itdügi ġavġāda mısın

---

6 olup: - M. / Yūsuf-ı: Yūsuf D. / Zelīḫāda: Zelīhā M.

III

Divanda şiirin bu bentinde mısraların yerleri farklıdır. bkz. *Dīvān* s.29

1 Ḫażrāda: Ḫażrā M.

4 Ẕātuŋa: şānına D. / şāhid ü zībāda mısın: diber-i ra‘nāda mısın D.

6 tūde-i ġabrāda mısın: vādī vü sahrāda mısın D.

8. Leyte ve leysede ve lāda mı illāda mısın
Ḳāf u ‘Anḳāda vü Yāsin vü Ṭāhāda mısın

9. Gehi esfelde keremle gehi a‘lāda mısın
Gehi ‘Īsā vü gehi Ḥacer ü Sarāda mısın

10. *Yazmamış Ḳāḍī vü Keşşāf ü Cerīr ü Ṭeberī*
Ḫaberim yoḳ güzelim kimden alayım ḫaberi

Taḫmīs-i Meşrebī Ġazel-i Ḫāḳānī

94.

Fe’ilātün fe’ilātün fe’ilātün fe’ilün
Remel + + – – / + + – – / + + – – / + + –

I

1. Âẓamet vasfın idüp şāh mu’aẕẓamcasına
2. Ceng düşmez bize Sührāb-ile Rüstemcesine
3. Sāḳiyā vaḥşeti ḳo mūnis ol ādemcesine
4. Ṣun şarāb-ı lebüŋi aġzuma … cesine
5. Cām-ı la‘lüŋle ṣafālar sürelüm Cemcesine

II

1. Bizüz ol rind-i ḫarābātī-i bezm-i gerdūn
2. Kimi Loḳmān Ḥekīm ü kimimiz Eflāṭūn
3. Pādişāhān-ı selef böyle ḳomuşdur ḳānūn
4. Sāḳiyā sāġarı bezm ehline zemzemle de ṣun
5. Zemzem-ile içelüm bādeyi zemzemcesine

III

1. Biŋ hicāb-ile geçer taḫtı öŋünden şehā
2. Göze görünmege cür’et mi ider bād-ı ṣabā
3. Reşk ider salṭanatuŋ şāhına cümle dünyā
4. Bir Süleymān-ı eḳālim-i himemsin ki şehā
5. Yaraşur cām-ı kerem destine ḫātemcesine

IV

1. Söyle māhiyyetün ey serv-i serfirāz nedür
2. Bize keşf it bilelüm bu yüce pervāz nedür
3. Saŋa nisbet suḫan-ı Ḥāfıẕ-ı Şīrāz nedür
4. Leb-i cān la‘l-i bedī‘uŋdaki i‘cāz nedür
5. Nedür ol ḥüsn-edā ‘Īsī-i Meryemcesine

V

1. Feṭḥ idüp **Meşrebī**yā memleket-i ‘irfānı
2. Şevketüŋ velvelesi ṭutdı bu çār erkānı
3. Ḫusrev-i Rūm u Âcemdur ḳapunuŋ derbānı
4. Çıḳdı āvāze-i naẕmuŋ felekde **Ḫāḳānī**
5. ‘Alem-i şevket-i ḫāḳān-ı mu‘aẕẓamcasına

---

9 Bu beyit mecmuada yoktur.
94. YB. 6918: 33[b]; **Meşrebī**

[Āhī]

95.

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün
Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –

1. Oḳlaruŋ cān almaġa tīġüŋle yoldaş oldılar
Sīnelerde ḳan yalaşdılar ḳarındaş oldılar

2. La‘l ü yāḳūt ol leb-i mercāna nisbet itdiler
Kimisi deryāya düşdi kimisi ṭaş oldılar

3. Bir nefesde iki ‘ālem mülkini seyretdiler
Sāġar u bādeyle anlar kim ayaḳdaş oldılar

4. Şol ḳadar taṣvīr iderler dilde naḳş-ı ḥüsnüŋi
Şimdi şā‘irler ḳodılar şi‘ri naḳḳāş oldılar

5. Başlar çıḳmışdurur baġrumda **Āhī** şöyle kim
Niceler bu derd-ile varup kızılbaş oldılar

Ḳaṣīde-i Nesīmīdür

96.

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün
Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –

1. Çün beni bezm-i ezelde eyledi ol yār mest
Ol cihetden görinür bu çeşmime deyyār mest

2. Mest-i dergāhım ne mestüm bu şarāb-ı cüz’viden
Ṣanma ey ḫāce beni kim olmuşum bī-kār mest

3. Şöyle mestüm tā ḳıyāmet daḫı hüşyār olmazam
Çün beni vaḥdet meyinden eyledi dil-dār mest

4. Rind ü ‘uşşākım maḳāmım gūşe-i meyḫānedür
Gelmişim ḳālū belādan ‘āşıḳ u ḫammār mest

---

95. YB. 6918: 33[b]; **Āhī**: *Dīvān*: G. 22
2 yākūt ol leb-i mercāna: mercānı leb-i cānāna D.
3 nefesde: ayakda D. / seyretdiler: seyrān iden D.
4 nakş-ı hüsnüŋi: yārüŋ nakşını D.
5 bu: ol D.

96. YB. 6918: 34[a]; **Nesīmī**: *Dīvān*: G.22
Bu şiir divanda 34 beyittir ve beyitlerin yerleri farklıdır. Eksik beyitler ise şu şekildedir:
Çün ezelden mest ü şeydā geldi mestān-ı elest
Mest durur ol lā-yezālī bādeden ebrār mest

Sadr u bedr-i enbiyā vü bih-terīn-i kā’ināt
Hāce-i nūr-ı dū ālem seyyid-i sālār mest

Cānımız vasl oldu Hakka gönlümüz oldu emīn
Beytimiz ma’mūr kıldı ‘aşk ile mī’mār mest

4 ‘uşşākım: kallāşım D.

5. Cūş ḳıldı ‘aḳl-ı kül geldi vücūda mümkināt
Kāf u nūn emrinden oldı dū cihān yek-bār mest

6. İns ü mest ü cinn ü mest ü cümle bu vaḥş u ṭuyūr
Ḫāk u mest ü bād mest ü āb mest ü nār mest

7. Cümle bu meyden olupdur dū cihān ḥayrān mest
‘Arş mest ü ferş mest ü künbed-i devvār mest

8. Nüh felek bu çarḫ-ı eflāk mest olup gerdişdedür
Şems mest ü māh mest ü kevkeb-i seyyār mest

9. ‘Aşḳ-ı sübḥāni meyinden vālih oldı şöyle bil
‘Arş u kürsī her dü ‘ālem bu ḳamu girdār mest

10. Yeddi yer gök yeddi deryā yeddi Musḥaf yeddi ḫaṭ
Nuṭḳ-ı Ḥaḳdan mest olupdur heft ü penç ü çār mest

11. Şöyle bil taḥte’s-serādan ta Süreyyā her ne var
Oldılar ḫvāce ser-ā-ser ez-mey-i cebbār mest

12. Ādem ü Ḥavvā melā’ik ḥūr u ġılmān u beheşt
Kevser ü Ṭūbā vü Rıḍvān cennet ü dīdār mest

13. Nūḥ u İbrāhīm ü Dāvud u Süleymān nebī
‘Īsī mest ü Mūsā mest ü Aḥmed-i Muḫtār mest

14. Şāh-ı merdān şīr-i Yezdān pīşvā-yı ehl-i dīn
Kāşif-i sırr-ı velāyet Ḥaydar-ı Kerrār mest

15. Evliyā vü enbiyā vü eṣfiyā vü etḳıyā
Oldılar Ḥaḳ meclisinde şöyle bī-hüşyār mest

16. Müftī mest ü ḳāḍı mest ü ṣūfī mest ü ṣāfā mest
Cür‘a-i cām-ı elestden mü’min ü küffār mest

17. Ḫvāce-i meyḫāne mest oldı vü hem pīr-i muġān
Ka‘be vü bütḫāne mest ü ḫırḳa vü zünnār mest

18. Küfr mest īmān mest ü cümle ‘ayn-i yek diger
‘Āşıḳ u ‘aşḳ u muḥabbet yār mest aġyār mest

19. Münkirüŋ çün gitdi inkārı vü geldi devr-i cām
Ṣūfī mest oldı bu meyden eyledi iḳrār mest

---

5 mümkināt: kā’ināt D.
7 dū cihān hayrān mest: bu cihān yek-bāregi D.
11 oldılar: oldı ey D.
12 beheşt: beşer D.
13 Dāvūd: İbrāhīm D./ Dāvud: Süleymān D./ Süleymān nebī: Zekeriyyā Şu’ayb D./ ‘Īsī mest ü Mūsā mest: Mūsā mest Īsī mest D.
15 evliyā vü enbiyā: enbiyā vü evliyā D. / meclisinde: meclisde M.
16 müftī mest ü kādı mest: kādı mest ü müftī mest D.
17 Ka‘be vü: Ka‘be-i M.
18 küfr mest īmān mest ü: küfr ü īmān mest oldu D. / ‘aşḳ u muḥabbet: ma‘şūk mest ü D.
19 çün gitdi inkārı: inkārı çün gitti D.

20. Cür‘a-i cām-ı İlāhi ‘āşıḳı mest eyledi
Bāde mest ü cām mest ü ṣāḳī vü ebrār mest

21. Çün şarāb-ı cān-fezā geldi bize ḫum-ḫāneden
Oldı anuŋ ḳaṭresinden bu ser ü destār mest

22. Çeng ü def hem ‘ūd u ney ser-mest olup efġān ider
Bu ḫarābātuŋ içinde söyleyen güftār mest

23. Mest olup gir şehr-i ‘aşḳa göresin anda ‘ayān
Ṣūret-i ḫūbān-ı ‘ālem çārşū bāzar mest

24. Mīr mest ü ḫ∨āce mest ü bende mest ez-cām-ı ‘aşḳ
Rāh mest ü ḫāne mest ü bu der ü dīvār mest

25. Mest olup söyler *ene’l-ḥaḳ* ‘aşḳla ‘ālemde bil
Ya‘nī ki Manṣūr ‘āşıḳ oluben berdār mest

26. Devlet-i dīdāra vaṣl olduḳ ezel bulduḳ viṣāl
Ġaflet uyḳusundan olduḳ çünki biz bīdār mest

27. Göŋlimüz nūr-ı tecellī cismimüzdür kūh-ı Ṭūr
Cānımuz dīdāra ḳarşu oldı Mūsā-vār mest

28. Devr-i Mehdīdür hidāyet eyledi ṣāḥib-zamān
Vechini faẓl etdi Yezdān gün gibi iẓhār mest

29. Burḳa‘ı yüzünden açdı ẕātını ḳıldı ‘ayān
Eyledi kevn ü mekānı nūr ile envār mest

30. Ey **Nesīmī** sırr-ı Ḥaḳḳıŋ maḥremi sensin bu gün
Söyledüŋ ḳudret diliyle ma‘ni-i esrār mest

31. Cennet-i ‘adnuŋ gülistānında bülbüldür dilin
Naġme-i cān-sūzı her dem eyledüŋ tekrār mest

[Vaḥdetī]

97.

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün
Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –

I

1. Vāḳıf-ı esrār olan insānı her cān aŋlamaz
2. Ṣūret-i ma‘nā nedür peydā vü nihān aŋlamaz
3. Dilberüŋ māhiyyetini dīv ü nādān aŋlamaz
4. Rūḥ-ı insān neydügin her ṭab‘-ı ḥayvān aŋlamaz

---

20 bāde mest ü cām mest: cām mest ü bāde mest D.
23 göresin: gör Hakı D.
24 dīvār: dīyār D.
30 diliyle: dilinden D.
31 eyledüŋ: eylegil D. / sūzı: sūz M.
97. YB. 6918: 35ª; **Vaḥdetī**: *Dīvān*: Mhms. 1

I

2 nīhān: pinhān D.

5. Ya‘ni nūr-ı Aḥmedi bu cehl ü Mervān aŋlamaz

II

1. Baġlayup inkār zünnārın beline ol şāḳī
2. Göz göre setr eylemek ister vücūd-ı muṭlaḳı
3. Gözlerinde nūrı yoḳdur göremez sırr-ı Ḥaḳḳı
4. Muṣḥaf-ı ruḥsāruŋa īmān getürmezmiş fısḳı
5. Öldürüŋ ol cāhili kim ḳadr-i Ḳur’ān ānlamaz

III

1. ‘Aşḳla yanan bilür mihr ü muḥabbet nārını
2. Her nefes ol nār-ile görür bu ‘ālem varını
3. Seyr ider çün her ne yüzden olur-ise yārini
4. Münkere ‘arż eylemeŋ yāruŋ güzel dīdārını
5. Ḫod bilürsin ṣūret-i Raḥmānı şeyṭān aŋlamaz

IV

1. Meclis–ı ‘irfān-ı bāb-ı nuṭḳadur yārüŋ femi
2. Ḥaḳ Te‘ālā koymuş anda genc-i sırr-ı Meryemi
3. La‘l-i yāḳūtunda gizlüdür Süleymān ḫātemi
4. Leblerinden bir kināye ṭutarız cām-ı Cemi
5. Öyle bil bu nükteyi belki Süleymān aŋlamaz

V

1. Ma‘nide birdür mü’essirle mü’esser de eser
2. ‘Āşıḳ u ma‘şūk u ‘aşḳ bir olduġı gibi meger
3. Nūr-ı vāḥid mi degüldür kevkeb ü şems ü ḳamer
4. Çeşm-i nā-bīnā velī bir ẕerre görmez nūr u fer
5. Nūrsız ḳalsun o göz kim vech-i insān aŋlamaz

VI

1. ‘Ārif iseŋ ey göŋül gūş eyle benden bir suḫan
2. Rāzıŋı ketm eyle nuṭḳa açmaġıl aṣlā dehen
3. Nūr-ı vāḥid mi degüldür fi’l-ḥaḳīḳa cān u ten
4. Nefs-i ādemden ḫaber virme velī insāna sen
5. Şehr-i ḥikmet yolların dīv-i beyābān aŋlamaz

II

1 baglayup: bagladı D.
3 gözlerinde: gözlerinüŋ D.
4 fıskı: fakı D.
5 öldürüŋ: öldürdüŋ M.

III

3 çün: bil D.
4 eylemeŋ yāruŋ: eyleme anuŋ D.

IV

1 meclīs-i: mebhas-ı D. / nutka: nokta D.
2 koymuş: koydı D. / Meryemi: merhemi M.
5 öyle: şöyle D. / belki: her bir D.

V

1 de: hem D.
2 ‘āşık: ‘āşıka M./ bir oldugı gibi: oldugı gibidür M.

VI

3 nūr-ı vāhid mi degüldür: ‘ayn-ı vāhiddür egerçi D.
4 insāna: nādāna D.
5 yolların: yolını D.

V

1. Rāz-ı ‘aşḳı ben nice taḳrīr ü taḥrīr ideyüm
2. Ẕāt-ı pāki ben nice a‘māya tafṣīl ideyüm
3. Āfitābı ben nice ḫuffāşa ta‘bīr ideyüm
4. Ḫal ü ḫaṭṭın dilberüŋ ben kime tefsīr ideyüm
5. **Vaḥdetī** her bir denī te’vīl-i burhān aŋlamaz

[Fehīm-i Ḳadīm]

98.

Mef‘ūlü mefā‘īlü mefā‘īlü fe‘ūlün
Hezec - – + / + – – + / + – – + / + – -

1. Dil ḥālet-i mestūrī-i hüşyār ne bilsün
   Mestān-i muḥabbet elem ü ‘ārı ne bilsün
2. Pür-zahm ise başum beni ‘ayb eyleme bī-derd
   Sersām-ı cibillī der ü dīvārı ne bilsün
3. Manṣūr *ene’l-ḥaḳ*-zen vādī-i Kelīm’im
   Ser-tā-be-ḳadem nūr-ı Ḫudā nārı ne bilsün
4. Tā çeşm-i ḥaḳīḳatle nigāh itmeye Mūsā
   Hep Ṭūr idügin vādi-i kūhsārı ne bilsün
5. Pür olmayıcaḳ naġme-i tevḥīd ile gūşı
   Güyā-yı *ena’llāh* imiş eşcārı ne bilsün
6. Ben nūr-ı tecellī-i Ḥaḳ’a dīde-güşāyım
   Muḥtāc-ı ‘aṣā cilve-i dīdārı ne bilsün
7. Mestāne göŋül itmedurur izini iẓhār
   Dīvāne ‘ayān itdügi esrārı ne bilsün
8. Fāş eyleyen esrārumı hep ḥüsn-i bütāndur
   Yoḫsa dil-i sevdā-zede iẓhārı ne bilsün
9. Ben ‘āşıḳ-ı ālüfte-i āşūfte dimāġum
   Āşūfte dimāġān ya bu efkārı ne bilsün
10. Dil bir ṣanemüŋ ‘aşḳı ile zār u zebūndur
    Ol dilber ise ḥāl-i dili zārı ne bilsün

V

1 takrīr ü tahrīr: tesvīd ü tahrīr D.
2 Ẕāt-ı: Nūr-ı D. / ben: ya D. / tafsīl: takrīr D.
4 tefsīr: - M.
98. YB. 6918: 35[b]; **Fehīm-i Ḳadīm**: *Dīvān*: K.4
Divanda beyitlerin yerleri farklıdır.
1 hüşyār: hüşyārı D.
6 dīdārı: reftārı D.
7 izini: rāzını D.
9 ālüfte-i: ālüfte vü D.

11. Gül-bister-i nāz üzre olan mest-i şeker-ḫ∨āb
Telḫī-i meẕāḳ-ı dil-i bīmārı ne bilsün

12. Çeşmini ider her gice hem-ḫ∨ābe-i ġamze
Şeb-tā-be-seḥer nāliş-i bīmārı ne bilsün

13. Baḳmaz ruḫ-ı āyīneye ifrāṭ-ı ḥayādan
‘Uṣṣāḳdaki ḥasret-i dīdārı ne bilsün

14. Ger naḫl-i tecellīden iderlerse de çūbīn
Mest-i mey-i dīdār olan varı ne bilsün

15. Mest oldı göŋül luṭf-ı nigāh-ı ġażābından
Zaḫm-ı sitem-i ḫançer-i āzārı ne bilsün

16. Bilmiş ṭutalum ḫançer-i āzārı belāsın
Lāl-i ebedī ḫ∨āhiş-i zinhārı ne bilsün

17. Leb-teşne olur görse eger cevher-i tīġin
Mey-nūş-ı ecel mevce-i enhārı ne bilsün

18 Seyr itmeyen āşūb-ı ḳażākār-ı nigāhın
Mecbūr idügin çarḫ-ı sitemkārı ne bilsün

19. Zülfin o büt-i tāze-belā itmede pāmāl
Nev-kāfir olan ‘izzet-i zünnārı ne bilsün

20. Gīsū-yı girih-bestesini görmeyen ādem
Bir ‘uḳde imiş nāfe-i Tatar’ı ne bilsün

21. Ser-fitnedür ol kākül-i fettānı bilür dil
Hem-kār idügin ṭurre-i ṭarrārı ne bilsün

22. Def‘ itmek olurdı bir iki fitne belāsın
Ya ġamze-i fettān gibi aġyārı ne bilsün

23. Ol ġamze-i cellāduŋ ola mest-i şebīḫūn
Dünyāyı ḳırar yār ile aġyārı ne bilsün

24. Hem-kāse idüŋ ḫūn-ı cigerle dime ey dil
Mestāne ki ḫūn-ḫ∨ār ola yārı ne bilsün

25. Redd itse **Fehīm**ā sözimi ḫaṣm ‘aceb mi
Hem-cins-i bahā yemm-i dür-eş‘ārı ne bilsün

26. Cūd-i naẕarında ḫar-ı ‘Īsā da olursa
Perverde-i cev cevher-i şehvārı ne bilsün

27. Yūsuf bilen endīşe-i ḫūrşīd-nijādum
Ẕü’l-vāḳı‘a-ı seb‘a-i seyyārı ne bilsün

---

11 bīmārı: bīdārı D.
24 cigerle: cigerden D.
25 Hem-cins-i bahā yemm-i dür-eş‘ārı: hem-cism-i behāyimdür o eş‘ārı D.
26 cūd-i: cevdür D.

28. Bir böyle ḥayā-perver olan Yūsuf-ı ṭab‘um
Çün mālik ola şāhid-i bāzārı ne bilsün

29. Cūş eylemese müşterī ol mihre ne noḳṣān
Bī-ḳıymet olan cins-i ḫarīdārı ne bilsün

30. Ben bülbül-i elvān-neġam-ı gülşen-i feyżüm
Murġān-ı ḳuds naġme-i tekrārı ne bilsün

Seyyid Nesīmī

99.

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün
Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –

1. Bir perisüŋ zülf-i zincīrinde ben bī-‘aḳl u dīn
Baġlanup ḳaldum diyü *hazā cünūne’l-‘āşıḳīn*

2. Zaḫm-ı tīrüŋ ḳanlu ḳapular ki açdı sīneme
Feṭḥ-i bāb-ı Ḥaḳdurur *vallāhū ḫayra’l-fātiḥīn*

3. Mışra sulṭān eyle[me] aġyārı gösterme bize
Rabbene’ftaḥ beynenā ve beyne ḳavme’ẓ-ẓālimīn

4. Zeyn idüp meyḫānede ‘uşşāḳı sāḳī didi kim
Hazā cennāt-ı ‘adn fedḫulūhā ḫālidīn

5. Ḳande olsaŋ Seyyidā Ḥaḳḳıŋ rızāsın ḳıl ṭaleb
Leyse lil-insān[i] illā mā se‘ā fi’l-‘ālemīn

Şāhidī

100.

Mef‘ūlü mefā‘īlü mefā‘īlü fe‘ūlün
Hezec - – + / + – – + / + – – + / + – -

1. Ḫalḳ içre seni ḫalḳla Ḫallāk-ı ḫalāyıḳ
İtmiş dil ü cān mülkine şāh olmaġa lāyıḳ

2. Beẕl itme mi cānān yoluna cānını çünkim
‘Aşḳ içre ta‘aşşuḳ ide ma‘şūḳına ‘āşıḳ

3. Taḥḳīḳ ider sırr-ı ene’l ḥaḳḳı muḥaḳḳaḳ
‘İrfānla ‘ārif çün ide keşf-i ḥaḳāyıḳ

4. Ṣıddīḳdurur ol ki ider ṣıdḳına taṣdīḳ
Manṣūr bu da‘vīde niçün olmaya ṣādıḳ

5. Şāhiddür aŋa **Şāhidī**kim oldı müşāhid
Bu vaḥdete belk’oldı bu nuṭḳa daḫı nāṭıḳ

---

99. YB. 6918: 36[b]; **Nesīmī**
100. YB. 6918: 36[b]; **Şāhidī**

Taḫmīs-i Feyżi Ġazel-i Bāḳī

101.

Fe'ilātün fe'ilātün fe'ilātün fe'ilün

Remel + + – – / + + – – / + + – – / + + –

I

1. Başlasun cilveye ol kamet-i bālā göresin
2. Gül gibi gülsün açılsun gül-i ra'nā göresin
3. Ṣalınup nāzla ol serv-i dilārā göresin
4. Seyre çıḳsun ne temāşā ola peydā göresin
5. Bir iki gün hele seyreyle temāşā göresin

II

1. Dilde yaḳsun güzelim meş'ale-i nār-ı ḫalīl
2. Ẓulmet-ābād-ı miḥnetde odur baŋa delīl
3. Cismimi zeyn ideyin dāġ-ile şekl-i ḳandīl
4. Sen mehüŋ şevḳine yir yir yaḳayım nice fetīl
5. Sīnemüŋ dāġların şekl-i Ṣüreyyā göresin

III

1. Aḳdı deryā gibi cūş eyledi dīvāne göŋül
2. O mehe ṭāḳ-ı sipihr olsa da olmaz hā'il
3. Hīç müfīd olmadı pend itmek anı ve'l-ḥāṣıl
4. Çekinür silsile-i zülf-i siyehkārıŋa dil
5. Beni dīvāne ider bir gün o sevdā göresin

IV

1. Bī-vefādur felek sufle-nevāz kec rāz
2. 'Arż-ı mihr itse ne deŋlü ṣaḳın aldanma dilā
3. Böyledür yār ezeli ḳā'ide-i çarḫ-ı dūtā
4. Seni bir ṣūret-i zībā-ile aldar ammā
5. 'Āḳıbet saŋa ne yüz göstere dünyā göresin

V

1. 'Ālemi gül yüzine vālih ü şeydā itsün
2. Dehen açsun o perī ḥükmüni icrā itsün
3. 'Anḳa … anı temāşā itsün
4. Āb-ı cān-baḫşı ile mürdeler iḥyā itsün
5. Nic'olur mu'cize-i Ḥażret-i 'Īsā göresin

VI

1. Terk idüp meclis-i aḥbābı dilā dūr olma
2. Aldanup 'izzet ü cāhına ṣaḳın ḫor olma
3. … bildügümüz ise mesrūr olma
4. Ṣūret-i mihrine ey dil ḳatı maġrūr olma
5. Bī-vefādur bu felek āyinesi ha göresin

VII

1. **Feyżi**yā ḳalbiŋi pür-nūr ide envār-ı kerem
2. Ḳonmaya ḫāṭuruŋa ẕerre ḳadar gerd ü elem
3. Ṣāf ola gün gibi mir'āt-ı dil olmaya ġam
4. Bāḳīya cilve ḳılur çehre-i maḳṣūda o dem

---

101. YB. 6918: 37[a]; **Feyżī**

5. Ki gönül āyīnesin pāk ü mücellā göresin

Taḫmīs-i Raḥmī Ġazel-i Necātī

102.

Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –

I

1. Vaḳt-i gülzār irdi bülbül oldı güyā bir yaŋa
2. Ṣalınur ra'nālanur her serv-i bālā bir yaŋa
3. Ehl-i diller ḳıldılar gülgeşt-i ṣaḥrā bir yaŋa
4. *Ḫalḳ-ı 'ālem bir yaŋa bī-çāre tenhā bir yaŋa*
5. *Cennet-i kūyuŋ ḳomazam olsa dünyā bir yaŋa*

II

1. Boynuma zencīr-i zülfin eyledi ol yār bend
2. Ḥalḳa ḥalḳa dūd-ı āhum çarḫa ṣalmışdur kemend
3. Fāyide itmez ne lāzım bu dil-i şeydāya pend
4. *'Āşḳa māni' olımaz zāhid kelām-ı hūşmend*
5. *Kimse ḳarşu ṭurumaz ger aḳsa deryā bir yaŋa*

III

1. Gülşene 'arż eyleyelden dil-berā dīdāruŋı
2. Lāle ḫacletden ḳızardı göricek ruḫsāruŋı
3. Ġoncalar dem-beste ḳaldı işidüp güftāruŋı
4. *Bulımadılar arayup şīve-i reftāruŋı*
5. *Gitdi Ṭūbā bir yaŋa serv-i dilārā bir yaŋa*

IV

1. Ehl-i dünyānuŋ dilā gūş itme ḳīl ü ḳālini
2. Kār u bārı terk idüp bürün melāmet şālını
3. Gel ḳalender-meşreb ol bul Rūm ili abdālını
4. *Ehl-i dünyā ile şerḥ eyler tecerrüd ḥālini*
5. *Yirde Ḳārūn bir yaŋa gökde Mesīḥā bir yaŋa*

V

1. Āh-ı **Raḥmī**'den n'ola gerdūn olursa şermsār

---

102. YB. 6918: 37[a]; **Raḥmī**: *Dīvān*: Thm. 27

I

2 ra'nālanur: ra'nālanup D.

II

1 eyledi: ideli D.
2
3 bu dil-i: 'āşıḳ-ı D.
5 Kimse: kimsene D. / ger: - D.

III

2 lāle ḫacletden: ادله جشنده M.

IV

2 Dīvānda 3. mısradır. kār u bār: kār-bār D.
3 ḳalender-meşreb: ḳalender D. / bul: bulup D.
4 ehl-i: māl-ı D.
5

V

1 şermsār: bī-karār D.

2. Gerd-i miḥnet eyledi mir’āt-ı ḳalbin pür-ġubār
3. ‘Ārıżında ẓāhir olaldan bu ḫaṭṭ-ı müşg-bār
4. Cānına oldı **Necātī**’nüŋ ḥavāle ‘āşk-ı yār
5. Ey ecel sen de gelüp itme teḳāżā bir yaŋa

[Sultan Selim’in Gazelini] Taḫmīs

103.

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün
Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –

I

1. Ey cemālüŋ āyeti envār-ı ṣubḥ-ı lem-yezel
2. Berter olsa menzilüŋ ḫūrşīd-i enverden maḥal
3. Sende göstermiş kemāl-i ṣun‘ı Üstād-ı ezel
4. Ḳudretin iẓhār idüp Ḥaḳ Ḥażreti ‘azze ve cel
5. Cümle ḫūbān içre sen cānānı ḳılmış bī-bedel

II

1. İşigüŋ üftādesi kemter gedā mihr-i münīr
2. Pençe-i ḫūrşid-i ‘ālem-tāba ḥüsnüŋ dest-gīr
3. Her gedā-yı āsitānuŋ bir şeh-i ṣāḥib-serīr
4. Mıṣr-ı dilde şāh olan yüzüŋ görüp olur esīr
5. Ḥüsni ey Yūsufdan a‘lā ey güzellerden güzel

III

1. ‘Āşıḳa yād-ı lebüŋ cām-ı ṣarāb-ı dil-güşā
2. Cāna ol la‘l-i muṣaffādur mey-i bezm-i ṣafā
3. Rūḥ-baḫş olmış Mesīḥāveş o la‘l-i cān-fezā
4. La‘l-i mey-gūnun görüp cān virmeyen kimdür şehā
5. Pes meger ādem degül ‘aḳlında ya vardur ḫalel

IV

1. Ḫalḳa-i zülf-i siyāhuŋ ey ṣaçı müşg-i ḫuten
2. Na‘l-i şeb-dīz-i ḫaṭuŋdur dirler erbāb-ı suḫan
3. Kimdür ol ruḫsāre-i gül-gūn-ile senden geçen
4. Ḥüsnüŋi bir dem gören ey ḫusrev-i şīrīn-dehen
5. ‘Aşḳuŋa Ferhād olup yoluŋda cān virse maḥal

---

2 eyledi: kıldı D. / ḳalbin: ḳalbi M.
3 ‘Ārıżında: ‘ārıżından D.
4 ḥavāle çeşm-i: civān ‘aşk-ı M.
103. YB. 6918: 37[b]; **Bāḳī**: *Dīvān*: Thm. 5

II

4 olan: olur M.
5 ḥüsni: ḥüsn M. / a‘lā: ahsen D.

III

3 o la‘l-i: olup M.
4 kimdür: kemter M.
5 ya vardur: vardur ya D.

IV

5 ‘aşḳuŋa: ‘aşḳla: M.

V

1. Ḳaddüŋe ḫıl‘at biçelden ḥüsni ḫayyāṭ-ı ḳażā
2. Gün gibi yaḳduŋ cihānı ey meh-i zerrīn-ḳabā
3. Çāk idüpdür gerçi kim ṣabrum girībānın cefā
4. Dāmenüŋ elden ḳoyam cevr-ile ṣanma dil-berā
5. Ol olacaḳ iş degül yaḳam ṭutınca tā ecel

VI

1. Gözdeki ḫūn-ābe-i ālüm görüp raḥm itmedüŋ
2. Yollar üzre cism-i pā-mālüm görüp raḥm itmedüŋ
3. Bu perīşān olmış aḥvālüm görüp raḥm itmedüŋ
4. Derdmend-i ‘āşḳunam ḥālüm görüp raḥm itmedüŋ
5. Yol olur dilden dile dirlerdi ḫod vardur meṣel

VII

1. **Bāḳı**yā kūy-ı ḫarābātı nişīmen ḳılduġum
2. Şem‘-i bezmi dūd-ı āhumla müzeyyen ḳılduġum
3. Ser-nüviştüm ḥālidür āfāḳa rūşen ḳılduġum
4. Ey **Selīm** ebrū gibi çeşm üzre mesken ḳılduġum
5. Alnuma ‘aşḳ-ile yazılan yazulardur ezel

[Nesīmī]

104.

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –

1. Zülfüŋi ‘anber-feşān itmek dilerseŋ itmegil
   Ġaret-i dīn ḳaṣd-ı cān itmek dilerseŋ itmegil
2. Burḳa‘ı ṭarḥ eylemişsin ey ḳamer yüzüŋden uş
   Fitne-i āḫir zamān itmek dilerseŋ itmegil
3. Çün *ene’l-ḥaḳ*dan götürdi ṣūretin māh niḳab
   Sen Ḥaḳı niçün nihān itmek dilerseŋ itmegil
4. Ḫāl u ḫaṭṭuŋ manṭıḳu’ṭ-ṭayr oldı ehl-i vaḥdete
   Ḳuş dilin sen tercemān itmek dilerseŋ itmegil
5. Gitmek istersin gözümden dem-be-dem yaşum gibi
   Cānumı tenden nihān itmek dilerseŋ itmegil

V

1 ḥüsni: ḥüsn M.
4 elden ḳoyam cevr-ile: cevr ile elden ḳoya D.

VII

2 şem‘-i bezmi dūd-ı: bezm-i ‘aşkı şem‘-i D.
4 gibi: diyüp D.

104. YB. 6918: 38ª; **Nesīmī**: *Dīvān*: G. 227
Bu şiir divanda 14 beyittir ve beyitlerin yerleri farklıdır. Eksik beyit ise şu şekildedir:
Şüphesiz bilin iki ‘ālemde şahum kimi yok
Lā-şebeh adın beyān itmek dilersen itmegil

4 hāl u hattuŋ: hatt u hālin D.
5 nihān: revān D.

6. Ṣūretiŋ genc-i ḫafīdür gösterirsin gözgüde
‘Ālem’el-ġaybın ‘ayān itmek dilerseŋ itmegil

7. Ġamzeden Mıṣrī ḳılıç virmişsin esrük Türküŋe
Ḫūn bahāsız bunca ḳan itmek dilerseŋ itmegil

8. *Lā tüḥarrik* āyetin geldi cemālüŋ şānına
Bu beyānı bī-nişān itmek dilerseŋ itmegil

9. Kirpügiŋden cān-şikān oḳlar düzermişsin bugün
Ḳaşlaruŋ yāyın kemān itmek dilerseŋ itmegil

10. Bāda virmişsin perīşān zülfüŋü ṭaġıtmaġa
Cānları bī-ḫānümān itmek dilerseŋ itmegil

11. ‘Āşıḳa çoḳ cevr idersin ahde ḳılmazsın vefā
Adıŋı nā-mihribān itmek dilerseŋ itmegil

12. Eyledüŋ ‘aşḳuŋda miḥnet tīrine ḳalḫan meni
Şimdi küllī bī-nişān itmek dilerseŋ itmegil

13. Ey **Nesīmī** Ḥaḳdan istersen götürmek perde’i
Büt-perestī bī-gümān itmek dilersen itmegil

Ġazel
[Gelibolulu Muṣṭafa ‘Ālī]

105.

Mefā‘īlün mefā‘īlün mefā‘īlün mefā‘īlün
Hezec + – – – / + – – – / + – – – / + – – –

1. ‘İnāyet her kime yüz ṭutsa ‘iṣyānı niḳāb olmaz
Güneş ṭoġduḳda zīrā perde-i ẓulmet ḥicāb olmaz

2. Çekenler muḥtesib mīzānı ḫavfın ẕāt-ı nāḳışdur
Kemāl ehlinde eksüklik bulınmaz ol ḥisāb olmaz

3. Recā yazusına dök eşk-i çeşmüŋ cūybār eyle
Ḳayırma nāme-i a‘māli maḥv olmaz kitāb olmaz

4. Giceyle ḫ∨āb u gündüz ġaflet oldı bā‘iṯ-i ḥayret
Bize dünyānuŋ inkārı gibi ḥāżır-cevāb olmaz

5. Ḥabībin sev dilerseŋ maġfiret taḳrībin ey **‘Ālī**
Raḳīb olmaḳ gibi Mevlā’ya rengīn intisāb olmaz

---

6 ‘ālem’el-ġaybın: ‘ālem-i ġaybı D.
7 ḫūn: ḳan D.
8 āyetin geldi cemālüŋ: āyeyi indi beyānın D. / bu: ol D. / bī-nişān: sen beyān D.
12 eyledüŋ ‘aşḳuŋda miḥnet: eyledi ‘aşḳuŋ muḥabbet D.

105. YB. 6918: 38[b]; **‘Ālī**: *Dīvān*: G. 539
Bu şiir divanda 7 beyittir. Eksik beyitler ise şu şekildedir:
Zülāl-i maġrifet çıḳduḳça ṣaḥrā-yı meşiyyetden
Ne deŋlü teşne sā’il gelse ṣaḳlanmaz ser-āb olmaz

Be vā‘iẓ āteş-i dūzaḫdan ol ġāfil ṣaḳınsun kim
Ḳoyup nā-puḫte cismin āteş-i ‘aşḳa kebāb olmaz

Ġazel
[‘İṣmetī]

106.

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün
Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –

1. Gönlümi virān idüp a‘dāyı dilşād eyleme
   Ey şeh-i ḥüsn ü behā dād eyle bī-dād eyleme

2. Pençe-i şāhīn-i ġamzeŋden amāndır dostum
   Dām-ı zülfüŋden meded dil murġın āzād eyleme

3. Cām-ı ‘aṣḳuŋ müsteḥaḳḳın gözle luṭf it sāḳiyā
   Ḳābil-i feyż olmayan yārānı irşād eyleme

4. Virme siḥrüŋle güncişke bülbül ‘ālemin
   Gördügüŋ her beççe-i zaġı perī-zād eyleme

5. Bezm-i rindān **‘İṣmetī** ḥalvet-geh-i esrārdur
   Mest-i şevḳ olduŋsa da zinhār feryād eyleme

[Ḳabūlī]

107.

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün
Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –

1. Eyleyüp dil murġına zülfin o sīm-endām dām
   Dāne-i ḫāliyle itdi virmeyüp ārām rām

2. İtmedi bir dem beni ol ḳāmeti şimşād şād
   Ḳaddümi itdü anuŋçün miḥnet ü ālām lām

3. İtlerinden ‘add iderse ol gözi ‘ayyār yār
   İşiginde buluram ben ‘āṣıḳ-ı bed-nām nām

4. Olmuş … ben ‘āṣıḳ-ı bī-cān cān
   Būse-i la‘lin ‘aṭā itse idüp in‘ām ‘ām

5. Ey **Ḳabūlī** destüŋe cām-ı ṣarāb-ı āl āl
   Bezm-i fānīde çekersin āḫir-i encām cām

---

106. YB. 6918: 38[b]; ‘**İṣmetī:** *Dīvān*: G. 89
2 amāndır dostum: derd ü sitem M.
107. YB. 6918: 38[b]; **Ḳabūlī**: *Dīvān*: G. 257
2 beni: - M. / ḳaddümi itdü anuŋçün: anuŋ içüŋ itdü ḳaddüm D.
4 Bu beyit divanda şu şekildedir:
Āh elüŋden dād senden ey şeh-i bī-dād dād
Ġam yimem ben muttaṣıl sen idesin in‘ām ‘ām

[Uşūlī]

108.

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –

I

1. Yā ilāhi vādi-i ‘işyānda ḳaldum bī-meded
2. ‘Abd-i ‘āṣīnem ṣuçum bī-ḥadd ü cürmüm bī-‘aded
3. Şimdi şey’lillāha geldüm ḳılma ben dervīşi red
4. *Fażluŋa bel bağladum yā vāḥid u ferd u eḥad*
5. *Cümlemüŋ ma‘būdı sensin dā’imā ḥayy u ebed*

II

1. Ḥamdü li’llāh buldı nām-ı a‘ẓamı ḳalb-i selīm
2. Sālik-i ḥaḳa ayān oldı Ṣırāṭ-ı Müstaḳīm
3. Ba‘d-ez-īn kār idemez vesvās-ı şeyṭāni’r-racīm
4. *Oḳuram ismüŋde bismillāhirraḥmānirraḥīm*
5. *Ey ṣıfātuŋdur ṣıfātuŋ ḳul hüvallāhü eḥad*

III

1. Ey ḥarīm-i dergehüŋ ḫā’if göŋüller me’meni
2. Kibriyāŋ öŋinde kimdür kim ḳıla mā u meni
3. Vaṣf-ı ẕātuŋdur münezzeh ẕāt-ı pāküŋdür ġanī
4. *Lem yelidsin sen oḳurlar ey ve lem yūled seni*
5. *Lem yekün ẕāt-ı ṣıfātuŋdur ola küfven eḥad*

IV

1. Çār ismüŋden bu şeş-ṣū ḳubbe olmazdı sübūt
2. Pāyidār olmaz bināsı hem-çü beyt-i ‘ankebūt
3. Feyż-i cūduŋdan irişür cisme ḳuvvet cāna ḳūt
4. *Evvel ü āḫir hüve’l-ḥayyi ebedsin lā-yemūt*
5. *Ẓāhir ü bāṭın hüve’l-bāḳīsin Allāhü’ṣ-ṣamed*

V

1. Nükte-i sırrı nefaḫdan çünki urduŋ bir demi
2. Noḳṭa-i vāḥidde derc itdüŋ sevād-ı a‘ẓamı
3. Ya‘ni ḳılduŋ nüsḫa-i kübrā vücūd-ı ādemi
4. *Kāf-ile nūndan yaratduŋ on sekiz biŋ ‘ālemi*
5. *Ḳudretüŋle erba‘īn günde temām oldı cesed*

VI

1. *Ol zamān kim luṭf-ile bir gevhere ḳılduŋ naẓar*

---

108. YB. 6918: 39[a]; **Uşūlī**: *Dīvān*: Thm. 7

I

2 ‘āṣīnem: ‘āṣīyem D.

II

2 ḥaḳa: rāha D.

III

5 ola küfven: ki küfüven D.

IV

1 olmazdı: bulmazsa D.
3 cisme ḳuvvet: nūr raḥmet M.

VI

1 Divanda 4. mısradır.

2. Olmamışdı ẓāhir aḥsen-i mülk-i cinn ü beşer
3. Birbirinden münderic ṣanki nebāt içre şecer
4. Aṣlı birdür cümlenüŋ böyle dinilmişdür ḫaber
5. *Ẓāhir ol gevherden oldı cümle eşyā lā-ʻaded*

VII

1. Ey **Uṣūlī** sırr-ı dā'im Ḥaḳdan özge nesne yoḳ
2. Dillerde ẕikr-i mülāyim Ḥaḳdan özge nesne yoḳ
3. Ẓāhir u bāṭında dā'im Ḥaḳdan özge nesne yoḳ
4. ***Seyyid****üŋ göŋlinde dā'im Ḥaḳdan özge nesne yoḳ*
5. *Hem dilinde ol faḳīrüŋ dā'im eydür yā eḥad*

[Bāḳī]

109.

Fe'ilātün fe'ilātün fe'ilātün fe'ilün
Remel + + – – / + + – – / + + – – / + + –

1. Müje ḫaylin dizer ol ġamze-i fettān ṣaf ṣaf
   Gūyiyā cenge durur nīze-i güẕārān ṣaf ṣaf
2. Seni seyr itmek içün reh-güẕer-i gülşende
   İki cānibde durur serv-i ḫırāmān ṣaf ṣaf
3. Leşker-i eşk-i fırāvān-ile ceng itmek içün
   Gönderür mevclerin lücce-i ʻummān ṣaf ṣaf
4. Cāmiʻ içre göre tā kimlere hem-zānūsın
   Şekl-i ṣaḳḳada gezer dīde-i giryān ṣaf ṣaf
5. Gökde efġān iderek ṣanma geçer ḫayl-i küleng
   Çekilür kūyuŋa mürġān-ı dil ü cān ṣaf ṣaf
6. Ehl-i dil derd ü ġamuŋ niʻmetine müstaġraḳ
   Dizilürler keremüŋ ḫ∨ānına mihmān ṣaf ṣaf
7. Ḳadrüŋi seng-i muṣallāda bilüp ey **Bāḳī**
   Ṭurup el baġlayalar ḳarşuŋa yārān ṣaf ṣaf
8. Vaṣf-ı ḳaddüŋle ḫırām itse ʻalem gibi ḳalem
   Leşker-i saṭrı çeker defter ü dīvān ṣaf ṣaf

---

2 Divanda 3. mısradır. / Olmamışdı ẓāhir aḥsen-i mülk-i cinn ü beşer: Ẓāhir olmamış idi ḫulḳ-ı melek ḫüsn-i beşer D.
3 Divanda 2. mısradır. / nebāt: nevāt D.
4 Divanda 1. mısradır. / Aṣlı birdür cümlenüŋ böyle dinilmişdür ḫaber: ʻĀlem-i vaḥdetde keşret daḫı tutmışdur maḳar

VI

3 dā'im: ḳā'im D.
5 Hem dilinde ol faḳīrüŋ dā'im: Ol faḳīrüŋ hem dilinde her dem D.
109. YB. 6918: 39[b]; **Bāḳī**: *Dīvān*: G. 229
Divanda beyitlerin yerleri farklıdır.
4 cāmiʻ: cāme M.

9. Cāmuŋ eṭrafına ‘uşşāḳ dizilmiş gūyā
Ḥarem-i Ḳa‘bede her cānibe erkān ṣaf ṣaf

[Fużūlī]

110.

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün
Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –

1. Bende Mecnūndan fuzūŋ ‘āşıḳlıġ isti‘dādı var
Āşıḳ-ı ṣādıḳ menem Mecnūn’un ancaḳ adı var

2. N’ola ḳan tökmekde māhir olsa çeşmim merdümi
Nuṭfe-i ḳābildürür gamzeŋ kimi üstādı var

3. Ḳıl tefāḫur kim senüŋ hem var ben tek ‘āşıḳuŋ
Leylī’niŋ Mecnūnı Şīrīn’üŋ eger Ferhād’ı var

4. Ehl-i temkīnem beni beŋzetme ey gül bülbüle
Derdi yoḳ ṣabrı anuŋ her laḫẓa biŋ feryādı var

5. Öyle ben-ḥālem ki aḥvālüm görende şād olur
Her kimüŋ kim devr cevrinden dil-i nā-şādı var

6. Gezme ey göŋlüm ḳuşı ġāfil feżā-yı ‘aşḳda
Kim bu ṣaḥrānuŋ güẕergehlerde çoḳ ṣayyādı var

7. Ey **Fużūlī** ‘aşḳ men‘in ḳılma nāsiḥden ḳabūl
‘Aḳl tedbīridür ol ṣanma ki bir bünyādı var

[Fużūlī]

111.

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün
Remel – + – – / – + – – /– + –

1. Ṣubḥ ṣalup māh-ı ruḫuŋdan niḳāb
Çıḫ ki temāşāya çıḫar āfitāb

2. Mest çıḳup ḳılma naẕar her yaŋa
Görme revā kim ola ‘ālem ḫarāb

3. Rişte-i cānum yeter et pür-girih
Ṣalma ser-i zülf-i semen-sāya tāb

---

9 cāmuŋ: kūyuŋ D.
110. YB. 6918: 39[b]; **Fużūlī**: *Dīvān*: G. 105
2 ḳabildürür: ḳabillerdür
3 hem: her D.
6 çoḳ: - M.
7 ‘aḳl: ‘aşḳ D.
111. YB. 6918: 40[a]; Fużūlī: *Dīvān*: G. 27
Divanda beyitlerin yerleri farklıdır.
2 ḳılma: ṣalma D.

4. Dūzaḫa girmez sitemüŋden yanan
Ḳābil-i cennet degül ehl-i ‘aẕāb

5. Giceler encüm ṣayaram ṣubḥa dek
Ey şeb-i hicrüŋ baŋa rūz-ı ḥisāb

6. Kesme naẓar cānib-i ‘uşşāḳdan
Nāle-i dil-sūzdan et ictināb

7. Raḥm ḳıl üftādelerüŋ ḥāline
Hīç gerekmez mi saŋa bir s̱evāb

8. Yār su’āl etse ki ḥālüŋ nedür
Ḫasta **Fużūlī** ne virürsen cevāb

9. Tā göreli devr-i ruḫuŋdan berü
Nergis-i mestüŋden ḥālim ḫarāb

[Fehīm-i Ḳadīm]

112.

Fe’ilātün fe’ilātün fe’ilātün fe’ilün
Remel + + – – / + + – – / + + – – / + + –

1. Cevr it ey ṣūḫ cefā-pīşe vefādan geçdüm
Derdümi bāri füzūn eyle devādan geçdüm

2. Tek hemān eyleme pejmürde nihāl-i emelüm
Yoḫsa ey ebr-i ‘aṭā neşv ü nemādan geçdüm

3. Bülbül-i beste-leb-i gülşen-i tecrīd oldum
Murġ-ı bismil-şüdeyem berg ü nevādan geçdüm

4. Seng-i ‘acz eyledi āyīne-i bīdārı şikest
Cilve-i bī-meze-i rūy-ı riyādan geçdüm

5. Eylemez cām-ı fenā rūy-ı ser-endāz beni
Benem ol rind ki ṣahbā-yı beḳādan geçdüm

6. Olalı şu‘bede-perdāz-ı bisāṭ-ı melekūt
Nice kez çenber-i gerdān-ı semādan geçdüm

7. Zer-i bārīk-i tenüm çarḫa olur peyveste
Ol ḳadar ḥadde-i üstād-ı ḳażādan geçdüm

8. Hele ben uġramadum ‘aşḳ gibi girdāba
Mevc-veş gerçi ki çoḳ baḥr-ı belādan geçdüm

---

9 Bu beyit divanda yer almamaktadır.

112. YB. 6918: 40ª; **Fehīm-i Ḳadīm**: *Dīvān*: G. 218

1 cefā-pīşe: cefākār M.

5 rūy-ı: mest-i M.

6 bisāṭ-ı: neşāṭ-ı M. / gerdān-ı: gerdūn-ı D.

8 çoḳ: ṣad D.

9. Bir zamān germ idi dil āteş-i ‘aşḳ-ile **Fehīm**
Şimdi vā-sūḫte oldum o hevādan geçdüm

[Fehīm-i Ḳadīm]

113.

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün
Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –

1. Vālih-i ‘aşḳ-ı cünūn yār-ı ḳadīmümdür benüm
Şāh-ı sevdā-leşkerem Mecnūn nedīmümdür benüm

2. Gülistān-ı ‘ālem rūḥam gülümdür la‘l-ı yār
Ṣaf-dil mir’at aŋa ṭab‘-ı selīmümdür benüm

3. Nuṭḳa āġāz eylese ṭūtī-i nefs-i nāṭıḳam
Bülbülem cān u dem-i ‘Īsā nesīmümdür benüm

4. Sīnem içre rūz u şeb ḫūn-ı cigerle beslerem
Ṭıfl-ı ġam perverde-i nāz u na‘īmdür benüm

5. Diye ḫākümde görüp dūd-ı dilüm bir gün o māh
Nev-şüküfte sünbül-i ḳabr-i **Fehīm**’ümdür benüm

[Fehīm-i Ḳadīm]

114.

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün
Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –

I

1. Ẕerre-veş sergeştesiyim bir şehüŋ k’itse ḥicāb
Māhdan eyler niḳābın sāyebānın āfitāb

2. Gāh ider pinhān naẓarla ‘āşıḳın mest ü ḫarāb
Gāh teġāfülle ider erbāb-ı dilden ictināb

3. Neşve-i ḥayretle lāl olmış dil-i pür-ıżṭırāb
Nice itsün böyle bir fettāna tevcīh-i ḫiṭāb

4. *Göz ucıyla ‘āşıḳa geh luṭf ider gāh ‘itāb*
Bir su’’āle yir ḳomaz ol ġamze-i ḥāżır-cevāb

II

1. Bir ‘aceb cādū-firībe göŋlüm oldı mübtelā
Kārı men ālüfteye gāhi sitem gāhi cefā

---

9 dil: çün D.

113. YB. 6918: 40[a]; **Fehīm-i Ḳadīm**: *Dīvān*: G. 224

1 ‘aşḳ-ı: ‘aşḳam D.

114. YB. 6918: 40[b]; **Fehīm**: *Dīvān*: Tzmn. 5
Divanda bendlerin yerleri farklıdır.

I

2 naẓarla: nigehler D.

II

1 sitem: vefā D.

2. Gāh cevr ile tekellüm gāh nāz ile edā
Geh lebin eyler tebessüm-rīzle düşnām-zā

3. Gerçi la‘li nūş-ı cān amā müje nīş-āzmā
Cümlesi dursun yeter ben bī-dile ṭurfa belā

4. *Göz ucıyla ‘āşıḳa geh luṭf ider gāh ‘itāb*
Bir su’’āle yir ḳomaz ol ġamze-i ḥāżır-cevāb

III

1. Rast geldüm yolda ol şāha gider men ḫāk-i rāh
Ferş-i rāh olmış yolında cebhe-i ḫūrşīd ü māh

2. Eyledüm bī-iḫtiyār āh u fiġān itdi nigāh
Ḫışm-ile ḳıldı teġāfül eyledi ḥālüm tebāh

3. Bir nigāh-ı bāz pes itdi yine ol pādişāh
Remz ü īmā ile söyleşmek olurdı līk āh

4. *Göz ucıyla ‘āşıḳa geh luṭf ider gāh ‘itāb*
Bir su’’āle yir ḳomaz ol ġamze-i ḥāżır-cevāb

IV

1. Seyr idüŋ ol Yūsuf-ı gül-çehremüŋ i‘cāzını
İtmede küşte dirildür ‘āşıḳ-ı serbāzını

2. Çeşm-i şūḫından daḫı ṣaḳlar nigāh-ı nāzını
Ḳıl temāşā çeşm-i ġammāz-ı suḫan-perdāzını

3. Geh ṣalar gāh men‘ ider murġ-ı dile şehbāzını
Fāş iderdi yoḫsa çoḳdan dil o māha rāzını

4. *Göz ucıyla ‘āşıḳa geh luṭf ider gāh ‘itāb*
Bir su’’āle yir ḳomaz ol ġamze-i ḥāżır-cevāb

V

1. İtdi mestāne-nigehle ol perī ‘arż-ı cemāl
Keyf-i ḥüsniyle dil-i bīhūşum itdi deng ü lāl

2. Eyleyem didüm dil-i güm-geştemi andan su’āl
Levḥ-i rūyum üzre dīdem yazdı ḳandan ‘arż-ı ḥāl

3. Gördüm ol ḫūn-rīz şāha ‘arż-ı ḥāl emr-i muḥāl
Gāh āb u gāh āteş gāh celāl ü gāh cemāl

---

2 cevr: luṭf D. / nāz: ḫışm D. / tebessüm-rīzle: tebessüm-rīz geh D.
3 amā: līkin D.

III

2 fiġān: nihāŋ M.
3 itdi: ḳıldı D.

IV

1 Yūsuf-ı gül-çehremüŋ: dilber-i mümtāzumuŋ D.
2 daḫı: bile D

V

2 dīdem: ḫūndan D. / ḳandan: çeşmüm D.
3 celāl ü gāh cemāl: cemāl ü geh celāl D.

4. *Göz ucıyla ‘āşıḳa geh luṭf ider gāh ‘itāb*
Bir su’’āle yir ḳomaz ol ġamze-i ḥāżır-cevāb

VI

1. Bezm içinde gördüm ol māhı oturmış cām-ile
Ebruvān pür-çīn küleh kej bir eli ḫod-kām-ile

2. Beste ḳılmış kendüye bir bāzı müşkīn dām-ile
Birbiriyle güft ü gūda çeşm-i ḫūn-āşām-ile

3. Ḳaldı dem-beste zebān-ı nāṭıḳam ālām-ile
Ruḥ-ı ḳudsī ‘arż ide ḥālüm meger ilhām-ile

4. *Göz ucıyla ‘āşıḳa geh cevr ider gāh ‘itāb*
Bir su’’āle yir ḳomaz ol ġamze-i ḥāżır-cevāb

VII

1. Oldı çün nāz ile ol şūḫ-ı dilārā ‘işveger
Çeşmi sermest-i mey-i fitne kirişme pür-ḫaṭar

2. Ẕevḳ-i nāzından niyāz oldı zebānum serbeser
Ben niyāz itsem o nāz eyler ṣanurdum bī-ḫaber

3. Rūḥ-ı Nef’īden **Fehīm** aldum ḫaber didi eger
‘Āşıḳ iseŋ el-ḥaẕer ḥüsnine ḫāmūş it naẓar

4. *Göz ucıyla ‘āşıḳa geh nāz ider gāh ‘itāb*
Bir su’’āle yir ḳomaz ol ġamze-i ḥāżır-cevāb

Ġazel
[Fehīm-i Ḳadīm]

115.

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün
Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –

1. Olmazam pejmürde-dil tā hem-nişīnüm tāzedür
Ṭıfl-ı nevres ṣūḫ-meşreb nāzenīnüm tāzedür

2. Lāle-i māh u gül-i mihr olsa pejmürde n’ola
Ḥamdülillāh āfitāb-ı meh-cebīnüm tāzedür

3. ‘Ālem-i ‘aşḳ içre ben ṣāḥib-ḳırān-ı köhneyem
Cān u bāşa ḳalmazam yār ü ḳarīnüm tāzedür

4. Gerçi ḫāk oldum vücūdumdan eṣer ḳalmadı līk
Tā ḳıyāmet çarḫ-ı bed-evżā‘a kīnüm tāzedür

VI

1 eli: nice D.
2 ḳılmış: itmiş D.

V

1 işverger: cilveger D.

115. YB. 6918: 41[a]; **Fehīm**: *Dīvān*: G. 94

5. Oldı ṭab‘um nüsḫa-i āyīne-i feyż-i ezel
Ol sebebden ṣūret-i şi‘r-i metīnüm tāzedür

6. Gülbün-i lafẓa degül ma‘nī ṭarāvet-yāb ise
Ey **Fehīm** itme ta‘accüb kim zemīnüm tāzedür

[Fehīm-i Ḳadīm]

116.

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün
Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –

1. Fāriġüz ḳayd-ı cihāndan ‘āşıḳ-ı dīvāneyüz
Āşināya āşinā bīgāneye bīgāneyüz

2. ‘Aşḳı sāḳī ġamzeyi mest-i ḫarāb itsek n’ola
Cām-ı āteş bādesi āteş ‘aceb meyḫāneyüz

3. Ḫavfumuzdan çeşm-i dilber ġamzeyi eyler penāh
Kūçe-i ‘aşḳ içre bī-pervā yürür mestāneyüz

4. Şem‘i pür-sūz u güdāz itse ‘aceb mi şevḳumuz
Tāb-ı dilden şu‘leyi āb eyleyen pervāneyüz

5. Sāḥir-i mu‘ciz-kelāmuz şā‘ir-i şūḫuz **Fehīm**
Ne füsūna rāġıbuz ne mā’il-i efsāneyüz

[Bākī]

117.

Fe’ilātün fe’ilātün fe’ilātün fe’ilün
Remel + + – – / + + – – / + + – – / + + –

1. N’ola dehr içre nişānum yoġ ise ‘ankāyem
Ne ‘aceb seyl gibi çaġlamasam deryāyem

2. Göze göstermez-ise ṭaŋ mı bizi her ednā
Ki naẓar farḳ idicek mertebeden a‘lāyem

3. İltifāt eylemezem ẕerre ḳadar nādāne
Āsmān-ı hünere mihr-i cihān-ārāyem

4. Sūretā gerçi gedā şeklin urındum ammā
Mesned-i memleket-i ma‘rifete Dārāyem

5. **Bāki**yā dīn-i Muḥammed ḥaḳ içün ‘ālemde
Dem-i cān-baḫş-ile naẓm içre bugün ‘Īsāyem

---

116. YB. 6918: 41[a]; **Fehīm**: *Dīvān*: G. 134
2 n’ola: - M.
117. YB. 6918: 41[b]; **Bāḳī**: *Dīvān*: G. 315

[Fehīm-i Ḳadīm]

118.

Mef‘ūlü mefā‘īlü mefā‘īlü fe‘ūlün
Hezec - – + / + – – + / + – – + / + – -

1. Biŋ vech-ile yār itse tecellī ḫaberüm yoḳ
Gūyā ki kelām-ı … yem eşerüm yoḳ

2. Pervāz idemem bāġ-ı ruḫa bīm-i ḥayādan
Murġ-ı naẓar-ı ‘āşıḳam ammā ki perüm yoḳ

3. Mest-i nigeh-i yārüme ṣunma siper ey mihr
Şemşīr-i ḳażā yaġsa felekden ḥaẓerüm yoḳ

4. Ḳıldı beni terkīb ḳażā cevr ü cefādan
Gör kevkeb-i çarḫuŋ yine göŋlinde yerüm yoḳ

5. Ger seng-i melāmet yerine cümle zemīni
Atsaŋ baŋa sen ḳulzüm-i ‘aşḳam kederüm yoḳ

6. Biŋ devlet-ile eyledi memnūn beni devrān
El-minnetü lillāh ki elümde hünerüm yoḳ

7. Ser-tā-be-ḳadem ‘aşḳ u dilem līk **Fehīm**ā
Bir dilber-i ‘āşıḳ-küş ü āşūb-gerüm yoḳ

[Bāhāyī]

119.

Mefā‘īlün mefā‘īlün mefā‘īlün mefā‘īlün
Hezec + – – – / + – – – / + – – – / + – – –

1. Ṭaġıtduŋ ḫ∨āb-ı nāz-ı yārı ey feryād n’eylersin
Yaḳup fitneyle dünyāyı ḫarāb-ābāt n’eylersin

2. Güzel taṣvīr idersin ḫāl u ḫaṭṭ-ı dilberi ammā
Füsūn u fitneye geldükde ey Behzād n’eylersin

3. İdersin gerçi her derde ṭabībüm bir ‘ilāc ammā
Cünūn-ı ehl-i ‘aşḳ olınca māderzād n’eylersin

4. Dil-i mecrūḥuma raḥm eyle ḳalsun dām-ı zülfüŋde
Şikeste-bāl olan murġı idüp āzād n’eylersin

---

118. YB. 6918: 41[b]; **Fehīm**: *Dīvān*: G. 166
5 atsaŋ: itseŋ M. / sen: ben M.
7 līk: nīk M.
119. YB. 6918: 42[a]; **Bahāyī**: *Dīvān*: G. 29
Bu şiir divanda 7 beyittir ve beyitlerin yerleri farklıdır. Eksik beyitler ise şu şekildedir:
Varup gīsū-yı zülf-i yāri biri birine ḳatduŋ
Yine bir fitne taḥrīk eyledüŋ ey bād n’eylersin

Şehīd-i tīġ-i ‘aşḳ-ı yārdur ser-cümle-i ‘ālem
Urup şemşīre dest ey ġamze-i cellād n’eylersin

1 yaḳup: edüp D.
3 ‘ilāc: devā D.

5. **Bāhāyī**-veş degülsin kābil-i feyż-i şafā sende
Tekellüf ber-ṭaraf ey ḫāṭır-ı nā-şād n'eylersin

[Nev'ī]

120.

Fe'ilātün fe'ilātün fe'ilātün fe'ilün
Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –

1. Baḳma nādān olana ḫüsrev ü devrān ise de
Naẓar it ehl-i dile ḫāk-ile yeksān ise de

2. Bezm-i rindāna gelüp la'lüŋi iḥsān eyle
Ne dilerlerse dirīġ itme eger cān-ise de

3. Ursa dendān-ı ṭama' leblerüŋe cām-ı şarāb
O günāhı bize baġışla eger ḳan ise de

4. Saŋa 'uşşāḳ hevāsın şu ki terk eyle diye
Olma demsāz aŋa Dāvūd-ı ḫoş-elḥān-ise de

5. Cāne-i ḳalbini yāb luṭfuŋ-ile **Nev'ī**nüŋ
Maḫzen-i sırr-ı Ḫüdā'dur n'ola vīrān-ise de

[Fehīm-i Ḳadīm]

121.

Mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün
Hezec + – – – / + – – – / + – – – / + – – –

1. Benüm ol ḫārḫār-endūz-i miḥnet rūz-ı fıṭratden
Ki gülçīn olmadum göŋlümce bāġ-ı 'ayş ü 'işretden

2. Benüm ol bāġbān-ı ġam ki dāmānum degül ancaḳ
Girībānum bile çāk oldı dest-i ḫār-ı miḥnetden

3. Benüm ol ġonca-i himmet ki oldum serzede ḥayfā
Miṣāl-i aḫker-i külḫan gülistān-ı reẕāletden

4. Benüm ol dürr-i deryā-zāde-i iḳlīm-i 'ulviyyet
Ki buldum perveriş bārān-ı nīsān-ı meẕelletden

5. Benüm ol ṭıfl-ı ḫurşīd-i der-āġūş-ı nuḫūset kim
Ġıdā olmışdı baŋa şīr-i pistān-ı sa'ādetden

---

120. YB. 6918: 42[a]; **Nev'ī**: *Dīvān*: G. 396
4 saŋa: şu ki M. / şu ki:saŋa M.
5 cāne-i: ḥāne-i D.
121. YB. 6918: 42[b]; **Fehīm**: *Dīvān*: K. 15
Bu şiir divanda 49 beyittir ve beyitlerin yerleri farklıdır. Eksik beyit ise şu şekildedir:
Benüm ol yekke-şāh-ı çār-bālīb-i 'anāṣır kim
Zemīne mest olup düşdüm bülend-eyvān-ı rif'tden

5 şīr-i pistān-ı: seyr-i būstān-ı D.

6. Benüm gürg-i dehān-ālūde-i pākīze-bāṭın kim
Miṣāl-i Yūsuf oldı ẓāhirüm pür-levs̲ töhmetden

7. Ben ol ṭurfa nesīc-i kārgāh-ı ṣun‘-ı Ḫallāḳ’um
Ki tār u pūdum oldı rişte-i idrāk-ı ḥikmetden

8. Dirīġā çārşū-yı rişte-i bāzār-ı cihān içre
Ḥaṣīr-i köhneveş düşdüm ne çāre çeşm-i raġbetden

9. Dür-i eşk-i yetīm-āsā olursam n’ola bī-raġbet
Düşürdi ḫāke dehr-i bī-baṣīret ‘ayn-ı ‘izzetden

10. Yegāne dürretü’t-tāc iken oldum zīnet-i ḫalḫāl
Nice yāḳūtveş surḫ olmasun eşküm ḥacāletden

11. Murādumca felek devr eylemez eylerse de bir dem
Ṭulū‘ eyler hezārān necm-i ġam burc-ı felāketden

12. Eger mihre muḳārin olsa eyler māh-ile düşmen
Meger terkīb oldı kevkeb-i baḫtum nuḫūsetden

13. İder tebdīl zehr-i ḳahr-ı hecre sāḳī-i devrān
Lebüm ter ḳılmadan peymāne-i lebrīz-i vuṣlatdan

14. Zihī luṭf u ‘aṭā görse ḫumār-ālūd-ı ġam ammā
Ṣunar bir demde ṣad rıṭl-ı girān tīzāb-ı firḳatden

15. Vücūdum lālezār (oldı) eṭrāfum oldı cümle kūhistān
O mecnūnum daḫı ḳurtulmadum seng-i melāmetden

16 Serüm zānūdan itmek munfaṣıl emr-i muḥāl oldı
O deŋlü muttaṣıl itdüm bu efkār ile ḥayretden

17. Degül muḥtāc-ı naḳd u cins-i ‘ayş ü nūşa cān ü dil
Mürettebdür vaẓīfem her zamān sulṭān-ı ḥayretden

18. Görenler gül gibi zaḫmum iderler ḥālüme ḫande
Derūnum lāle-āsā dāġ dāġ oldı bu ḥāletden

19. Görüp tā ki libās-ı nāsda bir nice nesnāsı
Girīzāndur dilüm vaḥşī-ṣıfat ādemle ülfetden

20. Enīsüm ḳudsiyān-ı ‘ālem-i ervāḥdur şimdi
Biḥamdillāh serāpā ülfet oldum luṭf-ı vaḥşetden

21. Ġurūrumdan degüldür vaḥşetüm ġāyetle dāġum dāġ
Es̲er yoḳdur dilümde lāle-āsā būy-ı naḫvetden

22. Baŋa teklīf-i geşt-i bāġ u rāġa iḫtilāṭ itmeŋ
Ki gülçīn-i ferāġum gülsitān-ı künc-i ‘uzletden

---

6 bāṭın: ṭuġyān D.
10 oldum: oldı M.
12 terkīb: tertīb D.
14 tīzāb-ı: bir cām-ı D.
17 ḥayretden: himmetden D.
20 ülfet oldum: ülfetī-i D.
22 rāġa: rāġ-ı D.

23. Yüri ey keyf-i mey bu dil degül bāzār-ı miḥnetden
Alur yoḳdur bu şehr içinde esbāb-ı meserretden

24. Bilür nāmāḥrem-i şādīdür anuŋçün ider baḫtum
‘Arūs-āsā dilüŋ dā’im niḳābın gerd-i külfetden

25. Vaṭanda çekdigüm ṣad-güne kürbet az idi ey baḫt
Zihī himmet ki itdüŋ vāyedār ālām-ı ġurbetden

26. Ne sevdā-yı dil-efġān bī-maḥal-dād-ı Ḫudādur bu
Bu miḥnetler kişiye gelmez illā ṣā‘iriyyetden

27. Belā vü derd-i ġam lābüd bulurlar ‘āṣıḳ-ı zārı
Fiġān ḥüsn-i ṭabī‘atden fiġān ḥüsn-i ṭabī‘atden

28. Fünūn-ı şi‘re mu‘tād olduġumçün çarḫ ider bīdād
Bilür cüz’-i ṭabī‘atdür geçilmez çünki ‘ādetden

29. Benüm ol ṣā‘ir-i ḳādir-beyān-ı siḥr-pīrā kim
Kelāmum eyledüm mu‘ciz feṣāḥatle belāġatden

30. Ne çāre eylemez mīzān-ı ṭab‘-ı kec-‘ayārān farḳ
Ḳıyās-ı vezn-i eş‘ārı selāsetle rekāketden

31. Ġarīḳ-i lücce-i ālām olup dem-besteyüm ammā
Ne gevherler çıḳarmaḳda dilüm deryā-yı fikretden

32. Sirişk-i dīdeden mir’āt-ı ṭab‘um jeng-i ġam ṭutdı
Degül sāde yine naḳş-ı ḫayālüm ḥüsn-i ṣūretden

33. Ṣafā-yı ḫāṭırum yoḳ cān mükedder dil ġubār-ālūd
Yine şi‘rüm ider āyīneye ḫande leṭāfetden

34. Nice āmed şüd itsün ḳudsiyān-ı ‘ālem-i ma‘nā
Reh-i endīşe-i dil bestedür gerd-i küdūretden

35. Dirīġā yoḳ mudur bu ‘arṣada bir merd-i himmet kim
Ḫalāṣ ide girībān-ı dilüm dest-i melāmetden

36. Ya himmet eyledi terk-i diyār-ı ‘ālem-i imkān
Mürüvvet mün‘adim oldı yaḫūd erbāb-ı himmetden

37. Benüm ol ṣā‘ir-i ḳāni‘ ki cennet çıḳsa destümden
Zebānum eylemem ālūde efsūs u nedāmetden

38. Hücūm-ı leşker-i ümmīd itmez raḫnedār anı
Derūn-ı dilde bir ḥışn-ı ḥaṣīnüm var ḳanā‘atdan

39. Kerīmānuŋ ġaraż erbāb-ı ṭab‘a iltifātıdur
Ḳaçar göŋlüm egerçi imtinān-ı ehl-i devletden

---

23 miḥnetden: miḥnetdür D.
25 az: - D. / vāyedār: dāyedār M.
28 olduġumçün: olduġumdan D.
32 dīdeden: dīde M.
33 āyīneye ḫande: ḫande āyīneye M.
35 melāmetden: melāletden M.

40. Ma‘āẕallāh ne sözdür bu dehānum ḫāk-ile ṭolsun
Zebānum zaḫm-pür-zaḫm eyleyüm dendān-ı ġayretden

41. Cihānda iltifāt erbāb-ı ṭab‘a ehl-i ḥüsnüŋdür
Ne devletdür ki tercīḥ olına faḳr-ı muḥabbetden

42. Bu ṭāli‘le egerçi eylemez dilber de luṭf ammā
Ḥaḳīḳatde cefā vü cevri yegdür luṭf u şefḳatden

43 Ne deŋlü ḫışm iderse bir nigāhı luṭf ider gāhī
Degül ḫālī muḥaṣṣal ‘āşıḳ-ı zāra mürüvvetden

44. Der-i erbāb-ı cāha ilticādan saŋa dermān yoḳ
Göŋül deryūze-i derd ile durma her bir āfetden

45. Sevüp bir fitne-i āḫir-zamānı cān-niṯār it kim
Nişān vire cemāl-i ḳadri ḫūrşīd-i ḳıyāmetden

46. Ne fitne bir belā-ender-belā-yı şehr-i cān ü dil
Ki seyr olmaya çeşmi rūz-ı maḥşer ẕevḳ-i ġaretden

47. Olup āb-ı ḥayāt-ı meyle rūşen-dil hemān mest ol
Ḫalās ol ṣoḥbet-i nā-cinsden ya‘nī ki ẓulmetden

48. Şarāb iç tāze dilber sev cihānda herçi bād-ā-bād
Fehīm inṣāf besdür bes ferāġat ḳıl şikāyetden

Şun‘ī Efendī

122.

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün
Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –

1. Pertev-i ḥüsn-i ruḫuŋdan dehre düşdi iftiḫār
Cümleyi mest itdi ‘aşḳuŋ pes ey şīr-i kirdikār

2. Baġ-ı vaṣluŋda dıraḫtān giyüben sebz-varaḳ
Açılup güller belābil āha düşdi tekrār

3. Zülf-i ‘anberveş-feşānuŋ ḳıl yüzüŋden inkişāf
Āfitābuŋ enveri olsun cihāna intişār

4. Ẕü’lfiḳār-ı ġamzeŋ pes doḳındı sīneme
Ey meded düşdüm ayaḳdan dut beni (ey) şehsūvār

5. Na‘ra-ı āhum ḫamīd ü lerze ḳıldı ‘ālemi
Neylesün düşmüş fiġāna dil-i ‘āşıḳ lālezār

6. Ḥaydar-ı kerrār-ı Ḥaḳsın hem vaṣī-i Muṣṭafā
Nār-ı ġamze ḳıldı **Şun‘ī** sensin aŋa ġam-güsār

---

45 it: ol D.
122. YB. 6918: 44[a]; **Şun‘ī**
5 dil-i ‘āşıḳ:’āşıḳ-ı dil M.

Gazel-i Aḥmed

123.

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün
Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –

1. Zülf-i yāri ey ṣabā daġıtma dil nā-şād olur
Ḳılca ḳalmaz ḥāṣıl-ı ‘ömrüm benüm berbād olur

2. Saŋa şirinlig ile Şīrīni kimdür beŋzeden
Görse şīrīn leblerüŋi Ḫüsrevā Ferhād olur

3. Ḫānḳah-ı ‘aşḳa ḳullıḳ eyleyen merdāneler
‘Ālemüŋ sulṭānlıġından ḳurtılup azād olur

4. İncinür ṣanma beni cānā lebüŋ düşnāmına
İşidüp anı benüm rūḥ-ı revānum şād olur

5. Ḫüsnüŋi yād eyleyüp zülfüŋde **Aḥmed** āh ider
Kār-ı bülbül giceler tā ṣubḥa dek feryād olur

Medh-i İmām ‘Alī Kerem’Allāhū vechehu begoft Aḥmed

124.

Müfte‘ilün fe‘ilün müfte‘ilün fe‘ilün
fāī‘lün fā‘īlün
Münserih - + + – / + + – / – + + – / + + –

1. Maẓhar-ı sırr-ı Ḫudā şāh-ı selāmün ‘aleyk
Kāşif-i ḳul innemā şāh-ı selāmün ‘aleyk

2. Mālik-i tīġ-ı dü-ser-i pādişeh-i baḥr u ber
Hālik-i dürrindedür şāh-ı selāmün ‘aleyk

3. Server-i ḫuld-i berīn sāḳī-i mā’ī ma‘īn
Hemdem-i rūḥu’l-emīn şāh-ı selāmün ‘aleyk

4. Seyr iderem gū-be-gū şerḥ iderem mū-be-mū
Kāşif-i esrār-ı hū şāh-ı selāmün ‘aleyk

5. Raḥmet-i raḥmānsın āyet-i Ḳur’ānsın
Ṣūret-i sübḥānsın şāh-ı selāmün ‘aleyk

6. Medḥ idüben Muṣṭafā z̲ātuŋādur lā-fetā
Şīr-i Ḫüdāsın Ḫüdā şāh-ı selāmün ‘aleyk

7. Ma‘den-i īmān u dīn server-i Ḥaydar mübīn
Ḳātil-i dīv-i la‘īn şāh-ı selāmün ‘aleyk

---

123. YB. 6918: 44[a]; **Sārbān Ahmed**: *Dīvān*: G. 83
2 Ḫüsrevā: Ḫüsrev ü D.
3 merdāneler: merdānlar D.
5 āh: yād M./ olur: ider M.
124. YB. 6918: 44[b]; **Düḳākinzāde Aḥmed Beg**: *Dīvān*: K. 2
2 Hālik-i: Mālik-i D.
4 seyr: şerḥ D. / şerḥ: seyr D.
7 īmān u: īmān-ı D. / Ḥaydar mübīn: ṣadr ü yemīn D.

8. Baġladı meclisde ṣāf medḥüŋ oḳur ceng ü def
Ey şeh-i baḥr-ı Necef şāh-ı selāmün ‘aleyk

9. Şehper ile şebperīn ya‘ni Ḥasanla Ḥüseyn
Oldı bular nūr-ı ‘ayn şāh-ı selāmün ‘aleyk

10. Zeyn-ile zeynü’l-‘ibād mebde-i mülk-i me‘ād
Sālik-i sāḳī-nihād şāh-ı selāmün ‘aleyk

11. Bāḳır olupdur imām oldur imāmü’t-tamām
Bendesidür ḫāṣ u ‘ām şāh-ı selāmün ‘aleyk

12. Ca‘fer-i Ṣādıḳ yaḳīn zīnet-i Ḫuld-i berīn
Ḫ∨āce-sālār-ı dīn şāh-ı selāmün ‘aleyk

13. Mūsā-i ‘ālī-güher ṣaḥib-i tāc ü kemer
Dīdemüze nūr-ı fer şāh-ı selāmün ‘aleyk

14. Şeh ‘Ali Mūsā Rıżā şāfi‘-i rūz-ı cezā
Pertev-i nūr-ı Ḫüdā şāh-ı selāmün ‘aleyk

15. Server-i şāh Taḳī ya‘ni imām Naḳī
Her dü-cihān revnaḳı şāh-ı selāmün ‘aleyk

16. ‘Askeri ṣāḥib-livā ‘āleme ẓıll-i Ḫüdā
Ol ḳamu derde devā şāh-ı selāmün ‘aleyk

17. Mehdī-i ṣāḥib-zamān mālik-i mülk-i cihān
‘Aleme rūḥ-ı revān şāh-ı selāmün ‘aleyk

18. **Aḥmedī**nüŋ cānısın dīn ile īmānısın
Server sulṭānısın şāh-ı selāmün ‘aleyk

Mihrī

125.

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün
Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –

1. Ḳıl naṣīḥat dostum çeşmüŋe Allāh ‘aşḳına
Bī-günāh ḳan itmesün hey hey di Allāh ‘aşḳına

2. Ol cefā-ḫū yārüme yā Rab sen inṣāf ile kıl
‘Āşıḳ u s̲ābit-ḳademler itdügi āh ‘aşḳına

---

9 şebperīn: şehberin D.
10 sāḳī-nihād: ṣafī-nihād D.
125. YB. 6918: 45ª; **Mihrī**: *Dīvān*: G. 163
Bu şiir divanda 6 beyittir. Eksik beyit ise şu şekildedir:
Dilberā çün her gedāya āsitānuŋdur sened
Sürme ḳapuŋdan beni bu ‘ālī dergāh ‘aşḳına

1 Allāh: billāh D.
2 ile kıl: vir D. / s̲ābit-ḳademler: s̲ādıḳ-ḳademler D.

3. Mıṣr-ı ḥüsnüŋ Yūsufı dil-teşnedür bir cur‘a ṣun
La‘l-i nābıŋdan zenaḫdānuŋdaki çāh ‘aşḳına

4. Ḳalmışam cevrüŋ muġaylānında yol vir vaṣlıŋa
Ka‘be-i ‘aşḳuŋa varan dostum rāh ‘aşḳına

5. **Mihrī**’yi cevrüŋle cānā āḫir öldürseŋ gerek
Bāri tīz öldür cefādan ḳurtar Allāh ‘aşḳına

[Zeyneb Ḫātūn]

126.

Mef‘ūlü fā‘ilātü mefā‘īlü fā‘ilün
Muzāri‘ – – + / – + – +/ + – – + / – + –

1. Keşf it niḳābuŋı yir ü gögi münevver it
Bu ‘ālem-i ‘anāṣırı firdevs-i enver it

2. Depret lebüŋi cūṣa getür ḥavż-ı kevs̲er
‘Anber ṣaçunı çöz bu cihānı mu‘aṭṭar it

3. Ḫaṭṭuŋ berāt yazdı ṣabāya didi ki tīz
Var milket-i Ḫıṭā ile Çīn’i musaḥḥar it

4. Āb-ı ḥayāt olmayıcaḳ ḳısmet ey göŋül
Biŋ yıl gerekse Ḫıżr-ile seyr-i Sikender it

5. **Zeyneb** ḳo meyli zīnet-i dünyāya zen gibi
Merdāne vār sāde-dil ol terk-i zīver it

Ḳaṣīde-i Mevlānā ‘Ulvī Efendi

127.

Mefā‘īlün mefā‘īlün mefā‘īlün mefā‘īlün
Hezec + – – – / + – – – / + – – – / + – – –

1. Cihān bağında ḫadd ü zülf ü çeşm ü ḳaddüŋ ey dilber
Biri güldür biri sünbül biri ‘abher biri ‘ar‘ar

2. Ḫayāl u ḥasret ü derd ü firāḳuŋ ey ṭabīb-i dil
Ḳarār u ṣabr u ‘aḳl u fikri yaġma ḳıldı ser-tā-ser

3. Elümde bād u gözde āb u dilde nār u bāşda ḫāk
Baŋa ḳıydı bu zülf ü ‘ārıż u ḫadd u ḫaṭ-ı ‘anber

4. Leb-i la‘l u dür-i dendān u būy-ı zülf ü ruḫsāruŋ
Olupdur her biri memdūḥ-ı şarḳ u ġarb u baḥr u ber

---

3 nābıŋdan: ābından D.
4 cevrüŋ: hecrüŋ D. / vaṣlına: ‘āṣıḳa D. / ‘aşḳuŋa: vaṣluŋa D.
126. YB. 6918: 45[a]; **Zeyneb Hatun;** (Canım, Rıdvan (2000). *Latīfī, Tezkiretü’ş-Şu’arā ve Tabsıratu’n-Nuzamā (İnceleme-Metin).* Ankara: AKM Yay. .289.)
4 ey: - M.
127. YB. 6918: 45[b]; **‘Ulvī**: *Dīvān*: K. 8
Bu şiir divanda 56 beyittir ve beyitlerin yerleri farklıdır.
2 ṣabr u ‘aḳl: ‘aḳl u ṣabr D.

5. Cebīnüŋle ruḫuŋla ʻārıżuŋla gerdenüŋ oldı
Cihān-gīr ü cihān-sūz u şeb-efrūz u żiyā-güster

6. Bu ḥüsnüŋle bu ruḫsāruŋ bu elfāẓ u bu güftāruŋ
Dilārā vü ṣafā-baḫş u ḥayāt-efzā vü cān-perver

7. Şehā vaṣf-ı ḫad u ḫāl ü leb ü senüŋle olmışdur
Sözüm rengīn gözüm rūşen dilüm gūyā żamīr enver

8. Ne Rūm u Şām içinde var ne yirde gökde mānendüŋ
Güneş yüzlü hilāl-ebrū Mesīḥāsın perī-peyker

9. Müjeŋle ġamzeŋ ile çeşmüŋ ile ḳaşına ḳuldur
Kemān-keşler ʻadū-gūşlar bahādurlar dilāverler

10. Cemālüŋle dehānuŋla zebānuŋla kelāmuŋla
Beden büryān ciger sūzān u dil nālān u cān bī-fer

11. Belā vü miḥnet ü ḫışm u cefā vü hicr-i laʻlüŋle
Bu ben maḫmūr u maḫrūra ḳadeḥ çeşm ü mey eşk-i ter

12. Ne ḫoş demdür ne ḳutlu gün ne ẓībā vaḳt ü sāʻatdür
Ola meclisde sāz u söz ü dilber bāde-i āḥmer

13. Beni ḳul itdi bir maḥbūb-ı ḫūb u mehveş ü dilkeş
Sürūr-ı dil ḫużūr-ı cān u nūr-ı çeşm ü biŋ aḫter

14. Lebi Şīrīn ṣaçı Leylā özi Yūsuf yüzi ʻAzrā
ʻAceb zībā ʻaceb raʻnā ʻaceb ġarrā ʻaceb ḫoş-ter

15. Ḥükūmetle şecāʻatle vecāhatle ʻadāletle
Enūşīrvān-ı ferruḫ-ruḫ Ġażanfer-fer Sikender-der

16. Selīm Ḫān kim olupdur ḥüsn ü ḫulḳ u ʻadl u dād ile
Esed-heybet ʻAlī-sīret Ḥasan-ṣūret melek-manẓar

17. Ṣadāḳatle mehābetle feṣāḥatle şecāʻatle
Şehā sensin Ebu Bekr ü ʻÖmer ʻOs̱mān u hem Ḥaydar

18. Olupdur derd-mendüŋ müstemendüŋ bendeŋ efkendeŋ
Nice ḫāḳān nice Dārā nice Ḫüsrev nice Sencer

19. Zebūn Ḳāsımla Rüstem Ḳahramān u Güstehem Berhem
Ferīdūn dūn Nerīmān nerm Hūşenk Erdeşīr aḥḳar

20. Bu eyvān u bu dīvānuŋ bu ʻayş u nūşıŋı görse
Olur Efrāsiyāb u Ḳayṣer ü Cemşīd ü Cem çāker

21. Seḥer bezm itseŋ olur ẕevḳ u şevḳ u ʻayş u nūşuŋ-içün
Felek ṣofra melek sāḳī ṣafaḳ bāde güneş ṣāġar

---

6 ruḫsāruŋ: ruḫsār u D.
13 biŋ aḫter: sad aḫter D.
18 nice: eger D. / Dārā: Sāsān D. / Ḫüsrev: Sāmān D.
19 Hūşenk: Sührāb D.

22. Sımāṭ u muṭrib ü sāḳī vü şem‘ olmaġa bezmüŋde
Gelür her şeb şihāb u kehkeşān sufra meh-i enver

23. Olur rezm eyledükde ḥükm ü żabṭ u nuṣret ü ‘avnuŋ-çün
Felek cevşen zırıh encüm siper şems ü ḳamer miġfer

24. Süvār-ı esb-i ḳahr u heybet ü ḫışm u ġażab olsaŋ
Dil ü cān ḥayrete varur zemīn ü āsmān ditrer

25. Enīsüŋ ṣavlet ü şevket celīsüŋ devlet ü ‘izzet
Zihī nuṣret zihī furṣat zihī ḳudret zihī leşker

26. Şehā ḳılsaŋ sefer şarḳ ile ġarba żabṭ u feṭḥ içün
Dil ü cāndan olur kāfir müselmān bende-i kemter

27. Saŋa ḫalḳ-ı nevā ḳavm-ı ‘Arab ḫayl-ı ‘Acem hem Rūm
Kimi ḫān u kimi sulṭān kimi şāh u kimi ḳayṣer

28. Ḳarīnüŋdür rehīnüŋdür ẓahīrüŋdür esīrüŋdür
Ḳamu feṭḥ ü ẓafer birle ḳamu begler ḳamu ‘asker

29. Ziyād itsün bu ‘izz ü cāh u ḳadr u şevketüŋ Mevlā
Bahār u deyde rūz u şebde olsun Ḥaḳ saŋa yāver

30. N’ola luṭf u seḫā vü cūd u iḥsānuŋ recā ḳılsam
Göŋül z̲illetde cān ḫaste beden ‘uryān u ten aḥḳar

31. Ġarīb ü bī-kes ü bī-çāre vü āşüfte ḥāl oldum
Yolum rāh-ı ‘adem ġam-zād u hem-rāh ü elem rehber

32. Şehā ‘adl ile dāduŋ vaṣfın itmekde **‘Ulvī’**dür
Kemāl-i ehl ü kān-ı faż̧l u ḫoş-ṭab‘ u suḫan-perver

33. Bu deŋlü ḳudret ü naẓm u bu deŋlü luṭf u ṭab‘uŋla
Ya Cāmīdür ya Ḥāfıẓ ya Ẓahīr ü Enverī beŋzer

34. Du‘ā ile s̲enā ile feṣāḥatle belāġatle
Ḳaṣīdem bī-naẓīr ü bī-şebīh ü bī-mi s̲āl u ter

35. Nitekim devr-i mihr ü meh şeb ü rūz ola ‘ālemde
Nitekim bunca zīb ü ziynet ü ārāyiş ü zīver

36. Ḫudā-yı z̲ü’l-celāl ü z̲ü’l-cemāl ü ḥayy u ḳādirden
Müyesser ola saŋa taḫt u baḫt u efser-i kişver

---

22 şihāb: sehāb D. / sufra: zühre D.
23 żabṭ: ḫıfẓ D. / nuṣret ü ‘avnuŋ-çün: ‘avn u naṣr içün D.
25 ṣavlet ü şevket: şevket ü ṣavlet D.
27 ḫān u: ḫāndur D.
30 ten: ben D.
31 ḥāl oldum: ḥālüm ben D. / hem-rāh: hem-derd D.
32 vaṣfın itmekde: vaṣf itsek de D.
33 ṭab‘uŋla: iḥsānuŋ D. / Ya Cāmīdür ya Ḥāfıẓ: Ya Ḥāfızdur ya Cāḥızdur D.

[?]

128.

Fe'ilātün fe'ilātün fe'ilātün fe'ilün

Remel + + – – / + + – – / + + – – / + + –

I

1. Sāḳī bezm-i kerem ṣun … erkāncasına
2. İçelüm mest olalum biz daḫı …
3. ... işidelüm hem anı ḫāḳāncasına
4. Dehre ḥükm eyleyelüm ḥükm-i Süleymāncasına
5. Ḥamdulillāh bilirüz ḥikmeti Loḳmāncasına

II

1. 'İlm ḥikmetden eger bize … gerdūn
2. Ḥikmete dek … çek ṭāki kalur…
3. Oḳuyup aŋlar…. ne söyler ḳanup
4. Ne murād ister iseŋ ḳaldır anuŋ ḫużuruna ṣun
5. Zī cennetde muḳīm eyleye Rıḍvāncasına

III

1. … yāri görürseŋ ...
2. Aġla düş ayaġına dirse … şehā
3. Dilemem ayrılıġın mesken olursa ...
4. Çekemem ḥasretüŋi … adem ḥaḳ ...
5. … Yūsuf-ı Ke'nāncasına

IV

1. Bilmem … nāz nedür
2. Beni…. ey cihān eyledüŋ açmaz nedür
3. Cāŋ… ol iki şehbāz nedür
4. …
5. Geç otur taḫtıŋa sen …

V

1. Sāḳıyā la'l gibi şerbetiŋi ṣun içelüm
2. … mirāt …
3. … naẓmla
4. Dil dīvāne … göçelüm
5. Gezelüm çoşḳun-ile 'ālemi mihmāncasına

[Laṭīfī]

129.

Mef'ūlü fā'ilātü mefā'īlü fā'ilün

Muzāri' – – + / – + – +/ + – – + / – + –

1. Ey ḫūr-i meclisi güle firdevs-i enver et
   Şīrīn lebüŋle sāġarımuz cām-ı kevṣer et

---

128. YB. 6918: 46[b]**; ?**
129. YB. 6918: 46[b]**; Laṭīfī**

2. Göŋül gibi ḳaraŋu ise ṣūfi ḥalvetüŋ
Ḳandīl-i cām-ı meyden anı gel münevver et

3. ‘Aşḳ āteşini ‘ūd gibi ṣal derūnıŋa
‘Ālem dimāġını nefesüŋden mu‘aṭṭar et

4. Dergāh-ı yāre eyler iseŋ ey ṣabā güzer
Bir nebzeden o ḥażrete vāfir du‘ālar et

5. Gel ey **Laṭīfī** defterüŋi dürmedin felek
Dīvāne olma ṣi‘rüŋi dīvān u defter et

[Tīgī]

130.

Fe’ilātün fe’ilātün fe’ilātün fe’ilün
Remel + + – – / + + – – / + + – – / + + –

I

1. Çekerin cevrini bir ḳaş-ı kemānı severin
2. Ġamzesi tīrine olmaġa nişānı severin
3. Baġlanup zülfüne ol mūy-ı miyānı severin
4. *Mā’ilim ceẕbe-i dīdāra hem anı severin*
5. *Biz güzel çehrede ān olsa ben anı severin*

II

1. ‘Ayn-ı iẕ‘ān ile mīzāne çeküp ḥūbānı
2. İsterin ki ola ḫoş-ḫū meh–i ken‘ānı
3. Göricek ṣūret ü sīretle muḳayyed anı
4. *Dilerin ḥüsni gibi ḫulḳı güzel cānānı*
5. *Muṭlaḳā böyle olan şūḫ-ı cihānı severin*

III

1. Göricek bir yüzi gül ġonce-dehen dildārı
2. İder isem n’ola açmazdan anuŋçün zārı
3. Ṣaḳlayup nāmını göŋlümde mu’ammā-vāri
4. *Severin ẓahir ü bāṭın göricek dildārı*
5. *‘Arż-ı ḥāle meded olmazsa nihānı severin*

IV

1. Sevmeyüp dünyede bir mihr-i cihān-āşūbı
2. Degme Rüstem sitemüŋ olmaz iken maġlūbı

---

130. YB. 6918: 47[a]; **Tîgi**: Altınışık, Muhammet Emin (2016). “Tīgī’nin Tahmisi”. *Erzincan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, s.247-256.

I

3 bağlanup: bağlayup M.

II

2 ḫoş-ḫū: bir mānend A. / meh-i: M.

III

2 İder isem n’ola: iderin derdile A.
3 göŋlümde: sīnemde A.
4 dildārı: yāri A.

IV

1 dünyede: her-meh-i A.

3. Degilem gerçi ki şıb sevdi görüp her ḫūbı
4. *Sevmezin sevmezin ammā sevicek maḥbūbı*
5. *Nerede var ise bir āfet-i cānı severin*

V

1. Ḫāṣṣ u ‘āma takılan lāle vü ẕārı sevmem
2. Ḥüsn-i Yūsufla geçen köhne bahārı sevmem
3. Ger Züleyḫā-yı zamān olsada ḳarı sevmem
4. *Ne ḳadar nāzük ü nerm olsa nigārı sevmem*
5. *Ne ḳadar āfet-i cān olsa cevānı severin*

VI

1. Bir naẓar-‘ayn-ı ‘ināyetle nigāh itdi baŋa
2. Ṣu gibi aḳdı göŋül sūy-i bedenden o yaŋa
3. Münkeşif olmadı bu ‘ilm-i żarūrī çü saŋa
4. *İḫtiyār elde degül ṣūfī ne dirsiŋ di baŋa*
5. *Severin ḥāṣılı ol rūḥ-ı revānı severin*

VII

1. **Tīġī**yā ḳalbe ṣafā virse küdūret def‘i
2. Mümkin olmaz idi hiç meyl ü muḥabbet ref‘i
3. Olsa ‘aşḳuŋ ẕararı maḥż miṯāli ef‘i
4. *Çāre yoḳ bir güzeli sevmemege ey* ***Nef‘ī***
5. *Saŋa lāzım mı dimek ben filānı severin*

[Bağdatlı Rūḥī]

131.

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün
Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –

1. Dehrde her bī-ser ü bī-pāda ġam dārāda ġam
   Bir ‘aceb ‘ālemde yüz ednāda ġam a‘lāda ġam
2. Yār ‘āşıḳdan melūl aġyārdan āşıḳ helāk
   İḳtiżā-yı ‘aşḳ-ıla a‘lāda ġam ednāda ġam
3. Bunda meyden bī-naṣīb anda riyāsetden ḫacil
   Zahīd-i nādān çeker dünyāda ġam ‘uḳbāda ġam
4. Vaṣlda efkār hecr ü hecride ‘ayn-ı ‘aẕāb
   ‘Āşıḳ-ı bī-dil çeker ‘usrāda ġam yüsrāda ġam
5. Ol dü-çeşm-i sāḥir ol iki l‘al-i nābdan
   Ger ṣorarsaŋ **Rūḥi**yā Mūsī de ġam ‘Īsī de ġam

V

1 takılan: ṭaġuluben M. / lāle vü ẕārı: lāle-‘izārı A.

VI

1 ‘ināyetle nigāh itdi baŋa: hakīkatle nazar itdim aŋa A.
3 saŋa: baŋa M.
131. YB. 6918: 47[b]; **Rūḥī**
5 Vezin aksamaktadır.

[Fehīm-i Ḳadīm]

132.

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün
Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –

1. Dilde bir deryā yatur bī-ḳa‘r u sāḥil nā-bedīd
Bü’l-‘acebdür olmış anda hem yine dil nā-bedīd

2. ‘Aşḳ bir ṣaḥrāda güm-rāh eylemişdür cānı kim
Ḫıżr nā-peydā o reh nābūd u menzil nā-bedīd

3. Dil o vādi-i fenānuŋ Ḳays-ı zārıdur k’olur
Rīginüŋ her ẕerresinde nice maḥmil nā-bedīd

4. Bü’l-‘aceb hengāmedür āşūb-gāh-ı çeşm-i dost
Ḫalḳı pey-der-pey şehīd olmaḳda ḳātil nā-bedīd

5. Dilde ḳurbāngāh-ı şehr-i ‘aşḳı seyrān eyledüm
Ferşi ḫūn-ı germ-ile āġuşte bismil nā-bedīd

6. Şekl-i ḥayvān itmede mir’āt-ı fıṭratdan ẓuhūr
Olmaḳ üzre ṣūret-i insān-ı kāmil nā-bedīd

7. Feyż-i isti‘dād ḫatm olmış meger sende **Fehīm**
‘İlm çoḳ üstād yoḳ şākird-i muḳbil nā-bedīd

Medh-i On İki İmām

Dervīş Aḥmed

133.

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün
Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –

1. Ey muvaḥḥid Ḫaḳḳı gel cān u göŋülden yād ḳıl
Ḳurtarup cān-gülşenin ḫār u belādan şād ḳıl

2. Nūr-ı Aḥmedden e<u>ş</u>er görmek dilerseŋ ey göŋül
Ḫ∨āb-ı ġafletden gözüŋ aç kendüŋi āzād ḳıl

3. *Laḥmüke laḥmī* diyen ḫod Muṣṭafādur yā ‘Alī
Hem Ḫudānuŋ şīrisin ben mūra sen irşād ḳıl

4. Ḳurratü’l-‘aynum Ḥüseyn ile Ḥasan’dur ya İlāh
Anlaruŋ şīrīn kelāmına meni Ferhād ḳıl

5. Daḫı hem Zeyne’l-‘ibāduŋ hem Muḥammed Bāḳıruŋ
Hümmetiyle mülk-i dil vīrānesin ābād ḳıl

---

132. YB. 6918: 47[b]; **Fehīm**: *Dīvān*: G. 40
1 bü’l-‘acebdür: bu ‘acebdür M.
7 muḳbil: ḳābil D.
133. YB. 6918: 48[a]; **Dukakinzāde Ahmed Beg**: *Dīvān*: K. 7
3 ḫod: çün D.
4 Ḳurratü’l-‘aynum: Ḳurratü’l-‘ayn M. / Ferhād: feryād M.
5 Daḫı hem: Peyrevi D.

6. Ca‘fer ü Mūsā yolında vāruŋı terk eyle gel
Cānuŋı nār-ı belādan ḳurtarup dilşād ḳıl

7. Kevn-i ‘ālemde rūşen olmaḳ isterseŋ eger
Dā’imā şāh-ı Ḫorāsānı dilüŋde yād ḳıl

8. Sevmeyen Mīr Taḳī vü Şāh Naḳīyi yā Resūl
Ehl-i īmān zümresinden anları sen yād ḳıl

9. ‘Askerī ṣaḥib-livānuŋ hem Muḥammed Mehdinüŋ
Yollarında bizi yā Rab ḳāf ü dāl ü dād ḳıl

10. Şāhzāde çār-ma‘ṣūmı sen ey dil bülbüli
Medḥ idüp cān gülşeminde rūz u şeb feryād ḳıl

11. Ger ḥaḳīḳī menzile irmek dilerseŋ **Aḥmed**ā
Yol uzaḳdur göz yaş ile ḫūn-ı dilden zād ḳıl

[Ḫafī]

134.

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün
Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –

1. Sinemüŋ bağında bitmiş bir ağaçda iki dal
Biri elma biri ḫurmā biri sükker biri bal

2. Ol iki elma didigim iki ḳuşdur ebkem
Birine baḳ birini gör birin alma birin al

3. Birinüŋ zülfünde mīm var birinüŋ gözüŋce hā
Birinüŋ altında dād var birinüŋ dāl ile ẕāl

4. Bu sırrı aŋlamağa ‘ārif gerekdür ey **Ḫafī**
Biri [zāt-ı] Muṣṭafā’dur biri ḥayy-ı Zū’l-celāl

[Ḫayālī]

135.

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün
Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –

I

1. Bir güzel gördüm ki reşk-i ṣūret-i büt-ḫānedür
2. Kendüsinden ġayrıya āteş gibi bīgānedür
3. Kim zebānından gelen efsūn ile efsānedür
4. Mü’min ü küffār-ile hem-ṣoḥbet ü hem-ḫānedür
5. Cām-ı zerrīn nūş ider pür-şūr bir mestānedür

---

6 varuŋı: cānuŋı M.
8 yā Resūl: yā İlāh D.
9 bizi yā Rab: anlaruŋ sen bizi D. / dād: dāl D.
11 göz yaş ile ḫūn-ı dilden: ḫūn-ı dilden göz yaşile D.
134. YB. 6918: 48[b]; **Ḫafī**
135. YB. 6918: 49[a]; **Ḫayālī**: *Dīvān*: Mşr. 1

6. Nūş ider bir cūr‘asın biŋ yıl yeri meyẖānedür
7. Tīġ çekmiş bir dilāverdür ki ḳaṣdı cānadur
8. Nūr-ı ṭab‘undan çerāġın yaḳmamışdur yā nedür
9. *Rāstı ben şem‘-i dil-sūzam ‘adū pervānedür*
10. *Kim ṭolaşsa āteşe pervāne yā dīvānedür*

II

1. Bir nihālem kim baŋa berg-i ẖazān oldı naṣīb
2. Sūd içinde ġayrılar baŋa ziyān oldı naṣīb
3. Cismden ‘ār eyler oldum tā ki cān oldı naṣīb
4. Bir hümā-yı nūr-bālem üstüẖān oldı naṣīb
5. Gel ẖaber ver ‘aşḳdan çünkim zebān oldı naṣīb
6. Sūz-ı ẖasret āşikāra vü nihān oldı naṣīb ?
7. Kendü ẖālümden baŋa çünkim beyān oldı naṣīb
8. Baŋa yanmaḳ bī-tereddüd bī-fiġān oldı naṣīb
9. *Rāstı ben şem‘-i dil-sūzem ‘adū pervānedür*
10. *Kim ṭolaşsa āteşe pervāne ya dīvānedür*

III

1. Ṣūretüm naḳş-ı fenā göstermege mir’atdur
2. ‘Ayn-ı ẖurşīdem baŋa pervāneler ẕerrātdur
3. Şöyle gūyāyem ki yanumda cihān aṣmātdur
4. Geh dilümden siḥr cārī gāh nārencātdur
5. Ṭāḳ-ı ‘aşḳa çıḳmaġa himmet baŋa mirḳātdur
6. Āb-ı ẖayvānem şeb-i muẓlim baŋa ẓulmātdur
7. Tende cānum pertev-i envār-ı baḥr-ı ẕātdur
8. Māverā-yi ṣūretüm fehm eylemek heyhātdur
9. *Rāstı ben şem‘-i dil-sūzem ‘ādū pervānedür*
10. *Kim ṭolaşsa āteşe pervāne ya dīvānedür*

IV

1. Gerçi devrān benden öŋden ġayra virdi furṣatı
2. Pāy-i taẖt-ı ‘aşḳda çalındı Mecnūn nevbeti
3. Āẖırı Ferhād hem irgürdü başa ṣan‘atı
4. Ḳıblegāhı oldı Maḥmūduŋ Ayāsuŋ türbeti
5. Vāmıḳuŋ ‘Aẕrā ile aŋıldı dürlü ẖāleti
6. Lācerem her ‘āşıḳuŋ bir demde oldı şöhreti
7. Bunlaruŋ başındadur iḳlim-i ‘aşḳuŋ devleti
8. Şām-ı ġamda bunlaruŋ oldum çerāġ-ı ṣoḥbeti
9. *Rāstı ben şem‘-i dil-sūzem ‘ādū pervānedür*

---

6 yeri: yanur M.
8 ṭab‘undan: ṭab‘umdan D.

II

2 ġayrılar: ġayrile M.
5 ver: al M.

III

1 fenā: fiġān M.
5 mirḳatdur: herḳātdür? M.
7 baḥr-ı: - M.

IV

8 oldum: oldı M.

10. *Kim ṭolaşsa āteşe pervāne ya dīvānedür*

V

1. Ey **Ḫayālī** tā ki gördüm ol ḳamer-ruḥsārumı
2. Mihr-i ‘ālem-tābdan germ eyledüm bāzārumı
3. Vuṣlatı hicrāna ṣatdum aldılar iḳrārumı
4. Deyr-i ‘aşḳuŋ rāhibi-idüm kesdiler zünnārumı
5. Ḥāṣılı pāk itdiler aṣnāmdan Ferḫārumı
6. Aldı bir şāh-ı cihān göŋlüm gibi serdārumı
7. Nār-ı ḥasretle yanup yaḳılma itdüm kārumı
8. Mahrūlar şevḳine nūr eyledüm destārumı
9. *Rāstı ben şem‘-i dil-sūzem ‘ādū pervānedür*
10. *Kim ṭolaşsa āteşe pervāne ya dīvānedür*

[Raḥmī]

136.

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –

I

1. Nevbahār irip yine irişdi hengām-ı cünūn
2. Dāġ-ı sīnem gibi ṣaḥrālar olupdur lālegūn
3. Yārsuz çeşmüm döker her laḥẓāda seylāb-ı ḫūn
4. Āh elüŋden kime feryād ideyin ey dehr-i dūn
5. *Ṭāli‘üm maġbūn u baġrum ḫūn u baḫtum ser-nigūn*
6. *Ṣabra ṭāḳat ḳalmadı ġayet zebūn oldum zebūn*

II

1. Bir seḥer gülzāra ‘azm idüp nice ṣāḥib-kemāl
2. Ṣundılar destüme bir dīvān-ı gülzār-ı ḫayāl
3. Kevkeb-i iḳbālümi yād idüp açdum anda fāl
4. Nāgehān geldi bu maṭla‘ o demde ḥasb-ı ḥāl
5. *Ṭāli‘üm maġbūn u baġrum ḫūn u baḫtum ser-nigūn*
6. *Ṣabra ṭāḳat ḳalmadı ġayet zebūn oldum zebūn*

III

1. Yūsufumdan ayru düşdüm nitekim Ya‘ḳūb-ı zār
2. Kārbān-ı derd ü ġamla eyledüm terk-i diyār
3. Ḫārḫār-ı ġam vücūdum eyleyüp zār u nizār
4. Kirm-i miḥnet sīnemi efkār idüp Eyyūb-vār
5. *Ṭāli‘üm maġbūn u baġrum ḫūn u baḫtum ser-nigūn*

V

2 eyledüm: eyledi M.
6 gibi serdārumı: ile esrārumı D.
7 ḥasretle: ‘aşḳuŋla D.

136. YB. 6918: 49b; **Raḥmī:** *Dīvān*: Tsds. 14

I

1 irip: olup D.

II

1 gülzāra: gülzār M.

III

2 eyledüm: eyleyüp M.

6. *Ṣabra ṭāḳat ḳalmadı ġayet zebūn oldum zebūn*

IV

1. Tīġ-i ḥasret cāme-i cismüm idüpdür çāk çāk
2. Nīze-i ṭa‘n-ı ‘adūdan āh kim oldum helāk
3. Künc-i ġamda sīne pür-dāġ u derūnum derdnāk
4. Elde bād u gözde āb u dilde nār u başda ḫāk
5. *Ṭāli‘üm maġbūn u baġrum ḫūn u baḫtum ser-nigūn*
6. *Ṣabra ṭāḳat ḳalmadı ġayet zebūn oldum zebūn*

V

1. **Raḥmi**yā dervrān beni Mecnūn-ı ‘aşḳa yār idüp
2. Ṣaldı ṣaḥrā-yı belāya menzilüm kuhsār idüp
3. Kim gelürse yanuma ḥālümden istifsār idüp
4. Oḳurum bu maṭla‘ı ḥālüm aŋa iş‘ār idüp
5. *Ṭāli‘üm maġbūn u baġrum ḫūn u baḫtum ser-nigūn*
6. *Ṣabra ṭāḳat ḳalmadı ġayet zebūn oldum zebūn*

[‘Ulvī]

137.

Fe’ilātün fe’ilātün fe’ilātün fe’ilün

Remel + + – – / + + – – / + + – – / + + –

1. Ey göŋül ġayrıya meyl eyleme cānān bir olur
   Birinüŋ ‘aşḳı derūnuŋda yeter cān bir olur
2. Hüsn-i Yūsuf görüp aldanma ruḫı sādelere
   Ḥüsn-i Yūsuf çoḳ olur Yūsuf-ı Ken‘ān bir olur
3. Daġ-ı mihri yeter ol lāle-ruḫuŋ sīneŋde
   Āsmāna naẓar it mihr-i dıraḫşān bir olur
4. Görmedüm ḫātem-i la‘lüŋ gibi rengīn yāḳūt
   Mühr yüz biŋ bulınur mühr-i Süleymān bir olur
5. **‘Ulvi**yā naẓmuŋa beŋzer ḳanı bir naẓm-ı laṭīf
   Çeşmenüŋ ġāyeti yoḳ çeşme-i ḥayvān bir olur

[Raḥmī]

138.

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –

I

1. Şol zamān ḥāküm ki taḫmīr oldı ṭīnet baġladı
2. Cevher-i ‘aşḳa maḥal içün liyāḳat baġladı

---

137. YB. 6918: 49[b]; **Derzi-zāde Ulvī**: *Dīvān*: G. 116
5 ġāyeti yoḳ: ‘ādeti çoḳ M.
138. YB. 6918: 50[a]; **Rahmī**: *Dīvān*: Thms. 20

I

1 şol zamān: tā-ezel D.

3. ‘Unṣur-ı pākümde ḳudret nice ḥālet baġladı
4. Ana raḥminde tenüm şol dem ki ṣūret baġladı
5. Bir ṣanem yādına zünnār-ı muḥabbet baġladı

II

1. Cevher-i ‘aḳl ile ḫalḳ olduḳda a‘yān-ı cihān
2. Maḫzen-i dilde ḳarār itdi nice genc-i nihān
3. Ḥıfẓ ider aġyārdan her dem anı tīġ-i zebān
4. Genc-i cāna nefs ejderhāsın itdi pāsbān
5. Çün ṭılsım-ı ādemi üstād-ı ḥikmet baġladı

III

1. Tengnā-yı dehrde derd ehli çekdi çoḳ cefā
2. ‘Aşḳ-ı ‘Azrāyile Vāmıḳ oldı pāmāl-i belā
3. Bī-sütūnda Kūhken Şīrīne itdi cān fedā
4. Gördi Mecnūn kim benī-ādemde yoḳ resm-i vefā
5. Vardı ol dīvāne vaḥşīlerle ülfet baġladı

IV

1. Dehre erbāb-ı naẓar dirse nola dār-ı miḥen
2. Pāymāl-i deşt-i miḥnetdür nice nāzük beden
3. Ḫarc idüben yoḳ yire naḳd-i ḥayātın cümleten
4. Maḥmil-i tābūtda olur metā‘ı bir kefen
5. Şol ki birḳaç gün fenā şehrinde şöhret baġladı

V

1. Ġarḳ-ı ḫūn-āb olsa lāyıḳ **Raḥmi**yā bu çeşm-i ter
2. Şāhid-i maḳṣūda irgürmez bu çarḫ-ı kīnever
3. Bisteri ḫār-ı belā bālīnidür seng-i meder
4. Yād-ı la‘lüŋle **Ḫayālī** nūş idüp ḫūn-ı ciger
5. Gör ṭabīb-i hecr aŋa cānā ne şerbet baġladı

---

3 nice: bunca D.

II

3 zebān: zamān M.

III

1 dehrde: ‘aşḳda M.
2 belā: ‘anā D.
3 itdi: kıldı D.

IV

3 ḥayātın: revānın M.
5 şehrinde: dünyāda D.

V

2 bu çarḫ-ı: sipihr-i D.
3 ḫār-ı: ḫāk-ı M.
4 idüp: ider M.

[Ḫayālī]

139.

Mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün
Hezec + – – – / + – – – / + – – – / + – – –

1. Bu ḳat ḳat ḳan ile ṭolmuş dili cānāna ṭapşurdum
   Vefā ṭomārını bir ġonca-i ḫandāna ṭapşurdum

2. Ḫadeng-i ġamzesi peykānına gönlümde yer itdüm
   Züleyḫāveş dirīġā Yūsufum zindāna ṭapşurdum

3. Ter itdüm çeşme-i ḫurşīdi 'ummāna keder virdüm
   Ayaġı ṭopraġın çün dīde-i giryāna ṭapşurdum

4. Bu gönlüm hüdhüdin Sīmurġa irgürdüm biḥamdillāh
   Elümde yazumı Sulṭān-ı 'ālīşāna ṭapşurdum

5. **Ḫayālī** naḳşına baḳup gūşāde olmaġa dā'im
   Bu şi'r-i nāzenīnüm defter ü dīvāna ṭapşurdum

[Emrī]

140.

Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün
Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –

1. Yüzine baḳma o māhuŋ dimesünler ey melek
   Nūr umar mihr-i felekden geldi şems-i ḫāveri

2. Āfitāb-ı 'ālem-ārāsın tenezzül eyleme
   Ẕerre-i nāçīzüŋe ṣayma o māh-ı enveri

3. Altun üsküflü ḳuluŋdur işigüŋde mihr ü māh
   Bir şeh-i sīmin-tenüŋ olmaḳ revā mı çākeri

4. Aḳıdursın **Emrī**nüŋ yaşın ṣarardursın yüzin
   Ol mehe mi ḫarc idersin bu ḳadar sīm ü zeri

---

139. YB. 6918: 50[b]; **Ḫayālī**: *Dīvān*: G. 42
1 ile: - M.
3 keder virdüm: M. / ayaġı ṭopraġın: ġubār-ı rāhın D.
140. YB. 6918: 50[b]; **Emrī**: *Dīvān*: G. 517
Bu şiir divanda 5 beyittir ve beyitlerin yerleri farklıdır. Eksik beyit ise şu şekildedir:
Sen meleksin sevdügüŋdür bir beşer-sūret perī
Āfitāb iken neden kim māha olmak müşterī
1 melek: güneş D. / mihr-i māh-ı D.
3 ḳuluŋdur: ḳul iken D.

[Ḫayālī]

141.

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün
Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –

1. Da‘vī-i ‘aşḳ eylemek Mecŋūna ben şeydā ile
   Bir mekes da‘vā-yi pervāz itmedür ‘anḳā ile
2. Şām-ı ḥasretde yüzün görsem zebānum lāl olur
   Gerçi kim dīvāneler eyler tekellüm āb ile
3. Sīne bir kūh-ı belādur kim anı zeyn itdi ġam
   Tāze tāze dāġlardan lāle-i ḥamrā ile
4. Kimse Mecnūna reh-i ‘aşḳ içre hem-pā olmadı
   Ben ayaḳdaş olmuşum peyk-i ṣabā-peymā ile
5. Ey **Ḫayālī** Cām-ı Cem nūş it ki ‘ayyār-ı felek
   Ḳapdı Cemşīdüŋ külāhın efser-i Dārā ile

[?]

142.

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün
Remel – + – – / – + – – /– + –

1. Al beni nesl-i maẓhar-ı naẓīf
   Mürşid-i esrār-ı ṭarīḳ-i ẓarīf
2. Biŋ iki yüz altı hem on tārīḫi
   Māt mine‘l aşḳ Şeyḫ Aḥmed Şerīf

[Sipāhī]

Begoft u Bursevī Sipāhī Meḥmed Beg Şi‘ri Direkli Şehrinde Söylenmişdür

143.

11’li Hece Ölçüsü (6+5)

I

1. Cemī‘ ‘ālemlerüŋ ḫālıḳı ḥaḳdur
2. Raḥmet-i lutfuna ‘irfān dolaşur
3. Ḳudret ṣaḥibidür ḥikmeti çoḳdur
4. Ẕerresine ‘aḳl u ‘iz‘ān dolaşur

II

1. Ārif iseŋ yolına virgil seri
2. Ṣadıḳ iseŋ aŋla ḳadr-i gevheri

---

141. YB. 6918: 50[b]; **Hayālī**: *Dīvān*: G. 24
2 āb: ay D.
3 dāġlardan: dāġlarla D.
4 olmuşum: oldum ol D. / ṣabā-peymā: cibān-peymā D.
142. YB. 6918: 50[b]
143. YB. 6918: 51[a]; **Sipāhī**

3. Ḥaḳ te‘ālā yar[at]dı bir cevheri
4. Ol cevherden gözine seyrān dolaşur

III

1. Ol cevheri gör ne hezār eyledi
2. ‘Aḳıllar irişmez ne kār eyledi
3. Ḥikmet-ile aŋa naẓar eyledi
4. Ol cevher ṣu oldı cihān dolaşur

IV

1. Ṣu buġlandı buġı havada durdı
2. Köpüngünden yedi ḳat yeri ḳurdı
3. Ayrı olıŋ diyü buġa emr irdi
4. Birbir üzre yedi ṣayvān dolaşur

V

1. Eḥad güni yire daldı ‘ālemler
2. İşit bu sözimi çekme elemler
3. Bu su’āle ‘āciz olur ḳalemler
4. Yazsaŋ dolar nice dīvān dolaşur

VI

1. Bu ḥikmeti bilmeyen bī-ār oldı
2. Öyle ẓālimlerüŋ yiri nār oldı
3. İsneyin gün ay ve güneş var oldı
4. On iki burc üzre her ān dolaşur

VII

1. Berde baḥirde selāse eyyāmı
2. Olan maḫlūḳı Ḥaḳ yaratdı cem‘i
3. Ḥavvā ile melekler de ola mı
4. Yaradıldı o gün bu ān dolaşur

VIII

1. Erba‘a güninde Ḥaḳ gör neyledi
2. Maḫlūḳātuŋ rızkın ḳısmet eyledi
3. Ṣuları aḳıtdı o gün boyladı
4. Ḳudret-ı Ḥaḳḳıŋ bu fermān dolaşur

IX

1. Ḫamse güni cennet var oldı ey cān
3. Hem daḫı yaratdı ḥūrī vü ġılmān
3. Dürli ni‘metlere hem daḫı iḥsān
4. Eyledi aŋa müslümān dolaşur

X

1. Cum‘a güni Ādem Ḥavvā var oldı
2. Melā’ikler hep[si] sücūda geldi
3. Cenāb-ı Bārī’nüŋ maḳṣūdı oldı
4. Anunçündür yire şeyṭān dolaşur

XII

1. Ḫālıḳuŋ iḥṣānı ṣubḥ u şām oldı
2. Şükrin bilen ṣāḥib-i maḳām oldı
3. Ṣābit güni cümlesi tamām oldı

4. Ḥaḳ bilmezin ‘aklı noḳsān dolaşur

XIII

1. Gökyüzi aḥvālin diŋlegil imdi
2. İsmi ḥarfiyāsıdur buḫārın oldı
3. Müvekkili anuŋ ra‘ddur bilindi
4. Üstünde ḥiżmet-i bārān dolaşır

XIV

1. İkinci ḳat gögüŋ diŋle bünyādın
2. Ḫam gümüşden yaratdı gör üstādın
3. Aḳnūs diyü virmiş bād-ı Ḥaḳ ādın
4. Müvekkili er ḳā’il ḫān dolaşur

XV

1. Üçünci ḳat gögi gel dīnle meftūn
2. Adı ḳoydum ḳızıl yāḳūtdan mevzūn
3. Müvekilli ḳābil aŋla ey mecnūn
4. Tā’yin olan kāra inān dolaşur

XVI

1. Aḳ gümüşdür dördinci āsumānı
2. Adı Me’yūs gör ḥikmet-i Sübḥānı
3. Müvekkili ḳābildür aŋlaġıl anı
4. Mūtī‘dür aŋa ol mekān dolaşır

XVII

1. Beşinci ḳat gögi altundan ġanī
2. Yaratdı adına delvide anı
3. İşbu … müvekkili var beni
4. Dīŋle sözlerimi ne kān dolaşur

XVIII

1. Altıncı ḳat sarı yāḳūt-ı ḫāsdur
2. Emri ḫudā’ile adı Diḳyās’dur
3. Bu sırrı bilmezün derūnı pasdur
4. Pasın silen cihet imān dolaşur

XIX

1. Yedinci ḳat gögüŋ bünyādın Ḫudā
2. Nūrdan yaratmışdur Ḥaḳ celle a‘lā
3. Ferişţehleri var aġlayup ṣadā
4. Eyler ümmet içün karbān dolaşur

XX

1. Burdandur bünyādı Ernās’dur adı
2. Müvekkili bā’il ne ḫūbdur yādı
3. Ol gökde bir deryā var ki feryādı
4. Eyler melekleri gılmān dolaşur

XXI

1. Ol gökde bir ‘amūd yaratdı Bārī
2. Yeşil zümürrütden ḫalk itdi arı

XIII

2 Vezin aksamaktadır.

3. Bir ḳuş var üstünde vaḳt ile zārı
4. Ḳılar raḥmet diler perrān dolaşur

XXII

1. Kürs-i nurdan ḫalḳ oldı (vü) ‘arş u a‘lā
2. Felekler alçaḳda devr ider n’ola
3. Yedi günde birisi sulṭān ola
4. On iki evde yedi sulṭān dolaşur

XXIII

1. Faṣl-ı ‘arżdan işitgil imdi ḫaber
2. Ādem’e virildi oldı mu‘teber
3. Evlādları gezer şimdi ser-ta-ser
4. Setr idüp her biri insān dolaşur

XXIV

1. İkinci ḳat yerin vaṣfın aşkāre
2. Aŋladun bildiren bunı bī-çāre
3. Yārdan ḫazīne ḳaldı rūzgāre
4. Belli kim bād-ı esr-i şān dolaşur

XXV

1. Üçüncü ḳat yerin aşlın birāder
2. Diŋle kim ol ḳatda vardur bir ‘asker
3. Ayaḳları ḳoyun pāyına beŋzer
4. Anlar bī-ḥisāb bī-mīzān dolaşur

XXVI

1. Dördinci ḳat yerin aşlın gel imdi
2. Kerbed ṭasına ḫazīne bil imdi
3. Damular ateşi içün ḫalḳ olundı
4. Aŋa ḥaḳ bilmeyen nādān dolaşır

XXVII

1. Beşinci ḳat pür ‘aḳrepler yataġı
2. Deve cüsselidür bu sözin̆ ṣaġı
3. Ḳuyruḳlarında beş yüz baṭman aġı
4. Vardur anda zehr-i mārān dolaşur

XXVIII

1. Altıncı ḳat yer ne resme bend olur
2. Ehl-i cehennemüŋ cānı anda olur
3. Adı sıçandur bu resme anda olur
4. Anda olan cānlar zindān dolaşur

XXIX

1. Yedinci ḳat yeri gör ki ḳıyāmet
2. Şeyṭānlar andadur bī-ḥad bī-âded
3. İblīs taḫtı anda ṣad hezār la‘net

XXII

4 Vezin aksamaktadır.

XXVIII

2 Vezin aksamaktadır.
3 Vezin aksamaktadır.

4. Ol mekānda ol la‘netān dolaşur

XXX

1. Damuların aşlın işit eyle āh
2. Ḫışımdān yaratmışdur anı İlāh
3. Dīn ḳardaşın andan saḳlıya Allāh
4. Ḥaḳḳıŋ luṭfuna ẓāhir cān dolaşur

XXXI

1. Cehennemler yerin yedi ḳatında
2. Yetmiş yıl aşaġı ḥaddīzātında
3. Ḫaviye’dür adı müşkülātında
4. ‘Aẕābına münāfiḳān dolaşur

XXXII

1. İkinci cehennem adı Ḫutame
2. Aṣḥāb ile virilmişdür öŋüme
3. Fira‘vun girer bir şeb o dama
4. Benlik itdigiçün biryān dolaşur

XXXIII

1. Üçünci cehennem adı Seḳārdur
2. Kendini bilmezi nice yaḳardur
3. Dünyāda Ḥaḳ bilmez kişi baḳardur
4. Anun cevrine zindegān dolaşur

XXXIV

1. Dördinci cehennem nice iridür
2. Adı Lezā’dur kāhinler yeridür
3. Rūz-ı cezāda anlaruŋ deridür
4. Ġasıb nārında sāhirān dolaşur

XXXV

1. Ṣıdḳ ehlinüŋ kārı ḥicāb ḥayādur
2. Ṣıdḳı bilmez gördügine uyadur
3. Beşinci cehennem adı Ġayyā’dur
4. Aŋa tersāyiler perrān dolaşur

XXXVI

1. Adı Ṣāīr’dür altıncı cehennem
2. Ṣāyebānlaruŋ yeridür o muḫkem
3. Anlarda tersāyilerden durur hem
4. Tā ebed yanup bī-emān dolaşur

XXXVII

1. Yedinci cehennem ki beyān olur
2. Tövbesiz girene o mekān olur
3. Günāhınca yanup yine iḥsān olur
4. Bārī Ḥaḳdan bāġ-ı cinān dolaşur

XXXVIII

1. Yedinci ḳat yerin temelin gör baḳ

XXXII

3 Vezin aksamaktadır.

2. Nice var itmişdür Vāḥid ü Ḫallāḳ
3. Bir ḳarışta yaratdı Ḳādir ü Ḥaḳ
4. Ḳıyāmete dek zindegān dolaşur

XXXIX

1. Vaḥdāniyetin bil zikr it Mevlāyı
2. Zīrā ol yaratdı cümle eşyāyı
3. Boynı üstünde yükletdi dünyāyı
4. Zihī ḳudret aŋa dermān dolaşur

XL

1. Mülk ṣaḥibi gör ne resme ḳurmuşdur
2. Ol ferişte emr-i Ḥaḳḳa durmuşdur
3. İki eli ‘arş altına irmişdür
4. Dilinde virdi ḫoş elḥān dolaşur

XLI

1. Bākī yaradılmış ins eger mülk
2. Eger ‘arş eger kürs ü çarḫ-ı felek
3. Ḳıyāmete deŋlü götürse gerek
4. Bu ḥikmete ‘aḳl ü iz‘ān dolaşur

XLII

1. Ammā feriştehiŋ ayaġı bu dem
2. Mu‘allaḳda ḳaldı başmadı ḳadem
3. Mi‘yār-ı ‘ālem gör nice itdi o dem
4. Gör ne sīm üzre zer nişān dolaşur

XLIII

1. Ayaġın bir ḳızıl ṣaḥrāya başdı
2. Ṣaḥrānuŋ altında öküzdür hestī
3. Öküz kem kem üzre başdı …
4. Dürüstdür sözlerüm ‘ayān dolaşur

XLIV

1. … balıḳ üzre balıḳ deryāda
2. Deryā havā üzre aŋla ma‘nāda
3. Havā rüzgār üzre tutdı nebāda
4. Bināsın açan dīdebān dolaşur

XLV

1. Rūzgār ẓulmet özün çün tutdı ḳıyām
2. Ẓulmet ne üstünde dirsüŋ ṣubḥ u şām
3. Esmāu’llāh ile tamām .. tamām
4. Oldı māh-ile ṣāl hemān dolaşur

XLVI

1. Beyhūde sevdāya eyleme āhı
2. Her şey’e ḳādirdür ferd ü İlāhi
3. Āmenet billāh oḳu **Sipāhī**
4. Düşünme ‘akluŋ yer zamān dolaşur

XLII

3 Vezin aksamaktadır.

Elif nāme-i Dervīş Aḥmed Raḥmetu'llāhi 'Aleyh

144.

Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün
Remel – + – – / – + – – /– + –

1. Ey yüzüŋ *ve'ş-şems* alnuŋ *ve'ḍ-duḥā*
Vay selāḥat burcı üzre mehliḳā

2. Boyuŋ servīden ü hem sidreden
Ṭoġrusı ṭūbādan olmış müntehā

3. Tamāmet Mıṣr-ı Ḥüsn'e ḥulḳ ile
Ḫōş-'azīz olduŋ sen ey Yūsuf-liḳā

4. Ş̱erādan tā S̱üreyyā'ya irer
Ehl-i 'aşḳuŋ nālesi ey pür-cefā

5. Cemālüŋ Ka'besi ṭālibleri
Anda ḳurbān olmadın sürer ṣafā

6. Ḫayālüŋdür göŋül eglencesi
Pādişāha dest-res bulmaz gedā

7. Ḥayātum ḳalmadı fürḳatde hiç
Derdüme vaṣluŋdurur ancaḳ devā

8. Devlet dālıdur zülfeyn-i dū-dest
Dil ġarībi anda umar ilticā

9. Ẕikrümdür dilümde rūz u şeb
Leblerüŋ nāmı eyā bedrü'd-dücā

10. Revān oldı bu çeşmüm çeşmesi
Dicle vü Ceyḥūn olupdur her yaŋa

11. Zekāt-ı ḥüsnüŋi ey ġonca-leb
Vaḳtıdur ben derd-mende ḳıl 'aṭā

12. Sa'ādet būstānıdur yüzüŋ
Anda cān bülbülleri eyler nevā

13. Şehr-i ḥüsne ḥākim ḥükm içün
Ḫażretüŋden ġayrı yoḳdur pādişāh

14. Ṣanma kim yüzümi ben döndürem
Tīr-i ġamzeŋden eyā ebr ü siyā

15. Ża'īf oldı vücūdum hecr ile
Bār-ı ġamdan ḳāmetüm oldı dü-tā

---

144. YB. 6918: 53[b]; **Dukakinzāde Ahmed Beg**: *Dīvān*: K.10
1 selāhat: melāḥat D.
4 S̱üreyyā'ya irer: S̱üreyyā her ne var M.
7 Mecmuada mısraların yeri değişmiştir. Divandaki beyit esas alınmıştır. / ḥayātum: ḥayālüm M.
8 dū-dest: dost M. / ġarībi anda: ġurbeti andan M.
13 ḥākim ḥükm içün: ḥükm itmeklige M.
14 ben: - M.

16. Ṭulū‘ itdi ḳamet devrinde çün
Bir senüŋ gibi şeh-i kişver-güşā

17. Ẓuhūr itmezse ‘irfānuŋ bugün
Anda bulmazsın cehennemden rehā

18. ‘Ālem bī-vefādur bellü bil
Key ṣaḳın aldar seni ol bī-vefā

19. Ġamzeŋdür ḥabībüm Ẕu’l-fiḳār
Hem senüŋ miṯl ü naẓīrüŋ lā-fetā

20. Fenā olduḳ cihān mülkinde biz
Bil beḳā buldı şu kim oldı fenā

21. Ḳudretdür vücūdı ‘āşıḳuŋ
‘Aşḳ-ı ‘anḳāsı ṭutupdur anda cā

22. Kāmildür ḥaḳīḳatde şu kim
Çekmedi dünyā içün renc ü ‘anā

23. La‘lüŋ cür‘asın nūş eyleyen
Buldı ‘ālem leẕẕetinden ol fenā

24. Mesīḥ oldı leb-i cānānumuz
Kim baġışlar mürdeye ‘ömr-i beḳā

25. Nāfi‘ diŋlemezsin n’eyleyem
Sen ferāġat ‘ālemin ṭutduŋ şehā

26. Virdümdür dilümde nām-ı dost
Ḫasta göŋlüm derdine oldur şifā

27. Hilāl ebrūlaruŋ ey nūr-ı ‘ayn
Cāmi‘-i ḥüsnüŋdedür ḳıble-nümā

28. Lā dimezem ḥaḳdur sözüm
Kākülüŋdür dostum ey ẓıll-ı Ḫudā

29. Yamandur **Aḥmed**ā aḥvālümüz
Yarın itmezse şefā‘at Muṣṭafā

---

17 ẓuhūr itmezse ‘irfānuŋ: ẓalāletden ṣaḳınmazsan M.
18 key ṣaḳın: ḳıl ḥaẕer D.
19 miṯl ü: mislüŋ M.
20 bil beḳā: ḫoş beḳā D./ oldı: boldı D.
23 fenā: ‘anā D.
25 nāfi‘: nālem D.

[Dukakinzāde Ahmed Beg]

145.

Vezin?

1. Yüzüŋdür dilberā āyīne-i gītī-nümā
Lā lā dimezem zülfüŋ-durur ẓıll-ı Ḫüdā

2. Hilāl ebrūlaruŋdan ḳābe-ḳavseyn oldı fāş
Kim ḥabībüŋ istivāsıdur ‘ale’l-‘arş-istevā

3. Veylden ḫalāṣ olmaḳ dilerseŋ cān ile
Ḳurtılup keşretden olġıl ehl-i vaḥdet ṭalibā

4. Nūş itdüm şarāb-ı cām-ı ‘aşḳuŋ cür‘asın
Ġıl-ı ġışdan ṣāf olup buldum ḳüdūretden ṣafā

5. Mülk-i Mıṣr-ı ḥüsnüŋ Yūsufısın ḫüsrevā
Ḥaḳḳ ‘azīz itdi seni ‘alemde ey Yūsuf-liḳā

6. La‘lüŋ şerbetinden cümle eşyā esrimiş
Na‘ra-i nuṭḳ-ı *ena‘l-Ḥaḳḳ*dur gelen ṣavt-ı ṣadā

7. Kelimiŋdür kelām’ullāh ḥüsmüŋ şerḥ iden
Kākülüŋ *ve’l-leyl* oḳuyan-oḳusun ‘ārıżuŋ *şems‘ü-ḍ-ḍuḥā*

8. Ḳahruŋdan ḫalāṣa çāre yoḳdur yā İlāh
Bende-i ‘āṣiye luṭfuŋ olmayınca rehnümā

9. Felāketden felek devrinde kim buldı necāt
İçdiler cām-ı ecelden enbiyā vü evliyā

10. Ġayret vaḳtidür cān oyna ‘arif gel bugün
Yarın anda Ḥaḳḳ liḳāsıdur anıŋçün ḫūn-bahā

11. ‘Aynuŋ fitneden uyandı çün ḳaldurdı baş
Ṭoldı ‘ālem şūr-ı şerden ḳopdı ṣān rūz-i cezā

12. Ẓalāletden ḳaçup düşdüŋ ferāġat milkine
Kesdüŋ eşyādan ümīdüŋ Ḥaḳḳ’a itdüŋ ilticā

13. Ṭalebkār ol murāda furṣatı fevt eyleme
Terk-i tecrīd fenā ol bulmaḳ istersen beḳā

14. Zındıḳ oldı şol kim Ḥaḳḳ’a iḳrār eylemez
Ḳaldı veylün damusında bulmadı bir dem rehā

---

145. YB. 6918: 54ª; **Dukakinzāde Ahmed Beg**: *Dīvān*: K.25
Şiirin vezni divanda *fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün* olarak gösterilmiştir ancak bu kalıba uymamaktadır, vezni bulunamamıştır.

1 lā lā: lām elif lā D.
3 olġıl: olduŋ D.
5 Yūsufısın: mālikisin D.
7 Kelimiŋdür: kāmildür D. / oḳusun: oḳuyan M.
10 oyna ‘arif gel: oynasaŋ ‘āşıḳ D.
13 fenā ol bulmaḳ istersen beḳā: ol fenā bul iste sen milk-i beḳā D.
14 Zındıḳ oldı şol kim: Żıdd oldı sular kim D. / veylün: veyl M.

15. Ṣādıḳ ḳullara ‘ahd oldı cennāti-n-na‘īm
Selsebīl ü ḥūr u ġılmān anlaruŋdur dāīmā

16. Şāhiddür kemāhī cümle eşyā vaḥdete
Şübheden arınmayanlar cānına yüz biŋ belā

17. Sa ‘adet anlaruŋdur kim bilüpdür kendüzin
Knedüzini bilmeyenlerdür çeken renc ü ‘anā

18. Zenaẖnānuŋ şehā ‘āşıḳlaruŋ zindānıdur
Çāhı düşmiş bir bölük āvārelerdür ḳıl vefā

19. Revādur göŋlümi ṣarsaŋ ḥabībüm her zamān
Kāse-i Mecnūn-ı sır Leylī ḳalurken ẖūn ‘aṭā

20. Ẕikrümdür dilümde her zamān nām-ı ḥabīb
İsm-i a‘ẓamdan bulur dermāndeler her dem

21. Devlet tācıdur cānā ayaġuŋ ṭopraġı
İsteyen çeşm-i cihān-bīn itsün anı tūtiyā

22. Ḫayālüŋdür göŋül milkinde her dem ḥükm iden
Yol bulunmaz varmaġa ol yire ġayr-ı pādişāh

23. Ḥayāt-ı sermedī buldı bugün ‘āşıḳlaruŋ
Ḫışm-ıla düşmān idersin anlara oldur du‘ā

24. Cemālüŋ ka‘besin la‘lüŋle eylerken ṭavāf
Merve ḥaḳḳı sürmezem ben āb-ı zemzemden ṣafā

25. Ṣenālar oḳuram her rūz ü şeb bülbül gibi
Ol gül-i nevrestenüŋ girmez ḳulaġına ṣadā

26. Tevekküldür āteşi ‘āriflerüŋ her ṣubḥ u şām
Nūr-ı Ḥaḳdan vāṣıl oldı anlara her dem ġıdā

27. Bilen rezzāḳını hiç kimseden rızḳ istemez
Kūşe-i künc-i ḳanā‘atde bulardur evliyā

28. Allāh ismidür dilüŋde vird it **Aḥmed**ā
Ḥaḳḳ te‘ālā eyleye ḥācetlerüŋ her dem revā

29. Pāk olup reng-i riyādan ḳurtul ey ṭālib bugün
Tā ola āyīne-i ṭab‘uŋ senüŋ mu‘ciz-nümā

---

19 Mecnūn-ı sır Leylī ḳalurken: Mecnūn gibi Leylī iderken ẖun ‘aṭā D.
20 dā’im şifā: her dem M
21 itsün anı: anı itsüŋ D.
23 bugün: bu dem D.
24 la‘lüŋle: cān-ıla D./ zemzemden: ḥayvāndan D.
25 oḳuram: eylerem D.
26 āteşi ‘āriflerüŋ: işi ‘āşıḳlaruŋ D.
27 hiç: her M.
28 dilüŋde vird it: vird it dilüŋde D.

Ḳaṣīde-i Dervīş Aḥmed Raḥmetu‘llāhi ‘Aleyh

146.

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün
Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –

1. ‘Anber-efşān sünbülüŋ mehtāba olmışdur niḳāb
Aç niḳābuŋ gūşesin her ẕerre olsun āfitāb

2. ‘Arıżuŋ devrinde oldı nezzele‘l-Furḳān ḫaṭuŋ
Vechüŋe dirler anuŋçün muḥkemāt-ı ümmü‘l-kitāb

3. Bāġ-ı cennetden cemālüŋ bir gül-i nev-bādedür
Ḥacletinden ol gülüŋ gülşende olur gül gül-āb

4. Pāsbāndur rif‘atüŋ bābında her dem mihr ü māh
Rūz ü şeb ḫıdmet edā itmekde eylerler şitāb

5. Āsumānīden münaḳḳaş āsumān bir ḫaymedür
Kim ḳuruldı ḥażretüŋçün bī-sütūn-ı bī-ṭınāb

6. Mezrā‘-ı toḫm-ı muḥabbetden ẓuhūr-ı kā’ināt
Āb u rūyuŋla döner dā’im bu çarḫ-ı āsiyāb

7. Şeş cihāt u çār ‘unṣur maḳdemüŋden bir eṯer
Kā’inātuŋ varı cūduŋ baḫrı üzre bir ḥabāb

8. Raḥmetüŋ bārānuŋ eyler ārzū her nīk ü bed
Āsumān-ı şefḳatüŋden ẓāhir olsa bir ḥabāb

9. Ḫāk-i pāyuŋ ẕerresi ḫurşīd-i ‘ālem-tāb olur
Ẕerreden kim ẕerresi göklerde virür māha tāb

10. Ḳābe-ḳavseyn eyledi ebrūlaruŋ sırrın ‘ayān
Ol zamān kim arada Cibrīl’e olmışdur ḥicāb

11. Nice biŋ yıl devr idüp bu çarḫ-ı gerdūn ḫaşr ola
Gelmeye ẕātuŋ gibi āfāḳa bir ‘ālī cenāb

12. Niceler cān oynadup ḳurb u bisāṭa irmedi
Genc-i vaṣla cūd-i pür-cūduŋ yolıdur feṯḥ-i bāb

13. Ġarḳ olurken cümle ‘ālem cürme ey maḥbūb-ı Ḥaḳ
Şefḳatüŋ yād eyleyüp hiç kimse çekmez ıżṭırāb

14. Ṭaŋ mıdur pürnūr olursa giceler tā ṣubḥa
Kim ser-i engüşti fermān-berīdür āfitāb

---

146. YB. 6918: 55[a]; **Dukakinzāde Ahmed Beg**: *Dīvān*: K.4
2 vechüŋe: vechile M.
3 cennetden: vaḥdetden D.
6 da’im: her dem D.
8 ḥabāb: seḥāb D.
10 Cibrīl’e: Cibrīl M.
12 yolıdur: olupdur D.
14 ser-i engüşti: seyrān-geştenüŋ M. / āfitāb: mihr-tāb M.

15. Bende-i ‘āṣīlere cürm-ı günāhından ne ġam
Çün şefī‘ül-müẕnibīnsin olasın yevmü’l-ḥisāb

16. Nice müşfiḳsin sen ey sulṭān-ı ‘ālem bilseler
Eylemezdi ‘ayş-i ‘işretden kimesne ictināb

17. Ḫıdmetüŋden döndürüp yüz ġayrıdan şefḳat uman
Beŋzer ol ‘aṭşāna kim ṣaḥrāda görmişdür serāb

18. Çün liḥāfıŋ ġoncanuŋ çāk eyleyüp ḳıldı ẓuhūr
Ṭāḳ-i Kisrā çatlayup Lāt u Menāt oldı ḫarāb

19. Nāme-i cān-baḫşüŋe her kim iṭā‘at ḳılmadı
Sīnesi çāk oldı vü hem Ḥaḳdan irdi çoḳ ‘itāb

20. Seng-i ḫārā söyledi avcında Bū-Cehlüŋ didi
Ḥaḳ Te‘ālānuŋ Resūlidür diyü virdi cevāb

21. Murġ-ı la‘lin-fem çıḳup ṭaşdan revān oldı zülāl
Luṭf-ıla çün eyledüŋ bir kez ḫiṭāb-ı müsteṭāb

22. Mu‘cizüŋden ‘āciz oldı ḳahr olup seḥḥāreler
Cümle ṭuġyān ehlinüŋ ḳalbine düşdi inḳılāb

23. Gördiler başduŋ ḳadem ḫāk üzre ey Faḫr-i cihān
Ehl-i küfr ol dem didi *yā leyleni küntü türāb*

24. Çarḫ-ı ā‘lādan kaçan bāl açsa şehbāz-ı sefīd
‘Ālem-i süflīde-süflīye ol dem tārumār olur ġurāb

25. Mest olup vuṣlat umar ‘āşıḳlaruŋ ‘ayb eyleme
Sāḳī-i vaḥdet elinden içdiler cām-ı şarāb

26. Bende-i ‘āciz nice açsun dehen medḥüŋde kim
Ḥaḳ te‘ālā ḫażretüŋi medḥ idüp eyler ḫiṭāb

27. Şerḫ iderken ḫāme-veş oldı zebān nāmuŋda lāl
‘Āciz ü dermāndedür medḥüŋde cümle şeyḫ u şāb

28. Tūtiyā-yı ḫāk-i pāyüŋ ẕikr idüp her ṣubḥ ü şām
Dīde-i ter dāmenümden dökülür dürr-i ḫoşāb

29. Ḥulle vü istebraḳ ü sündüs gerekmez Ḥaḳ bilür
Ḫāk-i pāyüŋdür hemān ben derd-mende cāme-ḫ∨āb

30. Rūz-ı maḥşerde meded redd itme ben üftādeyi
Aḥmedüŋ budur sözi *vallāhi ā‘lem biṣ-ṣavāb*

31. Salṭanat bāḳī degül dünyāya dil virmek neden
Faḫr-i ‘ālem didi ḫod dünyā sevenlerdür kilāb

---

18 ḳıldı: kılduŋ D.
21 eyledüŋ bir kez: bir kez eyledüŋ
23 ol dem: oldı M.
24 şehbāz-ı: şehbāzıŋ M. / süflīde: süfliye D. / olur: oldı M.
27 oldı zebān nāmuŋda lāl: nāmuŋ zebānum oldı lāl D.
30 meded: hemān D.
31 didi ḫod: ḫod didi D.

Müseddes-i Dervīş Aḥmed Medḥ-i On İki İmām

147.

Mef‘ūlü fā‘ilātü mefā‘īlü fā‘ilün
Muzāri‘ – – + / – + – +/ + – – + / – + –

I

1. Ey şīr-i Ḥaḳḳ ki ism-i şerīfüŋdurur ‘Alī
   Kevs̲er şarāb-ı sāḳīsidür himmetüŋ ‘Alī
2. Selmān’a virdi andugı dem deste-i güli
   Evrād idündi ismüŋi her mü'min ü velī
3. *Yā-maẓhara’l-‘acāyib ‘avnen lenā ‘Alī*
   Ed‘uke külle hemmin ve ġammin seyenceli

II

1. Şehr-i ‘ulūma ḳapu olan Şāh-ı Murtażā
   Zevc’ül-Betūl’e Ṣāḥib-i esrār-ı lā-fetā
2. Kān-ı seḫā vü menba‘-ı sırr-ı ma‘den-ı Ḫudā
   Ḥulḳ-ı Ḥüseyn ü ḥüsn-i Ḥasan vech-i Muṣṭafā
3. *Yā-maẓhara’l-‘acāyib ‘avnen lenā ‘Alī*
   Ed‘uke külle hemmin ve ġammin seyenceli

III

1. Māh-ı şü‘ā‘-ı ṣa‘ṣa‘a-i şems-i z̲ü’l-minen
   Bāġ-ı behişte ḳāmetidür serv-i nārven
2. Şeb-būy-ı mūy-i bendesidür nāfe-i Ḫoten
   Z̲ātı ‘Ali vü resmi Velī ism-ile Ḥasan
3. *Yā-maẓhara’l-‘acāyib ‘avnen lenā ‘Alī*
   Ed‘uke külle hemmin ve ġammin seyenceli

IV

1. Ol nūr-ı ‘ayn-ı Aḥmed-i muḫtār-ı bā-ṣafā
   Ol yādigār-ı Ḥaydar-ı kerrār lā-fetā
2. Oldur diyār-ı vaḥdete hādi vü rehnümā
   Ya‘nī Ḥüseyn-i şāh-ı şehīdān-ı Kerbelā
3. *Yā-maẓhara’l-‘acāyib ‘avnen lenā ‘Alī*
   Ed‘uke külle hemmin ve ġammin seyenceli

---

147. YB. 6918: 56[b]; **Dukakinzāde Ahmed Beg:** *Dīvān*: K.18

I

1 ‘Alī: eli D.

II

2 kān-ı: kāf-ı M. / menba‘-ı sırr-ı ma‘den-ı Ḫudā: ma‘den-i sırr-ı menba‘-ı ṣafā D.

III

1 nārven: nāzdan D.

V

1. Nesl-i Resūl-i zübde-i evlād-ı ṭayyibīn
Deryā-yı ḥilm ü sırr-ı ḥarem gevher-i yaḳīn

2. Ẕāt-ı şerīfi ḥażret-i sulṭān-ı mütteḳīn
Īmān ü dīne zīnet olan Zeyn'el-'ābidīn

3. *Yā-maẓhara'l-'acāyib 'avnen lenā 'Alī*
Ed'uke külle hemmin ve ġammin seyenceli

VI

1. Ey pādişāh-ı server-i sulṭān-ı baḥr ü ber
Ḫāk-i rehüŋe cān vireyin nice sīm ü zer

2. Tāb-ı ruḫuŋdan iki cihān buldı nūr u fer
Ẓāhir imām-ı Ca'fer-i Ṣādıḳ'dur ol güher

3. *Yā-maẓhara'l-'acāyib 'avnen lenā 'Alī*
Ed'uke külle hemmin ve ġammin seyenceli

[Nāṭıḳī]

148.

Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün
Remel – + – – / – + – – /– + –

I

1. Gevher-i gencīne-i ẕāt-ı Ḥaḳuz
Ḳaydileyüz gerçi velī muṭlaḳuz

2. Ṭā'īr-i ḳudsuz ki şikār olmışuz
Ṣanma bu dām içre bizi şaḳraḳuz

3. Şāh-ı ref'ü'd-derecātuz yaḳīn
Gerçi bisāṭ üzre yürür beydaḳuz

4. Mevc gibidür bize mevt ü ḥayāt
Gāh gelür gāh gider zevraḳuz

5. Gāh bizüz baḥr-ı muḥīṭ ey 'azīz
Gāh muḥīṭ içre düşüp maġruḳuz

6. Keşret ile gerçi 'ayān olmuşuz
Vaḥdet-ile gör ki nice muġlāḳuz

V

1 ḫāk-i rehüŋe: ḫāksār hū M. / nice: M.
2 buldı: ṭoldı D.
148. YB. 6918: 57ª ; **Nāṭıḳī**: Dīvān: Tcb. 385
Divanda beyitlerin yerleri farklıdır.

I

4 mevc: çarḫ D.
5 bizüz baḥr-ı muḥīṭ: oluruz baġr-ı muḥīṭ D.
6 'ayān olmuşuz: kim olduḳ 'ayān D.

7. Gerçi ki ṣāmit göresin sen bizi
Cümle lisānāta veli manṭıḳuz

8. Gāh behişt oluruz ey Nāṭıḳī
Gāh yaḳaruz ‘ālemi biz duzaḳuz

9. *Kūre-i ‘aşḳ içre biz olduḳ güdāz*
Anuŋçün eylemezüz keşf-i rāz

II

1. Ḳāf u vücūduŋ ulu ‘anḳāsıyuz
Nüh feleginŋ ‘arş-ı mu‘allāsıyuz

2. Baḥr-i eḥad eyledi nāgāh cūş
Ḳa‘ra düşüp lü’lü-yi lālāsıyuz

3. Vādī-yi ḳudsüŋ şecer ü nārıyuz
‘İlm-i kelīmiŋ yed-i beyżāsıyuz

4. Mażharımızdur ḳamu kevn ü mekān
Gāh ziyānuz biz ü geh assıyuz

5. ‘Ālemi iḥyā iderüz nuṭḳıla
Gör bu vücūduŋ nice ‘Īsāsıyuz

6. Derd-keşiŋ cām-ı sürūrı bizüz
Zāhid-i ġamgīn olanıŋ yāsıyuz

7. Ehl-i baṣīret gözinüŋ nūrıyuz
Kör olanıŋ dīde-i a‘māsıyuz

8. Ma‘bediyüz Nāṭıḳi’yā mü’minün
Kāfiriŋ eṣnām-ı kilīsāsıyuz

9. *Kūre-i ‘aşḳ içre biz olduḳ güdāz*
Anuŋçün eylemezüz keşf-i rāz

III

1. Gāh ḫarābāt muġānda meyyüz
Geh çalınur bezm-i fenāda neyüz

2. Gāh gedāveş oluruz derbeder
Gāh serīr üzre mu‘aẓẓam Key’üz

3. Şems-i münīrüz ki ‘ayān olmuşuz
Gerçi ki ẓāhirde miṣāl füyuz

4. Gāh çü ‘āşıḳ oluruz mey-perest
Gāh çü zāhid gibi hāy u huyuz

---

8 Beyitin II. mısrası divanda yoktur.

II

4 Bu beyitin II. mısrası divanda yoktur.
8 ma‘bediyüz: mu‘īdiyüz D. / eṣnām-ı: evṣān-ı D.

III

5. Sen bize lāşey dime ey bī-ḫaber
Aç gözüŋi gör nice ‘ayn-ı şeyüz

6. ‘Adl iderüz gāh çü Nūşirevān
Mekremet içre gehi Ḫātem Ṭay’üz

7. Cümle bizüz gerçi bu eşkāl ile
Geh veled ü geh ebū gāhi ḫuyuz

8. Gerçi fenā olmuşuz ey Nāṭıḳī
Lebüŋ beḳā memleketinde ḥayuz

9. *Kūre-i ‘aşḳ içre biz olduḳ güdāz*
Anuŋçün eylemezüz keşf-i rāz

IV

1. Baḥr-ı ḳadīmüz gehi cūş eylerüz
Şāh-ı ‘aẓīmüz ki ḫurūş eylerüz

2. Kendümizi ‘āleme fāş itmege
Dürlü ṣuver dürlü nuḳūş eylerüz

3. Gāh girüp mescīde ‘ābidlerüz
Gāh özümüz bāde-furūş eylerüz

4. Gāh şikār itmege bazuz velī
Gāh bizi ṣayd olmaġa ḳuş eylerüz

5. ‘Āşıḳı biz mest ü ḫarāb eyledük
Zāhidi biz ṣāḥib-i hūş eylerüz

6. Gāh oluruz baḥr-i firāḳa esīr
Gāh bizi dūş-be-dūş eylerüz

7. Ḳahrımızı ba‘żıya bīş eyleyüp
Luṭfumuzı ba‘ẓıya nūş eylerüz

8. Gāh hezār elsineyüz Nāṭıkī
Geh bizi peyveste ḫamūş eylerüz

9. *Kūre-i ‘aşḳ içre biz olduḳ güdāz*
Anuŋçün eylemezüz keşf-i rāz

V

1. Cümle maẓāhirlerüŋ iksīriyüz
Her dü cihānuŋ şehiyüz mīriyüz

---

8 gerçi fenā olmuşuz ey: gāh fenāda ‘ademüz M. / lebüŋ beḳā memleketinde: gāh beḳā milketi içre M.

IV

1 gehi: bu ki D.
3 özümüz: bizi D.
4 Bu beyit divanda yoktur.
6 baḥr-i: hecr ü D.
7 eyleyüp: eylerüz M.

V

1 her dü cihānuŋ: iki cihān M.

2. Bize ‘ayāndur ḳamu āyāt-ı Ḥaḳ
‘İlm-i ledün ma‘nā’ı tefsīriyüz

3. Kehf rumūzı bize oldı ‘ayān
Bir de ṭaleb ḳıl anı Ḳıṭmīr’iyüz

4. Geh virirüz yedimizi bey‘ate
Geh ulu mürşīd olanuŋ pīriyüz

5. Gāh muṣavver oluruz gāh ṣuver
Cümle vücūduŋ ḳamu taṣvīriyüz

6. Gāh Sıma‘il gehi kebş-i ‘aẕīm
Gāh Ḫalīlī’üz gehi tekbīriyüz

7. Ba‘żısınuŋ nūruyuz aydınlıġı
Ba‘żısınuŋ ẓulmetiyüz ḳabriyüz

8. Gāh ḳażā tīgiyüz ey Nāṭıḳī
Gāh ḳader ḳavsinüŋ uş tīriyüz

9. *Kūre-i ‘aşḳ içre biz olduḳ güdāz*
Anuŋçün eylemezüz keşf-i rāz

VI

1. Gerçi geh çoḳdur bu ‘ibārātımuz
Ḥüsnüŋedür cümle işārātımuz

2. ‘Aşḳ-ile bir laḥẓada cūş eylerüz
Andan irişdi bu ḥarārātımuz

3. Biz ebedüz ḳalmadı bizde fenā
Ṣanma ḫarāb ola ‘imārātımuz

4. ‘Ālem-i lāhūta bugün māliküz
Anda geçer ḥükm-i vezārātımuz

5. Mā-yı ṭahūr ile çü ṭutduḳ vüżu
Ṣanmaya hergiz bu ṭahārātımuz

6. Naḳdımızı ‘aşḳa niṣār ideli
Cümle mübāḥ oldı ticārātımuz

7. Nüh felek içre çalınur rūz u şeb
Heybet-ile kūs-i beşārātımuz

8. Şeş cihetüŋ Āsaf’ıyuz Nāṭıḳī
Geçdi Süleymān’a vezārātımuz

---

2 Ḥaḳ: vaḥy D.
6 Sıma‘il gehi kebş-i ‘aẕīm: İsmā‘īlī’yüz ü gāh kebş M.
7 Bu beyitin I. mısrası divanda yoktur.

VI

2 bir laḥẓada: deryā gibi D.
4 vezārātımuz: emārātımuz D.
6 mübāḥ: ribāh

9. *Kūre-i ʻaşḳ içre biz olduḳ güdāz*
Anuŋçün eylemezüz keşf-i rāz

VII

1. Ḳalmadı bir z̲errece maṭmūʻsımuz
Oldı ferāġat hele maḫbūsımuz

2. Deyrimüz içre olalı büt ʻayān
Gör ne ṣadā baġladı nāḳūsımuz

3. Nükte-güşādur yine bu ṭūṭīmüz
Cilve-nümādur yine ṭāvusımuz

4. Dürlü nevālarla çalar her zamān
Mūsiḳī āheng-ile ḳaḳnūsımuz

5. Ḫādim-i aḫḳar bize Cemşīd ü Cem
Bende-i kemter bize Kāvūsımuz

6. Ḳayṣer ise cāhile baş egmezüz
ʻĀlemedür himmet-i nāmūsımuz

7. Gāh ṭolar zevḳ ile peymānemüz
Gāh yanar şevḳ ile fānūsımuz

8. Mülket-i ʻaşḳuŋ şehiyüz **Nāṭıḳī**
Doldı cihān ġulġule-i kūsımuz

9. *Kūre-i ʻaşḳ içre biz olduḳ güdāz*
Anuŋçün eylemezüz keşf-i rāz

Ḳaṣīde-i Fihrist-i Şehinşāh u İcmāl Tārīḫ-i Āl-i ʻOs̲mān

Güfte-i Mis̲ḳālī Ṣolaḳzāde Raḥmetu'llāhi ʻAleyh

149.

Mefāʻīlün mefāʻīlün mefāʻīlün mefāʻīlün
Hezec + – – – / + – – – / + – – – / + – – –

1. Ḫaṭālardan emīn eyle İlāhī Āl-i ʻOs̲mān-ı
Çün itdün bunları sen ehl-i islāmuŋ nigehbānı

2. Bu nesl-i pāl-ile dīn-i Muḥammed taḳviyet buldı
Şeref-baḫş oldı dīne bunlaruŋ āyīn erkānı

3. İṭāʻat üzredür şerʻ-i mğine dāʼimā bunlar
Ḳavīdür ḥaḳ bu kim bu ḫānedānuŋ ṣıdḳ u īmānı

VII

1 maṭmūʻsımuz: 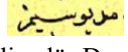 M.
6 ʻĀlemedür: ʻĀliyedür D.
8 ʻaşḳuŋ: faḳruŋ D. / ġulġule-i: ġulġule ile M.

149. YB. 6918: 58[b] ; **Solak-zāde Mehmed Hemdemī Çelebī**: (Kadıoğlu, İdris (2004/1). "Solak-zāde Mehmed Hemdemī Çelebī'nin Fihrist-i Şāhān'ı ve Diyarbakırlı Şairler Lebib ve Mülhem Efendinin Zeyilleri". *İlmī Araştırmalar* (17): 121.

3 ḫānedānuŋ: ḫudānuŋ M.

4. ‘Adāletle seḫāvetle şecā‘atle mürüvvetle
Niẓām-ı ‘ālem içün itdiler sa‘y-ı fırāvānı

5. İdindüm bunlaruŋ tārīḫini diḳḳat idüp ma‘lūm
Getürdüm naẓma luṭf-ı Ḥaḳ ile Fihrist-i Şāhān’ı

6. Ola tā herkesüŋ ḫāṭır nişān cümle-i tārīḫ
Gele her söz ki naẓma vardur anuŋ ḫıfẓa imkānı

7. İdüp mevzūn-ı hemvār oldı bu şehnāme-i icmāl
Recām oldur k’ola ma‘ẕūr eger var ise noḳṣānı

8. Ḳamunuŋ evvel, Sulṭān ‘Osmān İbn-i Erṭuġrul
Ki oldur cümleden evvel ḳoyan resm-i cihānbānı

9. ‘Alāeddīn-i Selçūḳī idüp ṭabl u ‘alem irsāl
Muḥaḳḳaḳ altı yüz ṭoḳsan ṭoḳuzdur ḫuṭbe ‘ünvānı

10. Yigirmiyle yedi yıl salṭanat sürdi ‘adāletle
Bu devletde bu vaż‘ itdi ḳamu tertīb-i dīvānı

11. Cihān-ı bī-beḳādan ‘azm idüp ol server-i ‘ālem
Yerine gördi lāyıḳ oġlı Ġāzī Sulṭān Orḫānı

12. Cülūs itdi yedi yüzle yigirmi altı sālinde
Sa‘ādetle otuz beş yıl cihānuŋ oldı sulṭānı

13. Ġazāya ṣarf idüp evḳātını hiç durmadı ḫālī
Musaḫḫar eyledi tedrīc ile eṭrāf-ı büldānı

14. Bu gülzār-ı fenādan ol da itdi ‘āḳıbet rıḥlet
O serv-i bāġ-ı devlet gitdi ‘uḳbāya ḫırāmānī

15. Cülūs itdi yerine oġlı Ġāzī Ḫān Murād anuŋ
Tamāmen Rūm ilin feth itdi açdı kāfiristānı

16. Cülūsına yedi yüz daḫı altmış bir olur tārīḫ
Budur el-ḥaḳ selāṭīnüŋ şecī‘-i merd-i meydānı

17. Otuz bir yıl sürüp devlet ġazā yolında ser virdi
Şehādetle o server ḥāṣıl itdi ḳurb-ı Raḥmān’ı

18. Şehīd oldı çün ol sulṭān-ı ġāzī ‘asker-i İslām
Cülūs itdürdiler fi’l-ḥāl oġlı Yıldırım Ḫān’ı

19. Cülūsına yedi yüz daḫı ṭoḳsan ikidür tārīḫ
Şecā‘atle selāṭīn içre yoḳdur anun aḳrānı

20. Ne dem ‘azm eyleyüp meydāna at ṣalsaydı küffāra
Ṣanayduŋ berḳ-ı ḫāṭifdür elinde tīġ-ı bürrānı

---

7 bu: bir M.
8 ḳoyan: ḳuran Kİ.
11 ġāzī: ḫān Kİ.
16 cülūsına: cülūsında Kİ.
20 ḫāṭifdür: ḫāṭifden Kİ. / bürrānı: ‘irfānı M.

21. Serīr-i salṭanatda eyledi on dördi çün tekmīl
Sekiz yüz beşde anı aḫir itdi ‘ālem-i fānī

22. Süleymān Begle Mūsā Beg sürüp bir nice dem devlet
İkisi de atup ṭutdı bulup bu ḫālī meydānı

23. Sekiz yüzle on altıda ẓuhūr itdi Muḥammed Ḫān
Teġallüb eyleyüp def‘ eyledi ġavġā-yı iḫvānı

24. Sekiz yıl müstaḳillen pādişāh olup idüp rıḥlet
Sipāriş itdi oġlı Ḫān Murād’a cümle erkānı

25. Cülūsına sekiz yüz hem yigirmi dört olur tārīḫ
Olupdur Ḫān Murād-ı evvele bu ism-ile s̱ānī

26. Ḳarār itdi otuz yıl altı ay devlet serīrinde
Ġazālar itdi küffāra çeküp şemşīr-i berrānı

27. Tamām oldı anuŋ da devri rıḥlet itdi dünyādan
Ḳoyup Sulṭān Muḥammed Ḫān-ı s̱ānīye bu meydānı

28. Budur İstānbūl’ı feṭḥ eyleyen Ġāzī Muḥammed Ḫān
N’ola ecdādına ġālib olursa şevket ü şānı

29. Cülūd itdi sekiz yüz elli beşde ol şeh-i ‘ādil
Otuz bir yıl cihānda kerr ü ferrle sürdi devrānı

30 Cihānda def‘ ü ref‘e himmet itdi ẓulmet-i küfre
Żiyā-yı seyf ile rūy-ı zemīni ḳıldı nūrānī

31. İrüp pāyāna ‘ömri ol daḫı ‘azm-i Behişt itdi
Yerini oġlı Sulṭān Bāyezīd’e gördi erzānī

32. Sekiz yüz seksen altıda cülūs itmişdür ol sulṭān
O’dur Ḥaḳḳuŋ velīsi andadur esrār-ı pinhānī

33. Anuŋ daḫı zamānında nice feṭḥ ü fütūḥ oldı
Ḳırup küffārı icrā eyledi āyīn-i şāhānı

34. Otuzla hem iki yıl pādişāh oldı cihānda ol
Ferāġat itdi āḫir terk idüp bu dār-ı aḫzānı

35. Yerin Sulṭān Selīm’e eyledi teklīf ṣoŋ demde
Bilürdi kimseye bāḳī degüldür çarḫ-ı gerdānī

36. Cülūs itdi ṭoḳuz yüz on sekizde çünki ol ġāzī
Şecā‘atde n’ola tercīḥ idersem cümleden anı

37. Alup Mıṣr’ı sefer ḳıldı ‘Acem iḳlimine ṣoŋra
Şikest itdi ḳaçurdı Çaldıran’da şāh-ı Īrān’ı

38. Sekiz yıl hem sekiz ay oldı aŋa salṭanat rūzı
Ḳoyup gitdi yerine ‘āḳıbet Sulṭān Süleymān’ı

---

21 on dördü çün: on üç yılı Kİ.
24 olup: oldı Kİ.

39. Cülūsına ṭoḳuz yüz hem yigirmi altıdur tārīḫ
Bunuŋ eyyām-ı ‘adlinde bu devlet buldı mīzānı

40. Cihānda Ḫān Süleymān ḳırḳ sekiz yıl pādişāh oldı
Vilāyetler musaḫḫar eyleyüp arturdı ‘ünvānı

41. Cihān ma‘mūr u ābādān olup ḫalḳ oldı āsūde
Zamānında ẓuhūr itdi nice āṣār-ı Sübḥānī

42. Bu da gitdi cihāndan tāc u taḫtın terk idüp aḫir
Yerine Ḫān Selīm oldı budur evvelkiye ṣānī

43. Cülūsına ṭoḳuz yüz yetmiş ile dört olur tārīḫ
Budur bu nesl-i pākuŋ ḥaḳ bu kim sulṭān-ı ẕī-şānı

44. Zamānında bunuŋ Ḳıbrıs gibi bir ülke fetḥ oldı
Bunuŋ şemşīri kffār-ı Freng’e virdi ḫazānı

45. Sekiz yıl hem beş ay ol server-i ‘ālem sürüp devlet
Sefer ḳıldı cihāndan mesken itdi Bāġ-ı Rıḍvān’ı

46. Anuŋ mesned-nişīni Ḫān Murād-ı ṣāliṣ olmışdur
Budur cümle selāṭīn-i güzīni merd-i meydānı

47. Ṭoḳuz yüz hem daḫı seksen iki çün giçdi Hicret’den
Cülūs idüp müyesser oldı aŋa tāc-ı ḫāḳānī

48. Olup ṣābit-ḳadem taḫtında zaḥmet çekmeyüp aṣlā
İdüp serdārın irsāl aldılar Tebrīz ü Şirvān’ı

49. Yigirmi yıl sekiz ay ‘āleme ḥükm itdi ‘adl üzre
Ḳoyup gitdi o daḫı ‘āḳıbet bu köhne eyvānı

50. Anuŋ da oġlı kim Sulṭān Muḥammed Ḫān-ı Ṣāliṣdür
Cülūs itdi biŋ üçde oldı cārī emr ü fermānı

51. Bu devletde budur ḫünkār-ı ġāzī fātiḥ-i Egri
Kıran küffārı ser-tā-pā idüp ceng-i firāvānı

52. Ṭoḳuz yıl altmış üç gün salṭanat sürdi diüp rıḥlet
Bu mihmān-ḫānenüŋ bir ḳaç gün oldı ol da mihmānı

53. Giçüp anuŋ yerine ‘adl-ile Sulṭān Aḥmed Ḫān
Yeŋiden oldı cārī ḥaḳ bu kim āyīn-i ‘Oṣmānī

54. Cülūsı hicretüŋ biŋ on ikisinde olup vāḳı‘
Aŋa bu salṭanat oldı Ḫudā’nun luṭf u iḥsānı

55. Zamānında Anaṭol semtinüŋ eṭrāf u eknāfı
Celālī eşḳıyāsı cümlesi itmişdi talanı

---

44 ḫazānı: ḫüsrānı Kİ.
48 çekmeyüp: çekmedi Kİ.
53 cārī: iḥyā Kİ.
55 cümlesi: cümleten Kİ.

56. Tevekkül eyleyüp Allāh'a itdi bir ḳulın irsāl
Giçürdi tīġ-ı ḳahrından ser-ā-ser ehl-i ṭuġyānı

57. Ḥükūmet ḳıldı on dört yılla dört ay itdi çün rıḥlet
Cülūs itdürdiler anuŋ yerine Muṣṭafā Ḫān'ı

58. Cülūsı biŋ yigirmi altıda vākı' olup anuŋ
Müyesser oldı aŋa gerçi ferr ü taḫt-ı sulṭānı

59. Ne ḥāl ise üç ay üç gün ḳarār itdi velī soŋra
İdüp ġavġā-yı 'ālemden ferāġat çekdi dāmānı

60. Anuŋ ardınca Osmān Ḫān-ı sāni pādişāh oldı
Ḥaḳīḳatde budur bu ḫānedānuŋ şīr-i ġarrānı

61. Cülūsı biŋ yigirmiyle yedide vāḳı' olmışdur
Olup dört yıl-ile dört ay on gün anıŋ cümle devrānı

62. Ġazā yolına bezl-i himmet itdi ol şeh-i 'ādil
Cihān serverligin isbāt idüp gösterdi bürhānı

63. Ne çāre neylesün ammā ki baḫtı olmadı yāver
Cihāndan almayup kāmı felek ḳıldı hebā anı

64. Bu ḥālet çün ẓuhūr itdi ḳamunuŋ ittifāḳıyla
Cülūs itdürdiler tekrār Sulṭān Muṣṭafā Ḫān'ı

65. Ne fetretler ne ġavġālar olupdur biŋ otuz birde
On altı ay zamāne gösterüp rūy-ı perīşānı

66. Müşevveş oldı çün aḥvāl-i 'ālem gördiler āḫir
Gelüp cem' oldılar bir yere cümle devlet a'yānı

67. Cülūs itdürdiler Sulṭān Murād-ı rābi'i ol dem
Umūr-ı salṭanat buldı yine evvelki mīzānı

68. Geçüp taḫta biŋ otuz ikide ol ḫüsrev-i ġāzī
Bu devlet oldı ol şāh-ı güzīne Ḥaḳḳ'uŋ iḥsānı

69. Muhābbetde ṣalābetde olup ecdādına ġālib
Budur ṣāḥib-i ḳırānı 'ālemiŋ Sām u Nerīmān'ı

70. 'Adūnuŋ kesdi 'ırḳın eşḳıyādan intiḳām aldı
Elinden ol gürūhuŋ hīç biri ḳurtarmadı cānı

71. İdüp iẓhār-ı ḳudret fitne-i Ye'cūc'e sed çekdi
Sezādur aŋa dirlerse eger İskender-i sānī

72. Revān ile alup Ba'dād-ı ḳahr itdi Ḳızılbaş'ı
Ḳalaydı ṣaġ eger alurdı Īrān u Tūrān'ı

73. Cihānda on yedi yıl kāmurānlıḳ eyleyüp āḫir
Nihāyet buldı emr-i Ḥaḳḳ-ile anuŋ da devrānı

---

57 itdi: eyledi M.
68 Ḥaḳḳ'uŋ: - M.

74. Cülūs itdi ḳarındaşı yerine Ḫān İbrāhīm
Bunuŋ da oldı heft iḳlīme cārī ḥükm ü fermānı

75. Olup biŋ ḳırḳ ṭoḳuzda aŋa rūzī taḫt-ı fīrūzī
Getürdi ṣadre aḫir rūzgār ol ẓıll-ı Yezdān'ı

76. Bi-ḥamdi'llāh zamānında Girid'de Ḫānya fetḥ oldı
Azaḳda ḫod Ḳazaḳlar ṭutdılar semt-i semt-i Kizīrān'ı

77. Ṭoḳuz yıldan üç ay eksik ḥükūmet eyleyüp āḫir
Ferāġat itdi aŋa keşf olup bu sırr-ı vicdānī

78. Naṣīb oldı şehādet 'āḳıbet ol şāh-ı maẓlūma
Ne çāre bu imiş çün tā ezel taḳdīr-i Rabbānī

79. Anuŋ ferzend-i 'ālī şānı devletle sa'adetle
Geçüp ol taḫt-ı şāhīye müşerref ḳıldı dīvānı

80. Cülūs-ı Ḫān Muhāmmed eyledi āsūde dünyāyı
Didi tārīḫini erbāb-ı naẓmuŋ bir süḫandānı

81. O'dur ḫünkār-ı ġāzī pādişāhānuŋ ser-efrāzı
Dilim medḥ itmede ḳāṣır o sulṭān ibn-i sulṭān'ı

82. Semiyy-i faḫr-i 'ālem şehryār-ı a'del ü ekrem
Şehinşāh-ı mu'aẓẓam vāriṣ-i mülk-i Süleymānī

83. Muḥammed Ḫān-ı rābi' pādişāh-ı maşrıḳ u maġrib
Anuŋdur tāc-ı ḫāḳānī anuŋdur taḫt-ı Oṣmānī

84. Sa'ādetle serīr-i devlet üzre cā-nişīn olsa
Gören bedr oldı ẓann eyler felekde māh-ı tābānı

85. Süvār olsa eger raḫş-ı hümāyūna ṣanurlar hep
Esed burcına taḥvīl eylemişdür Mihr-i raḫşānı

86. Cülūs eṣnālarında gerçi olmışdur biraz fetret
Ḳamusın ber-ṭaraf ḳıldı idüp tedbīr-i āsānı

87. Eṣer devrinde hergiz ḳalmamışdur fitneden ḥaḳḳā
Meger erbāb-ı ḥüsnüŋ ruḫlarında ḫāl-i fettānı

88. 'Adāletle yeŋi başdan cihānı eyleyüp ma'mūr
Yine buldı niẓāmın devletinde 'ālem-i fānī

89. Bunuŋ ben şükrini mümkin midür hergiz edā itmek
Ḫudā virdi bize bir pādişāh-ı pāk-iẕ'ānı

90. Yeter ey **Hemdemī** şimden girü gel ṣıdḳ-ile el aç
Du'āya başla kim *Fihrist-i Şāhān* buldı pāyānı

---

77 yıldan: yıl M.
79 taḫt-ı: evreng-i Kİ.
81 ser-efrāzı: ser-firāzı M.
88 yeŋi: iki M.
89 ben: bir Kİ.

91. İlāhī eyle ervāḥ-ı selāṭīni dem-ā-dem şād
İlāhī sen ḫaṭālardan emīn it şāh-ı devrānı

92. İlāhī ‘ömrin efzūn eyle anlar yerde yatdıḳça
İlāhī sen ḳabūl eyle du‘ā-yı müst-mendānı

[Ẕihnī]

150.

Mef‘ūlü fā‘ilātü mefā‘īlü fā‘ilün
Muzāri‘ – – + / – + – +/ + – – + / – + –

I

1. Ey serv-i nev-resīde vü gülzār-ı i‘tidāl
V’ey ġonce-i şüküfte-i gül-deste-i cemāl

2. Nesrīn-‘iẕār u ġonce-leb ü şekkerīn-maḳāl
Ḫurşīd-cebhe māh-ruḫ u ‘anberīn-hilāl

3. Ḥüsnüŋ fürūġ-ı şem‘-i ṭarab-ḫāne-i ḫayāl
Merdüm ḫayāl-i nergis-i mestüŋle ḫaste-ḥāl

4. Āşūb-‘aḳl u āfet-i dīndür o züf ü ḫāl
Virmişdurur Ḫudā saŋa çün ḥüsn-i bī-miṯāl

5. *Zinhār ġaflet eyleme bil kendü kendüŋi*
Meydān-ı ḥüsnde çekerek ṭut semendüŋi

II

1. Çoḳ nāz itme her ne ḳadar nāzenīn iseŋ
Ḫāk ol eger müsellem-i rūy-ı zemīn iseŋ

2. Al gevher-i kelāmı eger ḥurde-bīn iseŋ
Bu silk-i intiẓāmda dürr-i yemīn iseŋ

3. ‘Adl eyle mülk-i ḥüsnde çü mesned-nişīn iseŋ
Ālūde olma ẓulmete ŋur-ı mübīn iseŋ

4. Sa‘y it kemāle mihr-i sa‘ādet-ḳarīn iseŋ
Eksüklügüŋi bil ne ḳadar meh-cebīn iseŋ

5. *Ḫurşīd itmeseydi eger da‘vī-i kemāl*
Balına gelmez idi anuŋ günde bir zevāl

III

1. Yār olsa saŋa ehl-i faẓīlet ne fā’ide
Çün sende yoḳ ma‘ārife raġbet ne fā’ide

---

150. YB. 6918: 61[a]; **Bağdatlı Zihnī**: (Doğan, Ahmet (2020). “Bağdatlı Zihnī ve Mecmualardaki Bazı Şiirleri”. *The Journal of Academic Social Science Studies* (24): 211.

I

1 nev-resīde vü : nev-resīde-i M.

II

3 çü: - M.

III

2. Maḥbūb-dil olmayana muḥabbet ne fā’ide
Ger ḥüsni olmasa ḳurı zīnet ne fā’ide

3. Ṭut ben ki ṣunmışam saŋa şerbet ne fā’ide
İdrāk olmayınca bu leẕẕet ne fā’ide

4. Virmek ‘adūya dāmen-i ‘işmet ne fā’ide
Olmaḳ hemīşe ḫalḳa melāmet ne fā’ide

5. *Olmaz çü pāk-dāmen olan gül gibi ḫacīl*
Bir ḥālet itme ki olasın soŋra münfa‘il

IV

1. Ehl-i vefā mülāzımetüŋ eyle iḫtiyār
Öz iḫtiyāruŋ-ile cefā itme zinhār

2. Her āh ‘āşıḳam digene itme i‘tibār
Ḳopmaz yirinden olsa eger şāḫı rūzgār

3. ‘Anḳā ne deŋlü olsa ḳavī-pençe ṭu‘me-ḫ∨ār
Olmaz bu ṣaydgāhda ammā hümā-şikār

4. Nāzükdurur iken dil-i ‘uşşāḳa bī-ḳarār
Āyīne seng-i cevr-ile bulmaz mı inkisār

5. *Dürler dökerse yoluŋa bīgāneden ṣaḳın*
Cehd eyle dāma düşmeyesin dāneden ṣaḳın

V

1. Yār ol ḫavāṣa eyle teneffür ‘avāmdan
Bed-nāmlıḳdan eyle ḥaẕer geçme nāmdan

2. Gevher gibi baş üzre yir it iḫtirāmdan
Bir silke gir ki düşmeyesin intiẓāmdan

3. Mey içme ṣunsalar saŋa zerrīne cāmdan
Meclisde ḳıl mülāḥaẓa şürb-i müdāmdan

4. Maġrūr olma ḥüsnüŋe her iltiyāmdan
Tīġ ol velīk çıḳma maḥalsüz niyāmdan

5. *Bādeyle gerçi ẕevḳ-i ṭabī‘at ziyād olur*
Az içmeseŋ anı arada çoḳ fesād olur

VI

1. Ey **Ẕihnī** yoḳ çü derd-i dilüŋ ḥadd ü ġāyeti
Ol şāh-ı ḥüsnden yiter itdüŋ şikāyeti

2. Ṣıġmaz bu muḫtaṣarda ġam-ı bī-nihāyeti
Yārān-ı pāk-meşrebe yoḳdur ‘ināyeti

3. Ālūde ṭab‘ olanlaradur hep ri‘āyeti
Olsaydı āhum āteşinüŋ bir sirāyeti

---

2 Maḥbūb-dil: Maḥbūb M. / ger: key DA.

V

5 bādeyle: bād-ile M.

4. Olurdı bendesine daḫı bir ḥimāyeti
El-ḳıṣṣa ṭut zebānuŋ uzatma ḥikāyeti

5. *Bi'ṭ-ṭab' ehl-i ḥüsn ḳamu bī-vefā olur*
Ḥayf ol esīre ki bulara mübtelā olur

[Ḳabūlī]

151.

Mef'ūlü fā'ilātü mefā'īlü fā'ilün
Muzāri' – – + / – + – +/ + – – + / – + –

1. Bār-ı belāyı biz çekerüz yār böyledür
Īmān ezelden öyledür iḳrār böyledür

2. Her bārı götürür dil-i 'uşşāḳa cevr ider
Dildāruŋ işi 'āşıḳa her bār böyledür

3. Yaḳdı ümīd-i vuṣlat-ile nār-ı ġam dili
Şevḳ-ı cinān u ḳā'ide-i nār böyledür

4. Vir naḳd-i cān-ı pāki metā'-ı muḥabbete
Dükkān-ı şehr-i 'aşḳda bāzār böyledür

5. Her nesnenüŋ birer sebebi var **Ḳabūli**yā
Bu kārgāh içinde ne kim var böyledür

[Viṣālī]

152.

Fe'ilātün fe'ilātün fe'ilātün fe'ilün
Remel + + – – / + + – – / + + – – / + + –

1. Gözlerümdür güzelüm gözüŋi cān-ile seven
Göze göster yüziŋi gözden ırāġ olma iŋen

2. Aġlamaḳdan gözüŋe uyalı ḳan oldı gözüm
Çıḳsa gözden göz ucından ne 'aceb göze uyan

3. Görmek olmaz iki gözüm gibi gözüŋi velī
Görmüşüm gözüŋi gördükde iki gözümi ben

4. Gözlerüŋ gözler iken oldı gözüŋ gözüme ṭūş
Göz ucıyla gözedürken göze göz oldı fiten

5. Gözlerüŋ itdi **Viṣālī** gözüŋi gözden ıraḳ
Dimedüm mi göze uyup gözüŋi gözleme sen

---

151. YB. 6918: 61[b] ; **Kabūlī**: Dīvān: G.117
2 dil-i: diyü D.
152. YB. 6918: 61[b] ; **Visālī**

[Şānī]

153.

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün
Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –

1. Padişāh-ı baḫr u ber ṣaçḳıran-ı dehr kim
Padişehler faḫr ider fermānına teslīmden

2. İmtiṣāl-i ḥükmüne nā-ḫayra olmaz iḥtimāl
Ḫidmetinde iftiḫār eyler cihān taḳdīmden

3. Ol şehinşāh-ı cihān ol ḫüsrev-i deryā dilüŋ
Naḫl-i ‘ömrīn meyvedār itdi Ḫudā tekrīmden

4. Ḥamdulillāh tāze bir gül geldi bāġ-ı ‘āleme
Gülsitān-ı Ḥażret-i Ṣultān İbrāhīm’den

5. Ḳıldı naḳḳāş-ı ḳażā bir ṣūreti ḍarb āşikār
Māverā-yı … dehā-yı aḥsen-i taḳvīmden

6. Mülke zīnet virdi taḫṣīṣ-i ‘ulüvv-i rütbeti
Dehre revnaḳ virdi feyż-i luṭfun[ı] taḳdīmden

7. Ṭāli‘-i sa‘d u hümāyūn sā‘at-ı ferḫunde dem
Sa‘d-ı nāẓır naḥs-ı ġārib cedvel-i şehīmden

8. Āsumān-ı salṭanatdan ṭoġdı bir mihr-i münīr
İrtifā‘-ı ḳadr-ı zā’il māye-i tefhīmden

9. Çarḫ-ı heştomdan irişdi bang-ı *mā hāẕā beşer*
Çıḳdı … ṣadā-yı hüveydā-yı iḳlīmden

10. Mekteb-i taḫmīrde oldı mu‘allim aŋa ḥaḳ
Şāhlıḳ dersin oḳutdı levḥa-ı ta‘līmden

11. Kāġıd-ı ṣubḥı mücellā ḳıldı mihrüŋ mühresi
Māhperestī yāda yazdı levḥa sāde sīmden

12. Cümbüş itdi mihri olmaḳ … vesīle felek
Tīz durdı şeş cihet ser-ḫalḳa-i temmīmden

13. Dāyesi nāhid ola bir pīr lālāsı felek
İsti‘dād –ı ‘ömri aṭvel rişte-i terkīmden

14. Ṣaġ ola dāīm solaġı ola māh-ı neyyiri
Atı öŋince piyāde seyr ide ta‘ẓīmden

15. ‘Ālemüŋ ṣaḥib-ḳıranıdur diyü ehl-i nücum
Böyle istidlāl iderler ṣūret-i tencīmden

16. Vālid-i vālā maḳāmın ide Mevlā müstedām
Burc-ı taḫt-ı baḥtı mes‘ūd aḫter-ı dīhimden

---

153. YB. 6918: 62[a] ; **Şānī**

17. Sāyesinden ber-ḳarār olsun ebed şehzādesi
Ḥaḳ emīn itsün zevāl u naḳṣ u ḫavf u bīmden

18. Mülkünüŋ ma‘mūresi ola …
‘Ömrinüŋ a‘dādı efzūn ola ḫāk-i rehimden

19. **Şāni**yā gökde melā’ik didiler yā …
Nūrdur geldi Muḥammed-ṣulb İbrāhim’den (sene 1051)

[‘Askerī]

154.

Mefā‘īlün mefā‘īlün mefā‘īlün mefā‘īlün
Hezec + – – – / + – – – / + – – – / + – – –

I

1. Göŋül seyrān idüp berr ile baḥri cümle gördüŋ ṭut
2. Yedi iḳlīme şāh olduŋ münaḳḳaş ḫayme ḳurduŋ ṭut
3. Serīr-ı salṭanat üstünde bīn yıl ‘ömr sürdüŋ ṭut
4. Cihāŋ ḫalḳını hep bendeŋ bu fānī mülki yurduŋ ṭut
5. Geçüp ‘izzet serīrinde sa‘ādetle oturduŋ ṭut

II

1. Taṣavvur ideler kim ḳahramānısın bu dünyānuŋ
2. Ṣalābetle eger Sührābı olursuŋ bu düŋyānuŋ
3. Bu çarḫ-ı zāl tīrine siper olsa gerek cānuŋ
4. İdüp ḳavs-i ḳuzaḥ gibi dü-tā ḳaddini a‘dānuŋ
5. Yaṣup Rüstem kemānını bugün şīrāne ḳurduŋ ṭut

III

1. Ümīdim çerḫ-i keçrevdir ider ‘aksine gerdişler
2. Ḥayāsızdur utanmaz kimseden bildügini işler
3. Nice ṣayyādı ṣayd itmiş şikār ardınca görmüşler
4. Düşüp ḥayret feżāsına idüp beyhūde nālişler
5. Bülend āvāz ile yazıda şehbāzuŋ uçurduŋ ṭut

IV

1. Ṣaḳın emmāre nefsiŋden seni Ḥaḳ’dan ider ġāfil
2. … fikr-i fāsid eyleme endīşe-i bāṭıl
3. Ecel cāmı saŋa ṣunsa gerekdür şerbet-i ḳātil
4. Elinden rūzgāruŋ ḳurtuluş yoḳdur çün ey ġāfil
5. Hezārān nice-i pūlādı bir lu‘b ile burduŋ ṭut

V

1. Bu ḳaṣr u bu serāda rāḥat olmış yoḳ aḳāṣırdan
2. Bu eyvān irte ḳalmışdır nice yüz biŋ Ekāsirden
3. Muḳīm olmaz göçer ehl-i sefer olan bu çadırdan
4. Sürüp cümle murādātı çıḳar meydān-ı ḫāṭırdan
5. Cihān içinde yıllarla murād atını sürdüŋ ṭut

VI

1. Ümīdüm ger felek farḳına baş irgürse eyvānuŋ
2. … perīlerle gülistān olsa seyrānuŋ

---

154. YB. 6918: 62[b] ; **‘Askerī**

3. Eger Cem gibi zībā sāḳīlerle geçse devrānuŋ
4. Yıḳılup sernigūn āḫir dökilür cur’a teg ḳanuŋ
5. Ne āṣṣı defterüŋ dā’im ṣafā bezminde dürdün ṭut

VII

1. Gider ey **‘Askerī** dilden sivā Allāh fiḳrini pāk it
2. Yaḳīn āyīne-i ‘ālem-nümāsın kendüŋ idrāk it
3. Ṣıfāt-ı benliġi terk it yiriŋ ‘İsā-veş eflāk it
4. Vücūduŋ meskenet yolunda gel ey **Ḥayretī** ḫāk it
5. Hevā ile nice yıl yel gibi yeldüŋ yöpürdüŋ ṭut

[Nesīmī]

155.

Mefā‘īlün mefā‘īlün fe‘ūlün
Hezec + – – – / + – – – / + – –

1. Gel ey dilber ki ḥüsnüŋ aya düşmüş
   Yüzüŋ görmüş güneş sevdāya düşmüş
2. Senüŋ zülfüŋ būyı āfāḳı dutdı
   Meger ‘anber ṣaçıŋ saḥrāya düşmüş
3. Ben ol vā‘iẓ sözünden ḳorḳmazam hiç
   Ki imrūzı anuŋ ferdāya düşmüş
4. Gözüŋden fitne yayılmış cihāna
   Anuŋçün bu cihān ġavġāya düşmüş
5. Ne yaġmacı Moġol-Çīndir bu yā Rab
   Gözin nergisleri yaġmaya düşmüş
6. Ne nāzük noḳṭadur şīrīn dehānuŋ
   Ḫaber vir kim neden iḫfāya düşmüş
7. Neden düşmüş nigūn Hindū-ṣıfat kim
   Yaŋaġın lāle-i ḥamrāya düşmüş
8. **Nesīmī**’nüŋ gözi yārıŋ ġamından
   Ṭolup her ḳaṭresi deryāya düşmüş

---

155. YB. 6918: 63[a] ; **Nesîmî**: Dîvân: G.210
2 senüŋ: dü D. / būyı: kokusu D.
5 gözin nergisleri: gözi sevdāları D.
6 nāzük: mevzūn D.
7 nigūn: saçın D.
8 ṭolup: akıp D.

[Nesīmī]

156.

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün
Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –

1. Ey cemālüŋ ṣafḥasında ḫatm-i Ḳur’ān buldum uş
Ṣaçınuŋ her taresinde küfr ü īmān buldum uş

2. Çün hidāyet eylemiş Ḥaḳ yüzüŋe nūr-ı ezel
Şu sebebden kim yüzüŋde nūr-ı būrhān buldum uş

3. Ṣūretüŋ muṣḥafdur ey dilber yüzüŋ bedr-i münīr
Ṭal‘atuŋ şems-i ḍuḥādur māh-ı tābān buldum uş

4. Ey sekiz cennāt-ı ‘Adn’ı ‘arẓ iden zāhid baŋa
Ben bugün yarıŋ cemālüŋde gülistān buldum uş

5. Ey cihānuŋ ẓulmetinden isteyen āb-ı ḥayāt
Gör ki ben yārıŋ lebinde āb-ı ḥayvān buldum uş

6. Cevrine ḳıldım taḥammül ṣabr idüp yārin müdām
Derde dermān anda buldum derde dermān buldum uş

7. Ey **Nesīmī** vech-i Allāh’ıŋ kelāmıdur yüziŋ
Kim bu vechu’llāh içinde Faẓl-ı Raḥmān buldum uş

[Nesīmī]

157.

Mefā‘īlün mefā‘īlün fe‘ūlün
Hezec + – – – / + – – – / + – –

1. İki ‘ālemde sen ṣulṭān-ı muṭlaḳ
Fetaḥnā şānıŋa geldi muḥaḳḳaḳ

2. Cemālüŋ *ve’ḍ-ḍuḥā ve’l-leyli* ṣaçuŋ
Senüŋ şānuŋdadur āyāt-ı muṭlaḳ

3. Ki münzeldür saŋa *ṭāhā* vü *yāsīn*
Ḳamer oldı cemālüŋden müşaḳḳaḳ

4. Ezelden içmişim cām-ı *seḳāhüm*
Anuŋçün söylerüm dā’im *ene’l-ḥaḳ*

5. Senüŋ ‘aşḳuŋ beni benden alupdur
Ṣalupdur baḥrına mānend-i zevrāḳ

---

156. YB. 6918: 63ª ; **Nesîmî**: Dîvân: G.211
1 saçınuŋ: saçlaruŋ D.
5 cihānuŋ: ki zülfü D.
6 cevrine: cevrinde D. / anda buldum: andan oldu D.
157. YB. 6918: 63ª ; **Nesîmî**: Dîvân: G.213
3 münzeldür: menāzildür M.

6. Beḳā buldum fenādan bākī oldum
Anuŋçün … cām-ı mürevvaḳ

7. **Nesīmī**'ye ezelden cur'a ṣundum
Anuŋçün ẕü'l-ḥayāt oldı muḥaḳḳaḳ

[Nesīmī]

158.

Fe'ilātün mefā'ilün fe'ilün
Cedīd + + – – / + – + – / + + –

1. Ey lebüŋ āb-ı çeşme-i ḥayvān
Ṭal'atuŋdan ḫacīl meh-i tābān

2. Ḳāmetüŋden ḳıyāmet oldı ẓuhūr
Eyyühe'n-nāsü 'alleme'l-Ḳur'ān

3. Ḥaḳ kelāmı yüzüŋ beyānıdur
Ünẓurūnā bī-ṣūreti'raḥmān

4. 'Ālimü'l-ġayb-i cümle eşyāsın
Mālenā ġayrüküm velādeyyān

5. Ẓāhir u bāṭın evvel ü āḫīr
Senden oldı ẓuhūr şerḥ ü beyān

6. Ẕāt-ı muṭlaḳsın ey ḫuceste-liḳā
Küntü kenziŋ beyānı oldı 'ayān

7. Küfr ü īmān ṣıfāt-ı zülf ü ruḫuŋ
Bilmeyen küfri bulmadı īmān

8. Sırrı-ı tevḥīde yetmedi kāfir
Ādeme secde ḳılmadı şeyṭān

9. Ḥaḳḳı bildi **Nesīmī** Ḥaḳḳ-iledür
Ḥaḳḳı bilen nider bu mülk-i cihān

[Nesīmī]

159.

Mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün
Hezec + – – – / + – – – / + – – – / + – – –

1. Yitirdüŋ cām-ı Cemşīdi uyan uyḫudan ey ġāfil
Ne bulduŋ uyḫudan göster ne ḳılduŋ uyḫudan ḥāṣıl

---

6 bākī: fānī D.
158. YB. 6918: 63[a] ; **Nesīmī**: Dîvân: G.326
7 bulmadı: bilmedi D.
8 yetmedi: irmedi D.
159. YB. 6918: 63[b]; **Nesīmī**: Dîvân: G.225
Divanda beyitlerin yerleri farklıdır.

2. Meger Ḥaḳdan ziyān gördüŋ ki bāṭıl ḳavle yapışduŋ
Çevirdüŋ yüzüŋi Ḥaḳ'dan ṣaḳın kim Ḥaḳ degil bāṭıl

3. 'Azāzīliŋ sözün ṭutma anuŋ vesvāsına uyma
Ki İblīse uyan olmaz göŋül maḳṣūduna vāṣıl

4. Vefāsız dünyeniŋ mihrin gider göŋlüŋden aldanma
Ki dünyā kimseye hergiz muṭī' olmaz dedim uş bil

5. Bu ṭāḳ-ı ṭumṭurāḳı ḳo ki devrānı bu dünyānıŋ
Geçer her nev'-ile dutsaŋ gerek āsān gerek müşkil

6. Ṣadef ḫāṣ olmaz incüsüz bu remzi aŋla fikr eyle
Bu remzi bilmeyen bil kim ne ḫāric oldı ne dāḫil

7. Yalancı nefse uymışsun ḳucarsın dünyeyi niçün
Meger Ḥaḳḳı unutmuşsun ki olduŋ dünyeye mā'il

8. Mesīḥī-ẕāt iken bi'llāh niden dīv olmaḳ istersin
Meger kim cinnīdur aṣluŋ degilsin raḥmete ḳābil

9. Bu güftāruŋ işārātı deriŋdür aḳl aŋa irmez
Ne bilsün olmayan Mecnūn ki Leylī kimdür ey 'āḳil

10. Nice mef'ūl fā'ilden nice mes'ūl ü ṣā'ilden
Eger dānāsan anı bil ki sensin muṭlaḳā fā'il

11. Eger gözlüsen ey gözlü vücūduŋ şehrini gir gör
Ne deryāsın ne ma'densin ne gevhersin ne ḫoş sāḥil

12. Vücūduŋ çevgeni maḥv it vücūd-ı ferd-i vāḥid ol
Ki ẕāt-ı ferd ü vāḥidden ne mes'ūl oldı ol sā'il

13. Ne āḫīr sensin ey gevher kim adıŋ gizlü genc oldı
Nedür ḥālüŋ kim olmazsın özüŋden vāḳıf ey sā'il

14. Hevā cāmından içmişsin heves ardına düşmüşsün
Bu aġulı şarābı ḳo kim oldur şerbet-i ḳātil

15. **Nesīmī** sırr-ı mā evḥā kemāhī gerçi şerḥ eyler
Ḳaçan idrāk ider anı özini bilmeyen cāhil

---

6 fikr: fehm D. / remzi: sırrı D.
7 kucarsın: ḳuvarsın M. / unutmuşsun: unutmuş M.
10 mes'ūl: med'ul D.
11 gözlü: göz M. / ma'densin ne gevhersin: gevhersin ne ma'densin D.
12 çevgeni: şirkini D.
15 evḥā: evḫāyı M.

[Gelibolulu Muṣṭafa ‘Ālī]

160.

Mefā‘īlün mefā‘īlün mefā‘īlün mefā‘īlün
Hezec + – – – / + – – – / + – – – / + – – –

I

1. Gel ey nevk-i ḳalem mātem serencāmın beyān eyle
Döküp evrāḳa derdüŋ ḳara baḫtuŋdan fiġān eyle

2. Midādāsā siyeh ḳanlar ṣaçılsun yine çeşmüŋden
Liḳā gibi müşevveş ḳışṣalar şerḥin beyān eyle

3. Ḳażā levḥine vāfir serzeniş ḳıl dest-i kātibden
Ḳader mecmū‘asın yırtup perīşān dāstān eyle

4. Kül ider mermeri āteş gibi kem ḥarfini yazsaŋ
İnanmazsan bir āhen levḥa evvel imtiḥān eyle

5. Server erḳāmını ḥakk eyleyüp levḥ-i ḫavāṭırdan
Meserret-nāmeler ẕevḳin göŋüllerden nihān eyle

6. Siyeh giy ehl-i beytüŋ Ka‘beveş rūz-ı ġazāsından
Bu mātem ḫıdmetinde sen de dāmen-der-miyān eyle

7. *Yazarsaŋ Kerbelā vādīsinüŋ müşkil belāsın yaz*
Sipihrüŋ zehrin içmiş teşne-diller mācerāsın yaz

II

1. Niçün ey dehr-i ġāfil naḳd-i kevneyni hebā ḳılduŋ
Niçün Şīr-i Ḫudā’nın nūr-ı çeşmin bī-żiyā ḳılduŋ

2. Güm itdüŋ Kerbelā ḫākinde anuŋ gevher-i ẕātın
Ne kendünden ḥicāb itdüŋ ne ceddinden ḥayā ḳılduŋ

3. Ḳoparduŋ ġonca-i nevrestesin gülzār-ı taḥḳīḳin
Zehirler yutdurup pejmürde-ḥāl itdün cefā ḳılduŋ

4. Zülāl-i pāk aḳan gülzāra zehr-āb eyledüŋ cārī
Resūlüŋ būsegāhın tīġ-i ḳahra mācerā ḳılduŋ

5. Resūlüŋ ālini şerm itmedüŋmi ġarḳ-ı ḫūn itdüŋ
Girüp ḳanına ol maẓlūmuŋ ey ẓāl,m ḫaṭā ḳılduŋ

6. Söyindürdüŋ risālet ḫānedānında yanan şem‘i
Melāmet ẓulmetin ta‘yīn-i beyt-i Muṣṭafā ḳılduŋ

7. *Serin ol serverüŋ dūr itdügüŋ yitmez mi efserden*
Mürüvvetsüzliḳ idüp niçün ayırduŋ tenin serden

---

160. YB. 6918: 64ª; **Gelibolulu Mustafa Ālī**: Dīvān: TB.9
Divanda beyitlerin yerleri farklıdır.

II

6 melāmet: melālet M.

III

1. Ne vādīdür ki deşt-i Kerbelā pür-derd ü miḥnetdür
Meger kerb ü belālardan mürekkeb bir muṣībetdür

2. Niẓāmın bozdı āḫir ehl-i beyt-i Şīr-i Yezdān'ın
Ne naẓm-ı bī-selāsetdür ne nā-mevzūn ḥikāyetdür

3. Ḳopar bir demde ġavġā-yı ḳıyāmet līk 'āşūrūŋ
Dem-i mātemde her bir rūzı üç nevbet ḳıyāmetdür

4. Yatur gül gibi gül-gūn perdesinde ravżanuŋ bir gül
Gezen mersiyye-ḫ∨ānlar bülbülān-ı bāġ-ı ḥayretdür

5. O gül-gūn ṭurfa sancaḳlar ki ṣaf baġlar ḥarīm içre
O bāġuŋ servi ḥūnīn olduġından bir 'alāmetdür

6. O ḳāmet düşdigi sā'at ḳıyāmet ḳopmamaḳ maḥżā
Anuŋ tā ḥaşr olınca mātemin her dem iḳāmetdür

7. *Dögün ṭaşlarla gel ey sīne sen ḳan aġla ey dīde*
Dem-i mātem durur nehr eyle yaşuŋ çaġla ey dīde

IV

1. Şehīdān ḳanı ol dem ki Fırāt'ı ġarḳ-ı ḫūn itdi
'Adū hem ḳanmasun andan diyü aḫker-nümūn itdi

2. Felek ḳanına girdi bir içim ṣu virmedi aŋa
O'dur kim kūzesin dest-i melāmet ser-nigūn itdi

3. Ṣıdı ceng içre çengin öyle ṣīrūŋ dehr rūbāhı
İdüp ṣad ḥīle yitmiş zaḫm-ı mühlikden zebūn itdi

4. Ṣadā-yı *el-'aṭaş*dan ḫuşk-leb ḳaldı melekler hep
Ḥarāretden felek mātem libāsın nīlgūn itdi

5. Hele bir ḳatre ḳanı ḳalmayupdur yirde ol şāhuŋ
Ḳapup ḫurşīd anı tāc-ı zerinde la'l-gūn itdi

6. Ṣanurlar dest-i pākī kūzeveş dolmışdı ḳanından
Ecel cāmın ṣunup sāḳī-i ġam baġrını ḫūn itdi

7. *Kesilmiş gerden-i kāfür-gūn peyveste aḳmış ḫūn*
Şebistān-ı şehādet şem'i virmiş şu'le nūr-efzūn

V

1. Bu ġam bir özge ġamdur işbu mātem ṭurfe mātemdür
Bu eyyām içre ḫurremlik ḥarām oldı Muḥarrem'dür

III

2 āḫir: çün kim D. / Şīr-i Yezdān'ın: Murtażā'nuŋ

IV

5 ḳapup ḫurşīd anı tāc-ı serinde la'l-gūn itdi: ṣanurlar dest-i pākī kūzeveş dolmışdı ḳanından M.

6 ṣanurlar dest-i pākī kūzeveş dolmışdı ḳanından: ḳapup ḫurşīd anı tāc-ı zerinde la'l-gūn M.

V

2. Ḳapansun çıḳsun ol gözler ki zehr-āb aḳmıyor andan
Dem-i mātemde īs̱ār itdigi nemdür yaḫūd demdür

3. Bu ġam ḳanın ḳurıtmışdur belī aṣḥāb-ı taḥḳīḳüŋ
Anuŋçün dem degüldür ek̲seriyyā dökdügi nemdür

4. ‘Azā vaḳtinde el ḳarṣup gülen eṭfāli ‘ayb itmeŋ
Bu istihzā aŋadur kim yiri nār-ı cehennemdür

5. Mübārek başlarına nūr inüpdür zer-‘alem ṣanma
Degüldür surḫ sancaḳlar birer maḳtūl-i mu‘lemdür

6. Yolıŋda şerḥa çeksem yol yol itsem cismüŋ ey abdāl
Libās-ı cismi cāndan ṣoymayan ḥayrān u sersemdür

7. Bu mātemden delüp ney gibi baġruŋ iŋle ey **‘Ālī**
Benüm bu naẓm-ı dil-sūzum ḳulaḳ dut diŋle ey ‘Ālī

[Bağdatlı] Rūḥī

161.

Fe’ilātün fe’ilātün fe’ilātün fe’ilün
Remel + + – – / + + – – / + + – – / + + –

1. Ḫalḳa kīn eyleme var ise belāġāt sende
Seni ḳadḥ ideni sen medḥ-ile ḳıl şermende

2. Kimseye aġlama ḥāliŋ baŋa raḥm eyle diyü
Cehd ḳıl eylemesün üstüŋe ‘ālem ḫande

3. Ehl-i ‘irfān-ile külḫānda geçinmek yegdir
Cühelā ile ḫużūr eylemeden gülşende

4. Pes ider ḳadrini āḫir kişinüŋ serkeşlik
Ser-firāz olur o ‘ārif ki olur efgende

5. Sākin-i künc-i tevekkül olagör ey **Rūḥī**
Nefs içün ‘ārif olan cāhile olmaz bende

---

3 belī: velī D.
5 Degüldür surḫ sancaḳlar birer maḳtūl-i mu‘lemdür: Yolıŋdur şerḥa çeksem yol yol itsem sīnem ey abdāl M.
6 Yolıŋda şerḥa çeksem yol yol itsem cismüŋ ey abdāl: Degüldür surḫ sancaḳlar birer maḳtūl-i mu‘lemdür M.

161. YB. 6918: 65[a] ; **Bağdatlı Rūhī**: Dīvān: G.1017
3 ḫużūr: ṣafā D.
4 olur: ola D.

Laṭīfe

[?]

162.

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün
Remel – + – – / – + – –/ – + –

1. Faḫr-i ‘ālemsin egerçi fāsı yoḳ
   Kān-ı gevhersin egerçi rāsı yoḳ
2. Gice gündüz dile kim Ḥaḳ’dan budur
   Saŋa bir merkeb vire kim bāsı yoḳ

Kaside-i Seyyid Nesīmīdür Naṣīḥatnāme

163.

Mefā‘īlün mefā‘īlün fā‘ilün
Hezec + – – – / + – – – / + – –

1. Eyā mü’min ger isterseŋ sa‘ādet
   Özüŋe pīşe ḳıl dā’im se ‘ādet
2. Evvel ṭab‘-ı laṭīf u ḫulḳ-ı nīgū
   İkinci hem kerem cūd u seḫāvet
3. Üçünci olma hergiz bī-vaẓīfe (sen)
   Yüri Ḥaḳ buyruġın ṭut ḳıl ‘ibādet
4. Ḫoş(a) ol mü’min pāk u muvaḥḥid
   Ger anda ola hem bu üç ḫaṣālet
5. Ḥayādur birisi biri edebdür
   Biri daḫı nedür ḫavf-ı ḳıyāmet
6. Daḫı üç nesne göŋlüŋ rūşen eyler
   Ḥaḳīḳat bil sen arzū-yı irādet
7. Biri Muṣḥaf biri aḳar ṣu derler
   Bu iki nesneye baḳsaŋ kifāyet
8. Üçünci ṣun‘i Ḥaḳdur ḥüsn-i zībā
   Taṣarrufsuz teferrüc ḳıl ferāġat
9. Daḫı üç nesne göŋli ġamkīn eyler
   Ḳulaḳ ṭut kim saŋa direm ḥikāyet
10. Yaman yoldaş yaman ḳomşı vü bed-ḫuy
    Yaman ‘avrat siyāsetdür siyāset
11. Yaḳīn cennet yüzin görmez bir ādem
    Ki öz cānında ola üç ‘alāmet

---

162. YB. 6918: 65[a]
163. YB. 6918: 65[a]; **Nesīmī**

12. Biri kezzāblıḳ[ı] birisi ġıybet
Biri olmaḳ baḫīl ehl-i ‘adāvet

13. Gör üç nesneden āzād merdüm
Var itme özüŋi anı ṣınā‘at

14. Biri bühtān biri leckenlik itmek
Biri küstāḥ olup ḳılmaḳ ẓarāfet

15. Nesīmī sen yaḳīn ehl-i naẓarsın
Bu üç nesneyi ḳıl kendüŋe ‘ādet

16. Biri luṭf-i kerem hem ḫulḳ-ı nīgū
Biri hiç kimseye baḳma ḥaḳāret

17. Bu sözler ḫoş naṣīḥatdür alana
Sa‘ādetdür velī ‘ayn-ı sa‘ādet

[Miṣālī]

164.

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün
Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –

1. Cāme-i sürḫ u kebūd içre nihāndur ḫançerüŋ
Ṣan ṣafaḳ içre hilāl-i āsmāndur ḫançerüŋ

2. Āsmānda māh-ı nev deryāda māhī ḫavf ider
Māhdan māhīye del ḥükmi revāndur ḫançerüŋ

3. Ṣöyle geçgindür ki ḳanda yatduġın bilmez şehā
Ġamze-i mest-i müdāmuŋdan nişāndur ḫançerüŋ

4. Teşne-diller gördügi demde n’ola cān virseler
Bu güzel beldeŋ çıḳar āb-ı revāndur ḫançerüŋ

5. Ṭatlu dillerle **Miṣālī**’nüŋ giripdür göŋlüne
Gūyiyā bir dilber-i şīrīn-zebāndur ḫançerüŋ

[Behiştī]

165.

Fe’ilātün fe’ilātün fe’ilātün fe’ilün
Remel + + – – / + + – – / + + – – / + + –

1. Ḳanı bir ṭālib-i Ḥaḳ ehl-i fenā şeklinde
Ṣūret uġrısı çoġaldı fuḳarā şeklinde

2. *Men ‘aref* sırrını fehm eylemez daḫı henüz
Nice zāhid geçinür var ‘ulemā şeklinde

---

13 Vezin aksamaktadır.
164. YB. 6918: 65^{b} ; **Mīṣālī**
165. YB. 6918: 65^{b} ; **Behiştī**: Dîvân: G.486

2 eylemez daḫı henüz: itmez iken şimdi D. / ‘ulemā: M.

3. Cühelā çoḳ saŋa bir mes’eleyi feṯḥ idemez
Ṣūret-i ẓāhiri ammā ‘ulemā şeklinde

4. Daḫı ‘ömrüŋde nedür bilmez iken ḥüsn-i edā
Her denī Türk’i görürsün zurefā şeklinde

5. Menba‘-ı mülk-i fenāda ḳatı nādür bulınur
Şimdi bir mürşid-i kāmil büdalā şeklinde

[Fużūlī]

166.

Mefā‘īlün mefā‘īlün mefā‘īlün mefā‘īlün
Hezec + – – – / + – – – / + – – – / + – – –

I

1. Saŋa hicrān belāsı hep bu çarḫ-ı bī-vefānuŋdur
2. Şefā‘at merḥamet şefḳat Rasūl-i Kibriyā’nuŋdur
3. ‘Aṭā vü luṭf u baḫşiş Ḫalıḳ-ı kevn ü mekānuŋdur
4. Dilā beyhūde ṣanma sen bu söz bir nükte-dānuŋdur
5. *Erenlerden ümīdüŋ kesme himmet evliyānuŋdur*
6. *Tevekkül ḳıl viṣāl-i yāre çün virmek Ḫudā’nuŋdur*

II

1. Belā vādīsinüŋ Mecnūn’ı oldum bī-ser ü bī-pā
2. Recāyı ḳaṭ‘ idüp hicrāndan itmem kimseye şekvā
3. Olursaŋ cān-ile ṭālib sen, maḥrūm ide ḥāşā
4. Eger başuŋda ‘aḳluŋ var ise ey ‘āşıḳ-ı şeydā
5. *Erenlerden ümīdüŋ kesme himmet evliyānuŋdur*
6. *Tevekkül ḳıl viṣāl-i yāre çün virmek Ḫudā’nuŋdur*

III

1. Firāḳında ṣafā kesb eyle yāruŋ olma bīġāne
2. Derūnuŋ rāzını cānuŋda ṣakla açma nādāne
3. Çerāġ-ı sīneŋi yandur getür şevḳ-ile meydāne
4. Gönül rāh-ı muḥabbetle eger düşerse hicrāne
5. *Erenlerden ümīdüŋ kesme himmet evliyānuŋdur*
6. *Tevekkül ḳıl viṣāl-i yār içün virmek Ḫudā’nuŋdur*

IV

1. Ġam-ı hicrān beni öldürdi gördüm ġayrı yoḳ tedbīr
2. Durup aġlayu itdüm bir ‘azīze ḥālimi taḳrīr

---

3 Divanda 4. beyittir.
4 Divanda 3. beyittir. edā: -M.

166. YB. 6918: 66ª ; **Fużūlī**: (Küçük, Sabahattin (1989). Fuzūlī’nin Yeni Bir Şiiri, *Fırat Üniversitesi Sosyal* Bilimler s.245-248

II

1 oldum: olma D.
2 itmem: itme D.

III

6 yār: yāre KS.

IV

1 gördüm: - M.

3. Firāḳ eyyāmınuŋ hep sergüzeştin söyledüm bir bir
4. Bu derde çāre olmaz mı didüm didi belā ol pīr
5. *Erenlerden ümīdüŋ kesme himmet evliyānuŋdur*
6. *Tevekkül ḳıl viṣāl-i yāre çün virmek Ḫudā'nuŋdur*

V

1. Yüri ālūde-dāmān ol muḥabbet ḫāk-ı rāhından
2. Beḳā yoḳdur bilürsin 'āḳıbet devlet külāhından
3. Ḥużūra aldanup ḳalma cihānuŋ 'izz ü cāhından
4. Murāda irmek isterseŋ bu 'ālem tekyegāhından
5. *Erenlerden ümīdüŋ kesme himmet evliyānuŋdur*
6. *Tevekkül ḳıl viṣāl-i yāre çün virmek Ḫudā'nuŋdur*

Ṭaḫmīsdür
['Azmī]

167.

Fe'ilātün fe'ilātün fe'ilātün fe'ilün
Remel + + – – / + + – – / + + – – / + + –

I

1. Şeref-i yeryüzünüŋ zümre-i insānladur
2. Esmānuŋ … encüm-i raḫşānladur
3. Ten-i pejmürdelerüŋ zindeligi cānladur
4. Ḥarekātıyla seküz yüzinüŋ cāŋladur
5. 'Āşıḳ-ı ḫasta-dilüŋ ṣıḥḥati cānānladur

II

1. Ey şeh-i ḥüsn melāḥat-i meh-i çarḫ … ṭāḳ
2. Mihr-i ruḫsārıŋ-ile eyle cihānı āfāḳ
3. Gūş ḳaylūle … ṭoldı āfāḳ
4. 'Arż ḥasen ile şehā kūyıŋa geldi 'uşşāḳ
5. Pādişāhuŋ şeref-i şevket[i] dīvānladur

III

1. Ḳahr u derd ile cefā ġuṣṣa vü cevr ile sitem
2. Yār-i ġār oldı yanmadan gidemezler bir dem
3. Böyle peyveste olup anlara … elem
4. Hemdem olsa nola bu derd ü belā miḥnet ü ġam
5. 'Ālemüŋ 'işreti cemā'at-ı yārānladur

IV

1. Serüŋi nice bir baş çeke üftādelerüŋ
2. Nice bir ḳarşuŋa al … īstādelerüŋ
3. İḫtiyār ….ḳuluŋ olmaġa dildārlaruŋ
4. Ser-i kūyuŋda ḳurulsa nola üftādelerüŋ
5. Tekiyyenüŋ şenligi mihmānla ḳurbānladur

---

4 didi belā: ana didi KS.

167. YB. 6918: 66[a]; **'Azmī**

V

1. **‘Azmi**yā ‘ākil iseŋ dünyāda hīç uṣlanma
2. Manṣūb-ı çāhı bir yola ṣapup aldanma
3. Ḳurı ġavġādur anuŋ ṭanṭanası …
4. Genc-i ġamda ṣanma meşḳ-i …
5. Dil-i sūzānla hem dide-i giryānladur

[Ḫayālī]

168.

Mefā‘īlün mefā‘īlün mefā‘īlün mefā‘īlün
Hezec + – – – / + – – – / + – – – / + – – –

1. Elüm çekdüm bu baġuŋ lālesinden sünbülünden hem
   Ferāġum var bu gülzāruŋ gülünden bülbülünden hem
2. Günāhımdan beni pāk eylemezler bi ḳadeḥ meyle
   Ḫarābāt-ı muġāna gerçi kim geldüm yolundan hem
3. Palās-ı faḳr ile nefse ḳanā‘at geldi fāriġdür
   Eşigi itlerinden şehlerüŋ aṭlas çulundan hem
4. Dili fāriġ iden bu ḥalḳa ḥalḳa dūd u āhumdur
   Perī-peykerlerüŋ ḫam-der-ḫam olmuş kākülünden hem
5. **Ḫayālī** bir gözi açıḳ ser-āmed şāhbāzem kim
   Külāha egmezem baş uçmazam şāhlar ḳolundan hem

Na‘t-ı Ḫᵛāce-i Kā’ināt Ṣall’llāhu ‘Aleyhi ve Sellem

Güfte-i Ḫaylī Okındı

169.

Fe’ilātün fe’ilātün fe’ilātün fe’ilün
Remel + + – – / + + – – / + + – – / + + –

1. Vechi var teşne-i āb-ı keremüŋ olsa cihān
   Ki yüzüŋ ṣuyına ḫalḳ oldı senüŋ kevn ü mekān
2. Bildi çün ḫilḳatine bā‘iṯ olan ẕātuŋdur
   Oldı sergeşte o şevḳ-ile sipihr-i gerdān
3. Sensin ol nūr-ı Ḫudā kim iki ednā ẕerreŋ
   Biri māh oldı cihāna biri mihr-i raḫşān
4. Sensin ol şem‘-i şebistān-ı hüdā kim Cibrīl
   Oldı pervāne-ṣıfat şevḳuŋıla raḳṣ-künān
5. O meh-i burc-i şerefsin ki şeb-i mevlūduŋ
   ‘Iyd u nev-rūz gibi ḳıldı cihānı şādān

---

168. YB. 6918: 66[b] ; **Hayālī Beg**: Dīvān: G.37

169. YB. 6918: 67[a] ; **Ḫaylī**: (Ekincİ, Ramazan (2020), Bursalı Haylī Ahmed Çelebi ve Şiirleri, *Journal of Turkish Language and Literature*, s.356-390

6. O’dur ol şeb ki olup ḳalb-i eḥibbā ma‘mūr
Ṭāḳ-ı Kisrā dil-i a‘dā gibi oldı vīrān

7. O’dur ol şeb ki cihān buldı żiyā nūruŋdan
Daḫı gün ṭoġmadın ey mihr-i sipihr-i ‘irfān

8. O’dur ol şeb ki virüp dehre vücūduŋ revnāk
Ḳıldı dünyā yüzini reşk-i behişt-i Rıḍvāŋ

9. Nice reşk eylemesün cennet o şeb dünyāya
Ki senüŋ kūyuŋa ‘azm eyledi ḥūr u ġılmān

10. Bir ‘aceb zelzele ṣaldı ḳademüŋ ‘āleme kim
Ser-nigūn oldı ṣanemler yıḳılup deyr-i muġān

11. Görüp ol ḥāleti ammā ki nice müşrikler
Cehl-ile eylediler ḥaḳḳuŋa çoḳ ẓann u gümān

12. Āyet-i raḥmet-i Ḥaḳ olduġuŋa münkir olup
Küfri ezber oḳıdı nice ‘adū-yı nādān

13. Gördi kim bilmediler ḫalḳ-ı zamāne ḳadrüŋ
Seni bildürmek içün indi zemīne Ḳur’ān

14. Sensin ol fāris-i meydān-ı nübüvvet ki ḳaçan
Ḥaḳ resūl olduġuŋa istedi a‘dā bürhān

15. Māha barmaḳla işāret ḳılup irdüŋ ẓāhir
‘Arṣa-i mu‘cizede ṣan‘at-ı gūy u çevgān

16. Göricek ṣa‘ṣa‘a-i mihr-i lef-i pür-tābuŋ
Sīne-çāk oldı o şeb şevḳ-ile māh-ı tābān

17. Gösterüp devr-i ḳamerde nice yüzden i‘cāz
Eyledüŋ gün gibi ‘ālemde ḥaḳ dīni ‘ayān

18. Maẓhar-ı mevhibe-i luṭf-ı Ḫudā’dur ẓātuŋ
Cümle eşyāya olursaŋ ni‘met-i feyż-resān

19. Olduġunçün ‘araḳ-ı cebhe-i pür-tābuŋdan
Ḥaşre dek gülleri oldı bu cihānuŋ ḫandān

20. Çeşm-i nergisde degüldür ḳaṭarāt-ı şebnem
Güle bu luṭfı görüp oldı ḥasedden giryān

21. Ḥaddi yoḳ ḳanġı birin şerḥ ide dil mu‘cizenüŋ
Vire mi ḳaṭre-i nāçīze ġınā-yı ‘ummān

22. Bāḫuṣūṣ ol şeb-i mi‘rāc o dem-i vuṣlat kim
İdemez kimse anı ‘aḳl-ile tafṣīl ü beyān

23. Nice taḳrīr ideyüm anı degüldür ḥaddüm
Varöaz ol rütbeye zīrā ki ‘uḳūl-i insān

24. Seni medḥ itmege yoḳ bende kemāl-i ḳudret
Eyledüm ḥaḳḳ-ı edāda bilürem çoḳ noḳṣan

25. Ḳalma eksüklügüme sen benüm ey bedr-i tamām
Çünki yoḳdur kerem ü luṭfuŋa ḥadd ü pāyān

26. Çār-yārüŋ daḫı medḥinde girüp meydāna
Esb-i ṭab‘a dilerem eyleyem irḫā-yı ‘inān

27. Ḳādir olduḳca n’ola anları da vaṣf itsem
Virdiler şer‘üŋe zīrā ki nice revnaḳ ı şān

28. Yār-ı ġāruŋ olan ol Ḥażret-i Ṣıddīḳ-i ‘Atīḳ
N’ola oldıysa ṣadāḳatle güzīn-i aḳrān

29. Cümleden evvel idüp dīnüŋi taṣdīḳ u ḳabūl
Ṣıdḳ-ı pāki aŋa oldı sebeb-i istiḥsān

30. Ma‘den-i ‘adl ü kerāmet ‘Ömer-i Fārūḳ’uŋ
Devr-i ‘adlinde cihān bulmuş idi emn ü emān

31. Yed-i ṭūlāsını gör kim nice günlük yoldan
Dīde-i Ḳayṣere bir demde irişdürdi benān

32. Menba‘-ı ‘ilm ü ḥayā Ḥażret-i Ẕī’n-nūreyn’üŋ
Şöyle naḳş olmış idi levḥ-i dilinde Furḳān

33. Mülk-i şer‘üŋde virüp ḳā‘ide-i dīne niẓām
Ḳıldı ādāb ile tertīb-i kelām-ı Sübḥān

34. Fātiḥ-i Ḫayber olan Ḥayder-i Kerrār’uŋ ise
Zehresin ḫaṣmuŋ iderdi ḳılıcı āb-ı revān

35. Ne kerāmet ne şecā‘at ne velāyetdür o kim
Ṭıfl iken ejderi çāk itdi o şīr-i ġurrān

36. Kişver-i şer‘-i şerīfüŋde sarāy-ı dīne
Anlar olmışlar idi pādişehüm çār-erkān

37. Bu ḳadar ḳuvvet ü ḳudretle yine her birisi
Bendedür ḫażretüŋe anlara sensin sulṭān

III. BÖLÜM: MECMUANIN (1ª-67ᵇ) MESTAP'A GÖRE TASNİFİ

Tablo 5:

Yer Nu.:							
Varak Numarası	**Mahlas**	**Matla' beyti / bendi**	**Makta' beyti / bendi**	**Nazım şekli / birimi**	**Nazım türü**	**Vezin**	**Açıklamalar**
1ª	**'Ubeydī**	Ne 'aceb alçaḳ olur bu felek-i bed-āyīn Ṭoḳunur ehl-i dile dāim ider zār u ḥazīn Kimi kim vuṣlat ile bir gün ide ḫürrem u şādFirḳat ile nice yıllar ider anı teskīn Bir zamān şöyle güler yüziŋe ṣanursın kim Artıġ itmez ġam u derd ile cebīnüŋ pür-çīn Bir gün ammā yine bir od(a) bıraġur cānıŋa kim (kem) Yidi deryāyı dökerseŋ anı itmez teskīn Seni başdan ayaġa mālada ġarḳ eyleseler Bī-vefādur bu felek mihr ideyin dime ṣaḳın Sen ṣanursın ki saŋa cān virüp eyligdir ider Ḫaberiŋ yoḳ seni ol çāha atar ey miskīn Eliŋ alup ṭutalum şimdi çıḳardı 'arṣa İrte bir gün yerüŋi itse gerek zīr ü zemīn İmdi ḫāk eylemedin mezilŋi çarḫ seniŋ Cehd idüb idi gör yerüŋi firdevs-i berī Çünki bu 'ālem-i fānī sana bākī ḳalmaz Mihr idüp pīre-zen-i dehre ṣaḳın olma yaḳīn 'Āḳil olān kişi dünyāya muḥabbet mi ider Naḳd-i 'ömriŋ çürüdüp yoḳ yire ġaflet mi ider	Yā İlāhī kerem u luṭf u mürüvvet eyle Ḳabrin ol ḫūr-veşüŋ ravża-ı cennet eyle Çünki ol bülbül-i cān uçmaġa pervāz itdi Āşiyānın gül-i gül-zār-ı sa'ādet eyle Rūz-i mīzānda o dil Yūsufunuŋ sulṭānım Ḳadrini yüce idüp ḫürmet ü 'izzet eyle Defni üzre yatup tā kī ide ol yād-ı hużūr 'Afv idüp cümle ṣuçın lāyıḳ-ı raḥmet eyle Bu günahkār 'abīdi ḳo göŋlüŋe yazup Raḥmet ü luṭfuŋ ile cānını rāḥat eyle Nefs-i emmāre elinden anı āzād idüp Merg-i nefs tevbe ü tevfīḳi hidāyet eyle Yā İlāhī daḫı dūzaḫ odına yanmaḳdan Cümle mū'minleri de ḫıfẓ u ḥimāyet eyle Dürlü dürlü ni'am-ı luṭfuŋ ile yā rabbī Her birin gülşen-i cennetde żiyāfet eyle Bu du'āyı işidüp kim ki dir ise āmīn Yā Rab anı ḥarem ü ḫāsuŋa da'vet eyle Bu oḳundıḳça umaram ki beni yād ideler Bir du'ā ile daḫī rūhumı dilşād ideler	Terkīb-İ Bend		+ + – – / + + – – / + + – – / + + –	

2[a]	Maḳālī	Ḫayālüŋ şāhına başım bu çeşm-i eşk-bār üzre Teferruc-gāh içün bir ḳaṣr-ı ‘ālidir be-kār üzre	Maḳālī ṭ’an-ı a’dādan ne ġam erbāb-ı ‘irfāna Atarlar ṭaşı elbette dıraḫt-ı mīve-dār üzre	Gazel		+ – – – / + – – – / + – – – / + – – –	
2[a]	Maḳālī	Tābiş-i mihr-i ruḫuñ lāle-i ḥamrā ne bilür Reviş-i ḳāmetüŋi serv-i dilārā ne bilür	Ey Maḳalī dile kār eyledügi ḫār-ı cefā Bezm-i ‘işretde müdām ol gül-i ra‘nā ne bilür	Gazel		+ + – – / + + – – / + + – – / + + –	
2[b]	Nedīmī	Gülşen-i bāġ-ı cenānuŋ berg ü bārı ḳalmadı Gülleri şoldı bozuldı gül-‘iẕārı ḳalmadı Bülbüli dāġıldı būstānuŋ hezārı ḳalmadı Gülşen-i dehruŋ evvelki iştihārı ḳalmadı Ḫānḳāh-ı dünyenüŋ bir tekye-dārı ḳalmadı Köhne pīr oldı bu ‘ālem iḫtiyārı ḳalmadı Ḫāṣılı dünyā-yı dūnıŋ gitdi ‘ārı ḳalmadı Kimsenüŋ ‘ālemde hīç ‘arż-ı vaḳārı ḳalmadı Bāġbānı gitdi bu bāġıŋ nehārı ḳalmadı Servisi ser çekdi bir nāzik çenārı ḳalmadı	Var iken beẕl eyle rāh-ı ‘ışḳ içinde dīn eri Ḫāliḳi ẕikr eyle da’im hażret-i peyġamberi Şu Ebū Bekr ü ‘Ömer Oş-mān daḫı -Ḥaydarı Hem olara ḳıl iṭā‘at aŋla bil ḫayr u şeri İster-isen ‘ömr ü bāḳī ol ‘alāyıḳdan beri Teşne-dil ol dünyede içmek dilerseŋ kevseri Rif‘at isterseŋ esirge hem ża‘if ü kemteri Ey Nedīmī dīn yolında ḳıl fedā cān u seri Nīce merdānuŋ bu yolda iḫtiyārı ḳalmadı Cān u baş terkin urup gitdi ḳarārı ḳalmadı	Mu‘ aşşer		– + – – / – + – – / – + – – / – + –	
3[a]	Mānī	Belālu ‘āşıḳ o ruḫsār-ı āla mā’ildir Ölmelü ḫastalar āb-ı zulāle mā’ildir	‘Aceb mi ḳamet-i ‘amālin bükülse Mānī’nüŋ Nice zamāndır o ḳad-i nihāle mā’ildir	Gazel		+ – + – / + + – – / + – + – / + + –	
3[b]	Bāḳī	Ra’yet-i fitne çeküp ol kad-i dil-cū begler Uşdılar yanına her şūḫ-ı cefā-hū begler Bir yire geldi nice ġamzesi cādū begler Bir ālāy oldı perī şīvelü āhū begler Gözi āhūlaruŋ ālāyına yā Hū begler	Bākīyā gel olalım Ka’be-i dīn yolına peyk Diyelim sem‘e nidā iricek āḫir Lebbeyk Girelüm rāh-ı Ḫudāya diyüp e’s-sa’yü ileyk Ne Necātī ne güzeller ne selām ne ‘aleyk Fāriġız eylemezüz kimseye ṭapu begler	Tahmis		+ + – – / + + – – / + + – – / + + –	
3[b]	Ḫayālī	Göz yaşı baḥrinde oldum ‘āşıḳ-ı sevdā-perest Bir neheng-i fāriġ-i dām-ı cihān deryā-perest	Ḫūn-i dil nūş et Ḫayālī cām-ı cem elde iken Bu demi ḫoş gör ṣaḳın olma ġam-ı dünyā-peres	Gazel		– + – – / – + – – / – + – – / – + –	
4[a]	Nāṭıḳī	Cihān rezminde ḳanlar dökdügiçün cism-i ḫūn-ḫārı ‘Adem mülkine ṣaldı Hamza-veş a‘dā’-yı küffarı Güzellik kişverin ḳılmış müsellem ḥażret-i Bārī Melāḥat mülkinüŋ ṣahib ḳırānıdur gör ol yāri Anuŋçün lenduhā-veş kāküli olmuş ḳafādārı	Kelāmum şe’n-i ma‘ni burcunuŋ gūyā ki mihridür Raḳibüŋ gerdenine kim anuŋ tīġ-ı sipihridür Me‘ānī-i diraḫşānum bu naẓm içinde gizlidür Debīristān-ı naẓmuŋ **Nāṭıkī** bu zerrece … Anuŋçün maḫż u ḥikmetdür suḫan tābında güftārı	Muhammes		+ – – – / + – – – / + – – – / + – – –	

4[b]	…	‘Aḳlımuz gitdi dilā cām-ı şarāb-ı terden Gitmedi hīç heves-i zülf-i siyāhı serden İsterüz derd-i dile çārei sīmin-berden Umaruz būsei la’li lebi [ol] dilberden Ummazuz cām-ı ṣafā çarḫ-ı denī perverden Bir içim ṣuyı dirīġ eyledi İskenderden	İçerüz bāde-i derd-i ġamı muḥabbetle Açmazuz rāz-ı dili herkese keyfiyetle Ṭaġılıp keşt iderek ‘ālemi biz ‘ibretle Teşne vü vādī-i ḥayret oluruz ġayretle Ummazuz cām-ı ṣafā çarḫ-ı denī perverden Bir içim ṣuyı dirīġ eyledi İskenderden	Müseddes		+ + – – / + + – – / + + – – / + + –	
4[b]	Ḳabūlī	Temāşā eyledüm ṭufān-ı Nūḥı dīde-i terde Muḥīṭ-i eşküme nisbet yedi deryā ḳalur yerde	Niyāzum Ḥaḳḳadur müstaġniyem efrād-ı insāndan Ḳabūlī iḥtiyācum yoḳ Ḫudādan ġayrı bir ferde	Gazel		+ – – – / + – – – / + – – – / + – – –	
5[a]	Baġdātlı Rūḥī	Devrden peymāne-i mihr ü vefā eksilmede Ḳalb-i ehl-i ḥālden ẕevḳ ü ṣafā eksilmede	Artuḳ eksik sözi ḫatem-i kelām it epsem ol Çekme ġam ger olsa ḳadrüŋ Rūḥiyā eksilmede	Gazel		– + – – / – + – – / – + – – / – + –	
5[b]	Baġdātlı Rūḥī	Āh kim ḫake bıraḳdı beni bir tāze nihāl Sāye-veş olmadayın rāh-ı fenāda pāmāl Bülbül-i cānımı çerḫ etdi şikeste per ü bāl Ṭūtī-yi ṭab‘ımı zehr-i ġam-ı hecr eyledi lāl Kāse kāse nice birin çekeyin zehr-i melāl Nice bir ġayra feleḳden ṣunula cām-ı viṣāl Ġayrılar rūz u şeb itmekde temāşā-yı cemāl Ben ise ölmede ammā çekeyin tīre celāl Raḥm ider ḥālime bir gün deyü ol ḫūb-ḫışāl Dil-i şūrīde müdām itmede beyhūde ḫayāl Ben sınıḳ dīde vü dildār-ı ḳalīlü’l-inṣāf Naẓar et ḫālime ey şāh-ı keS̲īrü’l-elṭāf	Āh idersem n’ola müştāk-ı viṣāl-i yārim Bende-i ‘aşkım u sevdā-zede-i dīdārım Vireli derd ü ġam-ı ‘aşḳa göŋül bīmarım Giceler ṣubḥa dek efġān iderim bīdārım ‘İzzetim ḳalmadı dildār yanında ḥārım Düşeli rūḥı gibi firḳate bī-miḳdārım Bī-dil ü bī-kes ü ġamgīn ü ḫazīn ü zārım Bā‘iS̲ ü ḫande-i aġyār-ı cefā-kerdārım Cānuma geçti ḫadeng-i ġam-ı hecr efkārım Beni ḳatl idene biŋ cān ile minnet-kārım Ben sitem-dīde-i dildār-ı ḳalīlü’l-inṣāf Naẓar et ḫālime ey şāh-ı keS̲īrü’l-elṭāf Ben sitem-dīde-i dildār-ı ḳalīlü’l-inṣāf Naẓar et ḫālime ey şāh-ı keS̲īrü’l-elṭāf	Tercī-i bend		+ + – – / + + – – / + + – – / + + –	
6[a]	Cāmī	Görmedük ġurre-i ebrūŋı meh-i ġarrāda Bulmaduḳ şevḳ-i ruḫuŋ mihr-i cihān-ārāda	Cāmiyā istemezin ḳılmasun āzād beni Bes durur baŋa ḳulumdur dimeŋ beg-zāde	Gazel		+ + – – / + + – – / + + – – / + + –	
6[a]	İlhāmī	Şād olurdıŋ ne kādar münkesirü’l-bāl olsaŋ Ehl-i ‘aşḳ içre eger derd ile ḫoş-ḥāl olsaŋ	Gördigüŋ ḫūba göŋül virmek olurdı kāruŋ Sende İlhāmī gibi ‘āşıḳ-ı meyyāl olsaŋ	Gazel		+ + – – / + + – – / + + – – / + + –	

6[b]	Vaḥdetī	Ḥażret-i cūd-ı aḥaddan yine rūz-ı ezelī Ṣūret-i muḥkemle irişüben ḳuvvet eli Ḳudret ile yoġurup āteş ü bād āb u gili Mesken idindi o dem kendü içün cān u dili Kimdir ol kim bile dir iseŋ eger ḳul-ı Celī Sırr-ı Ḥaḳ nūr-ı Muhammed esedu'llāh velī Vü 'Aliyyün vü 'Aliyyün vü 'Aliyyün vü 'Ali	Vaḥdetī seyf-i Ḫudā ḳātil-i aṣḥāb-ı caḥīm 'Askerīdür ki anuŋdur der-i cennāt-ı na'īm Mehdī-i devr ü zamān vāḳıf-ı esrār-ı ḳadīm Ḥażret-i nūr-ı Ḫudā kāşif-i Ḳur'ān-ı 'aẕīm Noḳta-i evvel ü āḫir süḫan-ı Rabb-ı kerīm Sırr-ı Ḥaḳ nūr-ı Muhammed esedu'llāh velī Vü 'Aliyyün vü 'Aliyyün vü 'Aliyyün vü 'Ali	Müsebba		+ + – – / + + – – / + + – – / + + –	
7[a]	Raḥmī	Olanlar ṣūrete mā'il nedür ma'nāyı bilmezler Ḥaḳīḳat gözleseŋ māhiyyet-i eşyāyı bilmezler Bu baḥr içre ṣadefde ol dür-i yektāyı bilmezler Cihān-ārā cihān içindedür ārāyı bilmezler Şu māhīler ki deryā içredür deryāyı bilmezler	Beḳā yoḳ Raḥmiyā olsaŋ cihānuŋ şāh-ı devrānı Gedālar şāh-ı 'ālemdür olursa faṣl-ı 'irfānı Ne söyler cānı ile güş eyle mürġ-ı Süleymānı Ḫayālī faḳr şālına çekenler cism-i 'uryānı Anuŋla faḫr iderler aṭlas u dībāyı bilmezler	Tahmis		+ – – – / + – – – / + – – – / + – – –	
7[a]	Bağdatlı Rūḥī	'Ömr bir cūy-ı ābdur gūyā Ḫāne-i ten ḥabābdur gūyā	Yine gözler ḳamaşdı ey Rūḥī Gelen ol āfītābdur gūyā	Gazel		+ + – – / + – + – / + + –	
7[a]	Bağdatlı Rūḥī	Dildār odur ki kāmil oldur ehl-i ḥāl ola Server odur ki mālik-i mülk-i kemāl ola	Rūḥī müdām la'lüŋe meddāḥdur eger Kār aŋa medḥüŋ olmasa 'ālemde lāl ola	Gazel		– – + / – + – +/ + – – + / – + –	
7[b]	'Aşḳī	Cilve-gāh-ı 'aşḳ olaldan sīne-i ṣad çākimüz Cümle-i mu'ciz-nümā oldı kelām-ı pākimüz	Dem gele 'Aşḳī arayup bulmaya bu rūzīgār Tūtiyā-yı çeşm içün bir zerre-i gerd ḫākimüz	Gazel		– + – – / – + – – / – + – – / – + –	
7[b]	'Aşḳī	Ḳalemüm müşk-bār-ı ma'nīdür Suḫanum rāz-dār-ı ma'nīdür	Hīç ḫāli degül tecellīden Göŋlüm āyīne-dār-ı ma'nīdür	Gazel		+ + – – / + – + – / + + –	
7[b]	Maḳālī	Yār kim lutf ile kenāra gele Beŋzer ol 'īde kim bahāra gele	Ḫāşalillah kūlın Maḳālī gibi Bir belākeş bu rūzgāra gele	Gazel		+ + – – / + – + – / + + –	

8[a]	Monlā Ġarībī	‘Āşıḳam hem bülbülem kūyıŋdurur gülzār men Kāh olur kemin gedāyam kāh olur ḫünḳār men Kāh olur mest-i ḫarābam kāh olur huşyār men Kāh benüm hem şā‘irem şaṭranc u nerd oynar men Hem mu‘arref hem mū’ezzin ḫoş muṣāḥib yār men	Terk-i dünyā eyle māfīhāyı ne itsem gerek ‘İlm-ile göge aġup girü yire insem gerek Dünyede Monlā Ġarībī diyü söylensem gerek Men ‘Arapça bilmezem Fārisī ögrensem gerek Türkī sözler söyleyicek şu gibi çaġlar men	Muhammes		– + – – / – + – – / – + – – / – + –	
8[a]	Maḳālī	Yār kim lutf ile kenāra gele Beŋzer ol ‘īde kim bahāra gele	Ḥāşalillah kūlın Maḳālī gibi Bir belākeş bu rūzgāra gele	Gazel		+ + – – / + – + – / + + –	
8[b]	Mi<u>S</u>ālī	Cāme-i surḫ u kebūd içre nihāndur ḫançerüŋ Sān şafaḳ içre hilāl-i āsumāndur ḫançerüŋ	Ṭatlı dillerle Mi<u>S</u>ālī’nüŋ giripdür göŋline Gūyiyā bir dilber-i şīrīn-zebāndur ḫançerüŋ	Gazel		– + – – / – + – – / – + – – / – + –	
8[b]	…	Ey büt-i şīrīn-zebān-ı dilber-i serv-i revān	…	Gazel			
9[a]	‘İşmetī	Fāriġ olmam āhdan dildāre kār itmezse de Sūziş-i dildür ġaraż yār i‘tibār itmezse de	‘İsmetī pāmāl-i cevr olmaḳ yeter ‘izzet dile Baḫt anı çeşm-i zaḫm-i zülf-i yār itmezse de	Gazel		– + – – / – + – – / – + – – / – + –	
9[a]	‘İşmetī	‘Arż-ı sūz itmege yāre eşk ü āhım bir midür Ketm-i rāz itmekde nālemle nigāhum bir midür	‘Afv-ı küstāḫ o serkeşden umulmaz ‘İşmetī Āsitānında meger cürm ü günāhum bir midür	Gazel		– + – – / – + – – / – + – – / – + –	
9[a]	‘İşmetī	Yāre ‘azm itdüm vücūdum ḫāk-ı dergāh itmege İstemem sāyem bile bu yolda hem-rāh itmege	Vermedi bir dem ḥicāb-ı ‘aşḳ ruḫṣat ‘İşmetī Meclis-i vuṣlatda dil-ḫ∨āh üzre bir āh itmege	Gazel		– + – – / – + – – / – + – – / – + –	

9[a]	Veysī	Gider ḫ∨āb-ı teġāfül dīdelerden dūr olur bir gün Bu meclis böyle ḳalmaz mestler maḥmūr olur bir gün	Gelür bu bezme bir sāḳī alursın dūst-kānī sen Bu mātem-ḫāne ey Veysī sarāy-ı sūr olur bir gün	Gazel		+ – – – / + – – – / + – – – / + – – –	
9[b]	Aḥmed Pāşā	Ey muḫīṭ-i keremiŋ ḳaṭresi ʻummān-ı kerem Bāġ-ı cūd ebr-i kefüŋden ṭolu bārān-ı kerem	ʻÖmr-i ḫaşmuŋ ire tārīḫ gibi pāyāna Nāmuŋı nāme-i iḳbāl ide dīvān-ı kerem	Kaside		+ + – – / + + – – / + + – – / + + –	
10[a]	Hātifī	Ṭut ki ʻālemde dilā mīr-i emīrān olduŋ Mālik-i milket-i Şīrāz u Ḫorāsān olduŋ Ḥükmüŋ icrā idüben baḥr-ile berre gūyā Cām-ı ḫūrşīd ile İskender-i devrān olduŋ Seçilüp ʻarşa-i ʻālemde bugün Rüstemvār Ḳuvvet ü şevket-ile server-i merdān olduŋ Düşmenüŋ baḫtı siyeh sen felek-i rifʿatde ʻĀleme nūr virir mihr-i dıraḫşān olduŋ Ṭut ki her aç u gedāya irişüp iḥsānuŋ Sen de Ḫātem gibi ʻālemlere destān olduŋ Yidi yem ḳaṭresi vü ḳubbe-i çarḫ aŋa ḥabāb Dür ü mercān-ile pür ṭut ki bir ʻummān olduŋ Zaḫm-ı ḫār ile bu gülşende çü bülbül her bār Aġlayan aġladı sen gül gibi ḫandān olduŋ Degme bir manşıb-ile bulmadı ḳalbüŋ teskīn Ḥaşmet ü ʻizzetüŋ artup giderek ḫān olduŋ ʻĀḳıbet çünki ecel irişicek ḥürmet idüp Çü dimezmiş saŋa sen ʻāleme sulṭān olduŋ Ṭutalum pādişeh-i milket-i ʻOS̲mān olduŋ Şöyle farż eyle zamāuŋda Süleymān olduŋ	Düriş ʻirfān-ı Ḫudāya olagör sen maḥrem Yalıŋuz etle deriye çü dimezler ādem Çıḳarup aṭlası câme-i faḳrı ber-dūş Olmayım dirseŋ eger pīş-i Ḫudāda mülzem Ne ṣafā aŋladı faḳr içre şeh-i ʻālem iken Terk idüp salṭanatı oldı ʻabā-pūş Edhem Ebedī şāh olayın dirseŋ ideyin faḳrı beyān Fuḳarā bilmez imiş neydügini ġuṣṣa vü ġam Nice yıl ḳan akıdur yaş yirine çeşminden Şunı kim devr-i zamān eyledi bir dem ḫurrem Kime bir cām-ı ṣafā ṣundı bu sāḳī-i zamāŋ Kim anuŋ nūşını nīş eylemedi hemçün ġam Ṭayanup ḳaṣr-ı cihāna gözüŋ aç itme ġurūr Anı bennā-yı ezel itmedi çünkim muḥkem Ne ḳadar çoġ ise yoḳ fā'idesi mā-meleküŋ İdemez menʿ-i ḳażā vāḳıʿasın ḫayl ü ḫaşem Ṣunulur her kişiye ʻāḳıbeti cām-ı ecel Kimseye bākī degül Hātifī çünkim ʻālem Ṭutalum pādişeh-i milket-i ʻOS̲mān olduŋ Şöyle farż eyle zamāuŋda Süleymān olduŋ	Tercī-i bend		+ + – – / + + – – / + + – – / + + –	
11[a]	Şemʿī	Ḳadeḥ kim bezm-i dilberde gezer āheste āheste İrişdikçe leb-i laʿl[i] öper āheste āheste	Bu Şemʿī derd-i hecriŋle nigār idem firākında Göŋül feryād u efġanlar ider āheste āheste	Gazel		+ – – – / + – – – / + – – – / + – – –	
11[a]	…	Ṣanma ʻaşḳ ehlini mevt ile güẕār eylediler ʻAşḳa ṣabr idemeyüp terk-i diyār eylediler	Ṣor tanurmayalar diyü raḳībiŋ yüzini Bindiler maḥmel-i tābūta firār eylediler	Gazel		+ + – – / + + – – / + + – – / + + –	

11[a]	…	…	…			– + – – / – + – – / – + – – / – + –	
11[b]	Aḥmed Pāşā	Dünyādan ider ‘ārif olan ḳaṭı‘ ‘alāḳı Bu pīrezen-i dehre virir nice ṭalākı Gel ma‘rifetiŋ mülkine sulṭan olıgör kim Bir çulca degil salṭanat-ı Şām u ‘Irāḳı Şimdi saŋa āsān gelür aḥvāl-i ḳıyāmet Ol gün göresin kim ḳoya başuŋa ṭarakı Maġrūr oluben salṭanat-ı ‘ālem iderseŋ Kisrānuŋ ‘aceb vardı yele taḫtı u ṭāḳı Bu ḳāli eger aŋlayuben ḥāl idinürseŋ Menzile irüp terk idegör yolda yarakı Gel ‘ayş-ı müdām ister iseŋ şoḥbet-i bākī Dervīş olagör kim saŋa sulṭān ola sākī	Gel bāġ-ı cihānuŋ naẓar it yāseminin gör Hep vaḥdete şāhid mi degil bu çemenin gör Gülşende gülüŋ güldügine ġarra olursın Gül ġoncasınuŋ ḳan-ile ṭolmuş cigerin gör Dāġ-ı ġam-ile oldı dirildi yine lāle Egninde anuŋ ḳana boyanmış kefenin gör Aḥmed yüri dervīş iseŋ aldanma cihāna Dünyā sevenüŋ elde belā vü miḥenin gör Bī-çūn-ı çerā ister iseŋ vuṣlat-ı yāri Mūsā gibi cān ol yüri Ṭūr-ı bedenin gör Gel ‘ayş-ı müdām ister iseŋ şoḥbet-i bākī Dervīş olagör kim saŋa sulṭān ola sākī	Tercī-i bend		– – + / + – – + / + – – + / + – –	
12[a]	Usūlī	Gün gibi insān-ı kāmil maẓhar-ı āyāt olur On sekiz biŋ ‘ālemiŋ taṣvīrine mir’āt olur	Ey Usūlī ‘aynıŋı ġayb eyledüŋ a‘yāndan Anuŋiçün saŋa ġaybiyyāt ‘ayniyyāt olur	Gazel		– + – – / – + – – / – + – – / – + –	
12[b]	Ḳudsī	Bir yaŋa derd ü belā bir yaŋa zecr-i elem Bir yaŋa cevr ü cefā vü bir yaŋa baḥr-i sitem Ḳıldılar tārāc-ile dil-kişverin mülk-i ‘adem Ḫāne-i dilde ider Cibrīl da‘vā-yı aḳdem Gāh firḳat gāh ḥasret gāh miḥnet gāh ġam	Kişver-i sīnemde Ḳudsī leşker-i hicrān olur Gelmesün ṣabrum ṣaḳın dil ḫānesi vīrān olur Can u dil mülki sitemden ‘āḳıbet vīrān olur Bir dem içre milket-i cān u dile ṣulṭān olur Gāh firḳat gāh ḥasret gāh miḥnet gāh ġam	Muhammes		– + – – / – + – – / – + – – / – + –	
12[b]	Fużūlī	Ey vücūd-ı ḳāmilüŋ esrār-ı ḥikmet maṣdarı Maṣdar-ı ẕātuŋ olan eşyā ṣıfātuŋ maẓharı	Gevheridür ‘aşḳ baḥrınuŋ Fużūlī āb-ı çeşm Līk bir gevher ki luṭf-ı Ḥaḳ aŋadur müşterī	Gazel		– + – – / – + – – / – + – – / – + –	
13[a]	Gelibolu Muṣṭafa ‘Ālī	Ne deryā sāḥilinden oldı yā Rab ḫuşk u ter peydā Ne baḫrıŋ mālikindendür melek ẓāhir beşer peydā Şanasın ḳaṭrelerdür anda her pinhān u her peydā Vücūd-ı muṭlaḳuŋ baḥri ne mevci kim ider peydā Ene’l-ḥaḳ sırrını söyler eger maḫfī vü ger peydā	Sevād-ı mülk-i ma‘nā ehl-i ‘irfāna musaḫḫardur Ḫuṣūṣā her biri manẓūr-ı sulṭān-ı hünerverdür Suḫan bir gencdür nāẓır aŋa ‘Ālī gibi erdür Ḳamu nezẓārede ebkār-ı ma‘nī muntaẓırlardur Uṣūlī gibi tā kim ola bir ṣāhib-naẓar peydā	Tahmis		+ – – – / + – – – / + – – – / + – – –	

13[b]	Gelibolu Muṣṭafa ‘Ālī	Kızarmış derlemiş ruḫlar cevān ḥammāmdan çıḳmış ‘Araḳ āteşle güyā bāde-i gülfāmdan çıḳmış	Olup ser-ḥalḳa-i ‘uşşāḳa dāḫil nāmdār oldı Ṣaçun ḳadriyle ṣanma ‘Ālī neng ü nāmdan çıḳmış	Gazel		+ – – – / + – – – / + – – – / + – – –	
14[a]	Baġdātlı Rūḥī	Ṣanma ey ḫ∨āce ki senden zer ü sīm isterler Yevme lā-yenfa‘u’da ḳalb-i selīm isterler	Ezber it ḳıṣṣa-i esrār-ı dili ey Rūḥī Ḥażır ol bezm-i ilāhīde nedīm isterler	Gazel		+ + – – / + + – – / + + – – / + + –	
14[a]	Ḫayālī	Mihr ü meh iki ışıḳdur tekke-i eflākde Tekyenüŋ ḳurbānlarıdur geşt idenler ḫākde	Ey Ḫayālī ‘aşḳ bir yalıŋ ışıḳ maḥbūbdur Böyle görmüş bir kişi āyīne-i idrākde	Gazel		– + – – / – + – – / – + – – / – + –	
14[b]	…	Ne ‘aceb .. nice mihr ü mehdür bu Ġamzesi ḳan idici gözleri cādūdur bu Ḫalḳı sevdālara ṣaldı nice gısūdur bu Nice kākül nice ter sünbül-i ḫoş-būdur bu Dil-i ‘uşşāḳı perişān idici būdur bu	… … … Yine siḥr itdi **Necātī** nice söz nice ġazel Leb-i dilber ṣıfatında bir içim ṣudur bu	Tahmis		+ + – – / + + – – / + + – – / + + –	
15[a]	Fużūlī	Ẕevḳ şevḳiyle cihān ḳaydın çeken zaḥmet çeker Ehl-i ẕevḳ oldur ki andan dāmen-i himmet çeker	Ey Fużūlī baḳmıyam tā ġayra her ḫūnīn müje Āteşīn bir mīldür kim çeşmüme ġayret çeker	Gazel		– + – – / – + – – / – + – – / – + –	
15[b]	Medḥī	Sözin gūş itme a‘dānuŋ ḥabībüm gel Ḫudā ḥaḳḳı Baŋa bühtān ider anlar Şehīd-i Kerbelā ḥaḳḳı Bu yolda bī-günāhım ben cemī‘-i enbiyā ḥaḳḳı Baŋa ẓulm eyleme luṭf it esirge evliyā ḥaḳḳı Günāhum neydügin bilmem Şehīd-i Kerbelā ḥaḳḳı Günāhum var ise ‘afv it ‘Aliyyü’l-Murtażā ḥaḳḳı	Delindi ḥancer-i ġamı dil-i pür-yāre sulṭānum Dem-ā-dem ḳana ġarḳ oldı ten-i ṣad-pāre sulṭānum Teraḥḥum eyle luṭf it ‘āṣıḳ-ı ġam-ḫ∨āra sulṭānum Niçün raḥm eylemezsin Medḥī-i bīmāra sulṭānum Günāhum neydügin bilmem Şehīd-i Kerbelā ḥaḳḳı Günāhum var ise ‘afv it ‘Aliyyü’l-Murtażā ḥaḳḳı	Müseddes		+ – – – / + – – – / + – – – / + – – –	
16[a]	Kemālp aşāzāde	Diyem Cenāb-ı Ḥażrete yevm’üs-su’āl eger Luṭf ile şefḳat ile ḳulundan cevāb ala	Dünyā evine ḳonduḳ oturduḳ bir iki gün Lāyıḳ mıdur kerīme ḳonuḳdan ḥisāb ala			– – + / – + – + / + – – + / – + –	

16[b]	…	Duz-dīde nigāh ile baŋa āl etdüŋ Ḥayretde ḳoyup müşevveşü'l-ḥāl etdüŋ	Taḳrīr idemem ḥāl-i dilim zirā kim Sen naẓara-ı evvelīde beni lāl etdüŋ	Rubai		– – + / + – + – / + – – – / –	
16[a]	Aḥmed Pāşā	Ben nice teşbīh idem bī-dīn raḳībe kāfiri Kāfiriŋ ḫod kendi z'um-i fāsidince dīni var	…	Beyit		– + – – / – + – – / – + – – / – + –	
16[a]	…	Ey şāhid-i vaşlıyla olan hemgūşe Yād itme viṣālini dil-medhūşa	Bir çenber-i felek olsa 'āzīmet ḫ∨ānım Gelmez o perī dāire-i āġūşa	Rubā' ī		– – + / + – – – / – – – / –	
16[a]	…	Her çe āyed be-dest-i merd-i kerīm Heme der-pāy-ı dūstān efşāned	V'ançe endūḫt süfle-i ṭab'-ı le'im Ba'de merg ez berāy-ı düşmen māned	Rubā' ī		...	
16[a]	…	Cān çe bāşed ki niS̲ar-ı ḳadem-i yār konem Cān şā'iyet(?) ki her-i bī-ser ü pāy dāred		Beyit		…	
16[b]	Cemālī	Meclis-i meyde būse 'ādetdür Cān-ı 'uşşāḳa bu sa'ādetdür	Geçüren bādeden Cemālī seni Leb-i dilberdeki ḥalāvetdür	Gazel		+ + – – / + – + – / + + – –	
16[b]	Kemālp āşāzāde	Maraż-ı āşḳı gör şifā yerine Alıgör derdini devā yerine	Müft mesken şanur cihānı kişi Naḳd-ı 'ömrin virür kirā yerine	Gazel		+ + – – / + – + – / + + – –	

17[a]	Emrī	Ḳaşları ser-nāme-i ḥüsnine yāruŋ ḥal çeker Ḳıl ḳalemlerle aŋa kākülleri cedvel çeker	Ẕerre deŋlü Emriyā ḫāṭır-perīşān olmasun Ehl olan çekmez cihānuŋ ġuṣṣasın echel çeker	Gazel		– + – – / – + – – / – + – – / – + –	
17[a]	Emrī	Ḳaṭre ḳaṭre dürr içinde ebrū-yı ʻanber-feşān Ṣan hilāli çevre almış encüm-i seyyārebān	Ay başında māh-ı nev ṣanma görinen Emriyā Ṭālib-i dünyāya barmaḳ gösterür devr-i zamān	Gazel		– + – – / – + – – / – + – – / – + –	
17[a]	Baġdātlı Rūḥī	Ḫalḳa kīn eyleme var ise belāġat sende Seni ḳadḥ ideni sen medḥ-ile ḳıl şermende	Sākin-i genc-i tevekkül olıgör ey Rūḥī Nefs içün ʻārif olan cāhile olmaz bende	Gazel		+ + – – / + + – – / + + – – / + + –	
17[b]	Baġdātlı Rūḥī	Sürme-i ḫāk-i pāyuŋı dīde-i dūrbīne çek Ḫançer-i kīnedāruŋı sīne-i ehl-i kīne çek	Vaṣf-ı ruḫuŋda şiʻrini gūş idicek muḥabbetin Rūḥī'yi ter düşürmeyüp bir ḳurı āferīne çek	Gazel		– + + – ¬ / + – + – / – + + – / + – + –	
17[b]	Rüşdī	Ey sūz-i firḳat ile bizi dāġ dāġ iden Vey dūdmān-ı hicre dili şeb-çerāġ iden	Bilmem hevā-yı ʻaşḳı mı būy-ı heves midür Rüşdī-i zārı böyle perīşān dimāġ iden	Gazel		– – + / – + – + / + – – + / – + –	
17[b]	Fiġānī	Ḫāme-i ḳudretle yazdı naḳş-bend-i Kāf u Nūn Ḥüsn ü ḫulḳ ile seni ser-defter-i mā yesṭurūn	Bu Fiġānī çeşm-i ḫūn-rīz-i belā-āmīz iken Eyledi teslīm-i cān innā ileyhi rāciʻūn	Gazel		– + – – / – + – – / – + – – / – + –	
17[b]	Mevlānā ?	Dil be-dest-āver ki ḥacc-ı ekberest Ez-hezārān Kaʻbe yek dil bihterest	Kaʻbe bünyād-ı Ḫalīl-i Āẕerest Dil be-dergāh-ı Celīl-i Maẓhares			– + – – / – + – – /– + –	

17[b]	…	Bir ḫūr….. yeŋiçeri sevdim… Ey vay eger ki gelmez ise bu gice….	…	Beyit		…	
18[a]	Bāḳī	Sūz-ı ‘aşḳuŋla ḳaçankim dilden āh u zār olur Āh dūd u dūd ebr ü ebr āteş-bār olur	Ġoncaya baḳsa lebüŋsüz çeşm-i Bāḳī bir naẓar Ġonca berg ü berg ḫār u ḫār ḫançerdār olur	Gazel		– + – – / – + – – / – + – – / – + –	
18[a]	Rıfḳī	Girişmeler mey-i nāz-ile mest olup ḳalmış Nigāh-ı cām-ı teġāfül bedest olup ḳalmış	Rubūde eyleyeli kūy-ı zülfiŋi Rıfḳī … sāhir-i ‘ahd-i elest olup ḳalmış	Gazel		+ – + – / + + – – / + – + – / + + –	
18[a]	Nā’ilī	Hevā-yı ‘aşḳa düşüp kūy-ı yāre dek giderüz* Nesīm-i ṣubḥa refīḳüz bahāra dek giderüz	Felek girerse kef-i Nā’ilīye dāmānuŋ Senüŋle maḥkeme-i Girdgāra dek giderüz	Gazel		+ – + – / + + – – / + – + – / + + –	
18[b]	Manṭıḳī	Şem‘i bezm arturmasun pervānenüŋ germiyyetin Rüzgār eyler perīşān ‘āḳıbet cem‘iyyetin	Manṭıḳī ‘ālemde yoḳ būy-ı vefādan hīç e<u>S</u>er Beŋzer eczā-yı vücūduŋ aldılar māhiyyetin	Gazel		– + – – / – + – – / – + – – / – + –	
18[b]	Manṭıḳī	‘İnānın çeşm-i giryān aldı dest-i iḫtiyārumdan Ṣavulsun baŋa seng-i rāh olanlar reh-güẕārumdan	Eger ‘ayb-ı hünerle olmayaydum töhmet-ālūde İderdüm Manṭıḳī yüz biŋ şikāyet rūzigārumdan	Gazel		+ – – – / + – – – / + – – – / + – – –	
19[a]	Şāhidī	Gencīne-i esrār-ı İlāhī durur insān Cism oldı ṣadef dürr-i girān-māye durur cān	Çün karger-i ḳudret-i ḥaḳḳ oldı vücūduŋ Ey Şāhidī sen ṣanma seni kim hū fī-şān	Gazel		- – + / + – – + / + – – + / + – -	

19[a]	Ṣāhidī	Ġam mı vardur baŋa kim yāri ṣikār eylemişim Göŋlümi ḫalvet idüp ḫāne-i yār eylemişim	Ṣāhidīyim ki beḳā kişverinüŋ serveriyim Bu fenā içre filān olmaġa ‘ār eylemişim	Gazel		+ + – – / + + – – / + + – – / + + –	
19[a]	Ṣāhidī	Künt ü kenz esrārını fāş itmek-içün Ẕü’l-celāl Virdi ḫūbān-ı cihāna gün gibi rūşen-cemāl	Ṣāhidī bu sırr pinhāni iken fāş itme kim Meh münīr olsa ider şems anı ġayretden hilāl	Gazel		– + – – / – + – – / – + – – / – + –	
19[a]	‘Ālī	Āfāḳı … nūri Ḫūrşīd gibi encüm dehen çerāġı ola	… cihān eylemesün ‘Ālī sensiz Her ḳanda iseŋ şeyhi-i … ṣaġ ola	Gazel		…	
19[b]	Ṣādıḳ	Ḫudāya itme ḫālī da’imā dilden şekūr ismin Gözümden dūr ḳılma pertev-i envār-ı ṭūr ismin Baŋa ġayret müyesser eyle virdüm ḳıl ġayūr ismin Enis it dem-be-dem bu ḳalbi bī-ṣabra ṣabūr ismin Ya maḥv it levḥ-i ‘işyāndan bu ‘abd-i pür-ḳuṣūr ismin Çıḳar yā Rab ya esmā-i ḥüsnādan ġafūr ismin	Du’āsın müstecāb it Ṣādıḳuŋ ṣubḥ u mesā ḥaḳḳı Refīküŋ aŋa tevfīḳ it gurūh-ı evliyā ḥaḳḳı Tevaḳḳufsuz ḳabul olanda dergāh-ı du‘ā ḥaḳḳı Ḫabībüŋ Muṣṭafā ile cemī‘-i evliyā ḥaḳḳı Ya maḥv it levḥ-i ‘işyāndan bu ‘abd-i pür-ḳuṣūr ismin Çıḳar ya rab ya esmā-i ḥüsnādan ġafūr ismin	Müseddes		+ – – – / + – – – / + – – – / + – – –	
20[a]	Medḥī	Marīż-i derd-i ‘aşḳ oldum ḥabībim ben Ḫudā ḥaḳḳı Meded bir çāre ḳıl luṭf it Resūl-i Kibriyā ḥaḳḳı Cemālüŋ āfitābından ‘ayān olan żiyā ḥaḳḳı Be-ḥaḳḳ-ı mu‘ciz-i ‘Īsā daḫı āl-i ‘abā ḥaḳḳı Yoluŋa ser fedā olsun Ḫüseynüm Kerbelā ḥaḳḳı Sözüŋden dönmeyen hergiz ‘Aliyyü’l-Murtażā ḥaḳḳı	Gözüm giryān olurdı lāf urup aġyārı şād itme Saŋa lāyıḳ degüldür bu ṣaḳın ẓulm-ile dād itme Kelām-ı Medḥīyi gūş it ‘adū-yı zāġı yād itme Saŋa cān virmez ol dirmiş sözine i‘timād itme Yoluŋa ser fedā olsun Ḫüseynüm Kerbelā ḥaḳḳı Sözüŋden dönmeyen hergiz ‘Aliyyü’l-Murtażā ḥaḳḳı	Müseddes		+ – – – / + – – – / + – – – / + – – –	
20[b]	Bāḳī	Câme-i ṣıḥḥat Ḫudādan ḫalḳa bir ḫıl‘at gibi Bir libās-ı fāḫir olmaz cisme ol kisvet gibi Var iken baḫt u sa‘ādet ḳuvvet ü ḳudret gibi Ḫalḳ içinde mu‘teber bir nesne yoḳ devlet gibi Olmaya devlet cihānda bir nefes ṣıḥḥat gibi	Menzil-i āsāyiş ‘uḳbāya isterseŋ vuṣūl Ḫubb-i dünyādan ferāġat gibi olmaz ṭoġrı yol Şādmān erbāb-ı ‘uzletdür hemān Bāḳī melūl Ger ḫużūr itmek dilerseŋ ey Muḥibbī fāriġ ol Olmaya vaḥdet maḳāmı gūşe-i ‘uzlet gibi	Tahmis		– + – – / – + – – / – + – – / – + –	
20[b]	Nesīmī	Ey ṣaçuŋ ẓıll-i ilāhi vey ruḥuŋ Allāh-ı nūr Ravżanuŋ servi boyuŋdur ‘indehā cennāt-ı ḥūr	Ruḥ-ı Ḳuds idi Nesīmīnüŋ sözi ey zinde-dil Ger Mesīḥā tek diriyseŋ yatma kim çalındı ṣūr	Gazel		– + – – / – + – – / – + – – / – + –	

21[a]	Uṣūlī	Ger tecellī itmek isterseŋ göŋül envārıŋı Gel götür bir dem aradan perde-i pindāruŋı	Ey Uṣūlī san‘atuŋda pehlevānsın ġam yime ‘Aşḳ ipi cānbāzısın Allāh oŋara kāruŋı	Gazel		– + – – / – + – – / – + – – / – + –	
21[a]	Vaḥdetī	Ẕātumuz aŋlayalı faẕl-ı Ḫudā şeklinde ‘Ārifāne gezerüz ehl-i fenā şeklinde	Vaḥdetī ‘aşḳ-ı ilāhīdür iki ‘ālemde Nev-be-nev cilve iden şāh u gedā şeklinde	Gazel		+ + – – / + + – – / + + – – / + + –	
21[b]	Ża‘fī	Bu meẓāhir kim vücūd-ı muṭlaḳ iẓhār eyledi Kendüdür kim kendüsine ‘arż-ı dīdār eyledi	Ḥamdu’llāh irgürüp dār-ı şifā-yı vaḥdete Ża‘fī-i bīçārenüŋ derdine tımār eyledi	Gazel		– + – – / – + – – / – + – – / – + –	
21[b]	Nesīmī	… gül şād ol melūl olma cihānuŋ yoġ u varından Demī ḫoş gör çū ‘āḳilsen ne ḥācet intiẓārından	Nesīmīnüŋ sözin’ey cān işitgil cān ḳulaġıyla Ki Ḥaḳ sırrın ‘ayān eyler ‘Alī’nüŋ ẕü’l-fiḳārından	Gazel		+ – – – / + – – – / + – – – / + – – –	
21[b]	Muḥītī	Ġulām-ı dergeh-i Faẕl-ı İlāhum Zemīn ü āsumāne pādişāhum	Ṭalebkār-ı serā-yı cāvidāne Muḥītī Faẕl-ı Ḥaḳdan ṭoġrı rāhum	Gazel		+ – – – / + – – – / + – –	
22[a]	Eşrefoġlı Rūmī	Şöyle kim bī-dil ü bī-cān olmuşam Kendü aḥvālüme ḥayrān olmuşam	Şaydımı aldum yine döndüm şahā Varuben Şehbāz-ı şāhān olmuşam	Gazel		– + – – / – + – – /– + –	
23[a]	Eşrefoġlı Rūmī	‘Arşdan yüce ḳurulmuş şayvānı dervīşlerüŋ ‘Arş u kürsi levḥ ü ḳalem ḥayrānı dervīşlerüŋ	Bu Eşrefoġlı Rūmī dervīşlerüŋ maḥremi ‘Abdülḳādir Sulṭān’dur sultānı dervīşlerüŋ	Gazel			

23[b]	Eşrefoġl ı Rūmī	Ḫalḳı ḳodı Ḥaḳḳ'a ṭutdı yüzini dervīşler Ḫalḳa baḳmaz Ḥaḳ'dan ırmaz gözüni dervīşler	Ḳosalar bu **Eşrefoġlı Rūmī** dilini ṭutdı İḫtiyārsuz söyledürler rāzını dervīşler	Gazel		– + – – / – + – – / – + – – / – + –	
24[a]	Eşrefoġl ı Rūmī	Göŋül derdi ile yāruŋ 'aceb ṣūrīde ṣeydādur Bu 'aşḳ içinde ṣankim ol bugün Mecnūn Ḳaysādur	Daḥı göŋlüŋ sözi çoḳdur eger dirsem anı olmaz Ne ḥācet söylemek 'āma bilür 'ārif ki ol nedür	Gazel		+ – – – / + – – – / + – – – / + – – –	
24[b]	Eşrefoġl ı Rūmī	Göŋlümüŋ bir kūşesinde 'Arş-ı Raḥmān gizlüdür Ḳaṭremüŋ bir ḳaṭresinde baḥr-ı 'ummān gizlüdür	**Eşrefoġlı Rūmī** bu remzi yine 'ārif bilür Bilmedi bilmeye her 'āmī vü nādān gizlüdür	Gazel		– + – – / – + – – / – + – – / – + –	
25[a]	Eşrefoġl ı Rūmī	'Āşıḳıŋ göŋli hemīşe 'aşḳla pürnūrdur Ol göŋül nite öle çün 'aşḳla ma'mūrdur	Eşrefoġli Rūmī gerçek sen eger 'āşıḳ iseŋ Saŋa ne ḳorḫu ne ġam çün sevdigüŋ Ġayyūrdur	Gazel		– + – – / – + – – / – + – – / – + –	
25[a]	Eşrefoġl ı Rūmī	Ey dirīġā geçdi 'ömrüŋ kendüziŋe gelmedüŋ Bir gün aŋsuzın göçersin yol yaraġın ḳılmaduŋ	**Eşrefoġlı Rūmī** ezel iḳrāruŋa ṭurduŋ-ise Māsivā rengin göŋülden sen ne içün silmedüŋ	Gazel		– + – – / – + – – / – + – – / – + –	
25[b]	Eşrefoġl ı Rūmī	Ey göŋül var kim bu derdden sen ḫaberdār olmaduŋ Anuŋ-içündür bu yolda sen cigerdār olmaduŋ	Eşrefoġli Rūmī ile yoldaş oluben göŋül Geçüben aşşı ziyāndan dosta gider olmaduŋ	Gazel		– + – – / – + – – / – + – – / – + –	
26[a]	Nāmī	Ẕevḳ-i 'uḳbā isteyen dünyāya mā'il olmadı Ḥāṣıl-ı dünyā vü dīn bir yerde ḥāṣıl olmadı 'Āḳil olan kimse hīç bu ḥāle ḳā'il olmadı 'Āḳıbet-endīş olan dünyāda ġāfil olmadı Kārını tedbīr iden 'ālemde cāhil olmadı	Ṣabr ḳıl cevr-i 'adūya itme Nāmī keşf-i rāz Derd ki istersen elbette eger bir çāre-sāz Şāh-ı dehrüŋ bu sözin var ṣaḥfa-ı ḫāṭırda yaz Ey Murādī bārgāh-ı ḫażrete eyle niyāz Cürm-i eflāk āh-ı maẓlūmāne ḥā'il olmadı	Tahmis		– + – – / – + – – / – + – – / – + –	

26[b]	Serīrī	Dilā bu dehr-i fānīnüŋ nesine böyle ḫurremsin ‘Aceb bilsem ne maḳṣūda irişdüŋ şöyle bī-ġamsın Zamānuŋ Ḫüsrevi olduŋ tutalım şāh-ı ‘ālemsin Ḳamer-ṭal‘at melek-ḫaṣlet ya bir sulṭān-ı a‘ẓamsın Ya Ḍaḥḥāk u Ferīdūnsun ya Behmensin yāḫud Cemsin Ya İskender ya Faġfūr şāhı Ḫākānsın ya Rüstemsin Bilürsin külli şey’in Ḫālıḳuŋ emrine a‘lemsin Ne ışşı ‘āḳıbet desd-i ecel irdikde ebkemsin Tekebbürlük Ḫudāya yaraşur sen nesl-i Ādemsin Vücūduŋ aŋla ey ġāfil ki bir ḳaṭre menīdensin	Serīrī bir ḳarāra ber-ḳarār olmaz geçer ‘ālem Yüzüŋe gülse birkaç gün muḳarrer ṣoŋ ucında ġam Gelenler bizden evvel mūcib-i ‘ibret degül mi hem Naẓar it bunca sulṭānuŋ güzeşte ḥāline bir dem Yaturlar zīr-i ḫāk içre nice Dārā nice Rüstem Ḫuṣūṣā terk-i tāc idüp daḫı ol ḥażret-i Edhem Ḳoyalım bunca sulṭān-ı ṣalāṭīn-i cihānı hem Ḳanı ecdād-ı pāk ḥażret-i Ḥavvā-ile Ādem Tekebbürlük Ḫudāya yaraşur sen nesl-i Ādemsin Vücūduŋ aŋla ey ġāfil ki bir ḳaṭre menīdensin	Tercī-i bend		+ – – – / + – – – / + – – – / + – – –	
27[a]	Semā‘ī	Ṣerī‘atde ṭarīḳatde Ehl-i erkānı seyreyle Ḥaḳīḳatde ma‘rifetde Bu özge kānı seyreyle	Bektāşimdür ‘aşḳ u raḳṣı Bu ṣırrı ne bilür vaḥṣī [On] sekiz biŋ ‘ālem naḳṣı Kāfile-i nūnı seyreyle	Dörtlük		(4+4)	
27[b]	Aşçı Baba	Terk-i tecrīd …‘irfān-ı ḥaḳ Ya‘ni sulṭān-ı ḳalender ḫādim-i ser … baba	Bende-i āl-i ‘abā hem vāḳı- sırr-ı Ḫudā Göçdi āḫir demde ol yā hū diyüp ‘Aşçı baba	Gazel		…	
28[a]	Baġdātlı Rūḥī	Ṣanmaŋ bizi kim şīre-i engūr-ile mestüz Biz ehl-i ḫarābatdanuz mest-i Elestüz Ter-dāmen olanlar bizi ālūde ṣanur līk Biz mā’il-i būs-ı leb-i cām ü kef-i destüz Ṣadrın gözedüp neyliyelüm bezm-i cihānuŋ Pāy-ı ḫum-ı meydür yerimiz bāde-perestüz Mā’il degilüz kimsenüŋ āzārına ammā Ḫāṭır-şiken-i zāhid-i peymāne-şikestüz Erbāb-ı ġaraż bizden iraġ olduġı yegdür Düşmez oḳumuz yire zīrā ṣāḥib-i ṣaştuz Bu ‘ālem-i fānīde ne mīrüz ne gedāyuz Ā‘lālara ā‘lālanuruz pestle pestüz Hem-kāse-i erbāb-ı dilüz ‘arbedemiz yoḳ Meyḫānedeyüz gerçi velī ‘aşḳla mestüz Biz mest-i mey-i meygede-i ‘ālem-i cānuz Ser-ḫalḳa-i cem‘iyyet-i peymāne-keşānuz	Virdük dil ü cān-ile rıżā biz ki ḳażāya Ġam çekmezüz uġrarsaḳ eger derd ü belāya Ḳoyduḳ vaṭanı ġurbete bu fikr-ile çıḳdıḳ Kim renc-i sefer bā‘iş ola ‘izz ü ‘alāya Devr eylemedük yer ḳomaduḳ bir nice yıldur Uyduḳ dil-i dīvāneye dil uydı hevāya Olduḳ nereye varduḳ ise ‘aşḳa giriftār Alındı göŋül bir ṣanem-i māhliḳāya Baġdād’a yoluŋ düşse ger ey bād-ı seḥer-ḫīz Ādāb-ile var ṣoḥbet-i yārān-ı ṣafāya **Rūḥī**yi eger bir sorar ister bulunursa Dirlerse buluşduŋ mı o bī-berg ü nevāya Bu maḳṭa‘-i ġarrāyı oḳu ebsem ol andan Ma‘lūm olur aḥvālimüz erbāb-ı vefāya *Ḥālā ki biz üftāde-i ḫūbān-ı Dımışḳuz* *Ser-ḫalḳa-i rindān-ı melāmet-keş-i ‘aşḳuz*	Terkīb-i bend		- – + / + – – + / + – – + / + – -	

33[a]	Senāī	Āh kim derd-i derūnum yine buldı żararı Yine eflāki siyāh eyledi āhum şereri Levḥ-i dilde ḳomadı yaşum egerçi eS̲eri Āh-ı serd-i seḥeriyle yine buldı kederi Yel bigi yeldüm aradum bulamadum bir eri Diye ey bād-ı ṣabā ṣorma ki aldum ḫaberi Ḫāṣ u ʻām şeyḫ demişler bir ālāy ḫayr u şeri Saŋa Düldül diyü vallāhi ṣatar leng-i ḫarı Ne ḫaḳīḳat bilür ebter ne gök aŋlar ne yeri Baġlamaz terkisine ḳālle ḫayrü'l-beşeri Her yaŋa gāh Sikender gibi ḳıldum seferi Geh Süleymān bigi ṣaldum yedi iḳlīme çeri Açdı şehbāz-ı dilim her yaŋaya bāl ü perī Eyledüm seyr nice muʻteberān-ı siyeri Oḳudum ḳavl-i Ebū Bekr ü İbn-i ʻÖmeri Kimi ʻAbbası delīl etdi kim İbn-i Ḥaceri Görmedüm gülşen-i aḳvālde hīç bir şeceri Ki bite ṣāḫınuŋ üstünde murādum S̲emeri Yazmamış Ḳāḍī vü Keşşāf ü Cerīr ü Ṭeberī Ḫaberim yoḳ güzelim kimden alayım ḫaberi	Söyle ey māh daḫı Ḳubbe-i Ḫażrāda mısın Yoḫsa envār-ı Ḫudā necm-i S̲üreyyāda mısın Yoḫsa şol şemʻ-i münīr-i felek-ārāda mısın BāʻiS̲-i ḫilḳat olan gevher-i yektāda mısın Kürsī vü Levḥ ü Ḳalem Sidre-i Ṭūbāda mısın Ya bu maṣnūʻuŋ olan cümle-i eşyāda mısın Sāye-i z̲ātuŋ olan dāver-i Dārāda mısın Z̲ātuŋa ṣāhid olan ṣāhid ü zībāda mısın ʻAks-i ruḫsāruŋ olan rūy-ı muṣaffāda mısın Çeşm-i cān-bīnüŋ olan nergis-i şehlāda mısın ʻAceb ez̲hār gibi tūde-i ġabrāda mısın Gāh Mūsāda vü gāh yed-i beyżāda mısın Mescid ü medresede künc-i muṣallāda mısın Zahidüŋ hū diyüben itdügi ġavġāda mısın Leyte ve leysede ve lāda mı illāda mısın Ḳāf u ʻAnḳāda vü Yāsin vü Ṭāhāda mısın Gehi esfelde keremle gehi aʻlāda mısın Gehi ʻĪsā vü gehi Ḫacer ü Sarāda mısın Yazmamış Ḳāḍī vü Keşşāf ü Cerīr ü Ṭeberī Ḫaberim yoḳ güzelim kimden alayım ḫaberi	Muʻ aşşer		+ + – – / + + – – / + + – – / + + –	
33[b]	Meşrebī	Âz̲amet vasfın idüp şāh muʼaz̲z̲amcasına Ceng düşmez bize Sührāb-ile Rüstemcesine Sāḳiyā vaḫşeti ḳo mūnis ol ādemcesine Ṣun ṣarāb-ı lebüŋi aġzuma … cesine Cām-ı laʻlüŋle ṣafālar sürelüm Cemcesine	Feṯḥ idüp Meşrebīyā memleket-i ʻirfānı Şevketüŋ velvelesi ṭutdı bu çār erkānı Ḫusrev-i Rūm u Âcemdur ḳapunuŋ derbānı Çıḳdı āvāze-i naz̲muŋ felekde Ḫāḳānī ʻAlem-i şevket-i ḫāḳān-ı muʻaz̲z̲amcasına	Tahmīs		+ + – – / + + – – / + + – – / + + –	
33[b]	Āhī	Oḳlaruŋ cān almaġa tīġüŋle yoldaş oldılar Sīnelerde ḳan yalaşdılar ḳarındaş oldılar	Başlar çıḳmışdurur baġrumda Āhī şöyle kim Niceler bu derd-ile varup kızılbaş oldılar	Gazel		– + – – / – + – – / – + – – / – + –	
33[b]	Nesīmī	Çün beni bezm-i ezelde eyledi ol yār mest Ol cihetden görinür bu çeşmime deyyār mest	Cennet-i ʻadnuŋ gülistānında bülbüldür dilin Naġme-i cān-sūzı her dem eyledüŋ tekrār mest	Kaside		– + – – / – + – – / – + – – / – + –	

35[a]	Vaḥdetī	Vāḳıf-ı esrār olan insānı her cān aŋlamaz Ṣūret-i ma‘nā nedür peydā vü nihān aŋlamaz Dilberüŋ māhiyyetini dīv ü nādān aŋlamaz Rūḥ-ı insān neydügin her ṭab‘-ı ḥayvān aŋlamaz Ya‘ni nūr-ı Aḥmedi bu cehl ü Mervān aŋlamaz	Rāz-ı ‘aşḳı ben nice taḳrīr ü taḥrīr ideyüm Ẕāt-ı pāki ben nice a‘māya tafṣīl ideyüm Āfitābı ben nice ḫuffāṣa ta‘bīr ideyüm Ḥal ü ḥaṭṭın dilberüŋ ben kime tefsīr ideyüm Vaḥdetī her bir denī te’vīl-i burhān aŋlamaz	Muhammes		– + – – / – + – – / – + – – / – + –	
35[b]	Fehīm-i Ḳadīm	Dil ḥālet-i mestūrī-i hüşyār ne bilsün Mestān-i muḥabbet elem ü ‘ārı ne bilsün	Ben bülbül-i elvān-neġam-ı gülşen-i feyżüm Murġān-ı ḳuds naġme-i tekrārı ne bilsün	Gazel		- – + / + – – + / + – – + / + – -	
36[b]	Nesīmī	Bir perisüŋ zülf-i zincīrinde ben bī-‘aḳl u dīn Baġlanup ḳaldum diyü *hazā cünūne’l-‘āşıḳīn*	Ḳande olsaŋ Seyyidā Ḥaḳḳıŋ rıżāsın ḳıl ṭaleb Leyse lil-insān[i] illā mā se‘ā fi’l-‘ālemīn	Gazel		– + – – / – + – – / – + – – / – + –	
36[b]	Ṣāhidī	Ḥalḳ içre seni ḫalḳla Ḫallāk-ı ḫalāyıḳ İtmiş dil ü cān mülkine şāh olmaġa lāyıḳ	Ṣāhiddür aŋa Ṣāhidīkim oldı müşāhid Bu vaḥdete belk’oldı bu nuṭḳa daḫı nāṭıḳ	Gazel		- – + / + – – + / + – – + / + – -	
37[a]	Feyżi	Başlasun cilveye ol kamet-i bālā göresin Gül gibi gülsün açılsun gül-i ra‘nā göresin Ṣalınup nāzla ol serv-i dilārā göresin Seyre çıḳsun ne temāşā ola peydā göresin Bir iki gün hele seyreyle temāşā göresin	Feyżiyā ḳalbiŋi pür-nūr ide envār-ı kerem Ḳonmaya ḫāṭuruŋa ẕerre ḳadar gerd ü elem Ṣāf ola gün gibi mir‘āt-ı dil olmaya ġam Bāḳīya cilve ḳılur çehre-i maḳṣūda o dem Ki göŋül āyīnesin pāk ü mücellā göresin	Tahmīs		+ + – – / + + – – / + + – – / + + –	
37[a]	Raḥmī	Vaḳt-i gülzār irdi bülbül oldı gūyā bir yaŋa Ṣalınur ra‘nālanur her serv-i bālā bir yaŋa Ehl-i diller ḳıldılar gülgeşt-i ṣaḥrā bir yaŋa Ḫalḳ-ı ‘ālem bir yaŋa bī-çāre tenhā bir yaŋa Cennet-i kūyuŋ ḳomazam olsa dünyā bir yaŋa	Āh-ı **Raḥmī**’den n’ola gerdūn olursa şermsār Gerd-i miḥnet eyledi mir’āt-ı ḳalbin pür-ġubār ‘Ārızında ẓāhir olaldan bu ḫaṭṭ-ı müşg-bār Cānına oldı **Necātī**’nüŋ ḫavāle ‘āşk-ı yār Ey ecel sen de gelüp itme teḳāżā bir yaŋa	Tahmīs		– + – – / – + – – / – + – – / – + –	
37[b]	Bāḳī	Ey cemālüŋ āyeti envār-ı ṣubḥ-ı lem-yezel Berter olsa menzilüŋ ḫūrşīd-i enverden maḥal Sende göstermiş kemāl-i ṣun‘ı Üstād-ı ezel Ḳudretin iẓhār idüp Ḥaḳ Ḥażreti ‘azze ve cel Cümle ḫūbān içre sen cānānı ḳılmış bī-bedel	Bāḳıyā kūy-ı ḫarābātı nişīmen ḳılduġum Şem‘-i bezmi dūd-ı āhumla müzeyyen ḳılduġum Ser-nüviştüm ḫālidür āfāḳa rūşen ḳılduġum Ey Selīm ebrū gibi çeşm üzre mesken ḳılduġum Alnuma ‘aşḳ-ile yazılan yazulardur ezel	Tahmīs		– + – – / – + – – / – + – – / – + –	

38[a]	Nesīmī	Zülfüŋi ‘anber-feşān itmek dilerseŋ itmegil Ġaret-i dīn ḳaṣd-ı cān itmek dilerseŋ itmegil	Ey Nesīmī Ḥaḳdan istersen götürmek perde’i Büt-perestī bī-gümān itmek dilersen itmegil	Gazel		– + – – / – + – – / – + – – / – + –	
38[b]	Gelibolulu Muṣṭafa ‘Ālī	‘İnāyet her kime yüz ṭutsa ‘işyānı niḳāb olmaz Güneş ṭoġduḳda zīrā perde-i ẓulmet ḥicāb olmaz	Ḥabībin sev dilerseŋ maġfiret taḳrībin ey ‘Ālī Raḳīb olmaḳ gibi Mevlāya rengīn intisāb olmaz	Gazel		+ – – – / + – – – / + – – – / + – – –	
38[b]	‘İşmetī	Göŋlümi virān idüp a‘dāyı dilşād eyleme Ey şeh-i ḥüsn ü behā dād eyle bī-dād eyleme	Bezm-i rindān ‘İşmetī ḫalvet-geh-i esrārdur Mest-i şevḳ olduŋsa da zinhār feryād eyleme	Gazel		– + – – / – + – – / – + – – / – + –	
38[b]	Ḳabūlī	Eyleyüp dil murġına zülfin o sīm-endām dām Dāne-i ḫāliyle itdi virmeyüp ārām rām	Ey Ḳabūlī destüŋe cām-ı şarāb-ı āl āl Bezm-i fānīde çekersin āḫir-i encām cām	Gazel		– + – – / – + – – / – + – – / – + –	
39[a]	Uṣūlī	Yā ilāhi vādi-i ‘işyānda ḳaldum bī-meded ‘Abd-i ‘āṣīnem ṣuçum bī-ḥadd ü cürmüm bī-‘aded Şimdi şey’lillāha geldüm ḳılma ben dervīşi red Fażluŋa bel baġladum yā vāḥid u ferd u eḥad Cümlemüŋ ma‘būdı sensin dā’imā ḥayy u ebed	Ey Uṣūlī sırr-ı dā’im Ḥaḳdan özge nesne yoḳ Dillerde ẕikr-i mülāyim Ḥaḳdan özge nesne yoḳ Ẓāhir u bāṭında dā’im Ḥaḳdan özge nesne yoḳ Seyyidüŋ göŋlinde dā’im Ḥaḳdan özge nesne yoḳ Hem dilinde ol faḳīrüŋ dā’im eydür yā eḥad	Tahmīs		– + – – / – + – – / – + – – / – + –	
39[b]	Bāḳī	Müje ḫaylin dizer ol ġamze-i fettān ṣaf ṣaf Güyiyā cenge durur nīze-i güẕārān ṣaf ṣaf	Cāmuŋ eṭrafına ‘uṣṣāḳ dizilmiş güyā Ḥarem-i Ḳa‘bede her cānibe erkān ṣaf ṣaf	Gazel		+ + – – / + + – – / + + – – / + + –	
39[b]	Fużūlī	Bende Mecnūndan fuzūŋ ‘āṣıḳlıġ isti‘dādı var Āṣıḳ-ı ṣādıḳ menem Mecnūn’un ancaḳ adı var	Ey **Fużūlī** ‘aşḳ men‘in ḳılma nāsiḫden ḳabūl ‘Aḳl tedbīridür ol ṣanma ki bir bünyādı var	Gazel		– + – – / – + – – / – + – – / – + –	

40[a]	Fużūlī	Ṣubḥ ṣalup māh-ı ruḫuŋdan niḳāb Çıḫ ki temāṣāya çıḫar āfitāb	Tā göreli devr-i ruḫuŋdan berü Nergis-i mestüŋden ḥālim ḫarāb	Gazel		– + – – / – + – – /– + –	
40[a]	Fehīm-i Ḳadīm	Cevr it ey ṣūḫ cefā-pīşe vefādan geçdüm Derdümi bāri füzūn eyle devādan geçdüm	Bir zamān germ idi dil āteş-i ‘aşḳ-ile Fehīm Şimdi vā-sūḫte oldum o hevādan geçdüm	Gazel		+ + – – / + + – – / + + – – / + + –	
40[a]	Fehīm-i Ḳadīm	Vālih-i ‘aşḳ-ı cünūn yār-ı ḳadīmümdür benüm Şāh-ı sevdā-leşkerem Mecnūn nedīmümdür benüm	Diye ḫākümde görüp dūd-ı dilüm bir gün o māh Nev-şüküfte sünbül-i ḳabr-i Fehīmümdür benüm	Gazel		– + – – / – + – – / – + – – / – + –	
40[b]	Fehīm-i Ḳadīm	Ẕerre-veş sergeştesiyim bir şehüŋ k’itse ḥicāb Māhdan eyler niḳābın sāyebānın āfitāb Gāh ider pinhān naẓarla ‘āşıḳın mest ü ḫarāb Gāh teġāfülle ider erbāb-ı dilden ictināb Neşve-i ḥayretle lāl olmış dil-i pür-ıżṭırāb Nice itsün böyle bir fettāna tevcīh-i ḫiṭāb *Göz ucıyla ‘āşıḳa geh lutf ider gāh ‘itāb* *Bir su’’āle yir ḳomaz ol ġamze-i ḥāżır-cevāb*	Oldı çün nāz ile ol ṣūḫ-ı dilārā ‘işveger Çeşmi sermest-i mey-i fitne kirişme pür-ḫaṭar Ẕevḳ-i nāzından niyāz oldı zebānum serbeser Ben niyāz itsem o nāz eyler ṣanurdum bī-ḫaber Rūḥ-ı Nef’īden **Fehīm** aldum ḫaber didi eger ‘Āşıḳ iseŋ el-ḥaẓer ḥüsnine ḫāmūş it naẓar *Göz ucıyla ‘āşıḳa geh nāz ider gāh ‘itāb* *Bir su’’āle yir ḳomaz ol ġamze-i ḥāżır-cevāb*	Tazmin		– + – – / – + – – / – + – – / – + –	
41[a]	Fehīm-i Ḳadīm	Olmazam pejmürde-dil tā hem-nişīnüm tāzedür Ṭıfl-ı nevres ṣūḫ-meşreb nāzenīnüm tāzedür	Gülbün-i lafẓa degül ma‘nī ṭarāvet-yāb ise Ey Fehīm itme ta‘accüb kim zemīnüm tāzedür	Gazel		– + – – / – + – – / – + – – / – + –	
41[a]	Fehīm-i Ḳadīm	Fāriġüz ḳayd-ı cihāndan ‘āşıḳ-ı dīvāneyüz Āşināya āşinā bīgāneye bīgāneyüz	Sāḥir-i mu‘ciz-kelāmuz şā‘ir-i ṣūḫuz Fehīm Ne füsūna rāġıbuz ne mā’il-i efsāneyüz	Gazel		– + – – / – + – – / – + – – / – + –	
41[b]	Bākī	N’ola dehr içre nişānum yoġ ise ‘ankāyem Ne ‘aceb seyl gibi çaġlamasam deryāyem	Bākiyā dīn-i Muḥammed ḥaḳ içün ‘ālemde Dem-i cān-baḫş-ile naẓm içre bugün ‘Īsāyem	Gazel		+ + – – / + + – – / + + – – / + + –	

41[b]	Fehīm-i Ḳadīm	Biŋ vech-ile yār itse tecellī ḫaberüm yoḳ Gūyā ki kelām-ı … yem e̱serüm yoḳ	Ser-tā-be-ḳadem ‘aşḳ u dilem līk **Fehīmā** Bir dilber-i ‘āşıḳ-küş ü āşūb-gerüm yoḳ	Gazel		- – + / + – – + / + – – + / + – -	
42[a]	Bāhāyī	Ṭaġıtduŋ ḫ∨āb-ı nāz-ı yārı ey feryād n’eylersin Yaḳup fitneyle dünyāyı ḫarāb-ābāt n’eylersin	Bāhāyī-veş degülsin kābil-i feyż-i ṣafā sende Tekellüf ber-ṭaraf ey ḫāṭır-ı nā-şād n’eylersin	Gazel		+ – – – / + – – – / + – – – / + – – –	
42[a]	Nev‘ī	Baḳma nādān olana ḫüsrev ü devrān ise de Naẓar it ehl-i dile ḫāk-ile yeksān ise de	Cāne-i ḳalbini yāb luṭfuŋ-ile Nev‘īnüŋ Maḫzen-i sırr-ı ḫüdādur n’ola vīrān-ise de	Gazel		– + – – / – + – – / – + – – / – + –	
42[b]	Fehīm-i Ḳadīm	Benüm ol ḫārḫār-endūz-i miḥnet rūz-ı fıṭratden Ki gülçīn olmadum göŋlümce bāġ-ı ‘ayş ü ‘işretden	Şarāb iç tāze dilber sev cihānda herçi bād-ā-bād Fehīm inṣāf besdür bes ferāġat ḳıl şikāyetden	Kaside		+ – – – / + – – – / + – – – / + – – –	
44[a]	Ṣun‘ī	Pertev-i ḥüsn-i ruḫuŋdan dehre düşdi iftiḫār Cümleyi mest itdi ‘aşḳuŋ pes ey şīr-i kirdikār	Ḥaydar-ı kerrār-ı Ḥaḳsın hem vaṣī-i Muṣṭafā Nār-ı ġamze ḳıldı Ṣun‘ī sensin aŋa ġam-güsār	Gazel		– + – – / – + – – / – + – – / – + –	
44[a]	Sārbān Ahmed	Zülf-i yāri ey ṣabā daġıtma dil nā-şād olur Ḳılca ḳalmaz ḥāṣıl-ı ‘ömrüm benüm berbād olur	Ḥüsnüŋi yād eyleyüp zülfüŋde **Aḥmed** āh ider Kār-ı bülbül giceler tā ṣubḥa dek feryād olur	Gazel		– + – – / – + – – / – + – – / – + –	
44[b]	**Duḳāki nzāde Aḥmed Beg**	Maẓhar-ı sırr-ı Ḫudā şāh-ı selāmün ‘aleyk Kāşif-i ḳul innemā şāh-ı selāmün ‘aleyk	Aḥmedīnüŋ cānısın dīn ile īmānısın Server sulṭānısın şāh-ı selāmün ‘aleyk	Kaside		- + + – / + + – / – + + – / + + –	

45[a]	Mihrī	Ḳıl naṣīḥat dostum çeşmüŋe Allāh ‘aşḳına Bī-günāh ḳan itmesün hey hey di Allāh ‘aşḳına	Mihrī’yi cevrüŋle cānā āḫir öldürseŋ gerek Bāri tīz öldür cefādan ḳurtar Allāh ‘aşḳına	Gazel		– + – – / – + – – / – + – – / – + –	
45[a]	Zeyneb Ḫātūn	Keşf it niḳābuŋı yir ü gögi münevver it Bu ‘ālem-i ‘anāṣırı firdevs-i enver it	Zeyneb ḳo meyli zīnet-i dünyāya zen gibi Merdāne vār sāde-dil ol terk-i zīver it	Gazel		– – + / – + – +/ + – – + / – + –	
45[b]	Ulvī	Cihān bağında ḫadd ü zülf ü çeşm ü ḳaddüŋ ey dilber Biri güldür biri sünbül biri ‘abher biri ‘ar‘ar	Ḫudā-yı ẕü’l-celāl ü ẕü’l-cemāl ü ḥayy u ḳādirden Müyesser ola saŋa taḫt u baḫt u efser-i kişver	Kaside		+ – – – / + – – – / + – – – / + – – –	
46[b]	…	Sāḳī bezm-i kerem ṣun … erkāncasına İçelüm mest olalum biz daḫı … ... işidelüm hem anı ḫāḳāncasına Dehre ḥükm eyleyelüm ḥükm-i Süleymāncasına Ḥamdulillāh bilirüz ḥikmeti Loḳmāncasına	Sāḳıyā la‘l gibi şerbetiŋi ṣun içelüm … mirāt … … naẓmla Dil dīvāne … göçelüm Gezelüm çoşḳun-ile ‘ālemi mihmāncasına	Muhammes		+ + – – / + + – – / + + – – / + + –	
46[b]	Latifī	Ey ḥūr-i meclisi güle firdevs-i enver et Şīrīn lebüŋle sāğarımuz cām-ı kevṣer et	Gel ey **Laṭīfī** defterüŋi dürmedin felek Dīvāne olma şi‘rüŋi dīvān u defter et	Gazel		**– – + / – + – +/ + – – + / – + –**	
47[a]	Tīgī	Çekerin cevrini bir ḳaş-ı kemānı severin Ġamzesi tīrine olmaġa nişānı severin 3Bağlanup zülfüne ol mūy-ı miyānı severin *Mā’ilim ceẕbe-i dīdāra hem anı severin* *Biz güzel çehrede ān olsa ben anı severin*	**Tīġī**yā ḳalbe ṣafā virse küdūret def‘i Mümkin olmaz idi hiç meyl ü muḥabbet ref‘i Olsa ‘aşḳuŋ ẕararı maḥż miṣāli ef‘i *Çāre yoḳ bir güzeli sevmemege ey **Nef‘ī*** *Saŋa lāzım mı dimek ben filānı severin*	Tahmīs		+ + – – / + + – – / + + – – / + + –	
47[b]	Bağdātlı Rūhī	Dehrde her bī-ser ü bī-pāda ġam dārāda ġam Bir ‘aceb ‘ālemde yüz ednāda ġam a‘lāda ġam	Ol dü-çeşm-i sāḥir ol iki l‘al-i nābdan Ger ṣorarsaŋ **Rūḥi**yā Mūsī de ġam ‘Īsī de ġam	Gazel		– + – – / – + – – / – + – – / – + –	

3 bağlanup: bağlayup M.

47[b]	Fehīm-i Ḳadīm	Dilde bir deryā yatur bī-ḳa‘r u sāḥil nā-bedīd Bü’l-‘acebdür olmış anda hem yine dil nā-bedīd	Feyż-i isti‘dād ḥatm olmış meger sende **Fehīm** ‘İlm çoḳ üstād yoḳ şākird-i muḳbil nā-bedīd	Gazel		– + – – / – + – – / – + – – / – + –	
48[a]	Dukakinzāde Ahmed Beg	Ey muvaḥḥid Ḥaḳḳı gel cān u gönülden yād ḳıl Ḳurtarup cān-gülşenin ḫār u belādan şād ḳıl	Ger ḥaḳīḳī menzile irmek dilerseŋ Aḥmedā Yol uzaḳdur göz yaş ile ḫūn-ı dilden zād ḳıl	Kaside		– + – – / – + – – / – + – – / – + –	
48[b]	Ḫafī	Sinemüŋ bağında bitmiş bir aġaçda iki dal Biri elma biri ḫurmā biri sükker biri bal	Bu sırrı aŋlamaġa ‘ārif gerekdür ey **Ḫafī** Biri [zāt-ı] Muṣṭafā’dur biri ḥayy-ı Zū’l-celāl	Gazel		– + – – / – + – – / – + – – / – + –	
49[a]	Ḫayālī	Bir güzel gördüm ki reşk-i ṣūret-i büt-ḫānedür Kendüsinden ġayrıya āteş gibi bīgānedür Kim zebānından gelen efsūn ile efsānedür Mü’min ü küffār-ile hem-ṣoḥbet ü hem-ḫānedür Cām-ı zerrīn nūş ider pür-şūr bir mestānedür Nūş ider bir cür‘asın biŋ yıl yeri meyḫānedür Tīġ çekmiş bir dilāverdür ki ḳaṣdı cānadur Nūr-ı ṭab‘undan çerāġın yaḳmamışdur yā nedür *Rāstı ben şem‘-i dil-sūzam ‘adū pervānedür* *Kim ṭolaşsa āteşe pervāne yā dīvānedür*	Ey **Ḫayālī** tā ki gördüm ol ḳamer-ruḥsārumı Mihr-i ‘ālem-tābdan germ eyledüm bāzārumı Vuṣlatı hicrāna ṣatdum aldılar iḳrārumı Deyr-i ‘aşḳuŋ rāhibi-idüm kesdiler zünnārumı Ḫāṣılı pāk itdiler aṣnāmdan Ferḫārumı Aldı bir şāh-ı cihān göŋlüm gibi serdārumı Nār-ı ḥasretle yanup yaḳılma itdüm kārumı Mahrūlar şevḳine nūr eyledüm destārumı *Rāstı ben şem‘-i dil-sūzem ‘ādū pervānedür* *Kim ṭolaşsa āteşe pervāne ya dīvānedür*	Mu‘ aşşer		– + – – / – + – – / – + – – / – + –	
49[b]	Raḥmī	Nevbahār irip yine irişdi hengām-ı cünün Dāġ-ı sīnem gibi ṣaḥrālar olupdur lālegün Yārsuz çeşmüm döker her laḥẓāda seylāb-ı ḫūn Āh elüŋden kime feryād ideyin ey dehr-i dūn Ṭāli‘üm maġbūn u baġrum ḫūn u baḫtum ser-nigūn Ṣabra ṭāḳat ḳalmadı ġayet zebūn oldum zebūn	Raḥmiyā devrān beni Mecnūn-ı ‘aşḳa yār idüp Ṣaldı ṣaḥrā-yı belāya menzilüm kuhsār idüp Kim gelürse yanuma ḥālümden istifsār idüp Oḳurum bu maṭla‘ı ḥālüm aŋa iş‘ār idüp Ṭāli‘üm maġbūn u baġrum ḫūn u baḫtum ser-nigūn Ṣabra ṭāḳat ḳalmadı ġayet zebūn oldum zebūn	Tesdīs		– + – – / – + – – / – + – – / – + –	
49[b]	‘Ulvī	Ey göŋül ġayrıya meyl eyleme cānān bir olur Birinüŋ ‘aşḳı derūnuŋda yeter cān bir olur	‘Ulviyā naẓmuŋa beŋzer ḳanı bir naẓm-ı laṭīf Çeşmenüŋ ġāyeti yoḳ çeşme-i ḥayvān bir olur	Gazel		+ + – – / + + – – / + + – – / + + –	

50[a]	Raḥmī	Ṣol zamān ḥākim ki taḫmīr oldı ṭīnet baġladı Cevher-i ‘aşḳa maḥal içün liyāḳat baġladı ‘Unṣur-ı pākümde ḳudret nice ḥālet baġladı Ana raḥminde tenüm ṣol dem ki ṣūret baġladı Bir ṣanem yādına zünnār-ı muḥabbet baġladı	Ġarḳ-ı ḫūn-āb olsa lāyıḳ Raḥmiyā bu çeşm-i ter Şāhid-i maḳṣūda irgürmez bu çarḫ-ı kīnever Bisteri ḫār-ı belā bālīnidür seng-i meder Yād-ı la‘lüŋle Ḫayālī nūş idüp ḫūn-ı ciger Gör ṭabīb-i hecr aŋa cānā ne şerbet baġladı	Tahmīs		– + – – / – + – – / – + – – / – + –	
50[b]	Ḫayālī	Bu ḳat ḳat ḳan ile ṭolmuş dili cānāna ṭapşurdum Vefā ṭomārını bir ġonca-i ḫandāna ṭapşurdum	Ḫayālī nakşına baḳup gūşāde olmaġa dā’im Bu şi‘r-i nāzenīnüm defter ü dīvāna ṭapşurdum	Gazel		+ – – – / + – – – / + – – – / + – – –	
50[b]	Emrī	Yüzine baḳma o māhuŋ dimesünler ey melek Nūr umar mihr-i felekden geldi şems-i ḫāveri	Aḳıdursın Emrīnüŋ yaşın ṣarardursın yüzin Ol mehe mi ḫarc idersin bu ḳadar sīm ü zeri	Gazel		– + – – / – + – – / – + – – / – + –	
50[b]	Ḫayālī	Da‘vī-i ‘aşḳ eylemek Mecŋūna ben şeydā ile Bir mekes da‘vā-yi pervāz itmedür ‘anḳā ile	Ey Ḫayālī Cām-ı Cem nūş it ki ‘ayyār-ı felek Ḳapdı Cemşīdüŋ külāhın efser-i Dārā ile	Gazel		– + – – / – + – – / – + – – / – + –	
50[b]	…	Al beni nesl-i maẕhar-ı naẕīf Mürşid-i esrār-ı ṭarīḳ-i ẓarīf	Biŋ iki yüz altı hem on tārīḫi Māt mine‘l aşḳ Şeyḫ Aḥmed Şerīf			– + – – / – + – – /– + –	
51[a]	Sipāhī	Cemī‘ ‘ālemlerüŋ ḫālıḳı ḥaḳdur Raḥmet-i lutfuna ‘irfān dolaşur Ḳudret ṣaḥibidür ḥikmeti çoḳdur Ẕerresine ‘aḳl u ‘iz‘ān dolaşur	Beyhūde sevdāya eyleme āhı Her şey’e ḳādirdür ferd ü İlāhi Āmenet billāh oḳu **Sipāhī** Düşünme ‘akluŋ yer zamān dolaşur	Dörtlük		(6+5)	
53[b]	Dukakinzāde Ahmed Beg	Ey yüzüŋ ve’ş-şems alnuŋ ve’ḍ-duḥā Vay selāḥat burcı üzre mehliḳā	Yamandur Aḥmedā aḥvālümüz Yarın itmezse şefā‘at Muṣṭafā	Kaside		– + – – / – + – – /– + –	

54[a]	Dukakin zāde Ahmed Beg	Yüzüŋdür dilberā āyīne-i gītī-nümā Lā lā dimezem zülfüŋ-durur ẓıll-ı Ḫüdā	Pāk olup reng-i riyādan ḳurtul ey ṭālib bugün Tā ola āyīne-i ṭab‘uŋ senüŋ mu‘ciz-nümā	Kaside			
55[a]	Dukakin zāde Ahmed Beg	‘Anber-efşān sünbülüŋ mehtāba olmışdur niḳāb Aç niḳābuŋ gūşesin her z̲erre olsun āfitāb	Salṭanat bāḳī degül dünyāya dil virmek neden Faḫr-i ‘ālem didi ḫod dünyā sevenlerdür kilāb	Kaside		– + – – / – + – – / – + – – / – + –	
56[b]	Dukakin zāde Ahmed Beg	Ey şīr-i Ḥaḳḳ ki ism-i şerīfüŋdurur ‘Alī Kev̲ser şarāb-ı sāḳīsidür himmetüŋ ‘Alī Selmān’a virdi andugı dem deste-i güli Evrād idündi ismüŋi her mü'min ü velī Yā-maẓhara’l-‘acāyip ‘avnen lenā ‘Alī Ed‘uke külle hemmin ü ġammin seyenceli	Ey pādişāh-ı server-i sulṭān-ı baḥr ü ber Ḫāk-i rehüŋe cān vireyin nice sīm ü zer Tāb-ı ruḫuŋdan iki cihān buldı nūr u fer Ẓāhir imām-ı Ca‘fer-i Ṣādıḳ’dur ol güher Yā-maẓhara’l-‘acāyip ‘avnen lenā ‘Alī Ed‘uke külle hemmin ü ġammin seyenceli	Müseddes		– – + / – + – +/ + – – + / – + –	
57[a]	Nāṭıḳī	Gevher-i gencīne-i ẕāt-ı Ḥaḳuz Ḳaydileyüz gerçi velī muṭlaḳuz Ṭā’īr-i ḳudsuz ki şikār olmışuz Şanma bu dām içre bizi şaḳraḳuz Şāh-ı ref‘ü’d-derecātuz yaḳīn? Gerçi bisāṭ üzre yürür beydaḳuz Mevc gibidür bize mevt ü ḥayāt Gāh gelür gāh gider zevraḳuz Gāh bizüz baḥr-ı muḥīṭ ey ‘azīz Gāh muḥīṭ içre düşüp maġruḳuz Ke̲sret ile gerçi ‘ayān olmuşuz Vaḥdet-ile gör ki nice muġlāḳuz Gerçi ki şāmit göresin sen bizi Cümle lisānāta veli mantıḳuz Gāh behişt oluruz ey Nāṭıḳī Gāh yaḳaruz ‘ālemi biz duzaḳuz Kūre-i ‘aşḳ içre biz olduḳ güdāz Anuŋçün eylemezüz keşf-i rāz	Ḳalmadı bir z̲errece maṭmū‘sımuz Oldı ferāġat hele maḥbūsımuz Deyrimüz içre olalı büt ‘ayān Gör ne ṣadā baġladı nāḳūsımuz Nükte-güşādur yine bu ṭūṭīmüz Cilve-nümādur yine ṭāvusımuz Dürlü nevālarla çalar her zamān Mūsiḳī āheng-ile ḳaḳnūsımuz Ḫādim-i aḥḳar bize Cemşīd ü Cem Bende-i kemter bize Kāvūsımuz Ḳayṣer ise cāhile baş egmezüz ‘Ālemedür himmet-i nāmūsımuz Gāh ṭolar zevḳ ile peymānemüz Gāh yanar şevḳ ile fānūsımuz Mülket-i ‘aşḳuŋ şehiyüz **Nāṭıḳī** Doldı cihān ġulġule-i kūsımuz *Kūre-i ‘aşḳ içre biz olduḳ güdāz* *Anuŋçün eylemezüz keşf-i rāz*	Tercī-i bend		– + – – / – + – – /– + –	
58[b]	Hemde mī	Ḫaṭālardan emīn eyle İlāhī Āl-i ‘O̲smān-ı Çün itdün bunları sen ehl-i islāmuŋ nigehbānı	İlāhī ‘ömrin efzūn eyle anlar yerde yatdıḳça İlāhī sen ḳabūl eyle du‘ā-yı müst-mendānı	Kaside		+ – – – / + – – – / + – – – / + – – –	

61[a]	Ẕihnī	Ey serv-i nev-resīde vü gülzār-ı i‘tidāl V’ey ġonce-i şüküfte-i gül-deste-i cemāl Nesrīn-‘iẕār u ġonce-leb ü şekkerīn-maḳāl Ḫūrşīd-cebhe māh-ruḫ u ‘anberīn-hilāl Ḥüsnüŋ fürūġ-ı şem‘-i ṭarab-ḫāne-i ḫayāl Merdüm ḫayāl-i nergis-i mestüŋle ḫaste-ḥāl Āşūb-‘aḳl u āfet-i dīndür o züf ü ḫāl Virmiş durur Ḫudā saŋa çün ḥüsn-i bī-miṠāl Zinhār ġaflet eyleme bil kendü kendüŋi Meydān-ı ḥüsnde çekerek ṭut semendüŋi	Ey Ẕihnī yoḳ çü derd-i dilüŋ ḥadd ü ġāyeti Ol şāh-ı ḥüsnden yiter itdüŋ şikāyeti Ṣıġmaz bu muḫtaṣarda ġam-ı bī-nihāyeti Yārān-ı pāk-meşrebe yoḳdur ‘ināyeti Ālūde ṭab‘ olanlaradur hep ri‘āyeti Olsaydı āhum āteşinüŋ bir sirāyeti Olurdı bendesine daḫı bir ḥimāyeti El-ḳıṣṣa ṭut zebānuŋ uzatma ḥikāyeti Bi’ṭ-ṭab‘ ehl-i ḥüsn ḳamu bī-vefā olur Ḫayf ol esīre ki bulara mübtelā olur	Terkīb-i bend		– – + / – + – +/ + – – + / – + –	
61[b]	Ḳabūlī	Bār-ı belāyı biz çekerüz yār böyledür Īmān ezelden öyledür iḳrār böyledür	Her nesnenüŋ birer sebebi var Ḳabūliyā Bu kārgāh içinde ne kim var böyledür	Gazel		– – + / – + – +/ + – – + / – + –	
61[b]	Viṣālī	Gözlerümdür güzelüm gözüŋi cān-ile seven Göze göster yüziŋi gözden ırāġ olma iŋen	Gözlerüŋ itdi **Viṣālī** gözüŋi gözden ırak Dimedüm mi göze uyup gözüŋi gözleme sen	Gazel		+ + – – / + + – – / + + – – / + + –	
62[a]	Ṣānī	Padişāh-ı baḥr u ber ṣaçḳıran-ı dehr kim Padişehler faḫr ider fermānına teslīmden	**Ṣānī**yā gökde melā’ik didiler yā … Nūrdur geldi Muḥammed-ṣulb İbrāhim’den	Kaside		– + – – / – + – – / – + – – / – + –	
62[b]	‘Askerī	Göŋül seyrān idüp berr ile baḥri cümle gördüŋ ṭut Yedi iḳlīme şāh olduŋ münaḳḳaş ḫayme ḳurduŋ ṭut Serīr-ı salṭanat üstünde bīn yıl ‘ömr sürdüŋ ṭut Cihāŋ ḫalḳını hep bendeŋ bu fānī mülki yurduŋ ṭut Geçüp ‘izzet serīrinde sa‘ādetle oturduŋ ṭut	Gider ey ‘Askerī dilden sivā Allāh fiḳrini pāk it Yaḳīn āyīne-i ‘ālem-nümāsın kendüŋ idrāk it Ṣıfāt-ı benliġi terk it yiriŋ ‘İsā-veş eflāk it Vücūduŋ meskenet yolunda gel ey Ḫayretī ḫāk it Hevā ile nice yıl yel gibi yeldüŋ yöpürdüŋ ṭut	Tahmīs		+ – – – / + – – – / + – – – / + – – –	
63[a]	Nesīmī	Gel ey dilber ki ḥüsnüŋ aya düşmüş Yüzüŋ görmüş güneş sevdāya düşmüş	Nesīmī’nüŋ gözi yārıŋ ġamından Ṭolup her ḳaṭresi deryāya düşmüş	Gazel		+ – – – / + – – – / + – –	

63[a]	Nesīmī	Ey cemālüŋ ṣafḥasında ḫatm-i Ḳur’ān buldum uş Ṣaçlaruŋ her taresinde küfr ü īmān buldum uş	Ey Nesīmī vech-i Allāh’ıŋ kelāmıdur yüziŋ Kim bu vechu’llāh içinde Faẕl-ı Raḥmān buldum uş	Gazel		– + – – / – + – – / – + – – / – + –	
63[a]	Nesīmī	İki ‘ālemde sen ṣulṭān-ı muṭlaḳ Fetaḥnā ṣānıŋa geldi muḥaḳḳaḳ	Nesīmī’ye ezelden cur‘a ṣundum Anuŋçün ẕü’l-ḥayāt oldı muḥaḳḳaḳ	Gazel		+ – – – / + – – – / + – –	
63[a]	Nesīmī	Ey lebüŋ āb-ı çeşme-i ḥayvān Ṭal‘atuŋdan ḫacīl meh-i tābān	Ḥaḳḳı bildi Nesīmī Ḥaḳḳ-iledür Ḥaḳḳı bilen n’ider bu mülk-i cihān	Gazel		+ + – – / + – + – / + + –	
63[b]	Nesīmī	Yitirdüŋ cām-ı Cemşīdi uyan uyḫudan ey ġāfil Ne bulduŋ uyḫudan göster ne ḳılduŋ uyḫudan ḫāṣıl	Nesīmī sırr-ı mā evḥā kemāhī gerçi ṣerḥ eyler Ḳaçan idrāk ider anı özini bilmeyen cāhil	Gazel		+ – – – / + – – – / + – – – / + – – –	
64[a]	Gelibolu Mustafa ‘Ālī	Gel ey nevk-i ḳalem mātem serencāmın beyān eyle Döküp evrāḳa derdüŋ ḳara baḫtuŋdan fiġān eyle Midād-āsā siyeh ḳanlar ṣaçılsun yine çeşmüŋden Liḳā gibi müşevveş ḳıṣṣalar ṣerḥin beyān eyle Ḳażā levḥine vāfir serzeniş ḳıl dest-i kātibden Ḳader mecmū‘asın yırtup perīşān dāstān eyle Kül ider mermeri āteş gibi kem ḥarfini yazsaŋ İnanmazsan bir āhen levḥa evvel imtiḥān eyle Server erḳāmını ḥakk eyleyüp levḥ-i ḫavātırdan Meserret-nāmeler ẕevḳin göŋüllerden nihān eyle Siyeh gey ehl-i beytüŋ Ka‘be-veş rūz-ı ġazāsından Bu mātem ḫıdmetinde sen de dāmen-der-miyān eyle Yazarsaŋ Kerbelā vādīsinüŋ müşkil belāsın yaz Sipihrüŋ zehrin içmiş teşne-diller mācerāsın yaz	Bu ġam bir özge ġamdur işbu mātem ṭurfe mātemdür Bu eyyām içre ḫurremlik ḥarām oldı Muḥarrem’dür Ḳapansun çıḳsun ol gözler ki zehr-āb aḳmıyor andan Dem-i mātemde īS̱ār itdigi nemdür yaḫūd demdür Bu ġam ḳanın ḳurıtmışdur belī aṣḥāb-ı taḥḳīḳüŋ Anuŋçün dem degüldür ekS̱eriyyā dökdügi nemdür ‘Azā vaḳtinde el ḳarşup gülen eṭfāli ‘ayb itmeŋ Bu istihzā aŋadur kim yiri nār-ı cehennemdür Mübārek başlarına nūr inüpdür zer-‘alem ṣanma Yolıŋdur ṣerḥa çeksem yol yol itsem sīnem ey abdāl Degüldür surḫ sancaḳlar birer maḳtūl-i mu‘lemdür Libās-ı cismi cāndan ṣoymayan ḫayrān u sersemdür Bu mātemden delüp ney gibi baġruŋ iŋle ey ‘Ālī Benüm bu naẓm-ı dil-sūzum ḳulaḳ dut diŋle ey ‘Ālī	Terkīb-i bend		+ – – – / + – – – / + – – – / + – – –	
65[a]	Baġdātlı Rūḥī	Ḫalḳa kīn eyleme var ise belāġāt sende Seni ḳadḥ ideni sen medḥ-ile ḳıl şermende	Sākin-i künc-i tevekkül olıgör ey Rūḥī Nefs içün ‘ārif olan cāhile olmaz bende	Gazel		+ + – – / + + – – / + + – – / + + –	

65[a]	…	Faḫr-i ‘ālemsin egerçi fāsı yoḳ Kān-ı gevhersin egerçi rāsı yoḳ	Gice gündüz dile kim Ḥaḳ’dan budur Saŋa bir merkeb vire kim bāsı yoḳ			– + – – / – + – –/ – + –	
65[a]	Nesīmī	Eyā mü’min ger isterseŋ sa‘ādet Özüŋe pīşe ḳıl dā’im se ‘ādet	Bu sözler ḫoş naṣīḥatdür alana Sa‘ādetdür velī ‘ayn-ı sa‘ādet	Kaside		+ – – – / + – – – / + – –	
65[b]	MiṠālī	Cāme-i sürḫ u kebūd içre nihāndur ḫançerüŋ Ṣan ṣafaḳ içre hilāl-i āsmāndur ḫançerüŋ	Ṭatlu dillerle MiṠālī’nüŋ giripdür göŋlüne Gūyiyā bir dilber-i ṣīrīn-zebāndur ḫançerüŋ	Gazel		– + – – / – + – – / – + – – / – + –	
65[b]	Behiştī	Ḳanı bir ṭālib-i Ḥaḳ ehl-i fenā şeklinde Ṣūret uġrısı çoġaldı fuḳarā şeklinde	Menba‘-ı mülk-i fenāda ḳatı nādür bulınur Şimdi bir mürşid-i kāmil büdalā şeklinde	Gazel		+ + – – / + + – – / + + – – / + + –	
66[a]	Fużūlī	Saŋa hicrān belāsı hep bu çarḫ-ı bī-vefānuŋdur Şefā‘at merḥamet şefḳat Rasūl-i Kibriyā’nuŋdur ‘Aṭā vü luṭf u baḫşiş Ḫalıḳ-ı kevn ü mekānuŋdur Dilā beyhūde ṣanma sen bu söz bir nükte-dānuŋdur Erenlerden ümīdüŋ kesme himmet evliyānuŋdur Tevekkül ḳıl viṣāl-i yāre çün virmek Ḫudā’nuŋdur	Yüri ālūde-dāmān ol muḥabbet ḫāk-ı rāhından Beḳā yoḳdur bilürsin ‘āḳıbet devlet külāhından Ḥużūra aldanup ḳalma cihānuŋ ‘izz ü cāhından Murāda irmek isterseŋ bu ‘ālem tekyegāhından Erenlerden ümīdüŋ kesme himmet evliyānuŋdur Tevekkül ḳıl viṣāl-i yāre çün virmek Ḫudā’nuŋdur	Tercī-i bend		+ – – – / + – – – / + – – – / + – – –	
66[a]	‘Azmī	Şeref-i yeryüzünüŋ zümre-i insānladur Esmānuŋ … encüm-i raḫşānladur Ten-i pejmürdelerüŋ zindeligi cānladur Ḫarekātıyla seküz yüzinüŋ cāŋladur ‘Āṣıḳ-ı ḫasta-dilüŋ ṣıḥḥati cānānladur	**‘Azmi**yā ‘ākil iseŋ dünyāda hīç uṣlanma Manṣūb-ı çāhı bir yola ṣapup aldanma Ḳurı ġavġādur anuŋ ṭanṭanası … Genc-i ġamda ṣanma meşḳ-i … Dil-i sūzānla hem dide-i giryānladur	Tahmīs		+ + – – / + + – – / + + – – / + + –	
66[b]	Ḫayālī	Elüm çekdüm bu baġuŋ lālesinden sünbülünden hem Ferāġum var bu gülzāruŋ gülünden bülbülünden hem	Ḫayālī bir gözi açıḳ ser-āmed şāhbāzem kim Külāha egmezem baş uçmazam şāhlar ḳolundan hem	Gazel		+ – – – / + – – – / + – – – / + – – –	

67[a]	Ḫaylī	Vechi var teşne-i āb-ı keremüŋ olsa cihān Ki yüzüŋ şuyına ḫalḳ oldı senüŋ kevn ü mekān	Bu ḳadar ḳuvvet ü ḳudretle yine her birisi Bendedür ḫażretüŋe anlara sensin sulṭān	Kaside		+ + – – / + + – – / + + – – / + + –	

SONUÇ

Süleymaniye Kütüphanesi Yazma Bağışlar 6918 Numaralı Mecmuanın ilk yarısı olan 1^{a}-67^{b} varakları arası incelenen bu tezde toplam 169 şiir üzerinde çalışılmıştır. Bu şiirler gazel, kaside, terkib-i bend, terci-i bend, tazmin, müsebba, müseddes, muaşşer, tahmis, tesdis, rubai, muhammes türlerinden oluşmaktadır. 87 şiirle en çok gazel türünde şiire yer verilmiştir.

Mecmuada Farsça şiirlere de yer verilmiştir. Aruz ölçüsünün yanı sıra hece ölçüsüyle yazılan şiirler de mevcuttur. Toplamda 69 şairin şiiri aktarılmıştır. Bunlardan Nedîmî, Molla Garibî, Misalî, Hatifî, Şem'î, Aşçı Baba, Semaî, Meşrebî, Tigî, Sipahî, Hemdemî, Zihnî, Şânî isimli şairlerin divanlarına ulaşılamamıştır. 'Azmī, Şem'ī, Şāmī, Nedīmī, Sipāhī, Semā'ī, Mânî, Natıkî, Mi<u>s</u>ālī, Meşrebī, Kudsî, Molla Ġaribī, Cemâlî, Nāṭıḳī, Rüşdî, Rıfkî, Sadık ve Fuzûlî'nin divanında bulunmayan 15 şiir aktarılmıştır. Mecmuada 12 şiirin ise şairi belli değildir.

Mecmuada en çok Nesîmî (11), Fehîm-i Kadîm (9), Bağdatlı Ruhî (9) ve Eşrefoğlu Rûmî (8) 'nin şiiri yer almaktadır. Geriye kalan şairler ve şiir sayıları şöyledir: 'Ubeydī(1) Makâlî (3), Nedîmî (1), Mânî (1), Bâkî (6), Hayâlî (5), Natıkî (2), Kabûlî (3), Câmî (1), İlhâmî (1), Vahdetî (3), Rahmî (4), Aşkî (2), Molla Garibî (1), Misâlî (2), İsmetî (3), Veysî (1), Ahmed Paşa (4), Hatifî (1), Şem'i (1), Usûlî (2), Kudsî (1), Fuzûlî (5), Gelibolulu Mustafa Âlî (5), Medhî (2), Kemalpaşazade (2), Cemâlî (1), Emrî (3), Rüşdî (1), Figânî (1), Rıfkî (1), Nailî (1), Mantıkî (2), Şahidî (4), Zafî (1), Muhitî (1), Nâmî (1), Serirî (1), Semâî (1), Aşçı Baba (1), Senaî (1), Meşrebî (1), Âhî (1), Feyzî (1), Rahmî (2), Bahâyî (1), Nev'î (1), Sun'î (1), Ahmed (7), Mihrî (1), Zeyneb Hatun (1), Ulvî (2), Zâtî (1), Lutfî (1), Tigî (1), Sivaslı Ruhî (1), Hafî (1), Sipahî (1), Hemdemî (1), Zihnî (1), Visâlî (1), Şânî (1), Askerî (1), Behiştî (1), 'Azmī (1), Haylî (1).

Şiirlerin başlıkları çoğunlukla koyulmamıştır. Başlıkları koyulanlar ise genellikle şairlerin memleketleri ya da lakapları hakkında bilgi vermektedir. Sadece şiirin türünün yazıldığı başlıklar da vardır. Tüm bunların dışında şiirlere mahlaslardan yola çıkılarak her şairin ismi başlık olarak eklenmiştir. Çalışılan mecmuada yer alan tüm şiirler çeviriyazı alfabesiyle aktarılmış, divanına ulaşılan ya da makalelerde bulunan şiirlerin farklılıkları dipnotta belirtilmiştir.

Mecmua Klasik Türk edebiyatı alanında yapılan araştırmalara katkı sağlamak amacıyla hazırlanmıştır.

KAYNAKLAR

AYDEMİR, Yaşar, *Behiştī Divanı,* Ankara 2018.

AKSOYAK, İ. Hakkı, *Gelibolulu Mustafa Âlî Dîvânı*, (e-kitap), Kültür ve Turizm Bakanlığı, Ankara 2018.

AYVERDİ, İlhan, Ahmet TOPALOĞLU,"Kubbealtı Lugatı Misalli Büyük Türkçe Sözlük", Kubbealtı Vakfı Yayınları", İstanbul 2006.

AK, Çoşkun, *Bağdatlı Rûhî Dîvân (Karşılaştırmalı Metin), C. 1-2,* Uludağ Üniversitesi Basımevi, Bursa 2001.

ARSLAN, Mehmet, Mihrī Hatun Divanı, , (e-kitap), Kültür ve Turizm Bakanlığı, Ankara 2018.

ARSLAN, Ömer, *Ubeydī Divanı (Metin ve İnceleme),* İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Entitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 2013.

AYAN, Hüseyin, *Nesîmî Hayatı, Edebi Kişiliği, Eserleri ve Türkçe Divanının Tenkidli Metni*, C.I, Türk Dil Kurumu Yayınları Ankara 2002.

AYDEMİR, Yaşar, *Ramazan Behîştî Dîvânı*, (e-kitap) Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayınlar Genel Müdürlüğü, Ankara 2018.

ALTINIŞIK, Muhammed Emin, *Tigi'nin Tahmisi*, Erzincan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 2016.

BEDESTANİ, Ayşe, *XVI Yüzyıl Şairi Ahdî-i Bağdâdî Divânı,* Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, Eski Türk Edebiyatı Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 2018.

BANARLI, Nihad Sami, *Resimli Türk Edebiyatı Tarihi*, Milli Eğitim Basımevi, İstanbul 1971.

CANIM, Rıdvan, *Latīfī, Tezkiretü'ş-Şu'arā ve Tabsıratu'n-Nuzamā (İnceleme-Metin),* AKM Yayınları, Ankara 2000.

ÇELİK, Büşra, Muzaffer Kılıç, *Derzi-zâde Ulvî Divân*, DBY Yayınları, İstanbul 2018

ÇETİN, İsmaili, *Derzi-zāde Ulvī (Hayatı Edebi Şahsiyeti ve Divanının Tenkidli Metni),* Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Elazığ 1993

DEMİREL, Mustafa, *İbn-i Kemāl Divan Tenkidli Metin,* İstanbul 1996.

DEVELLİOĞLU, Ferit, "Osmanlıca Türke Ansiklopedik Lügat (Eski ve Yeni Harflerle)", Aydın Kitapevi Yayınları, Ankara 2012.

DİLÇİN, Cem, *Yeni Tarama Sözlüğü*, Türk Dik Kurumu Yayınları, Ankara 2009.

ERDOĞAN, Mustafa, *Kabûlî İbrahim Divanı, Hayatı Edebi Kişiliği ve Divanu (İnceleme-Tenkitli Metin-Dizin)*, C.1, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı Eski Türk Edebiyatı Bilim Dalı, Doktora Tezi, Ankara 2008.

ERDOĞAN, Mustafa, *Bursalı Rahmī ve Divanı,* 2011.

GÜNAYDIN, Elif, *İsmetî Divanı (İnceleme-Metin-Dizin),* Bursa Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı Eski Türk Edebiyatı Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Bursa 2020.

GÜNEŞ, Mustafa, *Eşrefoğlu Rūmī Divanı (İnceleme-Karşılaştırmalı Metin),* Ankara 2000.

İSEN, Mustafa, *Usūlī Divanı (İnceleme-Tenkitli Metin-Tıpkıbasım),* Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı Yayınları, İstanbul 2020.

İPEKTEN, Haluk, *İsmetī Divanı*, Atatürk Üniversitesi Yayınları No: 129 Ankara 1974.

KARAMAN, Nihal Nomer, *Cemālī ve Divanının Tenkidli Metni*, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eski Türk Edebiyatı Ana Bilim Dalı, Doktora Tezi, İstanbul 1988.

KAYA, Bilge, *XVII. Yüzyıl Şairi Mantıkî Ahmet Efendi ve Divançesi*, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Ankara 1991.

KAYABAŞI, Ayfer, *Sārbānlı Ahmed Divanı (İnceleme-Metin),* İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Eğitim Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Malatya 1995.

KADIOĞLU, İdris, Solak-zāde Mehmed Hemdemī Çelebī'nin Fihrist-i Şāhān'ı ve Diyarbakırlı Şairler Lebib ve Mülhem Efendinin Zeyilleri*, İlmī Araştırmalar (*17): 121. 2004.

KILIÇ, Ahmed, *Kudsī Divanı (Transkripsiyonlu Metin-İnceleme),* Cumhuriyret Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Sivas 2010.

KÜÇÜK, Sabahattin, *Bâkî Divanı Tenkitli Basımi*, Türk Dil Kurumu Yayınları 2. Baskı, Ankara 2011.

MUSLUOĞLU, Ferhat, *Hayretī Divanı (Tenkitli Metin-Dil İçi Çeviri),* Paradigma Akademi, 2022.

ÖZER, Sait, *Nātıkī Divanı (Karşılaştırmalı Metin-İnceleme),*Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Sivas 2006.

SARAÇ, Mehmet A. Yekta, *Emrî Divanı*, /(e-kitap)i Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayınlar Genel Müdürlüğü.

SUNGUR, Necati, *Āhī Divanı*, Kültür Bakanlığı Türk Klasikleri, Ankara 1994.

TATAROĞLU, Abdullah, *Muhîtî Divanı Hayatı, Eserleri ve Edebi Kişiliği Divanının Tenkidli Metni*, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı Eski Türk Edebiyatı Bilim Dalı Yüksek Lisans Tezi, Konya 1995.

TARLAN, Ali Nihat, *Hayâlî Bey Divanıı* Bürhaneddin Erenler Matbaası, İstanbul 1945.

TARLAN, Ali Nihat, *Fuzūlī Divanı Şerhi,* Akçağ Yayınları

TARLANi Ali Nihad, *Zati Divanı (Edisyon Kritik ve Transkripsiyon),* İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları, İstanbul 1970.

TOSKA, Zehra, *Veysi Divanı (Hayatı, Eserleri ve Edebi Kişiliği),* İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eski Tük Dili ve Edebiyatı Bölünü Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 1985.

TULUM, Mertol, Ali Tanyeri, *Nev'î Divan Tenkidli Basım*, Edebiyat Fakültesi Matbaası, İstanbul 1977.

TUNADURUR, *Melike, Edirneli Ahmed Rüşdî Divanıı,* Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Edirne 2012.

TUNÇ, Ahmet Tuna*, Şânî Divanı (İnceleme-Metin)*, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Adana 2017.

ÜNVER, İsmail, "Çeviri Yazıda Yazım Birliği Üzerine Öneriler", AÜDTCF *Türkoloji Dergisi*, XXXII/I-II 1988, S131-140.

ÜZGÖR, Tahir, *Fehîm-i Kadîm Hayatı, Sanatı, Divanı ve Metnin Bugünkü Türkçesi,* Atatürk Kültür Merkezi Yayını: 44, Ankara 1991.